

Malvezzi
D
10

849

EXERCITATIONES
RHETORICÆ
IN ORATIONES
T. A. L. I. V. I. I.
QUIBUS ACCEDUNT

JOANNIS CLERICI
INTEGRÆ ADNOTATIONES,

*Et ex aliis Auctoris Patavinitas, Vita, elogia, aliaque
quàmplura, de quibus in Prefatione Tomi primi.*

IN HAC POSTREMA EDITIONE

Nunc primum adjicitur T. LIVII Historiarum libri XCI.
FRAGMENTUM nuper in Bibliotheca Vaticana
reperitum, & Scholiis illustratum

A VITO M. GIOVENAZZIO.

TOMUS SEXTUS.

LIBRERIA SANTA CANDIDA
Malvezzi

BASSANI, MDCCLXXVIN.

SED PROSTANT
VENETIIS APUD REMONDINI.
SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIO.

LIBER I. ORATIONIS I.

Metii Fufetii ad Tullum Hostilium

Argumentum.

ORTUO in castris Clælio Albanorum Rege, suffectus in ejus locum Diſtator Metius hac Oratione Tullo Hostilio prælium diſſuaſit, obtinuitque, ut Horatii & Curiatii tergeminiſ Fratribus fata utriuſque Populi committerentur.

Loci communes ab *Adjunctis.*

Motus, Timor. Mores Viri modesti, & simpliciſ.

Tres habet hæc Oratio partes, *Inſinuationem*, *Contentionem*, & *Conclusionem*.

Inſinuatio ſumpta a *cauſa* belli tum ſimulata, tum vera, ſibi que conciliat benevolentiam, virum ſe candidum, & modèſtum exhibens, ex *Ariſt. l. 2. c. 4. tex. 26. & 34. Injuria*, & *Simulata cauſa*; quod ſcilicet excuſiones ubique fecerint, & contra ſœdus negaverint reſtituere, quæ repetebantur.

Sed ſi vera) Belli vera cauſa, cupido imperii, quam candidè expoſuit; quod ſubſequitur, *neque recte*, modèſtiam denotat. *Illud te*) *Contentio* huiuſmodi ſyllogiſmo continetur ab *adjunctis*.

Prælium eſt periculofum iis, quibus communis, vicinus, & potens hoſtis imminet.

Sed nobis utriſque Hetrufci imminet, vicini, & potentes hoſtes.

Ergo periculofum eſt prælium, adeoque intermittendum. *Propoſitionem* omittit, quippe minime dubiam, ex *Ariſt. l. 1. c. 6. tex. 68. & l. 2. c. 5. f. 41. & 45.*

Aſſumptionem etiam breviter attingit, neque enim Tullus negare poterat, Hetrufcos & vicinos hoſtes, & potentes eſſe.

Memor eſto) Admonet Tullum, ut meminerit, fore Hetrufcos prælii ſpectatores, ut utroſque deinde ſeſſos opprimant.

Itaque) Concludit, cum utile sit rem prælio non committere, incundam esse aliquam viam, qua sine multo sanguine uter utri populo imperet, decernatur.

Sententia.

Cupido imperii cognatos vicinosque Populos facile ad arma stimulat.
Magna pacis colendæ necessitas est, ubi periculum commune.

O R A T I O N I S II.

M. Horatii ad Populum

Argumentum.

M. Horatium, quod sororem interfecisset, perduellionis a Duumviris damnatum, & ad Populum provocantem Pater defendit, precibusque, & lacrymis, ut absolveretur, impetravit.

Loci communes a *comparatione*, & ab *adjunctis*.

Motus, *Misericordia*. Mores *Pii Parris*, & de *filio solliciti*. Oratio brevis est, & nullum habet *Exordium*: nam & recens ex *Curia* relata victoria satis ad *Benevolentiam* valebat, & ipsa per se magnitudo rei *Assensus* faciebat. *Arist.* l. 3. c. 14. 7. 101.

Huncine) Cum filiam jure interfecit asserere Pater non posset, ad *Misericordiam* confugit, & quia miserrimum est inde malum contingere, unde bonum provenire oportebat, ex *Arist.* l. 2. cap. 8. p. 89. indignum esse ait, Juvenem tanta ornatum victoria morte damnari. ex *Arist.* lib. 2. cap. 9. tex. 93.

Quod vix) A *comparatione* ostendit indignitatem rei hoc modo.

Albani hostes vix hoc ferrent.

Ergo vos multo minus.

1, *Littor*) Per hypotyposim proponit quasi ante oculos cruciatus & supplicium: cum enim imminet mala ad *Misericordiam* moveant, *Arist.* ibid. tex. 92. eo majorem vim habent, si quasi præsentia videantur, idque facit per *comparationem* contrariorum, ut ea fortuna indignus appareat.

1, *Caput Obnube*) Hæc, sicut etiam antecedentia, ipsa verba sunt, quibus utebantur Duumviri, si quem damnarent; ut videre est apud *Cic.* *Orat. pro C. Rabirio*.

Verbera vel) Probat ab *adjunctis* loci esse indignum ea pœna, tali ratione:

Tam intra, quam extra Pomœrium pulcherrima habet monumenta virtutis.

Ergo utroque in loco, indignum est, de eo supplicium summi.

Explicit *Antecedens* per distributionem, quod intra Pomœrium spolia, extra Pomœrium sepulchra sint *Curia* eorum, quibus ille interfecit Patriæ Imperium pepererat, & e servitute liberaverat.

Intra illa Pila) Pila Horatia dicebantur, unde relata ex *Curia* spolia pendeant. *Dionysius* l. 1.

Pomœrium autem locus erat circa murum Urbis regionibus certis determinatus, qui inaugurato consecrabatur.

ORA-

O R A T I O N I S III.

Tulli Hostilii ad Milites

Argumentum.

Tullus Hostilius vocata militum concione Metium Fufetium accusat, quod in prælio contra Fidenates, & Veientes prodidisset Romanos; itemque exponit, quo genere supplicii in eum uti velit.

Loci communes a *causis*, a *comparatione*, & a *contrariis*.

Motus, *Odium*, & *indignatio*. Mores *Viri gravis*, & *prudens*.

In quatuor partes hæc oratio dividi potest, *Exordium*, *Narrationem*, *Contentionem*, & *Conclusionem*.

Romani) *Exorditur* a parte victoria, quam amplificat ex magnitudine periculi; sibi que benevolos facit milites, quorum virtutem laudat; & odium in Metium concitat illius periculi auctorem, ex *Arist.* l. 2. c. 4. r. 24. & 27.

Nam ne vos) *Narratio*, in qua breviter exponit, Albanos perfide egisse, docetque rationem sui consilii, quo se ostendat providum esse, & prudentem Imperatorem. Ex *Arist.* l. 3. c. 26. r. 128.

Nec ea) *Contentionis* duæ sunt partes, in prima probat, Albanos non peccasse, hoc *Syllogismo* sumpto a *Causa finali*.

Illi non peccarunt, qui secesserunt a prælio, ut suo Duci parerent.

Sed Albani inscii prodicionis secesserunt a prælio Ducem sequuti.

Ergo non peccarunt.

Propositionem confirmat a *comparatione* parium; idem enim, inquit, vos Romani fecissetis, si agmen alio vertisset, nec vos quisquam propterea jure proditores appellaret.

Metius) Altera est *contentionis* pars, qua culpam omnem transfert in Metium, eumque unum proditorem fuisse ostendit, proindeque dignum ultimo supplicio tali ratione: Qui socios contra fœdus, & jururandum prodit, dignus est morte, Metius nos prodere voluit contra, &c. Ergo.

Propositio latet in pulcherrima illa sententia: *Audeat deinde*, innuens a *Contrariis*, puniendum esse, qui talia admittit.

Assumptio manifeste habetur expressa per *Figuram Reperitionem*, qua tria Metii peccata recensentur. 1. secessio ad Montes. 2. bellum illius consilio excitatum. 3. violatio fœderis: nec tamen primo loco ponit, quod magis notum, magisque prærens erat.

Quod bonum) Concludit, exponens quid jam statuerit tum de Albanis, tum de Metio, illos scilicet traducendos esse Romanam, & civitate donandos, hujus corpus in pœnam prodicionis passum esse distrahendum.

Quod bonum) Formula Romanis usitata, cum precarentur scilicet sibi evenire, quæ agenda susciperent.

Populum omnem) Prima pars *Conclusionis* de Albanis traducendis Romam: cumque supra eos a culpa immunes fuisse dixerit, hic negare videtur, hujusmodi consilium molestiam Albanis asserere posse, tum quod proditit, illos fore participes civitatis, Senatus, & Reip. tum quod conveniens dicat esse, redire in unum, qui ex uno in duos populos divisi fuerant.

Meti Fufesi) Altera pars concl. comprehendit supplicium Metii, qua probat, puniendum esse genere supplicii supra allato, & quidem indignum esse *Miseriordia*, sic ab *Antecedentibus*.

In eum lenis esse non debeo, qui est insanabilis. Ex *Ar.* 1. 2. c. 3. r. 16.

Talis est Metius. Ergo.

Ondit enim Metius, necesse fore foedera servare, cum illud vix cum Romanis istum statim violaverit.

Ur igitur) Convenire Metio illud supplicium probat a *præ-* *ri*; ut qui animum inter hostes, & Romanos habuit accipitem, & neutris totus adhæsit, illius etiam corpus laceretur, & distrahatur in partes.

Sententia.

Major, & periculosior dimicatio est cum perfidis sociis, quam cum hostibus.

Audebit quisvis alius, nisi in sceleratos insignes mortalibus documentum detur.

ORATIONIS IV.

Lucretiæ ad Cognatos

Argumentum.

Lucretia per vim stuprum passa a S. Tarquinio, rem suam aperit, & ad ultionem hortatur.

Loci communes ab *Effectis*, & a *Causis*.

Mores *Matronæ castæ*, & *injuriam affectæ*.

Motus, *Ira*, & *Indignatio*.

Quatuor, eaque brevissimæ, sunt huius Orationis partes: quaritur de injuria; se a culpa immunem facit; obtestatur virum, & amicos, ne patiantur inultam; & consilium moriendi patefacit.

Minime) Amplificat ab *Effectis* injuriam sibi a Tarquinio illatam.

Omnia eripit mulieri, qui ejus pudicitiam violat:

Me violavit Tarquinius.

Ergo omnia simul eripuit, adeoque maxima affectu injuria.

Propositio pulcherrima sententia continetur, *Assumptio* habetur iis verbis: *Vestigia* &c.

Ceterum) Secunda pars, qua se excusat hoc *Syllogismo* a *Causis*.

Ille non peccat, qui non consentit.

Ego non consensui. Ergo non peccavi.

Patet *Propositio*; *Assumptio* probatur ab *effectis*.

Si consensissem, non ultro mori vellem:

Sed ultro volo mori. Ergo.

Sed date) Tercio loco ad Ultionem hortatur, amplificans ab *adjunctis* magnitudinem injuriæ, quod hospitem violaverit, quod vim adhibuerit, quod volupratem utrique pestiferam perceperit. *Ar.* 1. 2. c. 2. r. 12.

Vos videtis) Ultimo exponit, quid de se ipsa statuerit, redditque causam, cur, etiam si non peccaverit, mori tamen velit; ne scilicet, si ego vixero violata per vim, habeant impudicæ mulieres, quo se excusent.

Sententia.

Nihil saluum est mulieri amissa pudicitia.

Ex

Ex Lib. 2.

ORATIONIS V.

Bruti ad Collatinum

Argumentum.

Pulsis Tarquiniiis, ex eadem gente Collatinus obtinuit Consulatum, quem proinde Brutus hortatur hac oratione, ut se magistratu abdicet, & eat sponte in exilium, quo Populum omni suspitioni liberet.

Loci communes ab *Adjunctis*, & a *Causis*.

Motus, *Timor*. Mores *probi Civis*, & de *libertate se-* *cissi*.

Hoc uno *Syllogismo* res agitur.

Nemo, a quo periculum libertati sit, Romæ esse debet, & Imperium obtinere.

A te, Collatine, periculum est Libertati.

Ergo neque Romæ, neque cum imperio esse debes.

Neminem) *Propositionem* confirmat allato Populi iuramentado, quod asserit summa ope, & omnino tuendum esse.

Invitum se) Antequam *Assumptionem* probet, duo præmittit, quibus *Benevolentiam* sibi conciliat, & invitum se hoc dicere, quod amicus sit Collatino, neque didurum, nisi cogeret Patriæ amor: quorum alterum patet ex *Arist.* 1. 2. c. 4. r. 33. alterum ex eodem 1. 1. c. 7.

Non credere) Probatur *Assumptio*, imminere scilicet periculum libertati a Collatino, ab *Adjunctis* Populi sibi metuendis, donec ille fuerit in Urbe. *Arist.* 1. 2. c. 5. r. 41. Generis, quod ex Genere Tarquiniorum sit. Nominis, quia & ipse Tarquinius vocabatur: Dignitatis, quod esset in Imperio.

Id officere) Obesse dicit Reip. non solum quod in imperio sit Collatinus, sed etiam quod in Civitate: utrumque enim comprehendit.

Hunc tu) *Concludis*, suadens non tantum abdicationem Magistratus, sed etiam exilium: cumque superius offenderit, ad conservandam libertatem hoc esse necessarium, nunc hortatur, ut sua civitate id præstet, & argumentatur ab *honesto* hoc modo. Ex *Arist.* 1. 1. c. 9. r. 151.

Collatum e civitate Regnum tuum est beneficium.

Sed si tu ex regio Tarquiniorum genere fueris in Civitate, non omnino sublatum est Regnum.

Ergo, ut tuum absolvas beneficium, civitate cedas necesse est. Deinde ab Utili.

Res tuas) Quod si sponte abiret, habiturus erat, omnia, quæ possidebat, quasi minitari vellet amissionem bonorum, si iudicium Populi expectaret. *Ar.* 1. 1. c. 6. r. 72.

Amicus abi) A necessario, fore, ut quam primum eum Populus abire jubeat, qui cum gente Tarquinia Regnum abiturum Roma putabat; ideoque satius esse id sponte, & amico animo suscipere, quod evitari non poterat.

Sententia.

Non ferendum in Repub. unde periculum sit libertati.

A 4

ORA-

ORATIONIS VI.

Valerii Consulis ad Populum

Argumentum.

P Valerius Consul, quod in Velia edificaret domum alto, & munito loco, venit in suspicionem regni affectati, de quo crimine se hac oratione apud Populum expurgavit.

Loci communes a Repugnantibus.

Metus, verecundia, & indignatio ob suspicionem. Mores viri integri & prudentis.

Exordium nullum est: cum enim Historicus extra concionem admoveat, multa dicta fuisse a Valerio, dolente maxime, vocari se in crimen, & invidiam, per duplicem comparisonem, tum Bruti a simili, qui matura gloria, necdum se vertente in invidiam, occubuerat, tum proditorum a dissimili, quibus ipse libertatis assertor assimilari videbatur; hæc valent vice exordii ad excitandam in se populi misericordiam; adeoque amorem, quasi illa immerito pateretur; ex Arist. lib. 2. c. 8. f. 92.

Numquamne) Statim igitur purgare incipit se de objecto crimine, & primum a Repugnantibus hoc modo. Ar. l. 3. c. 15. f. 103.

In eum non cadit suspicio affectati regni, qui civis est integerrimus, & inimicus Tyrannidis.

Talis ego sum. Ergo in me non cadit.

Numquamne) Propositio Syllogismi generalis.

Ego me) Assumptio indignationem habet, et ideoque per iteratas interrogationes profertur. Arist. l. 2. c. 9. f. 101.

Tam levi momento) hoc est, adeone facili negotio mea apud vos fama ladi potest.

Non obstant) Alia ratione a Repugnantibus ita disputat de Causa ipsa suspicionis:

Non ideo edificavi in Velia, quod regnum affectarem, si paratus sum Aedes illas demoliri, & intra collem edificare. Arist. l. 3. c. 15. rex. 135.

Sed ita res se habet. Ergo.

Propositio reticetur, Assumptionem autem explicat, declarans palam omnibus, quid facturus sit.

In Velia) Epiphonema, pudorem simul, & indignationem exhibens, quasi ipse sit indignus, ut eo in loco habitet, in quo passim reliqui omnes. Arist. l. 2. c. 6. f. 66. & c. 9. f. 97.

Sententia.

Speiata virtus procul esse debet a suspitione.

Levi momento boni viri fama apud plebem pendet.

Qui sum, quam ubi sum, magis refert.

ORATIONIS VII.

Coriolani ad Patres

Argumentum.

Cum ad levandam caritatem annonæ magna vix frumenti ex Sicilia advecta esset, Martius Coriolanus Patres hortatus est,

est, ne prius daretur Plebi frumentum, quam illa iura cederet per secessionem extorta: hinc exilium Coriolano.

Loci communes a contrariis, a comparatione, ab adjunctis.

Motus, indignatio. Mores viri Nobilis.

Duplici ex capite contendit, non esse dandum frumentum Plebi, nisi reddat sua iura Patribus; tum quia per vim, & injuriam eadem extorsit, tum quia Plebs causa erat caritatis.

Primus Syllogismus ab iniquo sic procedit.

Ut habeant frumentum, reddere debent, quod contra æquitatem tenent.

Sed contra æquitatem ea sibi iura arrogarunt per vim.

Ergo iis cedant, ut frumentum habeant.

Si annonam) Conclusio Syllogismi.

Cur ego) Assumptio, & quamvis de se loquatur, omnes tamen Optimates comprehendit, ad indignationem excitandam crebris utitur interrogationibus.

Cur ego) Prima interrogatio a Contrariis: iniquum est, Viri nobiles quasi sub jugum missos, & iniquis conditionibus cedentes terre plebeus Magistr. & vilissimi hominis potentiam.

Ergo) Secunda interrogatio ab Adjunctis temporis. Nunc possumus his nos indignitatibus liberare, cum antea excusaret necessitas.

Tarquinium) Tertia interrogatio a Comparatione. Iniquum est parere Scinio, qui parere Tarquinio recusarunt.

Alter Syllogismus a Causa ita procedit.

Jure premitur Caritate, qui causa est Caritatis.

Sed Plebs causa est Caritatis Annonæ. Ergo.

Propositio manifesta est: cumque misereamur eorum, qui iniuste calamitate premuntur, ex Arist. l. 2. c. 8. f. 92. indignus est misericordia, qui sui audior est infertunus.

Secedat nunc) Assumptio per concessionem expressa plenam indignationis, & acerbatis.

Audeo dicere) Concludit, si Plebs caritate Annonæ premeatur, fore, ut se ad cultum agrorum convertat, quos antea colli prohibuerat, scilicet calamitate feroces ceterum Plebs animos domari.

ORATIONIS VIII.

Tullii ad Coss. Romanos

Argumentum.

Tullius Princeps Volscorum Consules hortatur, ut Volsco ludis prohibeant, quærens belli causam contra Romanos: & inde atrox bellum ortum est.

Loci communes a Causis, & ab Adjunctis.

Motus, Timor. Mores Viri simularum prudentis, & integri.

Hæc brevis Oratio tres habet partes, Exordium, Contentionem, & Conclusionem.

Invidus) Exordium, quod removel a se malevolentia suspensionem, cum & invitus de suis Civibus diceret, & non admitta ab iis facinora criminaretur, sed curaret, ne admitte-rentur. Arist. l. 2. c. 4. f. 26. & 29.

Nimio) Sequitur Contentio, quæ tali Syllogismo continetur a Causis.

Ab iis cavere debent Romani, qui volunt, & possunt laedere.

Sed Volsci & volunt, & possunt laedere. Ergo.

¶ 5

Pre-

Proposio habetur ex *Arist.* l. 2. c. 5. §. 4.
Nimis) Probat primam partem *Assumptionis*, velle Volcos Romanis injuriam facere, ex bellis antea sæpe gestis, & ex mobilitate ingenii. *Arist.* l. 2. c. 12. §. 222.

Magna hic nunc) Probatur altera *Assumptionis* pars ab *Adjunctis* multitudinis Volcorum, & ludi publici, cujus spectaculum magis reddat incautos. *Arist.* l. 1. c. 12. §. 223.

Mementi) Idem etiam confirmat exemplo Sabinorum, ubi malitiose Sabinis tribuit, quod Romanorum facinus fuit.

Horret animus) *Conclusio* ipsius *Assumptionis*; probabile est enim, ii, qui volunt, & possunt lacerare, fore ut lædant. Syllogismi autem *Conclusio* non exprimitur ad evitandam calumniam suspitionem.

Hæc nostris) Ultimo sibi Amorem, & Fidem conciliat; Amorem, utpote non tantum de sua, sed etiam de Romanorum salute sollicitus: Ex *Arist.* l. 2. cap. 4. §. 22. Fidem, quippe qui Roma non abiret, nisi periculum immineret.

ORATIONIS IX.

Tullii ad suos

Argumentum.

Iustos abire Roma Volcos, adeoque ira inflammatos hæc Oratione Tullius ad bellum contra Romanos concitavit. Loci communes a *Comparatione*, ab *Adjunctis*, & a *Consequentibus*.

Motus, Ira. Mores Viri Magnanimi, & de Patriæ gloria solliciti.

Tota hæc Oratio una Syllogismo comprehenditur:

Ulcisci debemus eos, qui nos ignominia afficiunt. Romani nos ignominia affecerunt: Ergo eos ulcisci debemus.

Proposio pendet ex dictis ab *Arist.* l. 2. c. 2. §. 8. & 9.

Veteres) *Assumptio* amplificata primum a *Comparatione*; ostendit enim hanc esse maximam contumeliam præ ceteris antea acceptis. *Arist.* l. 1. c. 12. §. 226.

An non) Prosequitur deinde ab *Adjunctis* personarum, quæ Volcos ignominia affectos videntur: ait autem, *traductos per ora hominum*, hoc est, ab omnibus derisos contumeliose.

Quid qui vos) Tercio amplificat *Assumptionem* a *Consequentibus*; qui enim factum noverunt, & causam ignorant, putabunt, inquit, vos alicujus sceleris fuisse conscios.

Quid deinde) Tandem ab *adjunctis professionis*, quam ita maturare coacti sunt, ut fugæ potius, quam professionis speciem habuerit.

Bellum vobis) *Conclusio Syllogismi*, debemus igitur ulcisci, qui nos primi læserunt. *Arist.* l. 1. c. 14. §. 225.

ORATIONIS X.

Veturæ ad Filium.

Argumentum.

Veturia cum filio Coriolanus exposulat Romana mœnia obfidente, & illi persuadet omittere Patriæ communis oppugnationem.

Loci

Loci communes ab *effectis*.

Motus, *Misericordia*. Mores *Matronæ* gravis, quæ Mater sit.

Duas habet partes, *Exordium*, & *Contentionem*.

Sine, prius) Excitat in *Exordio* *Misericordiam* tum respectu sui, quæ fere captiva videri possit, tum respectu filii, quem exulem postea & hostem videat; nam cum sit Mater, nihil opus est Benevolentia. *Arist.* l. 2. c. 8. §. 86.

Sequitur *Contentio*, in qua Filium hortatur, ut desistat ab oppugnanda patria in gratiam Patriæ, Matris, & Liberorum.

Periurii) Hoc utitur argumento ab amore Patriæ.

Impium est oppugnare Patriam, quæ nos genuit, & in qua sunt domus, penates. Talis est tibi Roma. Ergo.

Ergo ego) Alterum argumentum a se ipsa hoc modo;

Pati non debes, me omnium miserrimam esse;

Sed tua causa miserrima omnium sum. Ergo.

Et *Assumptionem* probat ab *Effectis*, quia nisi Coriolanus peperisset, inquit, mihi, & Patriæ certa esset libertas.

Sed ego) Acerbissima consolatio, quæ se dicit neque deterius quidquam pati posse, & hæc sibi quam primum finem habitura; & ultimo parvulos liberos ostendit, quibus in communi calamitate aut mors, aut servitus imminet. *Arist.* l. 2. c. 8. §. 89.

Sententia.

Nemo bonus populariter terram, quæ eum genuit, & aluit.

Ex Lib. 3.

ORATIONIS XI.

Fabii ad Tribunos

Argumentum.

Terentillo Trib. Pleb. Legem promulgante adversus Imperium Consulare, cum uterque Consul abesset, Q. Fabius Præfatus Urbis Tribunos reliquos hortatur, ut rem usque ad adventum Consulum differri curent.

Loci communes a *causis*, & a *comparatione*.

Motus, *Pudor*. Mores Viri prudentis.

Hujusmodi Orationis Syllogismus talis est.

Illud impedire debetis, quod nobis est miserum, vobis invidiosum.

Sed Legem hanc ferri absentibus Consulibus nobis miserum, vobis invidiosum est.

Ergo impedire hoc debetis.

Vos ceteri) *Proposio* confirmat a *causâ* finali Tribunatus. Nobis miserum) *Assumptio Syllogismi*, & desertam Remp. dicit, hoc est præsidio Consulum spoliata.

Agite cum) *Conclusio* manifeste expressa.

Ne Equi) *Confirmatio Assumptionis* a *Comparatione* hoc modo.

Facere non debent Tribuni, quod hostes non fecerunt.

Sed mortuis anno priore Coss. bello non insistere.

Ergo neque Tribuni insistere debent Legi Coss. absentibus, adeoque si insisterint, nobis quidem miserum, illis autem invidiosum erit facere id, quod hostes non fecere, *Arist.* l. 2. c. 21 §. 37.

O R A T I O N I S XII.

Valerii ad Populum

Argumentum.

Servi, & exules occupaverant Capitolium duce Herdonio Sabino; cumque contra eos haberi delectum Tribunum inpedirent, P. Valerius Consul hac oratione in eosdem inductus est, populoque suavit, ut arma caperet.

Loci communes a *Repugnantiis*, & ab *Adjunctis*.

Motus, *Indignatio*, & *Metus*. Mores *boni Civis*, & *Religiosi*.

In tres partes dividitur, Exordium, Contentionem, & Conclusionem.

Quid hoc? Exorditur increpans Tribunos, qui Reip. perniciosum inopportuna illa contentione intentarent. *Arist.* l. 2. c. 9. f. 98.

Tam felix? Duplici deinde utitur in Contentione Argumento, quorum primum sic se habet:

Deos saltem vobis conservare debetis. Ex *Arist.* l. 2. c. 5. f. 50.

Sed ii obsecrantur in Capitolio. Servate igitur, arma capientes.

Si vos vobis? *Propositio Syllogismi*.

Jupiter Assumptio, & appellat Penates publicos, quia universae Civitatis, non privati alicujus, Diis erant Penates.

Alter Syllogismus sic constituitur a *Repugnantiis*.

Illa male administrata Resp., in quam cum hostes ingruunt, non arma capiuntur, sed Senatus, & Comitia habentur.

Sed nunc hostes ingruunt, & non modo non arma capiuntur, sed etiam Senatus, & Comitia quasi pacis tempore habentur. Ergo.

Hec vobis? *Conclusio Syllogismi* per interrogationem probata. Tantum hostium? *Assumptionis* prima pars ab *Adjunctis* loci amplificata.

Comitia interim? Altera pars *Assumptionis*. Comitia habentur, cum arma sumenda forent. Dicit autem Comitia esse in foro, quasi ad Legem contra consulare imperium ferendam convenissent, & ad resistendum Legi Senatus interea haberetur.

Romule Pater? Convertitur ad Romulum, cumque cum precatur, seque pollicetur primum assuturum, alios etiam excitat, tum reverentia Patris Romuli, tum exemplo suo.

Ab his ipsis? Historia habetur in primo Libro; Sabini enim Tatius Duce Tarpeiam arcem occupaverant.

O R A T I O N I S XIII.

L. Quintii Cincinnati adversus Tribunos

Argumentum.

Perturbantes Remp. Tribunos Pleb., maximeque A. Virginius acriter hisce verbis objurgat L. Q. Cincinnatus Consul, ut eos averteret a Lege ferenda.

Loci communes ab *Effectis*, & *consequentibus*, a *comparatione*, & a *dissimili*.

Motus,

Motus, *Ira*, & *Pudor*. Mores *Viri gravis*, & *vehementis*. Duas habet haec Oratio partes: prima quidem invehit in Tribunos continet: in secunda proficitur, se velle Plebem a Comitibus ad bellum traducere; cumque vi, & imperio uti statuerit, nullum adhibet ad captandam Benevolentiam Exordium. Ex *Arist.* l. 3. c. 13. text. 93.

Quoad primam partem, hujusmodi syllogismus habetur ab *Effectis*.

Ii sunt objurgandi qui male merentur de Rep., & Religione.

Tribuni pessime meriti sunt de Rep., & Religione. Ergo. *Propositio* manifesta est.

Assumptio probatur per partes, & in primis a *comparatione* majorum sic:

Plus nocere Tribuni Reip., quam hostes. Ergo.

Secundo sic a *consequentibus*.

Tribunorum culpa Plebs trucidata fuisset, nisi Tusculani auxilio venissent.

Ergo pessime de Rep. meriti sunt.

Tertio tali ratione a *comparatione* minorum.

Culibet ex Plebe laboranti auxilium ferendum est. Ergo Diis multo magis. Ergo qui Diis auxilium ferri prohibuerant, male de Religione meriti sunt.

Aulus ille? *Conclusio* majoris syllogismi, neque solum ob iurationem, sed ultimo etiam supplicio dignos esse dicit.

Herdonius si? Prima probatio *Assumptionis*, qua contendit majus fuisse Tribunorum scelus in Remp. quam hostium.

Et vos? Repetitio superioris *conclusionis* probata per Interrogationem invidiae, & indignationis plenam. Ex *Arist.* l. 1. c. 14. f. 256.

Pudet deorum? Secunda probatio *Assumptionis*, quam amplificat ab *Adjunctis* loci, & Personarum, l. 2. c. 6. f. 65.

Et qui ante? A *dissimili* ostendit dignitatem rei.

Hoc est tribuni? Vos scilicet, qui ad auxilium Plebi ferendum creati estis, eam Hosti trucidandam obiectis: neque tantum malum evasisset, nisi armati Romam Tusculani venissent. l. 2. c. 9. text. 89.

Scilicet si quis? Tertia probatio *Assumptionis*; exprobat autem Tribunis, quod Plebem a cetero quasi populo separant in perniciem Civitatis, cum universa Resp. tribus ordinibus continetur, Senatus, Equitum, & Plebis.

Jupiter optimus? Altera *comparationis* pars. Si plebeo homini, Jovi multo magis.

Et hi postulant? *Conclusio* hujus Argumenti, qua majorem vim habet a titulo Tribunorum, quod cum Sacrosancti ipsi dicerentur, Deos Sanctos esse non putarent.

Absoluta reprehensione adversus Tribunos suscepta, aperit in secunda parte suae mentis sententiam, quidque jam decreverit facere, declarat.

At enim? Afferit nullo modo se pati velle, Legem Terentillam perferri, additque rationem a congruo, quia non decebat tantis obrutos celeribus Legum esse latores.

Tum hercule? Mortuo Valerio, lex tamen Reip. perniciose lata non est: si me consule tuleritis, dicendum erit, creati me Consulem perniciosius Reip. fuisse, quam illum alterum mori.

Jam primum? Denunciat expeditionem in hostes, proposito periculo, si captum Capitolium intellexissent, antequam reciperetur. *Lib.* 1. c. 12, f. 213.

Sen-

O R A T I O N I S XII.

Valerii ad Populum

Argumentum.

Servi, & exules occupaverant Capitolium duce Herdonio Sabino; cumque contra eos haberi delectum Tribuni inpedirent, P. Valerius Consul hac oratione in eosdem invecit, populoque suavit, ut arma caperet.

Loci communes a *Repugnantis*, & ab *Adjunctis*.
Motus, *Indignatio*, & *Metus*. Mores *boni Civis*, & *Religiosi*.

In tres partes dividitur, Exordium, Contentionem, & Conclusionem.

Quid hoc) Exorditur increpans Tribunos, qui Reip. perniciosum inopportuna illa contentione intentarent. *Arist. l. 1. c. 2. s. 98.*

Tam felix) Duplici deinde utitur in Contentione Argumento, quorum primum sic se habet:
Deos saltem vobis conservare debetis. Ex *Arist. l. 2. c. 5. s. 50.*

Sed ii obsidentur in Capitolio. Servate igitur, arma capientes.

Si vos vobis) *Propositio* Syllogismi.

Jupiter) *Assumptio*, & appellat Penates publicos, quia universae Civitatis, non privati alicujus, Dii erant Penates.

Alter Syllogismus sic conficitur a *Repugnantis*.

Illam male administratur Reip., in quam cum hostes ingruunt, non arma capiuntur, sed Senatus, & Comititia habentur.

Sed nunc hostes ingruunt, & non modo non arma capiuntur, sed etiam Senatus, & Comititia quasi pacis tempore habentur. Ergo.

Hec vobis) *Conclusio* Syllogismi per interrogationem probata. *Tantum hostium*) *Assumptionis* prima pars ab *Adjunctis* loci amplificata.

Comitia interim) Altera pars *Assumptionis*. Comititia habentur, cum arma sumenda forent. Dicit autem Comititia esse in foro, quasi ad Legem contra consulare imperium ferendam convenissent, & ad resistendum Legi Senatus interea haberetur.

Romule Pater) Convertitur ad Romulum, cumque cum precatur, seque pollicetur primum affuturum, alios etiam excitat, tum reverentia Patris Romuli, tum exemplo suo.

Ab his iisdem) Historia habetur in primo Libro; Sabini enim Tatio Duce Tarpeiam arcem occupaverant.

O R A T I O N I S XIII.

L. Quintii Cincinnati adversus Tribunos

Argumentum.

Perturbantes Reip. Tribunos Pleb., maximeque A. Virginius acriter hisce verbis objurgat L. Q. Cincinnatus Consul, ut eos averteret a Lege ferenda.

Loci communes ab *Effectis*, a *Consequentibus*, a *comparatione*, & a *dissimili*.

Motus,

Motus, *Ira*, & *Pudor*. Mores *Viri gravis*, & *vehementis*.
Duas habet haec Oratio partes: prima quidem invecit in Tribunos continet: in secunda profertur, se velle Plebem a Comititis ad bellum traducere; cumque vi, & imperio uti statuerit, nullum adhibet ad captandam Benevolentiam Exordium. Ex *Arist. l. 1. c. 13. text. 93.*

Quoad primam partem, hujusmodi syllogismus habetur ab *Effectis*.

Ii sunt objurgandi qui male merentur de Rep., & Religione.

Tribuni pessime meriti sunt de Rep., & Religione. Ergo. *Propositio* manifesta est.

Assumptio probatur per partes, & in primis a *comparatione* majorum sic:

Plus nocere Tribuni Reip., quam hostes. Ergo.

Secundo sic a *Consequentibus*.

Tribunorum culpa Plebs trucidata fuisset, nisi Tusculani auxilio venissent.

Ergo pessime de Rep. meriti sunt.

Tertio tali ratione a *comparatione* minorum.

Cuilibet ex Plebe laboranti auxilium ferendum est. Ergo Diis multo magis. Ergo qui Diis auxilium ferri prohibuerant, male de Religione meriti sunt.

Aulus ille) *Conclusio* majoris syllogismi, neque solum objurgatione, sed ultimo etiam supplicio dignos esse dicit.

Herdonius si) Prima probatio *Assumptionis*, qua contendit majus fuisse Tribunorum scelus in Reip. quam hostium.

Et vos) Repetito superioris *conclusionis* probata per Interrogationem invidiae, & indignationis plenam. Ex *Arist. l. 1. c. 14. s. 256.*

Pudor decorem) Secunda probatio *Assumptionis*, quam amplificat ab *Adjunctis* loci, & Personarum, *l. 2. c. 6. s. 65.*

Et qui ante) A *dissimili* ostendit dignitatem rei.

Hoc est tribuni) Vos scilicet, qui ad auxilium Plebi ferendum creati estis, cum Hosti trucidandam objecistis: neque tantum malum evasisset, nisi armati Romam Tusculani venissent. *l. 2. c. 9. text. 89.*

Scilicet si quis) Tertia probatio *Assumptionis*; exprobrat autem Tribunis, quod Plebem a cetero quasi populo separant in perniciem Civitatis, cum universa Reip. tribus ordinibus continetur, Senatus, Equitum, & Plebis.

Jupiter optimus) Altera *comparationis* pars. Si plebeo homini, Jovi multo magis.

Et hi postulant) *Conclusio* hujus Argumenti, qua majorem vim habet a titulo Tribunorum, quod cum Sacrosancti ipsi dicerentur, Deos Sanctos esse non putarent.

Absoluta reprehensione adversus Tribunos suscepta, aperit in secunda parte suae mentis sententiam, quidque jam decreverit facere, declarat.

At enim) Afferit nullo modo se pati velle, Legem Terentillam perferri, additque rationem a congruo, quia non decrederat tantis obreptos sceleribus Legem esse latorem.

Tum hercule) Mortuo Valerio, lex tamen Reip. perniciose lata non est: si me consule tuleritis, dicendum erit, creati me Consulem perniciosus Reip. fuisse, quam illum alterum mori.

Jam primum) Denunciat expeditionem in hostes, proposito periculo, si captum Capitolium intellexissent, antequam reciperetur. *Lib. 1. c. 12, s. 213.*

Sen-

Sententia.

Magis supplicio dignus est seditiosus Civis, quam Hostis. Sanctus non est, qui Deum neque Sacrum, neque Sanctum putat. Multi bellantes magis, quam peccati propitium Deum habent.

O R A T I O N I S XIV.

Cincinnati ad Senatum.

Argumentum.

Facum fuerat Sen. Consultum, ne continuarentur Magistratus, & iidem Tribuni reserentur: creatis a Plebe iidem Tribunis, Senatum etiam eundem Cincinnatum Consullem designantem ipse reprehendit.

Loci communes a *comparatione*, & a *contrariis*.

Motus, *Verecundia*. Mores *Viri constantis*.

Dividi potest Oratio in tres partes, *Exordium*, *Contentionem*, & *Conclusionem*.

Mirer si) In *Exordio*, ut Patres statim reprehendat, causam assert, cur Plebs parvi faciat decreta Senatus, quia nimirum ipsi eadem elevant, & nullius momenti esse docent.

Quippe quia) Contendit, absurdum esse, Patres velle aequae se temere gerere, ac se gerit Plebs, idque probat quadruplici ratione.

Tanquam) Prima ratio, quia non ideo Senatus plus poterit in Civitate, quia plus habebit licentiae.

Levis enim) Secunda ratio a *Comparatione*.

Magis peccat qui sua, quam qui aliorum decreta violat.

Arist. lib. 1. c. 14. s. 251.

Ergo vos magis peccatis, quam Plebs.

Imitemini) Tercio a *Contrariis*: Prudens non debet illum imitari, qui est sine consilio: Senatus prudens est, Plebs inconsilia. Ergo non debet, &c.

Propositio reticetur. *Assumptio* vero, & *Conclusio* simul habetur in concessione illa Ironica.

Et qui exemplo) Ultimo tandem sic ab officio Senatus:

Vos exemplo esse debetis, ut alii recte agant.

Ergo ad aliorum exemplum non debetis peccare. *L. 2. c. 6. s. 68.*

Nec me) Suam voluntatem patefacit, eosque frustra laborare ostendit, cum ipse ad resistendum paratus sit.

Te vero) Per Apostrophen concludit hortando collegam, ne sui rationem habeat in comitiis consularibus, qua una ratione ait, suam gloriam augeri posse, & invidiam ex continuato Magistratu levare. *L. 2. c. 10. s. 106.*

Universa porro hac Oratio variis, pulcherrimisque sententiis scatur, unde nil opus est aliquot solummodo decerpere.

O R A T I O N I S XV.

Icilius ad Appium Decemvirum de sponsa Virginia.

Argumentum.

Appius Claudius sententiam tulerat contra libertatem Virginiae, cuius ille captus erat amore; superveniens Icilius Virginiae sponsus Appium alloquitur.

Loci communes nulli sunt.

Motus, *confidentia*. Mores *pii*, & *soliciti sponsi*.

Partes Orationis tres sunt.

Ferro) *Exorditur* a violentia, & libidine Appii, ut in eum odium Populi concitet. *Lib. 2. c. 4. s. 37.*

Virginem ego) Appio multa exprobrat, nimiam potentiam, tyrannidem, & libidinem, quod civium sponfas violare audeat. *L. 2. c. 6. s. 73.*

Non si tribunitium) Decemviri ea lege creati fuerant, ut nullus alius Magistratus Romae esset, & ne ad Populum quidem ab iis provocatio daretur: quod ipsum invidiosum erat.

Huic si vis) Minitatur vim, si cum Virginia vi agatur.

Postulo, Appi) *Conclusio*, qua Appium hortatur, ne quidquam temere decernat, & expectari Patrem iubeat; se interea proficetur constantem fore in vindicanda libertate Puellae. *Lib. 2. c. 5. s. 55.*

Si huius) Hoc est, si pater permiserit manere in servitutem, donec iudicium proferatur, ei conditionem illius querendam esse, servane sit, an libera.

Sententia.

Tribunatus, & Provocatio duae arces tuendae libertatis.

Omnium maxime pudicitia in tuto esse debet.

Virum fortem vita potius deseret, quam fides.

O R A T I O N I S XVI.

Seniorum ex Patribus de abrogando Decemviratu.

Argumentum.

Facta in Sacrum montem Plebis secessione, quidam ex senioribus Patres hortantur, ut Decemviratum abrogent, & sic Tribunos Pleb. patiantur.

Loci communes a *Consequentiis*, ab *Adiunctis*, & ab *Antecedentibus*.

Motus, *Timor*. Mores *Virorum prudentum*, & *Patriam amantium*.

Nihil opus erat *Exordio*, nam res ipsa & attentionem, & benevolentiam conciliabat. *L. 2. c. 14. s. 3.* adeoque sola contentio pertrahatur, cuius duae sunt partes.

Quid expectabitis) Prima pars *Contentionis* ita primum a *Consequentiis* probatur.

Non est ferendum ruere omnia, ac deflagrare.

Sed nisi Decemviri Magistratum deponent, ruent omnia.

& deflagrabit. *L. 2. c. 5. s. 50. & 51.* Ergo.

Tota hac *variocinatio* uno tantum Epichieremate comprehenditur.

Sententia.

Magis supplicio dignus est seditiosus Civis, quam Hostis. Sanctus non est, qui Deum neque Sacrum, neque Sanctum putat. Multi bellantes magis, quam pacati propitium Deum habent.

ORATIONIS XIV.

Cincinnati ad Senatum.

Argumentum.

Factum fuerat Sen. Consultum, ne continuarentur Magistratus, & iidem Tribuni resicerentur: creati a Plebe iidem Tribuni, Senatum etiam eundem Cincinnatum Consulem designantem ipse reprehendit.

Loci communes a *comparatione*, & a *contrariis*.

Motus, *Verecundia*. Mores *Viri constantis*.

Dividi potest Oratio in tres partes, *Exordium*, *Contentionem*, & *Conclusionem*.

Mirer si) In *Exordio*, ut Patres statim reprehendat, causam affert, cur Plebs parvi faciat decreta Senatus, quia nimirum ipsi eadem elevent, & nullius momenti esse docent.

Quippe quia) Contendit, absurdum esse, Patres velle æque se temere gerere, ac se gerit Plebs, idque probat quadruplici ratione.

Tanquam) Prima ratio, quia non ideo Senatus plus poterit in Civitate, quia plus habebit licentiæ.

Levis enim) Secunda ratio a *Comparatione*.

Magis peccat qui sua, quam qui aliorum decreta violat.

Arist. lib. 1. c. 14. r. 251.

Ergo vos magis peccatis, quam Plebs.

Imitemini) Tertia a *Contrariis*: Prudens non debet illum imitari, qui est sine consilio: Senatus prudens est, Plebs inconsulta. Ergo non debet, &c.

Propositio reticetur. *Assumptio* vero, & *Conclusio* simul habetur in concessione illa Ironica.

Et qui exemplo) Ultimo tandem sic ab officio Senatus:

Vos exemplo esse debetis, ut alii recte agant.

Ergo ad aliorum exemplum non debetis peccare. *L. 2. c. 6. r. 68.*

Nec me) Suam voluntatem patefacit, eosque frustra laborare ostendit, cum ipse ad resistendum paratus sit.

Te vero) Per Apostrophen concludit hortando collegam, ne sui rationem habeat in comitiis consularibus, qua una ratione ait, suam gloriam augeri posse, & invidiam ex continuato Magistratu levare. *L. 2. c. 10. r. 106.*

Universa porro hæc Oratio variis, pulcherrimisque sententiis scaturit, unde nil opus est aliquot solummodo decerpere.

ORATIONIS XV.

Icilius ad Appium Decemvirum de sponsa Virginia.

Argumentum.

Appius Claudius sententiam tulerat contra libertatem Virginie, cuius ille captus erat amore; superveniens Icilius Virginie sponsus Appium alloquitur.

Loci communes nulli sunt.

Motus, *confidentia*. Mores *pii*, & *soliciti sponsi*.

Partes Orationis tres sunt.

Ferro) *Exordium* a violentia, & libidine Appii, ut in eum odium Populi concitet. *Lib. 2. c. 4. r. 37.*

Virginem ego) Appio multa exprobrat, nimiam potentiam, tyrannidem, & libidinem, quod civium sponsas violare audeat. *L. 2. c. 6. r. 73.*

Non si tribunum) Decemviri ea lege creati fuerant, ut nullus alius Magistratus Romæ esset, & ne ad Populum quidem ab iis provocatio daretur: quod ipsam invidiosum erat.

Huic si vis) Minatur vim, si cum Virginia vi agatur.

Postulo, Appi) *Conclusio*, qua Appium hortatur, ne quidquam temere decernat, & expectari Patrem iubeat; se interea proficetur constantem fore in vindicanda libertate Puellæ. *Lib. 2. c. 5. r. 55.*

Si huius) Hoc est, si pater permiserit manere in servitute filiam, donec iudicium proferatur, ei conditionem illius querendam esse, servane sit, an libera.

Sententia.

Tribunatus, & Provocatio duæ arces tuendæ libertatis.

Omnium maxime pudicitia in tuto esse debet.

Virum fortem vita potius deseret, quam fides.

ORATIONIS XVI.

Seniorum ex Patribus de abrogando Decemviratu.

Argumentum.

Facta in Sacrum montem Plebis secessione, quidam ex senioribus Patres hortantur, ut Decemviratum abrogent, & fieri Tribunos Pleb. patiantur.

Loci communes a *Consequentibus*, ab *Adjunctis*, & ab *Antecedentibus*.

Motus, *Timor*. Mores *Virarum prudentum*, & *Patriæ amantium*.

Nihil opus erat *Exordio*, nam res ipsa & attentionem, & benevolentiam conciliabat. *L. 2. c. 14. r. 3.* adeoque sola contentio pertrahatur, cuius duæ sunt partes.

Quid expectabitis) Prima pars *Contentionis* ita primum a *Consequentibus* probatur.

Non est ferendum rueri omnia, ac desagrare.

Sed nisi Decemviri Magistratum deponent, ruent omnia, & desagrabunt. *L. 2. c. 5. r. 50. & 51.* Ergo.

Tota hæc *ratio* uno tantum Epichieremate comprehenditur.

Quod antea) Per Apostrophen ad Decenviros ita ab adiun-
ctis :

Illud est abrogandum Imperium, quod maxima est cum
turpitudine conjunctum.

Sed Decemviratus talis est. Ergo.

Et probat *Assumptionem*, quia turpe est, in ea civitate im-
perium obtinere, in qua nulli fere sint cives, quibus ius dicatur.
Amplexi tenetis) Hoc est, per vim retinetis contra reliquo-
rum Civium voluntatem.

Sequitur deinde ab imminenti periculo Argumentum.

Non debetis eum occasu Urbis finire imperium.

Sed urbis occasus vel a Plebe irata, vel ab hostibus immi-
net. Ergo.

Quid si hostes) *Assumptio* per interrogationes.

Occasu ne) *Propositio Major*.

In altera *Contentionis* parte ut necessaria probatur creatio
Tribunorum Plebis; cumque hac haberi non posset, nisi post
abrogationem Decemviratus, ut patet ex supradictis, ideo u-
trumque per adverbium *atque* coniungitur.

Syllogismus talis est:

Necessario admittendi sunt Tribuni Plebis.

Ergo frustra repugnamus. L. 1. c. 4. r. 43.

Quidam enim in odium Tribunatus potestatis Decemviratum
tuebantur.

Atqui aut) Dilemma, quo probatur *antecedens*, cum illud
alterum omnes fateantur, sine Plebe nullam esse posse civita-
tem.

Novam, inexper.) Confirmatur Dilemma ab *Antecedentibus*.
Antequam gustassent dulcedinem Tribunatus, tamen vi,
& secessione obtinuerunt.

Ergo iam percepta illius dulcedine vehementius in eo re-
cuperando contendunt.

Præsertim cum) Alia affertur ratio a *Causa* finali hoc modo:
Creantur Tribunos, ut se ab Optimatum Imperiis defen-
derent.

Sed nunc imperia nostra multo sunt acerbiora. Ergo.

O R A T I O N I S XVII.

Legatorum Senatus ad Plebem.

Argumentum.

Postulante Plebe tum restitui sibi tribunatum, & provoca-
tionem, tum dedi Decenviros igni cremandos; probant
alterum ut æquum, alterum ut omnino iniquum Legati Pa-
trum rejiciunt.

Loci communes a *Repugnantibus*, a *Contrariis*, & ab *Es-
sentis*.

Motus, *Lenitas*. Mores *Civium moderatorem*.

Tres sunt partes, *Exordium*, *Contentio*, & *Conclusio*.

Quæ consilii) Laudant ab initio, & approbant postulata,
quæ attingebant provocationem, Tribunatum, & Veniam se-
cessionis; eaque iure, ac prudenter peti dicunt, quæ libertatis
præsidia sunt.

Ira vestra) *Contentio* adversus postulatam de Decemviris,
quod ira magis, quam consilium exprefferat, & quatuor con-
stat rationibus.

Quip-

Quippe qui) Primo a *Repugnantibus*.

Qui crudelitatem oderunt, non debent esse crudeles.

Vos crudelitatem odistis. Ergo.

Et prius pene) Secundo a *Contrariis*.

Qui nondum est liber, non debet in alios dominari.

Vos nondum pene estis liberi. Ergo.

Namquamne) Tertio ab *Essentis*.

Id non est ferendum, quod statum civitatis perturbat.

Crebra civium supplicia perturbant civitatis statum. Ergo.

Scuto) Quarto a *congruo*: satis esse videlicet, si Plebs im-
munis fuerit ab injuriis, Patres inferre non præsumperint. L.

2. c. 3. r. 17.

Si quando) *Conclusio* habet permissionem iudicia in singulos
exercendi per leges, ubi libertatem recuperaverint.

Sententie.

Ira magis ignoscendum est, quam indulgendum.

Sæpe odio crudelitatis in crudelitatem ruimus.

Plebi scuto magis, quam gladio opus est.

Satis est humilis, qui iure æquo in civitate vivit.

Qui non infert, nec pati injuriam debet.

O R A T I O N I S XVIII.

Legatorum ad Plebem Romanam.

Argumentum.

Jussis Decemviris abdicare se Magistratu, mittuntur a Patri-
bus legati ad Plebem, qui eidem reditum in urbem hac o-
ratione suadent.

Loci communes ab *Adjunctis*.

Motus, *Confidentia*. Mores *Virorum gravium*.

Tria præstant, 1. hortantur redire in Patriam, 2. servare
in Urbe eam modestiam, quam in secessione retinuerint. 3.

Creare in Monte Aventino Tribunos Plebis.

Quod bonum) Prima pars cum formula precatationis Romanis
usitata.

Sed qua hic) Altera pars de retinenda modestia; quam cum
servaverint, ubi rerum omnium egebant, multo magis Romæ
servanda erat.

Ibi felici loco) Optimum ajunt esse creari in eo loco Tri-
bunos Plebis, ubi primum instituta est Tribunitia potestas.

Pontifex maximus) Qui nimirum more Majorum, deficien-
tibus reliquis Magistratibus, tributa comitia habere solebat.

O R A T I O N I S XIX.

Virginii adversus Appium.

Argumentum.

A. Virginii apud Populum Appium accusat, quod tempore
Decemviratus Filia Virginie secundum libertatem vindic-
as non dedisset, contra Leges.

Loci communes ab *Essentis*.

Motus, *Ira*. Mores *viri moderati*.

Orat-

Oratio) Duas assignat causas, cur longa oratione uti nolit in exaggeranda Appii crudelitate. Prima est:

Ea dicendo persequi non debet, quæ minime dubia sunt.

Appii crudelitas minime est dubia. Ergo.

Oratio) *Propositio* Major.

Itaque neque) *Assumptio* comprobata ab effectis.

Nec istum) Altera causa, cur tacere velit, ne se Appius impudentem præbeat, hoc modo:

Ille impudens est, qui negat ea, quæ vera sunt.

Sed si ego accusavero, Appius se defendet, negando, quæ verissima sunt.

Ergo si accusavero, ille se per impudentiam defendet.

Omniū) *Accusatio* duplex; tum eorum, quæ impie, & nefarie gesserat in Decemviratu per præteritionem ironicam; tum rei male iudicata, quod contra Leges dare vindictas secundum libertatem negasset. Negaverat enim, Virginiam manere in libertate, donec illius iudicium absolveretur. L. 2. f. 12.

Sententia.

Oratio rebus dubiis inventa est.

ORATIONIS XX.

Horatii Consulis ad Milites.

Argumentum.

Horatus Consul contra Sabinos castra habens, audita Valerii collega victoria, hac oratione Milites ad pugnam exstimulat.

Loci communes a *comparatione*.

Motus, *Emulatio*. Mores Ducis obsequentis militibus.

Exemplo Militum, qui sub Valerio prospere in Algido pugnaverant, suos excitat, hac ratione, a *comparatione*: Non minus fortes vos esse debetis, quam Valerii milites:

Sed illi strenue pugnaverunt. Ergo.

Propositio pendet ex dictis ab *Arist.* l. 2. c. 11. *tex.* 116.

Quemadmodum) *Assumptio* Syllogismi.

Quod ad me) Ut sibi benevolum exercitum faciat, ait, se ad utrumque paratum esse, sive trahi bellum, sive mature perici velit.

Sententia.

Consilio Ducis, & virtute militum victoria paratur.

ORATIONIS XXI.

Q. Capitolini ad populum discordem.

Argumentum.

Capta occasione discordiæ, quæ Patres inter, & Plebem Romanæ vigeat, Equi Volscique populabundi ad moenia usque accedere. Quamobrem Consul Q. Capitolinus de reconcilianda concordia, armisque capestendis hanc habuit Orationem.

Loci communes a *Causis*; ab *effectis*, & a *straili*.

Motus, *Pudor*, & *Metus*. Mores Civis de Rep. solliciti.

Divi-

Dividitur in tres partes, *Exordium*, *Contentionem*, *Perorationem*.

Et si mihi) *Exordium* a magnitudine ignominiae, quam amplificat ab *Adjunctis* personarum, ex eo maxime, quod se consule illata sit, qui omnes hostium injurias semper fortiter ultus fuerit. L. 2. c. 6. f. 3.

Hanc ego) Adeo magnam esse ait, ut, si eam prævidisset, mortem voluntariam quarto consulatui prævertisset, si alia fuga honoris non esset, hoc est si alia via evitare honorem illum non potuisset. Addit autem rationem, quia gloriosior illi mors futura erat post gestum tertium consulatum.

Quem tandem) Ut propius ad causam accedat, quaerit, quis in culpa fuerit tantæ acceptæ ignominiae, & ad captandam *benivolentiam* neque aperte Plebem incusat, L. 2. c. 3. f. 2. neque illi poenam aliquam, nisi poenitentiam, ominatur.

Non illi) Cum supra Plebi culpam attribuendam innuerit, in *Contentione* primum probat, hanc hostibus natam confidentiam ex civilibus discordiis. L. 2. c. 5. f. 60. hujusmodi Syllogismo a *Causis*:

Confidentiam hostibus dedit aut eorum virtus, aut vestra ignavia, aut discordia.

Non eorum virtus, neque vestra ignavia. Ergo vestra discordia.

Propositio patet ex sufficienti distributione causarum. *Assumptio* ab *Antecedentibus* confirmatur.

Non illi) *Assumptio*.

Quippe toties) Confirmatio *Assumptionis*.

Discordia ordinum) *Conclusio* Syllogismi neque Patritios a culpa excludit, ne malevolo in Plebem animo loqui videatur.

His præmissis, quadruplici ex capite probat, redintegrandam esse Pacem. 1. Quod contendendi nulla addit iusta causa. 2. Quod discordia perniciofa sit Reip. 3. Quod omnibus etiam privatim damnum importet. 4. Quod necessario capienda sint arma. Primus igitur Syllogismus ita ab *Effectis*:

Plebs non habet iustam causam contendendi cum Patribus, si nihil illi ab his denegatum fuerit: L. 2. c. 4. f. 23. Sed nihil Patres Plebi denegarunt. Ergo.

Prob. deum fidem) *Assumptio* ab enumeratione omnium, quæ Plebs obtinuerat, figuris illustrata.

Consules facere) Non quod ex Plebe Consules creati fuerint, sed quia ex Patritiis duo maxime Populares Valerius, & Horatius statim post secessionem Consules facti sunt in gratiam Plebis.

Veia plebis) Legem Horatium innuit Centuriatis Comitibus latam, ut quod tributum Plebs iussisset, Populum teneret.

Qui finis erit) *Conclusio* consequens ex dictis, cum nos omnia cedentes tamquam videri quiescamus, vos etiam omnia consequuti, adeoque nullam habentes iustam querelam, debetis quiescere.

Arguit secundo loco tali ratione: Id tollendum, quod est Reipub. perniciosum. Lib. 1. cap. 6. f. 69.

Discordiae perniciofae sunt Reip. Ergo.

Et confirmatur ab *Effectis*: Vim inferri Patritiis, agros uri, hostes moenibus impune insultare, sunt detrimentum Reip.

Sed hæc omnia ex discordiis proficiuntur. Ergo.

Satisne est) *Propositio* secundi Syllogismi, pulcherrimis figuris Concessione, Ironia, & Hypotyposi adornata.

AE

At enim) *Assumptio* ejusdem Syllogismi, per discordias enini ait rem communem loco esse peiore.

Tertio a privata utilitate, huiusmodi Syllogismo a contrariis Vos privatis vestris commodis consulere debetis:

Sed res vestrae privatae bello augentur, discordiis immi-
nuuntur.

Ergo bellum suscipere, discordias deponere debetis.

Quid tandem) Prima pars *Assumptionis*: & vocantur in-
vidiam Tribuni, qui Plebi neque utiles essent, & plurima in-
commoda importarent. *Ex Arist. l. 2. c. 4. f. 23.*

A quibus semper) Hoc est mala, quae ex his discordiis di-
manant, alieno auxilio, & virtute repellatis; alludit autem
ad Tusculanos, qui auxilio venerant contra Herdonium, Capi-
tolum occupantem.

At heu) Altera pars *Assumptionis*, quae plurima habet
commoda ex bello, & imperio Consulati; quibus opponit praesens
dammum ex hostili incurfione.

Nunc enervatum) Ultimo argumentatur ab necessitate belli,
tali ratione.

Bellum geri non potest, nisi depositis discordiis.

Sed bellum necessarium est. Ergo deponenda discordiae.

Propositio certa est, quia Tribuni per discordias delectum ha-
beri non sinebant.

Heu) *Assumptio* cum invidiosa concessione, eamque am-
plificat a simili:

Quia biennio ante ire in Algidum recusastis, nunc ante
portas est bellum.

Ergo si neque nunc exibitis, intra moenia quam primum
erit. Ergo.

Multiplex bellum) Tum quia non solum de gloria, sed et-
iam de Patria, & libertate dimicare cogemur; tum quia multi
alii hostes insurgunt, videntes nos desides manere domi. *Arist.*
l. 1. c. 12. text. 223.

Sequitur *Conclusio*, in qua tria praestat; sibi benevolentiam
conciliat, dicenti, quod e Rep. sit; Tribunis invidiam, quod
suis tantum privatis commodis interserviat; tandem hortatur ad
arma capiendam, spe certa victoriae proposita.

Hic ego gratiora) Idem etiam saepe facit Demosthenes in
Philipp. & summam vim habet ad conciliandam benevolentiam.

Sua causa loquitur) Qui scilicet in dicendo privatis suis
commodis studet, nihilque est de Rep. sollicitus.

Nisi forte) In Tribunos invehitur, quos asserit sua causa
omnia agere, non in gratiam Plebis, ut simulant. Et hoc o-
dium concitat. *Lib. 2. c. 4. text. 26.*

Nec in otio) Vos enim per novas discordias semper magis in
dies stimulant, ne otio quidem frui sinunt.

Mala rei, quam) Turbas, & seditiones excitant, quae res
male sunt.

Quorum rerum) Tertia pars *Conclusionis*.

Sententiae.

Discordia Ordinem venenum est Urbis.

Iniquum est victos aequiore animo quiescere, quam viatores.

Saepe ex brevi otio multiplex bellum oritur.

Qui apud multitudinem sua causa loquitur, gratior est eo,
cujus mens nihil praeter publicum commodum videt.

Ex

Ex Lib. 4.

ORATIONIS XXII.

C. Canuleji Tribuni ad Plebem.

Argumentum.

C Canulejus Tribunus Plebis duas Leges promulgaverat; al-
teram de connubio Patrum, & Plebis; alteram de Con-
sulatu etiam a Plebeis obtinendo; quas cum Patres reproba-
rent; ita in eos Canulejus, vocata ad concionem Plebe, inve-
nitur.

Loci communes ab *Effectis*, a *Comparisonem*, a *Simili*,
& a *Causis*.

Motus, *Indignatio*. Mores *viri Popularis*.

Tres sunt partes, *Exordium*, *Contentio*, & *Peroratio*.

Quantopere) Offendit in Exordio, maximo in contentio
Plebem haberi a Patritiis, ut eos odio, & pari malevolentia
dignos faciat; utitur autem hoc Syllogismo ab *Effectis*. *Lib. 2.*
cap. 2. text. 9.

Illi maxime contemnuntur, quorum iusta postulata adhibi-
tis minis rejiciuntur.

Sed nos iusta petimus, & a patritiis vi, & minis rejicimur.

Ergo maxime ab iis contemnuntur.

Quantopere vos) *Conclusio* Syllogismi.

Quibus quid aliud) *Assumptionis* prima pars, quae primum
generice probatur hoc modo: Aequum est, vos nobiscum age-
re, ut cum civibus ejusdem Patriae.

Sed hoc habent nostra postulata. Ergo iusta sunt.

Alter) Singillatim ad utramque Legem descendit, & pri-
mum quoad Connubium a comparisonem sic: Externis datur
Connubium.

Ergo iustum est dari etiam nobis.

Nos quidem) Rursus a *comparisonem* majorum.

Data est civitas hostibus.

Sed Civitas plus est, quam Connubium.

Ergo iustum est, dari nobis Connubium.

Alter) *nihil*) De Consulatu Plebeis dando probat esse ju-
stum postulatum, hoc modo;

Iuste repetimus, quod nostrum est. Sed libera habemus
suffragia.

Ergo iuste repetimus facultatem ea dandi, cui lubet.

Quid tandem est) Altera pars *Assumptionis*.

Si populo Rom.) Utrumque simul pertrahat, ostenditque Pa-
tritis malevolos esse Plebi, quod aequo indignatur dari Plebe-
jo consulatum, quasi servo, aut Libertino daretur: ex *Arist.*
lib. 2. c. 9. text. 101.

Equid sentitis) Repetito ejusdem *Conclusionis*, cum acer-
bitate maxima, & invidia.

Hostibus etiam visis) Hostibus Sabinis Civitatem Romulus
dedit, Hostilius Albanis, quibusdam ex Latinis Populis Ancus.
Lib. 1. 1.

Quin etiam) Incipit *Contentio*, cujus duae sunt partes, in
quarum prima agitur de Consulatu a Plebe obtinendo: in al-
tera de connubio. Proponit igitur sententiam Patrum, qui non
solum indignabantur, sed etiam nefas esse dicebant, Consulem
Ple-

Plebejū fieri, cosque refutat tali ratione a *Comparatione* patrum, & minorum:
 Majores nostri dederunt Regnum advenis, Consulatum peregrinis.

Sed Consules sunt loco Regum, & minus dedecet dari Consulatum Plebejo, quam peregrino. Ergo & nos possumus creare Consulem Plebejū, si dignus fuerit.

Obsecro vos) Prima pars *Assumptionis*.

En unquam creditis) *Propositionis* prima pars amplificata Exemplis Numæ, C. Tarquinii, S. Tullii, & T. Tatii.

Ergo dum nullum) Et tamen his Regibus bene administratum est Imperium; & inde fit transitus ad secundam partem.

Claudiam certo) Altera pars *Propositionis*.

Ex peregrino ne) *Assumptionis* secunda pars, ubi Interrogatio vim habet negationis.

Utrum tandem) *Complexio* Syllogismi illustrata a *Contrariis*, cum Decemviri Patritii fuerint, Reges illi novi homines.

Si non ad fastes) Publicos enim fastos Patritii servabant, & nondum coepti fuerant creati ex Plebe Pontifices.

Populi jussu) Primi temporibus post electionem Populi auctoritas Patrum intercedebat: postea vero contra institutum est, ut primum patres auctores ferebant, deinde Populus juberet.

Patre nullo) Hoc est incerto. Livius tamen lib. 1. putat Serv. Tullium non fuisse natum matre serva, & Patrem ejus facit virum in Urbe Corniculio principem.

Novis hominibus) Dicebantur novi homines, quorum Majores ad honores non pervenerant; quales etiam fuerunt Marius, & Cicero.

Hinc transit ad alterum, quod obiciebant Patritii, inusitatum in Remp. esse, ex Plebe Consulem creati, cui respondet per *Inductionem* hoc Syllogismo a simili:

Non est absurdum innovare aliquid in ea Urbe, in qua multa alia innovata sunt.

Sed multa Romæ nova instituta sunt. Ergo.

At enim) Patrum obiectio.

Quid postea) Antequam ad argumentum accedat, præmittit necessitatem aliqua semper innovandi, quæ utilia visa fuerint, in nova maxime Urbe, ex *Arist.* 1. 1. c. 11. r. 129.

Pontifices) *Assumptio* Syllogismi.

Ediles) Hoc est Plebejū, nam Cures creati sunt multis post annis, L. Sextio primo ex plebe Consule. *Liv.* 1. 7.

Quæstores) Duos ab initio creatos Quæstores alii Rege Hostilio dicunt, alii cum Plutarcho, Consule Valerio Poplicola.

Hoc ipsum, ne) Legem Decemviralem de non miscendis Connubiis inter Patres, & Plebem ultimum assert, ut invidiosa *Comparatione* Patritiorum malevolentiam designet: transit autem ad alteram *Contentionis* partem, legemque de Connubiis a Decemviris latam iniquam esse probat a *Causa* finali.

Lex in Plebis contumeliam lata est iniqua, & abroganda. Lex Decemviralis de connubiis lata est in contumeliam Plebis.

Ergo est iniqua, & abroganda.

An esse ulla) *Assumptio*, & ad excitandam invidiam, dixerunt illa Connubiorum exilium vocatur, & relegatio. Confirmatur autem a remotione alterius causæ, quæ ab optimatibus assignabatur, hoc modo:

Ea Lex lata est vel in contumeliam Plebis, vel ne sociaretur sanguis.

Sed

Sed frustra lege cavetur societas sanguinis. Ergo in contumeliam.

Ne affinitatibus) *Propositio* quoad secundam partem, adeoque causa per Patritios allata.

Quid hoc si) *Assumptio* ex eo confirmata, quod privato consilio impedire Patres poterant cum Plebe connubia, nec Plebs unquam coegisset. Ubi exprobat etiam quibuscumque ex Patribus adventitiam, non ingentiam nobilitatem.

Cur enim non) Alia ratione a simili eadem *Assumptio* illustratur.

Ne sit connubium divitibus, & pauperibus, non lege cavetur, sed privatum consilium satis est.

Ergo sine lege satis impediretur connubium Patrum, & Plebis privato consilio.

Quod privatorum) *Complexio* Syllogismi.

Amplificat deinde contumeliam Plebi a Patribus illatam a *Consequentibus* hoc Syllogismo: Sancire, ne communia Plebs cum Patribus habeat Iter, Convivium, Forum, contumeliosum est. Sed eandem refert contumeliam Lex de Connubio. Ergo contumeliosa est Plebi.

Cur non sanctitis) *Propositio* per interrogationem expressa indignationis plenam. Ex *Arist.* lib. 2. c. 6. r. 66.

Quid enim) *Assumptio*, ejusque approbatio, quia cum liberi sequantur Patrem, neque nati ex Plebeja desinent esse ex Patritiis, neque filii Matris Patritiæ, & Plebeji Patris generis conditionem mutabunt.

Ne quod nos) *Concludit*: maxima ergo contumelia nos afficitis, si rejiciatis nos modo petentes, ut hominum, ut civium numero simus.

Denique utrum) Redarguit insolentiam Patrum, qui minabantur se per vim effecturos, l. 1. c. 11. r. 188. *Une* Leges illæ promulgarentur, hoc argumento a jure Populi:

Iniquus est, qui quempiam impedit, ne utatur jure suo.

Sed jus est Pop. Rom., ut, si velit, legem jubeat. Ergo.

Quid si non) Ne periculum certaminis detineret Plebem, probat nunquam fore, ut ad vim, & arma Optimates veniant, tum quia bis antea eadem minitatis, haud tamen persecerant, tum quia Plebs firmior erat, & plus valebat.

Itaque) Ultima Orationis pars. *Conclusio*, qua per Apostropham ad Consules se statuiffe declarat, aut haberi delectum permittere, si Leges promulgari ipsi sinant; aut, si contra nitantur, impedire, ne quicquam militiæ nomen daret.

Sententia.

Res etiam novæ institui debent, si utiles Reip. sint. Nemo Plebejus vim asserti Patritiæ Virgini: Patritiorum ista libido est.

Patrem sequuntur Liberi.

Raro quæ pars firmior est, eadem est etiam modestior.

ORATIONIS XXIII.

Vestii Messii Volscorum Regis ad Milites.

Argumentum.

Volsco in pugna adversus Romanos in fugam versos Rex eorum Vestius Messius ad strenue pugnandum hac Oratione hortatus est.

Loci

Loci communes a *Repugnansibus*.

Motus, *Verecundia*, & *Confidentia*. Mores *Viri imper-*
territi.

Nullo utitur *Exordio*, utpote in re subita: in Contentione
autem milites duplici argumento ad strenue pugnandumhortatur,
a turpi, & necessario.

Hic praeiturus) Primo igitur sic a *Repugnansibus*. Non de-
cet viros armatos, & qui bellum intulerunt, inultos mori.
Arist. c. 9. l. 1. r. 100.

Vos estis armati, & bellum intulistis. Ergo.

Hic praeiturus) *Complexio syllogismi*.

Quid igitur) *Assumptio*.

Alterum Argumentum ab evidentia periculi sic procedit.

Tum fortiter pugnandum est, cum nulla alia salutis spes est.

Sed vobis nulla alia est spes salutis, c. 9. l. 1. r. 147. Ergo.

Quid hic) *Assumptio*. Quid, inquit, circumventis undique
ab hostibus spei est?

An deum) Approbatio *Assumptionis*: non enim vobis Deus
auxilio venerit, nisi vestra vos virtus tueretur.

Ferro via) Ad erumpendum per medios hostes hortatur ex-
emplo sui ipsius, qua una ratione redire possunt in Patriam,
l. 2. c. 5. r. 58.

Non murus) *Conclusio*, qua, ne penitus omnem spem abji-
ciant, admonet, viros armatos esse, qui impedirent: quos
proinde, cum & ipsi armati essent, timere non debebant. l. 2.
c. 5. r. 59.

Virtute pares) Alia ratione confidentes milites facit, quod
hostes sola Virtus firmaret, suos & virtus, & necessitas,

Sententiae.

In otio tumultuosi, in bello saepe segnes sunt.

Necessitas ultimum, ac maximum telum est.

O R A T I O N I S XXIV.

Marc. Aemilii ad Milites.

Argumentum.

Hostes fatibus armatos cum Romanus miles timeret in pu-
gna cum Fidenatibus admissa, ita Disfator M. Aemilius
eos excitare conatus est.

Loci communes ab *Adjunctis*, & ab *Antecedentibus*.

Motus, *Pudor*. Mores *prudens Imperatoris*.

Triplici ratione dubios milites, & illa inusitata acie terrores
confirmat, & ad pugnam inflammat: quod turpe sit hosti cede-
re, ut se paria sua, & majorum virtute gloria dignos pra-
beant, & ut ulciscantur injurias.

Fumone) Primo igitur sic ab *Adjunctis*, ubi etiam adest
pulcherrima *Allegoria*.

Turpe est timere hostes inermes, & solis armatos facibus,
l. 2. c. 5. r. 40.

Talis est hostium acies. Ergo turpe est eos fortiter non re-
pellere.

Agite nominis) Secundo sic ab *Antecedentibus*.

Majores vestri, & vos ipsi semper in omnibus bellis stre-
nuis extististis.

Ergo

Ergo & nunc fortes esse debetis, *Arist.* l. 1. c. 11. r. 116.
Ex suis flammis) Commemorat beneficia Fidenatibus a Rom.
Rep. collata, ut majori contra eos odio inflammantur, quip-
pe ingratos. l. 2. c. 7. r. 65.

Legatorum) Ultimo ab acceptis injuriis, tali ratione:

Eos ulcisci debemus, qui nos maximis injuriis affecere.
Arist. c. 11. l. 1. r. 226.

Sed Fidenates maximis nos affecere injuriis. Ergo.

Legatorum) Legati Romani Fidenis interfessi fuerant, non
hoc in bello, sed tempore primae defectionis, & jam penas
dederant, capta Urbe a Q. Servilio Disfatore.

O R A T I O N I S XXV.

C. Julii Tribuni ad S. Tempanium.

Argumentum.

Re male gesta contra Volscos Sempronio Consule, redeun-
tem ex praelio S. Tempanium Decurionem Equitum, cu-
jus virtute pugna redintegrata fuerat, C. Julius Tribunus ita
alloquitur.

Loci communes nulli sunt.

Motus, *Indignatio*. Mores *hominis sediciosi*.

Tres habet haec *Interrogatio* partes: prima comprehendit
ea, quae pugnam praecessere, secunda quicquid in ipso certa-
mine gestum fuerat, tertia pugnae eventum respicit.

Sex. Tempani) Querit, num Sempronius Consul in praelio
ineundo sanctus fuerit boni Consulis officio: maxime vero
quoad tempus pugnae opportunum, & in firmanda subsidii ac-
cie. Ut plurimum Triarii collocabantur in subsidiis, qui post
aciem nixi genibus subsidebant.

Et tu ne ipse) Querit secundo loco, cum Tempanius pu-
gnam restituerit, an id fecerit iussu Consulis, & an ille ex-
clusis Equitibus opem ullam tulerit; utrumque enim, quippe
dux exercitus, praestare debuerat.

Postero denique) Tercio interrogat de pugnae eventu: 1. an
ipse cum Equitibus sine ullo praesidio sola sua virtute evaserit;
2. an Consul castra, & saucios deseruerit; 3. ipse vicerint,
an hostes.

Desertus sit) Haec est acerbissima omnium Interrogatio, qua
perstringit Sempronium, quasi ipse fortissimos milites, & opti-
me de Rep. meritos hostibus prodiderit, nullo misto praesidio.

O R A T I O N I S XXVI.

Sextii Tribuni Pl. contra P. Postumium.

Argumentum.

P. Postumium Tribunum Militum malum minitanti: mili-
tibus apud iratam Plebem Sextius Tribunus Pl. obur-
gat, & ad deferendos honores Plebeis hortatur Populum.

Loci communes ab *Effeis*.

Motus, *Indignatio*. Mores *Viri Popularis*.

Tres sunt partes, *Exordium*, *Contentio*, & *Conclusio*.

Audis) *Exorditur* a superbia Postumii, qui liberis Civi-
bus ea minitatus fuerat, quae propria servorum erant supplicia,
T. Livii Tom. VI.

& in-

& indignantem per se Plebem deterrima comparatione magis accendit. *l. 2. c. 3. t. 16.*

Tamen hæc) Transiit ad Contentionem, in qua coarguit Plebem ipsam demandantem honores Patriiis, non Plebeis, hoc syllogismo.

Ii sunt redarguendi, qui honores mandant male merentibus, non benemeritis.

Sed vos honores-mandatis male de vobis meritis Patriiis, non optime meritis ex Plebe. Ergo.

Tamen hæc) *Assumptio*, quæ maximum habet Tribunorum Pl. beneficium, Colonias deducendum in gratiam Plebis, repugnantibus Patriiis.

Qui vos urbe) Urbe dicit donatos, non Civitate; nam qui mittebantur in Colonias, Urbem, & testa mutabant, jus Romanæ Civitatis retinebant.

Incipite demum) Ab *Effectis* idem exaggerat, quod pauci idcirco sint Plebis Patroni, quia nulla habent certaminum præmia proposita, & in eorum potestate constituta, qui Plebi adferantur.

Ingenuissimis) *Conclusio*, qua negat esse, cur doleant de superbo illo Postumii dicto, cum indignatione multo majori dignum sit, præferri malum Plebi minitantes iis, qui bene Plebi facere student.

Jam si suffragium) Voce dabatur suffragium; coëptum est autem dari suffragium tabellis anno Urbis 615.

Hanc) Non tam Postumio, quam Patrius Postumio similes eo loco designat; superbia enim commune erat Patribus vitium.

Ex Lib. 5.

ORATIONIS XXVII.

Ap. Claudii ad Plebem

Argumentum.

Cum quererentur Tribuni Plebis, continuari ad Vejos bellum, & milites in hibernaculis contineri, Ap. Claudius vocata Plebis concione, ut utrumque utile Reip. fore ostenderet, hanc habuit orationem.

Loci communes ab *Effectis*, a *Consequentibus*, & a *Comparatione*.

Motus, *Timor*, & *Indignatio*. Mores viri prudentis, de quo *Patria solliciti*.

Dividitur hæc oratio in quatuor partes, *Exordium*, *Propositionem*, *Contentionem*, & *Perversionem*.

Si unquam) *Benevolentiam* Patribus in *Exordio* conciliat, quippe optime de Plebe meritis. *l. 2. c. 4. rex. 23.* & malevolentiam Tribunorum exagitat, qui omnia non Plebis, sed sua causa faciunt, quod supra & Cincinnatus approbaverat: id quod ostendit tali ratione: Ille sua, non Plebis causa feditiosus est, qui concordiam odit. Sed Tribuni oderunt concordiam ordinem. Ergo.

Propositio patet, sicut enim bellum propter pacem, ita etiam discordiæ propter unam concordiam excitari solent.

Si unquam) *Complexio*.

An est quisquam) *Approbatio Assumptionis*, quod tribuni

repugnassent anno superiore Patribus decernentibus dari militibus de publico stipendium, ut hoc munere Plebem delincent.

Quid illos) *Assumptio* cum invidiosa similitudine.

Utrum enim) Per Apostrophem ad Tribunos idem fere Argumentum persequitur itidem ab *Effectis*: Si vobis causa Plebis cordi est, non debet esse molestum conferri a Patribus beneficium in Plebem, ut ejus obsequium sibi conciliant.

Sed hoc vobis maxime molestum est. Ergo.

Cum *Assumptio* manifesta sit, probatur *Propositio* a *Dissimili*, quia non eodem modo agere debent cum Plebe Tribuni, ac Domini cum servis suis, & hoc ad invidiam. *lib. 2. cap. 9. rex. 95.*

Quanto tandem) *Propositio* Syllogismi.

Quæ si perpetua) *Alia approbatio Propositionis a Consequentibus*.

Argui ego) *Propositio* totius orationis, qua duo sibi probanda assumit; 1. non esse recusanda hybernacula ab iis, qui stipendium de publico accipiunt; 2. oppugnationem Vejorum utilem, & necessariam esse Reip.

Quoad primam igitur *Contentionem* partem, eam unico probat Syllogismo ab *æquo*.

Opera & emolumentum non sine proportionem esse debent.

Sed aliqui novi commodi vobis adiectum est.

Ergo & opera augeri debet.

Quam orationem) Ostendit, se maxime causam considerare, quam justam, & honestam esse vel ipse exercitus, cujus hoc interest, ex Adversariorum Orationibus concipiat.

Negabant) Epicherema, quo universa ratiocinatio egregie comprehenditur.

Nusquam) *Propositio* Syllogismi.

Molestæ) *Assumptio*.

Æquo igitur) *Complexio*, qua duo concludit; tum protrahendum esse tempus militiæ, quia novum commodum miles e Reip. percipit: tum annum debere esse militiam, quia & annum accipit stipendium.

An si ad calculos) Hoc est si te Reip. vocet ad ineundam accepti, & expensi rationem; sicut etiam dicimus vocare ad calculos amicitiam.

In secunda parte probat, expugnandos esse Vejos, 1. quia id postulat dignitas pop. Rom. 2. quia illa expugnatio utilis est Reip., 3. quia ad augendam militarem disciplinam plurimum valebit.

A dignitate sic arguit: Indignum est semel susceptum bellum non perfici. *l. 2. c. 6. t. 65.*

Sed iam bellum cum Vejentibus suscepimus, nec perfici potest, nisi captis Vejis.

Ergo perfici debet per Urbis oppugnationem.

Invitus) *Excusatio*, quod ad Cives tamquam ad Mercenarios verba habeat, adeoque transitus ad alteram partem.

Aut non suscipi) *Propositio*.

Perficietur autem) *Assumptio* quoad secundam partem; prima enim non eget probatione, & evidens est.

Decem quondam) *Propositionis* approbatio ab exemplo Græcorum.

Oppugnationem annuam) Camillus Dictator decem annos obsessos Vejos cepit; sed Appius ad erigendos Plebis animos, spe facilis expugnationis, annum dicit futuram.

Scilicet quia) Eandem *propositionem* confirmat a *Causis* belli. Illud bellum perficiendum est, cujus suscipiendi gravissimæ causæ fuerunt;

Sed huius belli suscipiendi causæ gravissimæ fuerunt. Ergo. *Scilicet quia*) *Assumptio* per Ironiam expressa.

Septies) Enumerat injurias omnes a Vejentibus illatas. 1. 2. 6. 2. f. 12.

Cum his molliter) *Complexio* huius Syllogismi.

Offendit deinde, Vejorum oppugnationem utilem fore Reip. hac ratione a *Consequentibus*. Perniciosum est Reip. vastari civium agros, dissipari maximum, & summo cum labore instructum apparatus, cum universa Hetruria bellum gerere. Sed hæc omnia non evitari possunt, nisi continuata Vejorum oppugnatione.

Ergo perniciosum est Reip. illam oppugnationem non continuari. Ergo.

Operibus ingentibus. Prima pars *Assumptionis*: nunc enim obfessa acriter urbe erumpere ad pradandum non possunt: at si reducimur exercitum, ubi in suis agris incultis, & vastatis nihil invenerint, nostros populabuntur.

Quid? illud) Alterum *Assumptionis* membrum, quod maximum apparatus, ad expugnandos Vejos jam instructus, de integro ad æstatem rescindendus sit, si nunc reducat exercitus. Tribunus autem accusat, utpote parum militum commodis consentientes, quibus & antea dandum stipendium negaverint, nunc duplicari laborem velint. 1. 2. c. 2. text. 12.

Quid vineas) Vineæ instrumentum erat bellicum, quo testī milites propius ad hostium moenia accedebant, testudo vero erat machina bellica, qua utebantur ad muros subvertendos.

Quid? periculis) Tertia pars de bello ab Hetruria imminente; quamvis enim nunc Hetrusci sint irati Vejentibus, quod Regem creaverint; reconciliari tamen possunt, vel alia legatione missa, vel mutata Reip. forma. 1. 1. c. 6. f. 78.

Si laxamentum) hoc est, si ab obsidione tantisper recesserimus.

Videte quot res) Omnia illa tria simul repetit, qui necessario futura in perniciem Reip. contendit, si dissolvatur obsidio.

Hæc sunt, tribuni) *Complexio* totius Argumenti, qua Tribunos auctores facit tantorum malorum, pulcherrima usus similitudine.

Forriter passus) Qui se efficacibus, adeoque salutaribus remediis curari passus fuerit.

Si medius fidius) Ultimo probat, ad disciplinam militarem plurimum interesse continuari etiam per hiemem oppugnationem, hoc modo a *comparatione minorum*.

Turpe est militi eam non adhibere in bellis patientiam, quam in venationibus adhibet. Sed in venando neque nives, neque pruinæ timet. Ergo neque in bello gerendo timere debet.

Obsecro vos) *Assumptio*.

Belli necessitatibus) *Complexio* illustrata a contrariis, in bello enim ex necessitate se agimus; in venationibus autem trahimur voluptate.

Deinde sic a *Causis*: Turpe est militi videri mollem. 1. 2. c. 6. f. 65.

Sed maximam indicat molliem, non posse unam hiemem manere in castris.

Ergo hæc nota maxime a milite vitanda est.

Adeone

Adeone) *Assumptio* confirmata a dissimili; non enim in castris observanda sunt anni tempora, sicut navale bellum generantibus.

Erubescant) *Complexio*, quæ reprehensionem præterea Tribunorum habet, quod inertia, molliitque Patroni sint.

Et meminisse) Innuat, creatos prima vice Tribunos in Aventino monte, quo Plebs irata Patribus secesserat; atque adeo videri absurdum, eam potestatem militiae inimicam esse, quæ prope ex castris ortum duxerit.

Tandem sic alia ratione: Nulla Virtus magis convenit Romanis. Militi, quam perseverantia.

Sed hæc maxime apparet in obsidendis Urbibus. Ergo. *Hæc virtute*) *Propositio* amplificata a *consequentibus*, a diversa scilicet opinione, quam de Romanis habituri sunt finitimi, si perseverantes in bello sint, & si tam levi de causa a bello desistant.

An mediocre) Hoc est, an parum diversam hac ex re de vobis opinionem securum putatis.

Quæ in omni) *Assumptio*; additque spem facilis expugnationis Vejorum, nisi impedimento fuerint Tribuni, ex quo nimirum transitum facit ad Perorationem.

An est quicquam) In Peroratione Tribunos reprehendit, quod per seditionem conentur deterere Plebem ab Urbis expugnatione; idque exaggerat quatuor rationibus, & inprimis ex eo, quod nihil gratius Vejentibus hostibus futurum sit.

Arist. 1. 1. c. 6. text. 77.

At Hercule) Secundo a *comparatione* parium.

Hostes inultos seditionis auctores non ferrent.

Ergo nos impune eos perferre turpe est.

Fustuarium) Tercio a *comparatione* minorum tali pacto:

Qui signa relinquit, fuste plectitur. 1. 2. c. 6. text. 65.

Sed hortari universum exercitum, ut signa deserat, multo majus peccatum est, 1. 1. c. 14. text. 255. Ergo non impune ferendum.

Reliquum est) Quarto ab evidenti periculo, ne corrupta seditionibus Civitate, ipsa etiam castra corrumpantur, & Ducibus parere milites recusant, quod Patria perniciosissimum foret.

Sententia.

Servis nihil rei esse debet cum alienis hominibus.

Nusquam nec opera sine emolumento, nec emolumentum ferme sine impensa opera est.

Labor, voluptasque, dissimilima natura, societate quadam inter se naturaliter sunt juncta.

Ille laude dignus Rex est, qui ob stare Regnum suum saluti Civium nolit.

Perseverantia in omni quidem genere militiae, maxime tamen in obsidendis Urbibus necessaria est.

Urbes etiam inexpugnabiles fame, sitique tempus ipsum expugnat.

O R A T I O N I S XXVIII.

P. Licinii ad Populum

Argumentum.

P. Licinius Calvus delatum sibi Tribunatum Militarem, ut Filio porius deferat, Populum hac Oratione precatur. Loci communes nulli sunt.

Motus, *Amor.* Mores *pii Patris.*

Tria præstat in hac Oratione, 1. laudat consilium Populi de rescindendis iis Tribunis, qui alia vice eundem Magistratum gessissent; 2. se ipse excusat; 3. pro filio preces adhibet.

Omen concordia) Prima pars, qua duplici ex capite probat optimum esse, eisdem rescire Tribunos, qui secum nonnullis ante annis creati fuissent; tum quia id ad concordiam maxime valet; tum quia experientia meliores facti sunt, l. 2. c. ult. r. 67.

Me iam non) Excusat se tamquam minime idoneum ratione ætatis ad summum imperium administrandum. l. 2. c. 13. r. 134. & 135.

En vobis) Filium suum Populo commendat, eum laudando, utpote sui effigiem, suaque institutum disciplina, precibus præterea pro eodem adiectis.

Omen concordia) Cum enim Licinius primus ex Plebe creatus est Tribunus militum, maxime viguit inter omnes ordines concordia.

Sententia.

Concordia res est in rebus maxime adversis utilis.
Omnes Magistratus usu meliores fiunt.

O R A T I O N I S XXIX.

Furii Camilli ad Pædagogum Faliscorum

Argumentum.

M. Furius Camillus cum obsideret Falerios, Ludi Magistro, qui pueros nobiles Faliscorum in ejus manus per prodicionem tradiderat, ita respondit.

Loci communes a *Causis*, & a *Comparatione.*

Motus, *Odium.* Mores *Viri iusti*, & *innocentis.*

Tres habet partes, *Insinuationem*, *Contentionem*, & *Conclusionem.*

Non ad similem) Detestatur scelestum hominem, Romanis innocentem Populo, & Camillo iustissimo Imperatori scelestum munus offerentem.

Nobis cum) Contendit, impium esse Magistri facinus, primo a jure naturæ, & belli, quod proinde non debeant Romani approbare, tali ratione:

Iniquum est violare jura naturæ, & belli; *lib. 1. c. 13. r. 237.*

Sed tuum accipientes munus utrumque jus violamus. Ergo. Probatur autem *Assumptio*, quia cum hostibus etiam, adeoque cum Faliscis ingenua a natura societas perseverabat, & bellum iuste, non proditorie gerendum est.

Arma habemus) Idem probat a *Causa* belli hoc modo.

Ar-

Arma sumpsimus adversus armatos, qui nos injuste læserunt; l. 1. c. 12. r. 228.

Sed hi pueri neque armati sunt, neque nos læserunt. Ergo.

Arma habemus) *Assumptio* per Comparisonem approbata; si enim pueris parcius, etiam captis Urbibus, quanto magis in bello gerendo?

Sed adversus) *Propositio* syllogismi.

Eos tu) *Conclusio*, qua & Magistrum magis, quam Faliscos peccasse innuit, & se profitetur ea victoria uti velle, quæ virtute parta sit.

Quantum in te fuit) Decreverat enim Camillus, non solum illius oblata recusare, sed cum etiam Faliscis puniendum dedere.

Sententia.

Societas, quam ingeneravit natura, etiam cum hostibus est. Sunt & belli, sicut pacis jura, iustque ea geri debent. Pueris, etiam captis Urbibus, parcitur.

O R A T I O N I S XXX.

Faliscorum ad Rom. Patres.

Argumentum.

F. Alisci iustitiam, & fidem Imperatoris mirati, Legatos Romanos miserunt, qui ad Senatum introducti, se, suaque omnia his verbis dederunt.

Loci communes nulli sunt.

Motus, *Lenitas.* Mores *moderati hominis*, & *minime ingrati.*

Partes conscripti) Deditio, & laus Romanorum, tum quod vincere aequitate soleant, l. 2. c. 4. r. 27, tum etiam quod dicti sub eorum imperio longe melius vivant, quam suis Legibus.

Eventu) Causa deditiois; quia Falisci fide tanta, ac iustitia Ducis provocati, non potuerant facere, quin se ultro Romanis dederent, l. 1. c. 6. r. 82.

Mittere) Horratur Senatum, ut mittat, qui Urbem in deditioem accipiant, simulque pollicentur, se fideles Pop. Rom. semper futuros.

Sententia.

Victoriæ, quæ parta aequitate fuerit, nec Deus, nec homo quisquam invidet.

Victori pulcherrimum est, sub ejus imperio melius vivere, quam suis legibus.

Iustus imperator fidem in bello, quam præsentem victoriam mavult.

Furii Camilli Exulis ad Ardeates

Argumentum.

M. Furius Camillus cum Ardeæ exularet, Ardeates hac Oratione hortatur, ut capitis armis palantes per agros Gallos, & incautos aggrediantur.

Loci communes ab *Assumptis*, & a *Dissimili*.

Motus, *Confidentia*. Mores Viri in bello versati.

Tres habet partes, *Exordium*, *Contentionem*, & *Conclusionem*.

Ardeates) In *Exordio* duo facit; nam sibi inprimis *beneficentiam* conciliat, veterem memorans Amicitiam, & beneficentiam, quo in Civitatem cum receperat; deinde excusationem adhibet, cur ipse novus Civis cum sit, & a suis in exilium pulsus, venire tamen in concionem audeat, & ad Populum verba facere, cujus novi consilii in causa esse ait periculum commune.

Tripliciter autem probat in Contentione, sumenda esse arma, hostesque invadendos. 1. quia Dux adest optimus. 2. ut referat gratiam beneficiorum, quæ a Romanis acceperat. 3. quia facilis victoria est.

Et quando) Primum Argumentum ita se habet.

Ille optimus Dux est, in quo & egregia inest voluntas, & scientia rei militaris. Talis est Camillus. Ergo Optimus Dux. Ergo &c.

Assumptio confirmatur, quia Populo de se benemerito gratiam cupit referre, & ulque ad illud tempus bello fuerat in-vitus. 1. 2. c. 4. f. 29.

Vobis autem) Secundo, quia si Ardeates in Gallos arma sumant, non solum rem gratam Romanis facient, a quibus tot beneficiis cumulati sunt, sed etiam suæ ipsi Patriæ gloriæ erunt, cum omnium communes hostes Galli sint.

Quæ effuso) Tertium, quoad victoriæ facilitatem hoc syllogismo probat ab *Assumptis*. Facilis est victoria contra hostes imbelles, & incautos; 1. 2. c. 5. f. 56.

Galli sunt imbelles, & incauti. Ergo de illis facilis est victoria.

Argumento sit) Approbatio *Assumptionis* quoad primam partem a *Dissimili*.

Cibo vinoque) *Assumptionis* secunda pars, eosque incautos offendit tum ob ingentem genti ferociam, tum quod augeant confidentiam secundæ res. 1. 2. c. 5. f. 59.

Si vobis) *Conclusio*, qua eodem fere sensu usus etiam est T. Quintilius Capitolinus Lib. 3. ad erigendos eorum animos oblata spe certæ victoriæ.

Galliam fieri) hoc est, in Gallorum potestatem venire.

Prima vigilia) Vigiliæ dicebantur Excubiæ nocturnæ, quarum divisio erat in quaternam horarum spatia, ita ut, si dici æqualis nox esset, qualibet vigilia trium horarum spatium comprehenderet.

Sententiæ.

Periculum commune cogit, quod quisque possit in re tre-pida præsidii in medium conferre.

Multi bello invidi in pace ab ingratis civibus pulsi sunt. Barbari ab secundis rebus magis etiam solito incauti sunt.

ORA-

M. Furii Camilli ad Pop. Romanum.

Argumentum.

R eferentibus ad Plebem Tribunis, ut quando Romam incenderant Galli, omnes Vejos transmigrarent, repugnavit itac Oratore Camillus.

Loci communes ab *Antecedentibus*, & *Consequentibus*, a *Comparatione*, & a *Contrariis*.

Motus, *Pudor*. Mores Viri prudentis, & Religiosi.

Dividitur Oratio in tres partes, *Exordium*, *Contentionem*, & *Pevorationem*.

Adeo mihi) Ostendit in *Exordio*, quantam sibi molestiam discordiæ Civiles afferant, ut eorum auctores Tribunos reprehendat, & mite sibi, ac pacatum ingenium esse videatur; *en Arist. 1. 2. c. 4. rex. 26.*

Non si me) Etiamsi Decreto Senatus, Lege populus revocasset, tamen non rediissem; utrumque enim necessarium erat, ut quispiam jure ab exilio revocaretur, & utrumque in restituendo Camillo servatum est.

Et nunc quiescere) *Attentos* facit, quippe de patria loquuntur. 1. 3. c. 14. f. 104.

Camillo etiam) Nefas erat Camillo illi deesse patriæ, quam ipse recuperasset, suumque beneficium tueri utcumque debebat.

Quid enim) Hinc transit ad *Contentionem*, & ut ostendat, Camillo Urbis reparatori patriam deferere nefas esse, ita a *Contrariis* argumentatur, ceteros etiam comprehendens.

Nefas est, plus damni Reip. contingere victoribus Romanis, quam Gallis.

Sed si deserimus patriam, plus illi damni nos victores inferimus, quam Galli intulerunt.

Ergo nefas est, nos patriam deserere.

Equidem) Cum præcipua ratio deterrendi Romanos a transmigratione sit ipsa Religio, præmittit hic, divinum cultum nunc potissimum non esse negligendum: ac deinde tali utitur syllogismo ab *Antecedentibus*.

Omnia semper prospera evenerunt sequentibus Deos, adversa spernentibus.

At Deos spernimus, si urbem deserimus.

Ergo deserentibus patriam evenient adversa.

Intuemini) *Propositio*.

Jam omnium) *Propositionis* approbatio, qua res omnes adversas, & secundas, quibus usi fuerant Romani in bellis contra Veientes, & Gallos, Religionibus attribuit seu spretis, seu rite peractis.

Monitu deorum) Ab Oraculo Delphico jussi sunt aquam ex lacu Albano emittere in obsidione Vejorum, *lib. 5.*

Nunc ante) Tria memorat, quibus Deos offensos bello Gallico ostendit: spretam vocem Deorum, quam de Gallorum adventu M. Cædicius plebeius se audivisse nunciaverat; pagani contra jus Gentium ad Clusium commissam cum Gallis a Fabiis Legatis; nullum supplicium sumptum de Fabiis sicut postulaverant Galli.

In pondere auri) Cum enim Romani dare Gallis deberent ex foedere mille pondo auri, ut se ab obsidione liberarent, al-

B s

lata

lata ab his pondera iniqua, & additus a Brenno ponderi gladius, contra foedus, & fidem.

Hec Cuius Assumptio Syllogismi. *Urbem auspic.* Ejusdem approbatio, quod nimirum & urbs auspicio esset condita, & omnia loca religionum plena, ut deferri nequeant sine contemptu Deorum.

Quam par Prosequitur idem Argumentum a *Comparatione* Minorum, hoc modo.

Turpius est publica sacra deferere, quam privata.

Sed in bello C. Fabius sacrum suae gentis non intermisit.

Ergo turpe esset nos deferere in pace sacra publica, & solemnia.

Forstian Cum supra ostenderit, turpe esse sacra publica deferere, nunc probat deferri sacra publica, si transmigraverint Vejos, hoc dilemmate. Ne deferantur, aut Vejis ea faciemus, aut mittimus qui Romae faciant. Sed neutrum fieri potest. Ergo deferuntur, si Vejos transmigramus.

Et ne omnia Prima pars *Assumptionis*, quod Vejis fieri nequeant, approbata exemplo Epuli Jovis, quod in Capitolio fieri oportebat, ignis Vestalis, Palladii, Ancilium, quae in alium locum transferre nefas sit.

Quaedam vetustiora Cetera enim fere omnia Numa instituerat, Palladium, & virgines Vestales, Sacerdotium Alba oriundum, dicuntur Sacra urbe vetustiora.

Et videt Probat nefas esse transferri Vejos Romanorum Sacra a *Disimili*, quod Majores religiosum putaverunt sacra quaedam transferri Romam ex hostium urbibus.

Recordamini Idem confirmat ab *Antecedentibus*, hac ratione:

Nefas est ea Sacra transferre Vejos, quae tanta cum diligentia instaurata sunt Romae.

Sed modo instauravimus Romae haec Sacra. Ergo nefas est, &c.

Modo quae res Assumptio, quae multa enumerantur vel instituta, vel instaurata ante, & post Gallicum bellum.

Quid horum Propositionis approbatio, frustraneus enim labor est, ea diligenter curare, quae deinde necesse sit deferere.

De sacris Illustrat eandem Assumptionem, quae supra habetur, quoad utramque partem: nam exemplum de Vestalibus probat Sacra non esse transferenda Vejos: de Flamine Diali, nefas esse eum Romam mittere ad peragenda Sacra, de Comitibus, utrumque, tum mutare locum auspiciatum, tum convenire Populum in Urbem Romam tanto cum incommodo propter comitia.

Quae rem militarem Omnis Magistratus creabatur quidem Comitibus vel Centuriatis, vel Tribuitis; non obtinebat autem imperium nisi per Curia Comitibus.

A remotione Cause arguit sic, non esse transmigrandum Vejos. Si quia ratio esset transmigrandi, maxime quia Urbs incensa, & vastata est.

Sed haec ratio nulla est. Ergo.

Sed res ipsa Propositionis.

Hanc autem Assumptionis approbatio, quia etiam ante adventum Gallorum Tribuni hanc Legem promulgare voluerunt; non ergo quia incensa sit Urbs, ideo nunc legem promulgant.

Et videt Confirmatur eadem Assumptio a *Contrariis*.

Ea non est iusta causa transmigrandi, quae debet esse causa manendi.

Sed

Sed vastatio Urbis debet esse causa manendi. Ergo non.

Ego contra Assumptio hujus Syllogismi.

Quippe tum Illustratur Assumptio a *Consequentibus*, quod id gloria Gallis futurum sit, quasi nos coacti transmigraverimus, quodque periculum evidens sit, ne nobis discedentibus, hostes Galli, aut Volsci Urbem occupent, & Romani fiant.

Hec scelerata Redarguit pigritiam populi, quod idcirco transmigrare Vejos velit, ne rursus Urbem adificet, multis de causis.

Si tota urbe Primum a *turpi*, turpe enim est exulatum publice ire, potius quam sibi nova tecta adificare; praecipue cum satius esset in casis ritu pastorum habitare, quam illud pati.

Majores nostri Deinde a *Comparatione*. Majores nostri Urbem condiderunt inter paludes, & silvas: nos incolimus Arce, stantibus Templis Deorum non eandem adificabimus?

Quid tandem Postea a *Simili*, an si Vejis idem casu incendium ortum fuerit, aliam rursus Urbem nobis quaeremus?

Ad eo nihil Ultimo a *Causa*, quia caritas Patriae respicere debet solum ipsum, & terram, non solum superficiem illius.

Equidem fatebor Hanc ultimam rationem confirmat exemplo sui ipsius qui exilii tempore ea maxime cogitatione commovebatur, quod collibus, campis, Tyberi, & Patria regione careret.

Non sine causa ab *Adjunctis* denique ostendit, non esse descendendam Urbem Romam: Ea Urbs non est descendenda, quam opportunissimo loco sita est.

Sed Urbs Roma talis est. Ergo.

Inter duo maria Tyrrenum scilicet, & Adriaticum.

Quod cum ita sit Extrema orationis pars *Peroratio*, quae concludit, non esse transmigrandum Vejos, cum Dii terrarum Imperium decreverint Capitolio; quod duplici ostenditur argumentum.

Hic Veste Et quia oratio, quae ad religiones pertinebat, movebat maxime Populum, ideo in fine Vestam, Ancilia, & Deos rursus commemorat.

Sententiae.

Omnia prospere eveniunt sequentibus Deos, adversa spernentibus.

In casis ritu pastorum satius est inter sacra & penates habitare, quam exulatum publice ire.

Solum Patriae, & terra, quam matrem appellamus, cordi nobis esse debet, non autem in superficie, tignisque caritas Patriae pendere.

Nulla ratio est expertis alia experiri velle.

Etiamsi Virtus transire alio possit, fortuna loci transferri semper non potest.

ORATIONIS XXXIII.

M. Furii Camilli ad trepidos Milites.

Argumentum.

Romanos Milites hostium multitudine territos M. Furius hac oratione ad strenue pugnandum inflammat.

§ 6

Loci

lata ab his pondera iniqua, & additus a Brenno ponderi gladius, contra foedus, & fidem.

Hæc Cuius Assumptio Syllogismi.

Urbem auspic.) Eiusdem approbatio, quod nimirum & urbs auspicio esset condita, & omnia loca religionum plena, ut deferri nequeant sine contemptu Deorum.

Quam par) Prosequitur idem Argumentum a *Comparatione* Minorum, hoc modo.

Turpius est publica sacra deferere, quam privata.

Sed in bello C. Fabius sacrum suæ gentis non intermisit.

Ergo turpe esset nos deferere in pace sacra publica, & solemnia.

Forstian) Cum supra ostenderit, turpe esse sacra publica deferere, nunc probat deferri sacra publica, si transmigraverint Vejos, hoc dilemmate. Ne deferantur, aut Vejis ea faciemus, aut mittemus qui Romæ faciant. Sed neutrum fieri potest. Ergo deferuntur, si Vejos transmigramus.

Et ne omnia) Prima pars *Assumptionis*, quod Vejis fieri nequeant, approbata exemplo Epuli Jovis, quod in Capitolio fieri oportebat, ignis Vestalis, Palladii, Ancilium, quæ in alium locum transferre nefas sit.

Quædam vetustiora) Cetera enim fere omnia Numa instituerat, Palladium, & virgines Vestales, Sacerdotium Alba oriundum, dicuntur Sacra urbe vetustiora.

Et videt) Probat nefas esse transferri Vejos Romanorum Sacra a *Disimili*, quod Majores religiosum putaverunt sacra quædam transferri Romam ex huiusmodi urbibus.

Recordamini) Idem confirmat ab *Antecedentibus*, hac ratione.

Nefas est ea Sacra transferre Vejos, quæ tanta cum diligentia instaurata sunt Romæ.

Sed modo instauravimus Romæ hæc Sacra. Ergo nefas est, &c.

Modo quæ res) *Assumptio*, quæ multa enumerantur vel instituta, vel instaurata ante, & post Gallicum bellum.

Quid horum) *Propositionis* approbatio, frustrans enim labor est, ea diligenter curare, quæ deinde necesse sit deferere.

De sacris) Illustrat eandem *Assumptionem*, quæ supra habetur, quoad utramque partem: nam exemplum de Vestalibus probat Sacra non esse transferenda Vejos: de Flamine Diali, nefas esse cum Romam mittere ad peragenda Sacra, de Comitibus, utrumque, tum mutare locum auspiciatum, tum convenire Populum in Urbem Romam tanto cum incommodo propter comitia.

Quæ res militarem) Omnis Magistratus creabatur quidem Comitibus vel Centuriatis, vel Tributis; non obtinebat autem imperium nisi per Curiatam Comitiam.

A remotione Cause arguit sic, non esse transmigrandum Vejos. Si quæ ratio esset transmigrandi, maxime quia Urbs incensa, & vastata est.

Sed hæc ratio nulla est. Ergo.

Sed res ipsa) *Propositio*.

Hanc autem) *Assumptionis* approbatio, quia etiam ante adventum Gallorum Tribuni hanc Legem promulgare voluerunt; non ergo quia incensa sit Urbs, ideo nunc legem promulgant.

Et videt) Confirmatur eadem *Assumptio* a *Contrariis*.

Ea non est iusta causa transmigrandi, quæ debet esse causa manendi.

Sed

Sed vastatio Urbis debet esse causa manendi. Ergo non.

Ego contra) *Assumptio* huius Syllogismi.

Quippe tum) Illustratur *Assumptio* a *Consequentibus*, quod id gloriæ Gallis futurum sit, quasi nos coacti transmigraverimus, quodque periculum evidens sit, ne nobis discedentibus, hostes Galli, aut Volsci Urbem occupent, & Romani fiant.

Hæc scilicet) Redarguit pigritiam populi, quod idcirco transmigrare Vejos velit, ne rursus Urbem ædificet, multis de causis.

Si tota urbe) Primum a *turpi*, turpe enim est exulatum publice ire, potius quam sibi nova tellus ædificare; præcipue cum satius esset in casis ritu pastorum habitare, quam illud pati.

Majores nostri) Deinde a *Comparatione*. Majores nostri Urbem condiderunt inter paludes, & silvas: nos incolunt Arce, stantibus Templis Deorum non eandem ædificabimus?

Quid tandem) Postea a *Simili*, an si Vejis idem casu incendium ortum fuerit, aliam rursus Urbem nobis quaeremus?

Ad eo nihil) Ultimo a *Causa*, quia caritas Patriæ respicere debet solum ipsum, & terram, non solum superficiem illius.

Egidem fatebor) Hanc ultimam rationem confirmat exemplo sui ipsius qui exilii tempore ea maxime cogitatione commovebatur, quod collibus, campis, Tyberi, & Patria regione careret.

Non sine causa) ab *Adjunctis* denique ostendit, non esse deferendam Urbem Romam: Ea Urbs non est deferenda, quæ opportunissimo loco sita est.

Sed Urbs Roma talis est. Ergo.

Inter duo maria) Tyrrhenum scilicet, & Adriaticum.

Quod cum ita sit) Extrema orationis pars *Pervasio*, quæ concludit, non esse transmigrandum Vejos, cum Dii terrarum Imperium decreverint Capitolio; quod duplici ostenditur argumentum.

Hic Vestæ) Et quia oratio, quæ ad religiones pertinebat, movebat maxime Populum, ideo in fine Vestam, Ancilia, & Deos rursus commemorat.

Sententiæ.

Omnia prospere eveniunt sequentibus Deos, adversa spernentibus.

In casis ritu pastorum satius est inter sacra & penates habitare, quam exulatum publice ire.

Solum Patriæ, & terra, quam matrem appellamus, cordi nobis esse debet, non autem in superficie, tignisque caritas Patriæ pendere.

Nulla ratio est expertis alia experiri velle.

Etiamsi Virtus transire alio possit, fortuna loci transferri semper non potest.

ORATIONIS XXXIII.

M. Furii Camilli ad trepidos Milites.

Argumentum.

Romanos Milites hostium multitudine territos M. Furius hac oratione ad strenue pugnandum inflammat.

Loci communes ab *Adjunctis*, & ab *Antecedentibus*.

Motus, *Pudor*, & *Confidentia*. Mores egregii *Ducis*.
Quæ tristitia) Brevis insinuat, qua milites reprehendit
 vano, & insolito timore correptos.

Hostem) Unico utitur argumento ab *Adjunctis* ad eos exci-
 tandos: quod ita se habet:

Ubi iidem sunt Dux, exercitus, & hostis, idem belli exitus sperandus est.

Sed iidem omnes sumus.

Ergo idem belli exitus, hoc est victoria speranda est.

Hostis quid) *Assumptio* ab *Antecedentibus* comprobata.

An me, quod) Probat, etiam si Dictator non sit, ut in superioribus bellis fuerat, eundem tamen se Camillum esse, & vanum illud Dictaturæ nomen neque animos sibi umquam fecisse dicit, neque profuisse ad evitandum exilium.

Et cum eadem) Complexio, qua suis victoriam certam auguratur, exemplo rerum antea gestarum. l. 2. c. 5. f. 57.

Sententia.

Hostes fortibus Viris perpetua materia sunt virtutis, & glorie.

Sapienti viro animos summa imperia non faciunt.

ORATIONIS XXXIV.

A. Cornelii Cossi Dictatoris ad Milites.

Argumentum.

Cornelius Cossus Dictator contra Volscos dictus, cæsis rite hostiis, prælium initurus, ita suos milites adhortatur.

Loci communes nulli sunt.

Motus, *Confidentia*. Mores prudentis Imperatoris.

Duas habet hæc brevis Oratio partes, *Exordium*, & *Consentationem*, ubi saum de ratione ineunda pugna consilium militibus aperit.

Nostri) In *Exordio* confidentes suos facit, non enim falsa nuntiare Deorum Vates poterant, qui hostiis inspectis victoriam promiserant.

Iraque) Adhortatio ipsa, quæ triplex est, inprimis jubet omittere pila, & gladiis pugnare; deinde ut consistent admet, & stabili gradu adventantes hostes excipiant; tertio præcipit Magistro Equitum, ut, cœpta jam pugna, tum demum cum equitatu hostes agoriatum.

Et cum imparibus) Quanvis multo major hostium esset multitudo, impares tamen Romanis erant tum spe, tum virtute. l. 2. c. 5. f. 59.

Ubi illa vana) Vana dicit esse missilia, quia levia tantum vulnera infligebant, & nullius fere momenti erant ad reportandam victoriam.

Qui secundis avibus) hoc est bono omine, & auspicio, quod sæpe ab avibus sumere auguria solerent.

ORATIONIS XXXV.

A. Cornelii Cossi Dictatoris ad M. Manlium.

Argumentum.

M. Manlium Plebis animos ad seditionem concitantem falsis pollicitationibus ita Cornelius Cossus Dictator interogat.

Loci communes nulli sunt.

Motus, *Confidentia*. Mores viri moderati.

Tria hic facit Dictator: confidit, interrogat, & minatur.
Utinam mihi) Summam offendit hac de re confidentiam, ut malevolentiam, & invidiam occultati thesauri a se, & Patribus averteret.

Spem sustinam) Proponit crimen, quod Patribus Manlius objecerat, hortaturque, ut rei indicium prodatur.

Fide incolumi) Si enim ex thesauris Gallicis creditum solvissent, fides creditoribus data incolumis, & inviolata stetit.

Et istos) Patres nimirum instar Draconum publicos thesauros servantes a custodia removeas, & occultam illam prædam in medium proferas.

Quod nisi facis) Concludit minitendo carcerem, nisi pareat.

ORATIONIS XXXVI.

M. Manlii ad Dictatorem Cornelium.

Argumentum.

Interrogatus a Dictatore Manlius de thesauris Gallicis, quos ipse occultari a Patribus dixerat, ita respondet.

Loci communes ab *Antecedentibus*.

Motus, *Ira*. Mores Viri seditionis.

Duas habet partes, in quarum prima iram Plebis in Patres concitat, in altera respondet iis, quæ Dictator interrogaverat.

Offendit te) Prima pars, in qua redarguit Patres, tum quia plebem sibi non conciliarent beneficiis, cum possent, tum quia usuris eam premerent, l. 2. c. 4. f. 23.

Additque duci) Hoc est debitorum tradi creditoribus, ut in eos vite, & necis potestatem haberent, quod est addicere.

Sorsum aliam) Aliam conditionem ut tantumdem de prima pecunia dematur, quantum usuris numeravimus.

At enim) Secunda pars, & ad primum, quod solus ea faceret, respondet ab *Antecedentibus*.

Qui solus defendit Capitolium, solus potest opulari Civibus.

Ego solus Capitolium defendi. Ergo.

Nam quod) Ad alterum de thesauris Gallicis artificiose respondet, non cogendos alios ut indicent, sed Patres, ut profert, quod iniuste retineant.

Sententia.

Divites ex eo, quod affuit suis opibus, sustineant necessitates aliorum.
 Frustra querimus, quæ scimus.

tres benevolentiam, & malevolentiam in Plebem: quorum alterum fatetur, seque propterea hominem gratum ostendit: alterum negat hoc syllogismo a *Contrariis*. *Arist. l. 3. c. 14. f. 103. & 104.*

Is, cui Resp. cordi est, Plebem laedere non potest.

Claudius genti Resp. cordi est maxime. Ergo.

Nisi quæ) Probatio *Propositionis*, quia eadem sunt Plebis commoda, & Resp. universæ.

An hoc) *Propositio*; additque causam impulsivam, insolentiam scilicet Tribunorum, quæ stomachum faciat cuilibet etiam ex Plebe.

Sub conditione) Univerfa *Contentio* hoc syllogismo continetur: Illud postulatum est rejiciendum, quod est indignum, impium, & noxium Resp.

Sed postulatum Tribunorum est huiusmodi. Ergo rejiciendum.

Quid est) Prima ratio indignitatis; quod honorem rejiciant sine adjuncta mercede.

Sed quæ) Altera ratio, quod merces ipsa, quam petunt, iniusta sit: petebant enim accipi sine discrimine Rogationes, quas ferebant, sive bonæ essent, sive malæ. Quod iniquum offendit pulcherrima similitudine, & per prosopopæas invectivas: deinde quia si hæc patritii proponerent, certe rejicerent. *Arist. l. 1. c. 13. sex. 238.*

Quid) Tertia ratio indignitatis, quod suffragiorum libertas tollatur, si necessario alter Consul Plebejus esse debeat, ubi invidiose L. Sextium cum M. Furio comparat.

Hocine est) Quarta ratio, quod ita non partem, sed omnino eripiant honores Patribus.

Quid sequitur) Quinta, quod Plebeji Magistratus obtinebunt lege, non suffragio, occasione, non virtute: puta, si unus tantum Plebejus petat, non poterit non creari vi Legis.

Quis est hodie) Ultimo, quia cuilibet indigno hac ratione via patebit ad Magistratus.

De indignitate) Probat idem etiam esse impium ab *Efessis* hoc modo.

Impium est turbare Auspicia.

Sed turbantur Auspicia, si Plebejis deferatur Consulatus.

Ergo.

Auspiciis hæc) Approbatio *Propositionis*.

Penes quos) Approbatio *Assumptionis* desumpta ab auctoritate majorum, & permissionibus ironicis.

Sextius, &) Tertium membrum attingit, & postulatam Tribunorum perniciosum etiam Resp. ostendit, quia per legem Agrariam solitudo fiebat in agris, pulsus dominis, per alteram de ære alieno tollebatur Fides; utrumque autem pernecium Resp. assert.

Omnium) Brevis *Peroratio*, quia repetens summam dissuasivæ Deos precatur, ut deliberationem tam gravem fortunare velint. *Arist. l. 3. c. 14. f. 167.*

Sententia.

Quod pro universa Rep. fit, numquam est adversum Plebi, tamquam aliam Urbem incolenti.

Non semper fit contra utilitatem nostram, quod est contra voluntatem.

Res potius, quam auctor, spectanda est.

Virtus

Virtute, non occasione honores petendi sunt.
Cum Fide omnis humana societas tollitur.

Ex Lib. 7.

O R A T I O N I S XLII.

S. Tullii ad Disatorem de incunda pugna

Argumentum.

Disatorem Sulpicium cunctatione utentem adversus Gallos hostes, spe certa victoriæ, Servius Tullius ad incundam pugnam his verbis hortatur.

Loci communes a *Comparatione*, & a *Causis*.

Motus, *Confidentia*. Mores *Viri fortis*, & *gloriæ cupidi*. Tres habet partes, *Exordium*, *Contentionem*, & *Perorationem*.

Scilicet) *Exordium*, quo ad avertendam contumaciæ, & seditionis suspensionem, causam refert, cur ad dicendum accedat. *L. 3. c. 14. f. 103.*

Equidem) *Contentio*: Cujus primum Argumentum sic se habet.

Si male pugnatum esset, tamen facultas pugnandi danda foret.

Sed non male pugnatum est, & omnia sunt integra.

Ergo multo magis danda est.

Equidem) *Propositio*.

Ut nos virtute) *Propositionis* approbatio a causa finali, quam exemplo Allienis pugna confirmat.

Nobis) *Assumptio*.

Quamquam de) Secundo loco arguit a *surpi* tali ratione. Turpe est militibus eludi ab hostibus, & male apud Ducem audire. *L. 2. c. 2. f. 12.*

Sed utrumque nobis ex mora, & otio contingit. Ergo.

Quod enim) *Assumptionis* approbatio quoad alteram partem per dilemma; vel enim tu de nobis, vel nos de te dubitamus: at nos de te fortissimo Duce dubitare non possumus. Ergo tu de nobis.

Sin autem) Quoniam suspicabantur, iussisse patres bellum differri, ideo per Prolepsin exponit consilium militum, quod erat: si bello sit opus, acriter se pugnatos; si propter otium trahatur, Romam se redire velle.

Hæc diffæ) *Peroratio*; quæ spe Triumphii proposita Disatorem ad signum pugnae dandum hortatur.

Sententia.

Virtute culpa corrigitur, & memoria flagitii aboletur nova gloria.

Sicut Patres, ita & Plebs sua habet consilia.

O R A T I O N I S XLIII.

Popilii Consulis ad Milites

Argumentum.

Milites cum Gallis pugnantes, & diuturno prælio fessos Popilius Consul, qui vulnere accepto cesserat parumper ex acie, ad pugnam absolvendam hortatur.

Loci

Loci communes ab *Adjunctis*, & a *Consequentibus*.

Motus, *Spes victoriae*. Mores *Ducis magnanimi*.

Quid fas) Triplici utitur argumento. Primum ducitur ab hostium immanitate, Romanis enim immortales erant cum Gallis inimicitiae.

Propulsiis) Alterum a felici pugnae initio per comparationem majorem: fecimus, quod erat difficilius, & e castris, montibusque depulsumus. Ergo & per campos facile cedere poterimus, l. 1. c. 12. *tex.* 222. & 224.

Nolite) Ab evidenti periculo, ne hostes fugiant, si ipsi eodem persequi cunctentur.

Sententia.

In acie hauriendus, aut dandus est sanguis.

O R A T I O N I S XLIII.

Campanorum in Senatu.

Argumentum.

Campani armis Samnitium vexati, missis Romam Legatis, amicitiam, & auxilia ab Senatu petunt hac habita Oratore.

Loci communes ab *Effectis*, a *Contrariis*, & a *Consequentibus*.

Motus, *Misericordia*, Mores *Supplicum*.

Dividitur in tres Partes, *Exordium*, *Contentionem*, & *Petitionem*.

Populus) Sumitur exordium a consultatione duplicis objectionis ad exemplum illius, quo usi sunt Corcyraei adversus Corinthios apud Thucydem.

Quam si) Prima Obsectio, quod non antea secundis rebus amicitiam Romanorum petierint; ad quod respondent, eo firmiorem futuram, quippe majori partam beneficio, l. 2. *cap.* 4. s. 23. & 36.

Neque Hercule) Altera obsectio, quod Romanis amicitia, & societas sit cum Samnitibus; cui satisfaciunt, allata formula, & sine foederis, petitioni suae non repugnantis.

In *Contentione* hujusmodi existat Argumentum.

Ea causa est suspicienda, quae utilis, & honesta est, & facile expediti potest.

Causa nostra talis est. Ergo.

Campani) Offenditur utilitas ab amplitudine Urbis, & opportunitate loci; erant enim a tergo Aequis, & Volscis interitus Romanorum hostibus.

Acerbum) Deinde a *contrario*, sic.

Illud est utile Romanis, cuius contrarium est maxime perniciosum. l. 1. c. 6. s. 77.

Sed non recipi Campanos in Romanorum amicitiam est maxime Rom. perniciosum. Ergo recipi utile.

Confirmatur *Assumptio*, quia Campani si rejicerentur a Romanis, statim in hostium potestatem venissent, quo nihil Urbis Romae perniciosius est.

Omnibus quidem) Honestas hoc syllogismo continetur.

Honestum est iis opem ferre, qui & aliis indigentibus opem tulerunt. l. 2. c. 4. s. 23. & necessitate ad arma compulsi sunt.

Tales

Tales sunt Campani. Ergo iis opem ferre honestum est. Nec enim) *Assumptionis* approbatio quoad secundam partem: cum enim non contenti duplici de nobis relata victoria, & agrorum populatione Capuam ipsam petant, ostendunt se non ira, quod Sidicinis opem tulerimus, sed cupiditate imperii bellum gerere, idemque se facturos fuisse, etiam si quieti fuisset; atque adeo ultima nos necessitas ad bellum traxit.

Non loquor) Bellum praedicant ut minime periculosum, idque amplificat per comparationem commodorum, quae ex eo maxima consecutura sunt.

Annuit) *Peroratio*, quae universalem Conclusionem habet; & per Hypotyposin repraesentatur Urbis Capuae valde sollicita de istius Legationis eventu, quo major excutitur Misericordia, l. 2. c. 8. *tex.* 92.

Sententia.

Iusta causa amicitiae est, velle eum nobis amicum esse, qui nos appetit.

Fortuna afflicta magnifice loqui prohibet.

O R A T I O N I S XLIV.

Valerii ad Milites

Argumentum.

CUM Romani adversus Samnites arma pro Campanis sumpsissent, Imperator Valerius milites ad egregie pugnantem hortatur.

Loci communes ab *Adjunctis*, a *Comparatione*, & *Antecedentibus*.

Motus, *Confidentia*: Mores *Ducis prudentis*, & *fortis*. Duplici ex capite confidentes suos milites facit, tum respectu hostium, tum respectu sui ipsius. l. 2. c. 5. s. 58. & 59.

Ne novum) Hostium potentiam infirmat a loco, quia quo magis absunt ab urbe Roma, eo magis imbelles sunt: Campanos quidem magis fuere luxu, non magis tamen fortes esse Samnites.

Quid autem) A *Comparatione*, quod Samnites duas tantum referant de Campanis victorias, tot Romani triumphos, tot gentes domitas. l. 2. c. 5. *tex.* 57.

Cum gloria) Respectu Ducis, hoc est sui ipsius, qui non tam magnifice dicere, quam facere fortiter possit.

Non fastidiosus) Probat id ab *Antecedentibus*, quia non clientelis, & gratia, sed virtute sibi tres Consulatus pepererat.

Fuit cum) Quod confirmatur per Prolepsin; cum enim promiscue Patritiis, & Plebeis Consulatus pateat, non amplius, ut antea, splendor patritii generis illum honorem parabat, sed sola Virtus.

Non si mihi) *Benevolentiam* etiam militum sibi conciliat tum ex suo cognomine, qui propter virtutem Corvinus dictus fuerat, tum ex antiquo Familiae Publicolarum cognomento, sequi non minus Plebis studiosum ostendit, l. 2. c. 4. *tex.* 25. & 29.

Nunc quod) Ultimo ad alacriter pugnantem inflammat, ut de integro ad eum usque diem Populo novum triumphum reportent.

Sensen-

Sententia.

Multi magis nimio luxu, mollietque sua, quam vi hostium vincuntur.
Dux non tantum sua, sed & facta militum sequi velit.
Honores non tam generis, quam virtutis præmia esse debent.
Quibus artibus petitur Magistratus, iisdem geritur.

O R A T I O N I S XLV.

P. Decii ad Milites

Argumentum.

CUM neglexissent Samnites occasionem delendi Romanum exercitum, P. Decius rem Centurionibus primum, deinde Militibus aperit, & ad strenue erumpendum hortatur.

Loci communes ab *Adjunctis*.

Motus, *Confidentia*. Mores *Viri seletis*.

Quenam) Cum Centurionibus agit, quibus inertiam hostium declarat, suumque consilium.

Hoc silentium) Milites alloquitur, omnibusque denuntiat, ut silentium servent, quod cum esset inusitatum, attentos etiam faciebat. L. 3. c. 14. f. 104.

Nunc que) Eruptionem suadet tali pacto:

Illud agere debemus, quod honestum, facile, & necessarium est.

Sed erumpere hac nocte per medios hostes honestum est, facile, & necessarium. Ergo erumpendum est hac ipsa nocte.

Non fuga) *Honestas*; decet enim se sua virtute servare eos, qui sua virtute alios servaverint.

Cum eo hoste) *Facilitas*, quod cum hoste socorde res esset; quem cum elusisset vigilantem, multo facilius esset sopitum fallere. Lib. 2. c. 5. f. 59.

Imo necesse est) *Necessitas*, quia evadendi nulla erat alia ratio; si enim remanessent, fames manebat; si proximam lucem expectassent, certa, & inevitabilis obsidio; & secunda vigilia nullum magis aptum ad erumpendum tempus.

Me modo) *Conclusio*, quæ milites hortatur, ut se ducem sequi velint, meliora sperantes.

Sententia.

Insectia belli, vel pigritia est, occasione data non uti, Invia virtuti nulla est via.

O R A T I O N I S XLVI.

Valerii Dictatoris ad Milites seditiosos

Argumentum.

Milites Romani, qui erant in Campania, duce T. Quintio Romam pergunt Patriæ arma inferentes, quos ita dehincatur a pugna Valerius Dictator, qui ipse armatus occurrerat.

Loci communes a *Causis* & *Disimilibus*.

Motus, *Pudor*. Mores *Viri Concordiam amansis*.

Tres

Tres habet partes, *Exordium*, *Contentionem*, & *Perorationem*.

Deos immortales) *Exordium* ducit a sua persona, cui nihil carius, & magis in votis esse ait, quam concordiam. L. 2. c. 4. f. 26.

Quod deos) Prima ratio dissuadenda pugnae fumitur a pietate patriæ, quam quisque vereri, & colere debet.

Ego sum) Altera a suis in milites beneficiis, contra quem proinde ferre arma impium sit. L. 2. c. 4. f. 23.

Quam vrbani) Fuerat Tribunus militum, eandemque hic sententiam repetit, quam supra habet in oratione ad Milites.

Ergo ego) Tertia ratio ab Exemplo sui ipsius, qui prior pugnare nolit.

Inducere) Ab exemplis dissimilibus, quod priores dissensiones minus culpa, & offensionis habuerunt.

T. Quintii) *Peroratio*, qua per Apostrophem seditiosorum ducem hortatur, ut se a reliquis sejungat, vel paci consulat; æquas deinde pacis condiciones pollicetur.

Sententia.

Honestius est fugere, tergumque civi dare, quam pugnare contra Patriam.

Iniquis conditionibus stare melius est, quam impias inter se manus conferere.

Ex Lib. 8.

O R A T I O N I S XLVII.

Annii Setini ad suos Latinos

Argumentum.

ANNIUS Setinus Latinus hortatur, ut ea lege pacem cum Romanis facerent, si alterum Consulium Latinum paterentur fieri.

Loci communes ab *Adjunctis*.

Motus *ira*. Mores *Civis libertatem amansis*.

Partes sunt tres, *Exordium*, *Contentio*, & *Peroratio*.

Quamquam) *Exordium*, quo monet, statuendum inprimis esse, quid agere opus sit, antequam de responso dando Romanis deliberent; nam scienti quid agere debeat, oratio in promptu est.

Nam si nunc) Arguit ab honesto, & facili: honestatem autem rei amplificat exponendo servitutem, quam loco foederis Patiantur: ubi comparatio est cum Samnitibus, & ironica mimis Romanorum imperantium, & Latinorum parentium. Deinde utitur contentione officiorum, & frustis, & invidiosa prolepsis, qua populares ignavia accusat, quod nunc amplum putandum sit, quod olim vile fuerat.

Argui) Facilitatem ostendit a tempore opportuno, ubi ex quibusdam signis, seu antædictis, & a testimonio hostium imbecillitatem conjicit. L. 2. c. 5. f. 59.

Usurpare) Peroratio complectitur summam suasionis, utque suis animos faciat, se constantem fore pollicetur.

Sententia.

Facile est, explicatis consiliis, accommodare rebus verba.
Ubi pars virium, ibi & imperii pars esse debet.
Modestia nonnunquam ex virium conscientia nascitur.

O R A T I O N I S XLVIII.

Anni ad Romanos Patres

Argumentum.

Idem Annii in Senatu Romano magna cum arrogantia Latinorum postulata proponit.

Loci communes ab *Adiunctis*.Motus, *Pudor*, & *Metus*. Mores *Viri audacis*.

Tempus erat) Quo metum Romanis incutiat, adeoque impetret, quæ velit, Latinorum potentiam extollit ab *Adiunctis*, lib. 2. cap. 5. tex. 43.

Sed quoniam) Exponit Patribus Latinorum postulata de Consule, de Senatu, de Repub. deque sede imperii, & Modestiam præfert, quod conditiones æquas proponant, dum bello rem exequi poterant.

Sententia.

Dandum est aliquid consanguinitati.

Ubi vires æquæ, & Pax æqua esse debet.

O R A T I O N I S XLIX.

T. Manlii Consulis ad Latinos

Argumentum.

CUM arroganter Latinorum postulata exposuisset Annii in Senatu, iratus Consul Manlius ita respondit.

Loci communes ab *Adiunctis*.Motus, *Tra*. Mores *Viri Constantis*.

Duabus de causis contendit, rejicienda esse Latinorum postulata, tum quia turpitudinem afferunt, tum quia indigni sunt ii, qui postulant.

Audi) Ita igitur primum ab *Adiunctis*.

Turpe est, Jovem quasi captum in suo Templo *augurato* videre Senatum, & Consules *peregrinos*. Ergo.

Hæc sine) Exprobat Latinis rupta foedera, & cladis ad Regillum memoriam obliteratam, ut ostendat indignos, quorum postulata recipiantur.

Atque) Concludit per Epiphonema.

O R A T I O N I S I.

Manlii ad Filium

Argumentum.

Contra edictum Manlii Consulis T. Manlius filius extra ordinem lacescit pugnauerat, quem ita Pater objurgat.

Loci communes a *consequentibus*.Motus, *Metus*. Mores *Severi Ducis*.

Unicum est Argumentum, quod hoc dilemmate continetur.
Tua

Tua culpa, Fili, aut mihi in Remp. peccandum est, aut in te sciendum. Sed illud pati non debeo. Ergo te cogor punire.
Quandoguidem) Ipsum *Dilemma*, & assert rationem, quare ipsius culpa, quia nimirum extra ordinem contra edictum pugnauerit.

Triste) Ad duas objectiones, quod Filium a Patre morte plecti triste sit exemplum 1. 2. c. 8. t. 90. quodque Filius indignus tali morte sit, respondet, necessarium esse hoc ita fieri, ut Disciplina Militaris inviolata in posterum ab aliis fervet.

Sententia.

Disciplina res stat militaris.

Nos potius nostro delicto plectamur, quam Resp. magno suo damno nostra peccata luat.

O R A T I O N I S II.

Camilli ad Patres de Latinis

Argumentum.

Latio omni subacta, Camillus de poena, aut venia incolarum consultationem Senatui proponit, in partem ipse meliorem inclinans.

Loci communes a *Consequentibus*.Motus, *Misericordia*. Mores *Viri Moderati*.

Partes quatuor sunt, *Exordium*, *Proposio*, *Consensio*, & *Pervasio*.

Partes) *Exordium* sumitur a narratione rei feliciter gestæ, 1. 2. c. 4. t. 25.

Reliquæ) *Proposio* duos habet agendi modos, severe, & clementer, cum utrumque sit in Romanorum potestate.

Vultis crudeliter) Si crudeliter agere velint, ait licere omne Latium evertere, additque rationem, qua dissuadeat; in deditos enim, & eos, qui commodo futuri erant Reip., severe non debebant, 1. 2. c. 3. t. 16.

Vultis exemplo) Alteram partem de venia danda suadet ab utilitate, & gloria, quæ inde sperari poterat, 1. 2. c. 4. t. 28.

Sed maturato) In *Pervasio* hortatur primum ut maturaret, quod præfens rerum status morari non ferat; deinde suum erga Senatum studium indicat.

Sententia.

In summa potestate quanto plus licet, tanto minus cupiendum est.

Materiam crescenti per summam gloriam clementia suppeditat.

Id ærmissimum imperium est, quo obediens gaudent.

O R A T I O N I S III.

Papirii Dictatoris ad Magistrum equitum

Argumentum.

Q Fabium Magistrum equitum, qui absente auspicionum causa Dictatore, & contra ejus edictum pugnauerat, his objurgat Dictator Papirius interrogationibus.

Loci

Sententia.

Facile est, explicatis consiliis, accommodare rebus verba.
Ubi pars virium, ibi & imperii pars esse debet.
Modestia nonnunquam ex virium conscientia nascitur.

O R A T I O N I S XLVIII.

Anni ad Romanos Patres

Argumentum.

Idem Annii in Senatu Romano magna cum arrogantia Latinorum postulata proponit.

Loci communes ab *Adjunctis*.

Motus, *Pudor*, & *Metus*. Mores *Viri audacis*.

Tempus erat) Quo metum Romanis incutiat, adeoque impetret, quæ velit, Latinorum potentiam extollit ab *Adjunctis*, lib. 2. cap. 2. tex. 43.

Sed quantum) Exponit Patribus Latinorum postulata de Consule, de Senatu, de Repub. deque sede imperii, & Modestiam præfert, quod conditiones æquas proponant, dum bello rem exequi poterant.

Sententia.

Dandum est aliquid consanguinitati.

Ubi vires æquæ, & Pax æquæ esse debet.

O R A T I O N I S XLIX.

T. Manlii Consulis ad Latinos

Argumentum.

CUM arroganter Latinorum postulata exposuisset Annii in Senatu, iratus Consul Manlius ita respondit.

Loci communes ab *Adjunctis*.

Motus, *Tra*. Mores *Viri Constantis*.

Duabus de causis contendit, rejicienda esse Latinorum postulata, tum quia turpitudinem afferunt, tum quia indigni sunt ii, qui postulant.

Audi) Ita igitur primum ab *Adjunctis*.

Turpe est, Jovem quasi captum in suo Templo *augurato* videre Senatum, & Consules peregrinos. Ergo.

Hæc sine) Exprobat Latinis rupta foedera, & cladis ad Regillum memoriam oblitteratam, ut ostendat indignos, quorum postulata recipiantur.

Atque) Concludit per Epiphonema.

O R A T I O N I S L.

Manlii ad Filium

Argumentum.

Contra edictum Manlii Consulis T. Manlii filius extra ordinem laceratus pugnaverat, quem ita Pater objurgat.

Loci communes a *consequentibus*.

Motus, *Metus*. Mores *Severi Ducis*.

Unicum est Argumentum, quod hoc dilemmate continetur.
Tua

Tua culpa, Fili, aut mihi in Remp. peccandum est, aut in te faciendum. Sed illud pati non debeo. Ergo te cogor punire. *Quandoguidem*) Ipsum *Dilemma*, & assert rationem, quare ipsius culpa, quia nimirum extra ordinem contra edictum punaverit.

Triste) Ad duas objectiones, quod Filium a Patre morte plesti triste sit exemplum l. 2. c. 8. t. 90. quodque Filius indignus tali morte sit, respondet, necessarium esse hoc ita fieri, ut Disciplina Militaris inviolata in posterum ab aliis servetur.

Sententia.

Disciplina res stat militaris.

Nos potius nostro delicto plestemur, quam Resp. magno suo damno nostra peccata luat.

O R A T I O N I S LI.

Camilli ad Patres de Latinis

Argumentum.

Latio omni subacta, Camillus de poena, aut venia incolarum consultationem Senatui proponit, in partem ipse mihiorem inclinans.

Loci communes a *Consequentibus*.

Motus, *Misericordia*. Mores *Viri Moderati*.

Partes quatuor sunt, *Exordium*, *Proposio*, *Contentio*, & *Pervasio*.

Partes) *Exordium* sumitur a narratione rei feliciter gestæ, l. 2. c. 4. t. 25.

Reliquæ) *Proposio* duos habet agendi modos, severe, & clementer, cum utrumque sit in Romanorum potestate.

Valis crudeliter) Si crudeliter agere velit, ait licere omne Latium evertere, additque rationem, qua dissuadeat; in deditos enim, & eos, qui commodo futuri erant Reip., favire non debebant, l. 2. c. 3. t. 16.

Valis exemplo) Alteram partem de venia danda suadet ab utilitate, & gloria, quæ inde sperari poterat, l. 2. c. 4. t. 28.

Sed maturato) In *Pervasio* hortatur primum ut maturarent, quod præsens rerum status morari non ferat; deinde suum erga Senatum studium indicat.

Sententia.

In summa potestate quanto plus licet, tanto minus cupiendum est.

Materiam crescendi per summam gloriam clementia suppeditat.

Id firmissimum imperium est, quo obedientes gaudent.

O R A T I O N I S LII.

Papirii Dictatoris ad Magistrum equitum

Argumentum.

Q Fabium Magistrum equitum, qui absente auspicionum causa Dictatore, & contra ejus edictum pugnaverat, his objurgat Dictator Papirius interrogationibus.

Loci

Loci communes a *Comparatione*.

Motus, *Timor*. Mores *irati iudicis*.

Huius orationis Argumentum tale est, quod quibuscumque Interrogationibus continetur. Dignus est poena Magister equitum, qui contra edictum Dictatoris, & incertis auspiciis pugnavit.

Sed Mag. equitum Q. Fabius contra edictum Dictatoris, & incertis auspiciis pugnavit. Ergo dignus est poena.

Quero de te) Propositionis approbatio quoad primam partem a *Comparatione* maiorum sic: Parent Dictatori Consules, & Praetores. Ergo parere debet etiam Mag. equitum.

Itemque) Secunda interrogatio, quae ostendit, fuisse incerta auspicia, & cum ea Religione impediretur Dictator, non fuisse Magistrum Equitum ab eadem liberum, & solutum.

Sed quid) Amplificat, quod superius dixerat; Debuisset nihil agere, etiam si tacitus abiissem: ergo multo magis cum venturim, & haec est prior pars *Assumptionis*.

Quomodo) Eandem *Assumptionem* repetit cum vehementi interrogatione.

Ad haec) Jubet responderi ad has interrogationes, simulque laetorem vocat. L. 2. c. 5. s. 40.

Sententia.

Major laus est, Magistratui, & legibus parere, quam hostem vincere.

Nihil Deo dubio agendum est.

ORATIONIS LIV.

Papirii Dictatoris ad Populum

Argumentum.

Populo Romano, & Tribunis Fabii supplicium deprecantibus, Dictator his tandem verbis Fabium ipsum in gratiam recipit.

Loci communes nulli sunt.

Motus, *Reverentia*. Mores *viri tenacis veteris Disciplinae*.

Bene habet) Prima pars ad Populum spectat, cui de disciplina, & imperio servato gratulatur, sique rationem suae severitatis assignat.

Non novae) Conditiones offert, quibus Fabio gratiam facere velit, scilicet non ius eius, sed preces populi attendens, quae una ratio est mutati consilii.

Vive) Altera pars ad ipsum Fabium dirigitur, quem de culpa admitta castigat, populo condonat, monetque, ut isto periculo cautius deinde agere discat, & pati legitima imperia.

Sententia.

Legibus semel impune violatis, vincta est imperii maiestas. Reip. nihil majus praestiteris, quam si discas bello, ac pace legitima imperia ferre posse.

Ex

Ex Lib. 9.

ORATIONIS LIV.

Cl. Pontii Samnitium Ducis

Argumentum.

Cum Samnites missis Legatis pacem tamen impetrare non potuissent a Romanis, Claudius Pontius ita suos Populares alloquitur.

Loci communes ab *Antecedentibus*, & ab *Adjunctis*.

Motus, *Indignatio*, & *Confidentia*. Mores *viri Magnanimi*.

Ad bene sperandum suos hortatur, ex *Arist.* l. 2. c. 5. s. 10.

sp. hoc Syllogismo.

Ab iis bellum suscipiendum est, qui propitios habituri sunt Deos.

Sed nos propitios Deos habebimus.

Ergo suscipere bellum contra Romanos debemus.

Minor probatur; quia jam Deos poena nostra satis placavimus; quia Dii superbos ulciscuntur, adeoque Romanos; quia cum necessarium nobis sit bellum, justum etiam futurum est, & pium. l. 2. c. 5. s. 60.

Ne nihil) Prima pars, quae contendit, Deos jam satis expiato esse, quamvis homines expiari nequeant.

Quid enim) Altera pars de superbia Romanorum, quae sic se habet:

Dii vindictae sunt superbiae.

At maxime in nos superbi Romani sunt. Ergo.

Quid enim) *Assumptionis* approbatio: nos enim rejicimus, cet iis in omnibus satisfecerimus. l. 2. c. 4. s. 26.

Quod si) *Complexio* argumenti.

Iustum est) Tertia pars est de iustitia belli, hoc modo:

Illud bellum est iustum, quod est necessarium.

Hoc bellum necessarium est. Ergo iustum.

Proinde) *Complexio*, & *Propositio* ipsa universalis.

Sententia.

Iustum est bellum, quibus est necessarium.

Rerum humanarum maximum momentum est, quam propitio, quam adverso res quaelibet agatur Deo.

ORATIONIS LV.

L. Lentuli ad Consules de Deditione.

Argumentum.

Clauso inter saltus Roman. exercitu, iniquas hostium conditiones accipiendas suadet L. Lentulus.

Loci communes a *Consequentibus*, & a *Dissimili*.

Motus, *Misericordia*. Mores *pietatis in Patriam*.

In tres partes dividitur, *Exordium*, *Contentionem*, & *Perorationem*.

Patrem meum) Ducit *Exordium* ab exemplo patris sui, qui auctor fuerat redimendae a Gallis Patriae, cum non ita evidens

T. Livii Tom. VI.

C

efficit

esset necessitas, proindeque concludit per *Comparationem*, simile consilium nunc multo magis esse eligendum, ubi non alia aderat evadendi via.

Necessitatem deinde consilii ita ostendit.

Patriam quoque modo servare debemus. l. 2. c. 4. f. 25.

Sed non alia ratione servari potest. Ergo.

Equidem) Ut suasionem liberet a suspitione ignaviae, se promptum offert ad mortem ipsam pro patria subeundam.

Sed hic) Confirmatur *Assumptio*, quia iis Legionibus petentibus, patria ipsa perit; idque patet tum ex *Consequentibus*, quod Urbis testis nullum defensorem habitura sint, si ipsi perierint; tum a *Dissimili*, quod non, ut in bello Gallico, alius exercitus parari possit.

At foeda) *Complexio* ipsa per *Prolepsin*; facienda est igitur editio quamvis ignominiosa, utpote necessaria servandae Patriae.

Subeatur) *Peroratio*, qua repetit argumenta supra allata ex necessitate, quae superari non possit, & *Exemplo* pari Gallorum. l. 3. c. 19. f. 167. & 168.

Sententia.

Mors pro Patria praeclara est.

Temerarium est ad mortem ruere velle; cum non habes quod morte tua serves.

Patriam tam ignominia, quam morte nostra servare debemus.

R A T I O N I S LVI.

Postumii in Senatu.

Argumentum.

SP. Postumius a Consule iussus de pace Caudina suum consilium aperire in senatu, ita loquitur.

Loci communes nulli sunt.

Motus, *Misericordia*. Mores *Viri sinceri*.

Partes sunt quatuor.

Haud sum) *Exordium* habet ingenuam confessionem admittentis culpa. l. 3. c. 4. f. 34.

Ego tamen) *Propositio*, qua suam dicit se omittere defensionem, & consilio suo se patefacturum deditionem factam a se non sui, sed Reip. causa, qua ipsa re dignum se misericordia exhibet. l. 2. c. 8. f. 91.

Qua tamen) *Exponit* hic, sponcione a se facta Populum non teneri.

Dedamur) Deinde hortatur Patres, ut auctores sponcionis dedere velint, ut exsolvatur Populus religione.

Interea) Tertio de bello instaurando verba facit.

Vos dii) *Peroratio*, qua per Apostropham ad Deos ominatur felicitatem Consulibus, qui bellum illud gesturi sint.

Sententia.

Excusatio rei male gestae non est difficilis apud haud ignaros fortunarum humanarum.

O R A T I O N I S LVII.

Postumii ad Populum contra Tribunos.

Argumentum.

Livius, & Metellus Tribuni Plebis, quod & ipsi dedere deberent, deditionis intercedebant; contra quos ita Postumius ad Populum.

Loci communes a *Causis*.

Motus, *Amor*, & *Spes*. Mores *Viri iusti*, & *constantis*. Dividitur in tres partes, *Exordium*, *Contentionem*, & *Perorationem*.

Interea) In *Exordio benevolam* sibi Populum facit, quippe viro constanti. l. 2. c. 4. f. 25. & 35. & malevolentiam in Tribunis excitat, quippe Patria perniciosos. l. 2. c. 4. f. 33.

Ut intercalate) Quod deditionem intercessionem disjulerint, in primum dilationis, in Comitio puniantur statim.

Nam quod) Fidem Tribunis hac in re non habendam contendit, quod intercederent causa sua, non Reip.

Deinde utitur tali syllogismo.

Quod iniusta Populi factum est, Populum non tenet.

Hac sponcio de pace facta est iniusta Populi. Ergo.

Neque ego) *Propositio* confirmatur inprimis, quia sponciones eos tantum obligant, qui sponderunt.

An si) Alia ratione ab *Absurdo* sic.

Si hac teneret, etiam teneretur Populus, si spondissemus deditionem urbis, creationem Regum.

Sed hoc nemo unquam dixerit. Ergo neque illud.

Atqui non) *Propositio* probatur, rerum enim, quae spondentur, indignitas vinculum non levat, & si tenetur in uno, tenetur in omnibus.

Et ne illud) Per *prolepsin* respondet Objectioni adversariorum dicentium, ideo teneri sponcione populum, quod a Consulibus sponcio facta sit: idque ex ipsorum hostium testimonio refutat.

Nec a me) Deos ait admississe hostibus mentem, ut contenti sponcione Magistratum, iussu Populi, & Senatus Decreto firmati eandem neglexerint, quod facere commode potuissent.

Hac autem ratione *Confidentes* Cives facit, quasi Deos iam habeant faventes. l. 2. c. 5. f. 60.

Quid enim) *Assumptio* primi syllogismi, quod neque Populus quidquam sponderit, neque spondere alios jussit.

Nihil ergo) *Complexio*, quae talis est. Ergo Populus non tenetur ea sponcione, sed nos tantum, qui sponcionis auctores fuimus.

Quod ad) Consultationem de Tribunorum deditione pertinet ad Populum dicit.

Nos interim) *Peroratio* habet Apostrophem ad Collegam Vereturum, qua eum hortatur, ut hunc casum secum constanter ferat.

Sententia.

Sponcio neminem praeter sponsores obligat.
Frustra spondes, quod non est arbitrii tui.
Humana consilia divina necessitate superantur.

O R A T I O N I S LVIII.

C. Pontii ad Fecialem Romanum

Argumentum.

Deditionem per Fecialem Romanum factam se negat accipere Pontius Samnitium Imperator, graviterque expostulat ob fœdus violatum.

Loci communes ab *Effeſis*.Motus, *Puder*. Mores *Viri gravis*, & *ingenui*.

Quin tu) Postumum in principio excusat, qui fidem præſtet, quantum in ipso est: Populo autem Romano perfidiam exprobat hoc modo:

Perſidi ſunt Romani, ſi neque Legiones reſtituant, neque pacem ſervant.

Sed horum neutrum faciunt. Ergo.

Populum Rom.) *Propoſitio* amplificata per Rhetoricam Permiſſionem.

Numquamne) *Aſſumptio*, quæ aliis Romanorum fraudibus confirmatur in Porſenam, & in Gallos.

Nos fide) *Complexio* per Communicationem, & *Apoſtropham* ad Fecialem cum instanti Interrogatione.

Ergo vero) Rejicit Dedititios, & Romanorum in rebus ad Deos ſpectantibus luſionem acerbe caſtigat, deditioſque abire jubet, quo velint. Videas *Ariſt.* l. 2. c. 6. s. 65.

Sententia.

Fraus perstringit, non diſſolvit perfidiam.

Caſſidi homines ſemper aliquam juris ſpeciem fraudi intromittunt.

O R A T I O N I S LIX.

Q. Fabii Diſtatoris ad ſuos.

Argumentum.

Fabius Diſtator in bello contra Samnites ſuos milites hortatur, ut deſertis, incenſis Caſtris in hoſtes erumpant. Loci communes ab *Adjunctis*.

Motus, *Spes victoriæ*. Mores *Ducis providi*.Talis eſt Syllogiſmus a *neceſſario*. l. 1. c. 4. s. 43.

Ubi adeſt commeatuſ inopia, decernendum eſt prælio.

Sed nos inopia commeatuſ premimus.

Ergo prælium committendum eſt.

Loci anguſtis) *Aſſumptio*, & inopiæ cauſam aſſignat loco rum anguſtiis.

Itaque) *Propoſitio*, ad quam confirmandam addit non aliam de, quam ex pugna gloriam eſſe petendam.

Ferte) *Loco Complexionis* exponit, quid fieri velit, & in cenſorum Caſtrorum damna ait compenſanda hoſtium præda.

Sententia.

Armis munimenta, non munimentis arma tuta eſſe debent.

ORA-

O R A T I O N I S LX.

C. Menenii Diſtatoris.

Argumentum.

Faſti quidam ambitus rei Menenium Diſtatorum inſimulaverant eiufdem criminis, quo ſe ita purgat Menenius. Loci communes ab *Antecedentibus*.

Motus, *Indignatio*. Mores *Viri innocentis*.

Tres ſunt partes.

Et omnes) *Exordium* a ſua innocentia, quam manifeſtam eſſe dicit tum ex vita anteaſta, tum ex honore ſummo ſibi delato ad id munus obeundum, quod virum innocentem poſtulabat. l. 3. c. 14. s. 103.

Sed quoniam) Innocentem ſe oſtendit a conſilio inimicorum, qui cum alia multa fruſtra tentaffent ad evadendum Iudicium: tandem Iudicem ipſum reum facere conati ſunt; ſeque proinde ad abdicandum promptum exhibet, quo res certior fiat. l. 1. c. 6. s. 82.

Vos quaſo) *Concluſio* Orationis.

Sententia.

Præſtat innocentia, quam majeſtate honoris tutum criminibus eſſe.

O R A T I O N I S LXI.

Sempronii Tribuni in Appium Claudium.

Argumentum.

P Sempronius Tribunus plebis Ap. Claudium accuſat violati juris in Cenſura diutius obtinenda contra Leges. Loci communes a *Comparatione*, & ab *Effeſis*.

Motus, *Ira*, & *Odium*. Mores *Viri modeſti*, & *iuſtitiæ amantiſ*.

Dividitur in tres partes, *Exordium*, *Contentionem*, & *Pæorationem*.

En Quirites) *Exordium* ſumitur ab odio Claudiæ gentis, quo pop. Roman. multis in rebus Majores Appii proſecuti ſunt, otio, & commodo Plebis ſemper inſeſti. Ex *Ariſt.* l. 2. c. 4. s. 37.

Altero anno ſe ipſe) Cum ipſe haberet Comititia. *Duo exercitus*.) Alter, qui ex Caſtris venerat; alter ex Plobe.

Itane) *Contentio*; cum enim Appius Cenſor recuſaret poſt annum cum dimidio ſe abdicare Cenſura, quod diceret, legem Æmiliam, quæ jubebat ſeſquiannuam eſſe Cenſuram, eos tantum tenuiſſe Cenſores, ſub quibus lata eſt, reliquos continuare poſſe Magiſtratum per quinquenniū, ut lege 12. Tabularum præſcriptum erat; ita contra arguit: Quod per centum annos alii fecerunt, tu quoque facere debes.

Sed per centum anni annos alii habuere ſeſquiannuam Cenſuram. Ergo.

Itane) *Propoſitio*.

Quia hanc) Per *prolepſim* confirmatur eadem *Propoſitio*, quia Lex Æmilia poſterior abrogat antiquam 12. Tabularum.

An hoc) Huiusmodi Epicheiremate tale continetur Dilemma. Vel dicis populum lege Æmilia non teneri, vel cum Populus teneatur, te tamen non teneri.

Utrumque est absurdum. Ergo.

Tenuit) Per *comparationem* deinde ab *Exemplis* Furii, & Geganii Censorum, qui Legis Auctorem ararium fecerant, tanto exarserant in eum odio; & Plantii Collegæ, & Interregis, ac Disfatoris, qui se suo tempore Magistratibus sponte abdicabant.

Ararium) Illum fieri ararium dicebant, quem Censores Tribu movissent.

Quem tu regem) *Comparisonis* cum Collega *invidiam* auget hoc modo alia *Comparatione*.

Turpe esset, si quis Rex sacrificulus creatus diceret se creatum, ut optimo jure Romæ Rex sit, non tantum Sacrificiorum.

Ergo est etiam turpe, Te creatum Censorem velle contra leges, tuoque arbitrio Censuram gerere.

Nolo ego) *Complexio* primi syllogismi.

Triennium) Amplificat superbiam Appii per *Dilemma*.

Aut solus Censor eris, aut Collegam subrogabis.

Utrumque est turpe. Ergo.

Hoc quidem) Approbat *Assumptionis* quoad primam partem.

Quem ne in) Probat non esse subrogandum Collegam a *Comparatione* Majorum.

In demortui Censoris locum non potest alter subrogari.

Ergo neque in locum illius, qui se Magistratu abdicavit.

Pœnitet) Probatur *Antecedens* ex calamitatibus, quæ Reip. accidebant, cum illud fieret; nam sub ipso Claudio gens Potitia extincta est, & antea sub Papirio Romæ capta est a Gal-
lis. De Potitiis autem vide Liv. lib. 1.

Ego te) *Peroratio*, qua superbiam Appii suam modestiam opponit: 1. 2. c. 4. r. 26. & nisi paruerit, carcerem minatur: additque rationem, quia solus gerere Censuram non poterat, cum differrentur Comitia ex Majorum instituto, si iisdem Comitibus duo simul creari non potuissent.

Sententiæ.

Boni Civis est, æquo, & pari jure cum aliis vivere. Ubi duæ Leges contrariæ sunt, antiquæ derogat nova. Sunt quos nec Lex, nec pudor coercet.

Ex Lib. 10.

ORATIONIS LXII.

Decii Consulis pro Sacerdotio Plebejo.

Argumentum.

Tribuni Plebis legem promulgaverant, ut ex Plebe etiam allegerentur Augures, & Pontifices, quam ita suadet Decius contra alterum Consulem Ap. Claudium.

Loci communes ab *Antecedentibus*, & a *Comparatione*.

Motus, *Odium*. Mores viri pro communi libertate pugnantis.

Partes sunt tres.

Exor.

Exordium autem sumit a narratione rerum pie, ac utiliter a Patre, & aliis Plebejis pro Rep. gestarum: ubi pulcherrima adest hypotyposis patris Decii fe devotentis.

Quod cum ira) Ita igitur primum ab *Antecedentibus*.

Qui Consulatum, Censuram, Triumphum obtinuerunt,

possunt etiam Pontificatum obtinere.

Plebeji ea omnia jam sæpe obtinuerunt. Ergo.

Quid autem) Deinde sic a *Præjudiciis*.

Decemviri Sacris faciundis Plebeji etiam sunt.

Ergo & alia Sacerdotia conferri possunt Plebi.

Sabinum) Tercio a *Comparatione*.

Majus est recipi in numerum Patritiorum, quam Sacerdotium.

Sed Claudius Sabinus advena receptus est in numerum Patritiorum.

Ergo & nos Plebeji Cives Romani creari Pontifices possumus.

Multa nobiscum) Auget vim *Comparisonis*, quod jam Plebeji tot Magistratuum insignibus ornati sint, quod supra etiam dixit.

L. Sextius) Respondet ad id quod Appius objiciebat, Auspicia esse tantum apud Patritios, idque triplici ratione infirmat. 1. quia idem obiectum fuerat Plebejis etiam in aliis Magistratibus obtinendis. 2. quia re ipsa apparuerat, imperium & auspicium non minus esse in Plebejis prosperum, quam in Patritiis. 3. quia & Patritii non semper tales fuerunt, sed simul ac insignes numerare Majores potuerunt, quod etiam Plebeji facturi sunt.

Nihil est) *Peroratio*, qua Patritiorum arrogantiam deridet, Plebemque hortatur, ut Legem jubeat. 1. 2. c. 2. r. 2.

Sententiæ.

Deus Personam non curat, sed gratus ei est, quicumque caste, & religiose cum colit.

Non de cælo demittuntur magni nominis Viri, sed virtute fiunt.

Ex Lib. 11.

ORATIONIS LXIII.

Annonis in Carthaginiensium Senatu.

Argumentum.

Cum ageretur in Senatu Carthaginiensium, an esset in Hispaniam mittendus Annibal ad exercitum, necne, sic Anno disuadet.

Loci communes a *Causis*, & a *Consequentibus*.

Motus, *Timor*. Mores providi Senatoris.

Trias præstat. 1. proponit sententiam. 2. eam probat quoad utramque partem. 3. concludit quid agendum sit.

Et æquum) Sententia Annonis ambigua, qua & assentire videbatur Asdrubali, & ab eodem dissentire.

Florem ætatis) Ita explicat primam partem a *Causa finali*, quæ cum sit turpis, maximam etiam affert Adversariis turpitudinem.

C. 4

Jure

Jure a Filio repetitur, quod ereptum est a Patre.
Sed Pater Amilcar eripuit pudicitiam Afrubali.
Ergo Afrubal jure eam repetit a filio Annibale.
Nos tamen) Altera Sententiæ pars, quam primo confirmat
a *diversis*.

Rudes Adolefcentes militiæ assuefacere debemus.
Ergo non libidini Imperatorum.
An hoc) Secundo sic a *Consequentibus*.
Si Annibalem dimittimus, illi regnum, nobis servitutem
acceleramus.

Ergo non est dimittendus.
Ego istum) Concludit retinendum esse domi Juvenem, ut
sub Legibus & Magistratibus regios spiritus deponat, & Civiles
assumat; atque esse cavendum a maximis calamitatibus, quas
illius ambitio Reip. importare poterat, ex *Arist. l. 2. c. 5. §. 42.*

Sententiæ.

Turpe est Juventutem, pro militari rudimento, assuefacere
libidini Imperatorum.
Timendum, ne parvus ignis incendium ingens exfuscitet.

O R A T I O N I S LXIV.

Annensis in Senatu Carthaginiensium.

Argumentum.

Cum Romanorum Legati deditionem Annibalis peterent,
qui contra fœdera Saguntum obsideret, & ut sua Sagun-
tinis redderentur, Anno eorum postulata defendit.

Loci communes ab *Antecedentibus*, a *Comparatione*, &
a *Consequentibus*.

Motus, *Timor*. Mores *boni Senatoris*.

Tres habet hæc Oratio partes, *Exordium*, *Contentionem*,
& *Conclusionem*.

Per deos) *Exordium*, in quo ad conciliandam benevolen-
tiam providum se, & amantem Reip. civem ostendit, ex *Arist.*
l. 2. c. 4. §. 21.

Juvenem) *Arguit* Patres, qui Juveni ambitioso arma dede-
runt, sibi que ipsi talem, ac tantam perniciem intulerint.

Saguntum) *Consensio*, quæ tali Syllogismo continetur.

Nisi admittis postulata Legatorum bellum est gerendum
cum Romanis.

Sed hoc bellum certam nostræ Reip. perniciem afferet.
Ergo admittenda sunt Legatorum postulata. *Arist. l. 2. c. 6.*
§. 40.

Saguntum nostri) *Assumptio*, quam probat ab *Antecedentibus*.
Rupta a nobis fœdera primo bello Dii ultii sunt.

Ergo & hoc secundo ulciscuntur. *l. 2. c. 12. §. 224.*

Utrum hostem) Deinde, quia iam experti sunt Pœni, quæ
atque Populus fortuna in bello utatur, pariter ab *Antece-*
dentibus.

Legatos) *Prolepsis*, quasi amice idcirco Romani de injuriis
exposculant, quod arma Pœnorum timeant; simulque cum
Prolepsin proponit, injuriæ magnitudinem amplificat, ex *A-*
rist. l. 1. c. 14.

Quo lenius) *Responsio ad Prolepsin*.

Ergo.

Legatos insulam) Sequitur approbatio *Assumptionis* ex iis,
quæ priore bello minus feliciter evenere Carthaginiensibus.

Nec puer hic) Et eandem confirmat a *Comparatione*.

Ea tunc passi sumus sub Amilcare viro, & summo Duce.

Ergo majora imminuit sub Annibale puero, & imperito.

Carthagini nunc) *Propositio* primi Syllogismi, quacum si-
mul illustratur *Assumptio*.

Debemus ergo) *Prolepsis* de deditione Annibalis, cui tamen
satisfacit, ostendens, illam esse Reip. non solum utilem, sed
etiam necessariam, quod necesse sit cum extra imperii fines
asportare, etiam si id Romani non peterent.

Ego autem) *Conclusio*; quæ tria suamet Sententiæ capita
exponit.

Sententiæ.

Qui Legatos seu Sociorum, seu hostium non admittit, jus
gentium tollit.

Quo segnius incipiunt, eo perseverantius hostes sæviunt.

O R A T I O N I S LXV.

Alorci ad Saguntinos.

Argumentum.

Alorcus miles Annibalis exponit Saguntinis pacis conditio-
nes, quas Alcon Civis Saguntinus referre non audebat.

Loci communes a *Causis*, & a *Consequentibus*.

Motus, *Timor*. Mores *viri probi*.

Tria peragit Alorcus. 1. Duas causas assignat sui in urbem
adventus. 2. Pacis condiciones proponit. 3. Easdem suadet.

Si civis vester) Causa prima veniendi in urbem, quod Al-
con redire recusaverat; alioquin neque annuente Annibale, ut
Orator, neque invito, ut transfuga, advenisset. Simul eos
modeste per dubitationem coarguit, quod sine periculo vera
dici non possint.

Vestra autem) Altera causa sui adventus, ut servet Sagun-
tinos, quam sic ostendit: Huc adveni, cum nulla vobis jam
reliqua spes est.

Ergo veni causa vestra, non ut Annibali rem gratam facerem.

Cujus ita) Antequam proponat iniquas pacis condiciones,
cogitare jubet, se victos esse, ut beneficium potius esse pu-
tent, si quæ relinquuntur, quam injuriam, si multa amittant.
Idem habet Cic. pro Dejotaro.

Urbem vobis) Condiciones Pacis.

Hæc victor) Prima ratio, qua probat, pacem etiam iniquam
non esse rejiciendam, talis est a *Causa efficiente*:

II, quorum nulla spes, omnia velle debent, quæ victor
velit.

Vos nullam spem habetis, & victor Annibal hanc pacem
offert.

Ergo eam vos, licet iniquam, recusare non debetis.

Equidem) Secundo sperare se ait fore, ut ex his aliquid
remittat Annibal, si se ejus clementiæ permittant.

Sed hæc) Tercio a *Consequentibus* tali ratione.

Pax hujusmodi levius malum est, quam trucidari vos,
conjuges, liberosque vestros in servitutem trahi.

C 5

Sed

Sed hæc vobis contingent, nisi pacem admittatis. Ergo.
ex *Arist.* 1. 1. c. 7. §. 92. & 1. 2. c. 5. §. 4.

Sententia.

Pessimi sunt ii, apud quos periculum est vera referentibus.
Multa, quamquam sint gravia, atque acerba, fortuna
nostra nobis suadet.

O R A T I O N I S LXVI.

Senatoris Carthaginienfis ad Legatos Romanos.

Argumentum.

Querentibus in Senatu Carthaginienfium Romanis Legatis,
an publico consilio Saguntum oppugnatum sit, ita Prin-
ceps quidam respondit.

Loci communes ab *Antecedentibus*, & a *Comparatione*.

Motus, *Ira*. Mores *viri prudentis*.

Tria pariter facit. 1. Interrogationem Legatorum reprehendit. 2. Probat, oppugnationem Sagunti non fuisse contra fœdera. 3. Concludit.

Vana Romani) Frustra interrogare Romanos offendit, publicone consilio oppugnatum fuerit Saguntum, exemplo primæ Legationis, ubi hæc de re itidem frustra quæsierant.

Ceteram) Hanc secundam primæ Legatione re ipsa asperioris esse probat, quia illa Annibalem infimulabant, hæc omnes Carthaginienfes.

Ego autem) Iniquam esse hanc disceptationem contendit, feceritne id privato consilio, an publico Annibal: de hoc enim querere Carthaginienfes debent, quippe in suum Civem, non autem Romani.

Itaque) Descendit ad alteram partem, & repetens Interrogationem Legatorum, cui non expresse satisfacit, probat Saguntum oppugnationem non fuisse contra fœdera, quia de iis nihil cautum fuerat in fœdere, quod istum fuerat a Lutatius Consule.

At enim) Quod obijciatur de fœdere Asdrubalis, diluit hæc ratione a pari: Non magis nos nostra fœdera, quam vestra vos tenent.

Sed vos non tenuit fœdus a Lutatius istum vobis in scis.

Ergo neque nos Asdrubalis fœdus tenet, quod nobis in scis istum est. ex *Arist.* 1. 2. c. 2. §. 11. & 12.

Proinde) Conclusio plena indignationis, quæ hortatur Legatos, ut aperte bellum denuntient, cujus denuntiandi vanas causas præstant; & utitur verbo *parturio*, quasi velint Romani bellum omnino cum Carthaginienfibus gerere, sed quodammodo dubitent commoti rei ipsius iniustitia.

Sententia.

Legatio quo verbis lenior, re sæpe asperior est.

O R A T I O N I S LXVII.

Annibalis ad Hispanos Milites.

Argumentum.

Annibal consilium suum de suscipiendo maximo bello Hispanis militibus aperit, & ad suos invifendos quemlibet dimittit.

Loci communes ab *Effectis*.

Motus, *Gratia*. Mores *providi Ducis*.

Credo ego) Necessitatem suscipiendi externi belli proponit hoc *Dilemma*: Aut dimittendi sunt exercitus, aut externum bellum suscipiendum. At exercitus dimittendi non sunt. Ergo bellum, &c.

Pacatis) *Propositionis* approbatio.

Aut finiendum) Ipsa *Propositio*: non enim attingit *Assumptionem*, cum certum esset, & ipsi imperium non deponere, & militibus stipendiis, ceterisque militiæ emolumentis non privari.

Ita enim) Deinde ab *Effectis* utile futurum bellum ostendens, ita arguit: Utile futurum est hoc bellum Hispaniæ gentibus. Ergo suscipiendum.

Victoria bonis) Cum enim multi mecum futuri sint Hispani milites, Hispania ipsa erit particeps prædæ, & gloriæ, quæ meam victoriam consequentur.

Itaque) Dat singulis facultatem, ut ad suos invifendos proficiscantur, addito comatu, ut eos sibi conciliet: & adesse jubet primo vere, oblata spe maximæ tum prædæ, tum gloriæ.

O R A T I O N I S LXVIII.

Annibalis ad Milites.

Argumentum.

Mitentes difficillimam per Alpes iter milites ita Annibal castigat, & adhortatur.

Loci communes ab *Antecedentibus*, & a *Comparatione*.

Motus, *Confidentia*. Mores *viri impavidi*.

Mirari se) Eos, qui semper victores fuerint, qui Hispaniam omnem subegerint, qui ab ultimis terris bellum Romanis moverint, post emensam maximam itineris partem, superato Pyrenæo saltu, trajecto Rhodano, Gallis victis, imprudenter ait Alpes timere, quæ Italiani dividunt. *Arist.* 1. 2. c. 5. §. 57.

Quid aliud alpes) Ostendit non esse invia suis militibus ea loca, quæ incolas habeant, & per quæ tranfierint Gallorum, & Italarum ingentia agmina, confirmatque a *Comparatione* tali pacto:

Circa Saguntum per octo menses tantum periculi, & laboris exhaustum est.

Ergo multo majora toleranda, ut Romam capiamus.

Cepisse quondam) Inflammat ultimo milites exemplo Gallorum, qui vicerant Italiani, & Romam, adeoque concludit & a suo exercitu eadem posse vinci, qui toties Gallos ipsos victores superaverit.

Sententia.

Nulla terræ Cælum contingunt, nec inexuperabiles sunt humano generi.
Romam orbis terrarum caput petentibus nihil arduum, atque asperum videri debet.

O R A T I O N I S LXIX.

Cn. Scipionis ad Milites.

Argumentum.

CN. Scipio pugnaturus cum Annibale militum suorum animos hac oratione inflammat.

Loci communes ab *Antecedentibus*, ab *Adiunctis*, a *Causis*, a *Consequentibus*.

Motus, *Emulatio*, & *Confidentia*. Mores *fortis*, & *cauti* *Ducis*.

Dividitur in tres partes, *Exordium*, *Contentionem*, & *Conclusionem*.

Si cum exercitum) In *Exordio* rationem affert, cur apud eos verba faciat, quia scilicet novi exercitus novus ipse Imperator sit. Commemorans ea, quæ feliciter cum veteranorum exercitu gesserat contra Annibalem, *Emulationem* movet, ex *Arist.* l. 2. c. 11. s. 114.

Meis auspiciis) Legatus enim Consulis Frater erat, Legati autem omnia gerere dicebantur non suis, sed Imperatoris auspicijs.

Senatus Populusque) Utriusque mentionem facit, quod Senatus Hispaniam provinciam cum eo exercitu decreverat. Populus lege Curiata, sicut in reliquis fieri solebat, Imperium dederat.

Ne genus) *Contentionis* primum Argumentum sumitur ab *Antecedentibus*.

Ii vincent, qui semper antea vicerunt.

Nos antea semper vicimus Pœnos. Ergo & nunc vincemus.

Propositio constat ex *Arist.* l. 2. c. 5. s. 57.

Erit igitur) *Complexio*.

Nec nunc) Quia *Confidentia* suorum militum obstabat audacia hostium, qui se ad pugnam parabant, ostendit ex necessitate nunc accedere ad pugnandum, qui exercitu incolumi pugnam detrectaverant.

At enim) *Prolepsis*, quasi pauci quidem sint, sed vigentes animis, & corporibus, adeoque iure audaces, & confidentes. l. 2. c. 5. s. 59.

Effugies imo) *Responsio* ab *Prolepsin*, tali ratione ab *Adiunctis*.

Ii non vigent animis, & corporibus, qui fame, frigore, &c. fracti, & debilitati sunt, & equos habent claudos, & debiles.

Tales sunt Pœni. Ergo.

Assumptio habetur pulcherrime amplificata.

Sed ita) Cum supra ostenderit pene victos in Alpium transitu Pœnos, hoc idem nunc illustrat a *Causis*.

Ii imprimis ulcisci debent, qui primi violati sunt.

Dii custodes foederum primi violati sunt.

Ergo

Ergo primi Dii ulcisci debuerunt Pœnos in transitu Alpium.

Non vero) Ab exemplo sui ipsius milites inflammat, seque confidentem demonstrat ita ab *Antecedentibus*, l. 2. c. 5. s. 55. & 57.

Ille certe victoriam sperat, qui sponte & prompte ad pugnam accedit.

Sed ego sponte, & prompte Pœnis occurro. Ergo.

Licuit mihi) Docet sponte se pugnam inire cum Pœnis, quod commissum sibi in Hispania bellum cum Asdrubale multo minus periculosum huic cum Annibale postposuerit.

Tamen cum) Promptitudo ineundi certaminis. *Huic timendo*) *Complexio*, & per Ironiam timendum hostem appellat, quem sibi minime terribilem declaraverat.

Experiri iuvat) Assignat rationem, quare ipse exercitum, & Ducem Pœnorum contemnat, ab *Antecedentibus*.

Illi contemptum esse debent, quorum maiores scæde victi sunt. l. 2. c. 11. s. 136.

Sed tum Pœni, tum Pater Annibalis victi sunt a nobis.

Ergo & exercitus, & Dux Pœnorum contemnendi sunt.

Experiri iuvat) *Propositionis* approbatio, non esse verisimile, fore nunc fortes Carthaginienses, qui primo bello se turpiter vinci passi sunt; & dubitationi ironica ipsa quoque *Assumptio* annexa est.

Domum certe) Multo enim magis nos movet victus Pater, quam Patria victa, & patrem Annibalis victum varie amplificat, quo magis contemnendum probet, ex *Ar.* l. 2. c. 5. s. 57.

An vestigales) Vestigalem Pop. Rom. Annibalem vocat, quia Carthaginienses stipendium pendere Romanis coacti fuerant.

Itaque vos) *Iram* movet, non modo quia tot acceptis beneficiis adeo iniquum bellum ingrati Pœni suscipere, sed etiam quia victoribus victi ultro inferrent arma, ut haberet in principio huius Libri: & hæc omnia sumpta ex *Arist.* l. 2. c. 2. s. 11. & 12.

Atque utinam) Ultimo arguit a *necessitate* tali ratione.

Ii fortiter pugnare debent, qui pro salute Patriæ, & suorum pugnant.

Sed nos pro salute Patriæ, conjugum, & filiorum pugnemus. Ergo strenue pugnandum.

Non de possessione) *Assumptio* sumpta a *dissimili*.

Nec est alius) Approbatio *Assumptionis*, quod neque alius exercitus, neque aliæ Alpes superanda superant.

Hic est) *Complexio* Argumenti.

Unusquisque) Eadem *Assumptio*, quam loco universalis *Conclusionis* reperit, & per Hypotyposim quasi ante oculos militum ponit tum Patriam, tum conjuges, liberosque, de quorum salute agebatur.

Sententia.

Novo imperatori apud novos milites aliquid dicendum
Fœdisragi cum Deo, & hominibus bella gerunt.
Ultimum suppliciorum humanorum est fames.

ORA-

O R A T I O N I S LXX.

Annibalis ad suos Milites.

Argumentum.

Ipsæ etiam Annibal admonitum prius exercitum de pugnandi necessitate per speculaculi cuiusdam imaginem, hac deinde oratione accendit.

Loci communes ab *Adjunctis*, ab *Effectis*, a *Comparatione*, & *Causis*.

Motus, Ira, & *Confidentia*. Mores magnanimi Ducis.

Tres sunt partes, *Insinuatio*, *Contentio*, & *Conclusio*.

Si quem animum) In Exordio victoriæ necessitatem proponit, hoc syllogismo.

Si aut vincere, aut mori debent, quibus, nisi vincant, extrema pati necesse est.

Sed vos, nisi vincatis, extrema patiamini necesse est. Ergo.

Propositio constat ex Spectaculo antea exhibitio, in quo non vincendum magis, quam bene morientium fortuna laudabatur.

Si quem) *Insinuatio*, quæ victoriam suis militibus pollicetur, si hac proposita necessitate fortiter pugnent.

Neque enim) *Assumptio*.

At nescio) *Assumptionis* approbatio, & ab *Adjunctis* utriusque Maris, inferi scilicet, & superi, Padi fluminis, & Alpium, singula per *Comparisonem* Minorum amplificans, nulum aliud effugium patere ostendit.

Hic nobis) *Complexio* argumenti.

Et eadem fortuna) Alia ratio ab *Effectis* tali pacto.

Ea pugna fortiter ineunda est, ex qua maxima præmia dependent. Sed ex hac cum Romanis pugna maxima præmia dependent. Ergo.

Si Siciliam) *Assumptionis* approbatio ab enumeratione eorum, quæ hac victoriæ consecuturi erant.

In hanc) *Complexio*.

Satis adhuc) *Propositio* illustrata a *Comparisonem* Minorum.

Fortiter in Hispania pugnavitis, cum nulla fere essent præmia victoriæ. Ergo eo nunc magis, quo majora sunt ea, quæ consequemini.

Nec quam magni) Tertio arguit a *facili*, & *comparationibus* utitur.

Sæpe & contemptus) Prima *Comparatio*.

Sæpe & contemptus hostis vicit : & magni Reges vici sunt perlevi momento.

Ergo & nos licet contempti vincere, & Romani licet celebres vinci poterunt.

Nam dempro) Secunda *Comparatio* Militum inter se.

Milites veterani, & viatores superabant tirones, & alias viatos.

Vos & veterani, & viatores, Romani tirones, & a Gallis vici sunt.

Ergo vos facili negotio eos superabitis.

Propositio pendet ex *Arist.* l. 2. c. 5. r. 59.

Ut viginti) *Præmissa* *Assumptionis* : quæ probat ex militia viginti annorum prospere gesta, & ex vicis in itinere fecerit.

rociis Hispaniæ, & Galliæ populis : locus est ab *Antecedentibus*.

Pugnabitis) Altera pars, quam confirmat ab *Adjunctis*, quod exercitus Romanorum tiro sit, & paulo ante casus a Galliis, multo, quam sint Carthaginienses, inferioribus, & novum habeat imperatorem.

An me in) Tertia *Comparatio* Ducum.

Dux in bello educatus, & sæpe victor præferendus est tironi, & summet exercitus desertori. Ergo Annibal Scipioni.

Cum semestri) Semestrem Ducem Scipionem appellat, quia post initum Consulatum sex fere menses elapsi fuerant ; desertorem autem, quia veterem exercitum cum fratre in Hispaniam miserat, se huic novo Imperatore præbuerat.

Cui si quis) Prosequitur idem Argumentum, & eo etiam nomine se præferendum Scipioni ostendit, quod sui ipsius Virtus nota jam sit militibus, militum sibi ; at neque Scipio suos, neque Romani Scipionem noverint.

Quocumque) Quarta *Comparatio* : Ille vincet, qui virtute præstat.

Nos virtute præstamus. Ergo.

Simul etiam subjicit causas, propter quas egregie pugnare debeant ; socii ut se fideles, & fortes exhibeant ; Pœni, ut Patriam, seque ipsi ulciscantur. Lib. 2. c. 5. r. 46.

Inferimus) Quinta, & ultima *Comparatio*. Major est spes, & animus inferentis vim, quam arcentis.

Nos inferimus bellum. Ergo.

Quod manifeste patet ex *Arist.* l. 2. c. 5. tex. 61.

Accendit præterea) Ira, & odio dignos Romanos ostendit, quippe crudeles, & superbos : Crudeles, quia propter oppugnationem Saguntæ se Ducem, suosque Milites ad supplicium depoposcerant : superbos, quia sibi rerum omnium arbitrium arrogaverantque ubi notanda est pulcherrima Protopopœia. *Arist.* l. 2. c. 2. tex. 11.

Ad Iberum) Crescit indignitas ; non enim solum transire Iberum prohibent, sed etiam oppugnare Urbem, quæ trans Iberum non sit.

Transcendet) Argumentum ex *necessitate* desumptum, utpote maximi ponderis, ultimo rursus amplificat tali ratione.

Si fortiter pugnare debent, qui, nisi vincant, omnia amittunt.

Nobis nihil reliquum est, nisi vincamus. Ergo.

Probat *Assumptionem*, quia cum Romani post ereptas Siciliam, & Sardiniam, Hispaniam etiam, & Africam Consulibus decrevisset Provincias, Pœnis nulla erat reliqua regio, nisi quas armis tenuissent.

Illis timidus) Confirmat eandem *Assumptionem* a *Dissimili*. Romani timide pugnare possunt, quia tuncum receptum habent.

Ergo nos fortiter, quibus nullus patet receptus.

Si hoc bene) Concludit, Carthaginienses fore sine controversia viatores, si quam necessaria victoria sit, bene noverint, cum nihil magis animos hominum inflamet, quam ultima necessitas.

Sententiæ.

Sæpe & contemptus hostis erant certamen edidit, & incliti populi, Regesque perlevi momento vici sunt.

Major

Major spes, majorque animus est inferentis vim, quam arcentis.
 Illis necesse est fortibus viris esse, qui victi non habent, quo se recipiant.
 Nullum incitamentum ad vincendum hominibus a Diis immortalibus acrius datum est, quam necessitas.

O R A T I O N I S LXXI.

Sempronii Consulis ad Milites.

Argumentum.

OB rem bene gestam cum prædatoribus Annibalis Sempronius ferocior factus, prælium apud milites urget, quod Scipio alter Consul dissuadebat.

Loci communes ab *Adjunctis*, & a *Comparatione*.

Motus, *Ira*. Mores *hominis nimium feroci*.

Partes quatuor sunt, *Exordium*, *Proposio*, *Confirmatio*, & *Conclusio*.

Gaudio efferri) Milites sibi conciliat per laudem sui ipsius, & calumniam Collegæ. Se laudat, quod vicerit, & quod equestri prælio vicerit; carpit Collegam, quod victus fuerit, & quod inde timidus esse coeperit.

Sed non esse) *Proposio* non oportere timidos esse viros milites. l. 2. c. 5. f. 41. quamvis timeat Scipio ager animo magis, quam corpore.

Quid enim) *Confirmatio*, cujus primum argumentum ab *Adjunctis* est hujusmodi: Nulla moræ causa est. Ergo pugnandum.

Probat *Antecedens*, cum neque alii Consules, neque alii exercitus expectandi sint, jamque in Italiam hostes pervenerint. *Non Siciliam*) Sic deinde a *Comparatione*.

Pugnandum esset, si de Sicilia, aut de Hispania ageretur. Sed de Italia, & Patria agitur. Ergo multo magis pugnandum.

Non enim ferendum ait, solo patrio pelli Romanos a Pœnis; quibus victis Siciliam, & Sardiniam ademerint, ex *Arist.* l. 2. c. 2. f. 11.

Quantum) *Conclusio*, qua rei indignitatem maxime amplificat a *Contrariis*, & *Adjunctis*.

Sententiæ.

Qui animo magis, quam corpore æger est aciem, & tela horret.

Cum ægro non est senescendum.

Ex Lib. 22.

O R A T I O N I S LXXII.

C. Flamini de prælio non differendo.

Argumentum.

CUM ceteri differendum cum Annibale prælium censerent, Flaminius Consul iratus ita morantes increpat.

Loci

Loci communes a *Consequentibus*.

Motus, *Pudor*. Mores *Viri audacis*.

Quin imo) Responso ironica ad salutare consilium de dilatione prælii.

Annibal) Turpe illud esse consilium ostendit a *Consequentibus*.

Turpe est Annibalem vastare omnia, & Romam pervenire.

Sed hæc continget, nisi pugnemus, &c.

Nec ante) hoc est, non ante hinc moverimus, quam in extremum salutis discrimen adductam Patriam videamus, ut bello Gallico: ex *Ar.* l. 2. c. 6. f. 65.

O R A T I O N I S LXXIII.

Minutii Rufi ad Milites

Argumentum.

Fabium Dictatorem cunctando rem Romanam resistentem Minutius Magister Equitum apud Exercitum coarctavit.

Loci communes ab *Adjunctis*, & a *Comparatione*.

Motus, *Emulatio*. Mores *hominis feroci*.

Duo præstat, rei indignitatem amplificat, ac deinde concludit. *Spectatum ne*) Per figuram Communicationem turpe ait esse non ferre auxilium sociis, & civibus, quod ita ostendit a *causa finali*:

Turpe est, præsidia in finitimos parata dirui ab exteris hostibus.

Sed Coloniam contra Samnites deductam hostis Pœnus advena affligit.

Ergo id ferre Romanis turpe est.

Tantum) Deinde duplici utitur *Comparatione minorum*, quarum prima ita se habet:

Majores nostri turpe sibi esse duxerunt, vagari præter Italiam oram Classes Pœnicas.

Ergo nobis turpius, Mauros, & Numidas vastare ipsam Italiam.

Qui modo) Altera *Comparatio*. Saguntii oppugnationem ferre non potuimus. Ergo multo minus obsidionem Romanæ Colonie ferre debemus.

Fumus ex) Hypotyposis, qua villas incensas, & vastatos agros militibus ob oculos ponit, quo magis turpem probet Fabii cunctationem.

Si hoc modo) Arguit ab *Exemplis dissimilibus*, tali pacto.

Camillus, Papirius, & Lutatius celeritate salutem, & victorias Patriæ pepererunt. Ergo nos cunctatione Patriam perdemus. *Arist.* l. 2. c. 11. f. 110.

Unicus in rebus) Ironia, & novum Camillum Fabium vocat creatum Dictatorem, ut Romam tot afflicta calamitatibus servaret, quasi omnium optimum, quem tamen Camillo omnino dissimilem facit.

Quo die dictatorem) Non enim a Magistratu, sed a Populo Patribus auctoribus dictus est Dictator Camillus.

Stultitia est) Concludit. ducendos esse ad pugnam milites, ut suorum Majorum exemplo Imperium virtute augeant. *L. 2. c. 11. f. 116.*

Sententiæ.

Stultitia est, sedendo, aut votis debellari credere posse. Audendo, agendoque Resp. crescit, non iis sensibus, & consiliis, quæ timidi cauta vocant.

ORA.

Major spes, majorque animus est inferentis vim, quam arcentis.
 Illis necesse est fortibus viris esse, qui victi non habent, quo se recipiant.
 Nullum incitamentum ad vincendum hominibus a Diis immortalibus acris datum est, quam necessitas.

O R A T I O N I S LXXI.

Sempronii Consulis ad Milites.

Argumentum.

O rem bene gestam cum prædatoribus Annibalis Sempronius ferocior factus, prælium apud milites urget, quod Scipio alter Consul dissuadebat.

Loci communes ab *Adjunctis*, & a *Comparatione*.

Motus, *Ira*. Mores *hominis nimium ferocis*.

Partes quatuor sunt, *Exordium*, *Propositio*, *Confirmatio*, & *Conclusio*.

Gaudio efferris) Milites sibi conciliat per laudem sui ipsius, & calumniam Collegæ. Se laudat, quod vicerit, & quod equestri prælio vicerit; carpit Collegam, quod victus fuerit, & quod inde timidus esse cœperit.

Sed non esse) *Propositio* non oportere timidos esse viros milites. l. 2. c. 5. r. 41. quamvis timeat Scipio æger animo magis, quam corpore.

Quid enim) *Confirmatio*, cujus primum argumentum ab *Adjunctis* est hujusmodi: Nulla mora causa est. Ergo pugnandum.

Probat *Antecedens*, cum neque alii Consules, neque alii exercitus expectandi sint, jamque in Italiam hostes pervenerint.

Non Siciliam) Sic deinde a *Comparatione*.

Pugnandum esset, si de Sicilia, aut de Hispania ageretur. Sed de Italia, & Patria agitur. Ergo multo magis pugnandum.

Non enim ferendum ait, solo patrio pelli Romanos a Poenis; quibus victis Siciliam, & Sardiniam ademierint, ex *Arist.* l. 2. c. 2. r. 11.

Quantum) *Conclusio*, qua rei indignitatem maxime amplificat a *Contrariis*, & *Adjunctis*.

Sententie.

Qui animo magis, quam corpore æger est aciem, & tela horret.

Cum ægro non est senescendum.

Ex Lib. 22.

O R A T I O N I S LXXII.

C. Flamini ad prælium non differendo.

Argumentum.

CUM ceteri differendum cum Annibale prælium censerent, Flaminius Consul iratus ita morantes increpat.

Loci

Loci communes a *Consequentibus*.
 Motus, *Pudor*. Mores *Viri audacis*.
Quin imo) Responso ironica ad salutare consilium de dilatione prælii.

Annibal) Turpe illud esse consilium ostendit a *Consequentibus*. Turpe est Annibalem vastare omnia, & Romam pervenire. Sed hæc continget, nisi pugnemus, &c.

Nec ante) hoc est, non ante hinc moverimus, quam in extremum salutis discrimen adductam Patriam videamus, ut bello Gallico: ex *Ar.* l. 2. c. 6. r. 65.

O R A T I O N I S LXXIII.

Minutii Rufi ad Milites

Argumentum.

Fabium Dictatorem cunctando rem Romanam restituentem Minutius Magister Equitum apud Exercitum coarguit. Loci communes ab *Adjunctis*, & a *Comparatione*. Motus, *Emulatio*. Mores *hominis ferocis*.

Duo præstat, rei indignitatem amplificat, ac deinde concludit. *Spelatum ne*) Per figuram Communicationem turpe ait esse non ferre auxilium sociis, & civibus, quod ita ostendit a *causa finali*.

Turpe est, præsidia in finitimos parata dirui ab exteris hostibus.

Sed Coloniam contra Samnites deductam hostis Pœnus advena affigit.

Ergo id ferre Romanis turpe est.

Tantum) Deinde duplici utitur *Comparatione minorum*, quarum prima ita se habet:

Majores nostri turpe sibi esse duxerunt, vagari præter Italiam oram Classes Punicas.

Ergo nobis turpius, Mauros, & Numidas vastare ipsam Italiam.

Qui modo) Altera *Comparatio*. Saguntii oppugnationem ferre non potuimus. Ergo multo minus obsidionem Romanæ Coloniz ferre debemus.

Fumus ex) Hipotyposis, qua villas incensas, & vastatos agros militibus ob oculos ponit, quo magis turpem probet Fabii constitutionem.

Si hoc modo) Arguit ab *Exemplis dissimilibus*, tali pacto. Camillus, Papirius, & Lutatius celeritate salutem, & victorias Patriæ pepererunt. Ergo nos constitutione Patriam perdemus. *Arist.* l. 2. c. 11. r. 110.

Unicus in rebus) Ironia, & novum Camillum Fabium vocat creatum Dictatorem, ut Romam tot afflictam calamitatibus servaret, quasi omnium optimum, quem tamen Camillo omnino dissimilem facit.

Quo die Dictatorem) Non enim a Magistratu, sed a Populo Patribus auctoribus dictus est Dictator Camillus.

Stultitia est) Concludit, ducendos esse ad pugnam milites, ut suorum Majorum exemplo Imperium virtute augeant. *L. 2. c. 11. r. 116.*

Sententie.

Stultitia est, sedendo, aut votis debellari credere posse. Audendo, agendoque Resp. crescit, non iis sensibus, & consiliis, quæ timidi cauta vocant.

ORA-

O R A T I O N I S LXXIV.

Fabii Difatoris ad Magistrum Equitum

Argumentum.

Fabius antequam Romam sacrorum causa proficisceretur, ita Magistrum Equitum hortatur, ne se absente cum hoste confingeret.

Ut plus) Primo argumento utitur a *Causis*, quia vir prudens debet consilio magis, quam fortunæ confidere, plurimum autem in præliis dominatur fortuna.

Et se) Satiù esse imitari Fabium, quam Sempronium, & Flaminium; quorum ferocia in ultimum discrimen Remp. adduxerat.

Ne nihil actum) Probat se plurimum iuvisse non pugnando Remp. a *simili*: nam & medici in quibusdam morbis quiete magis, quam aliis remediis proficiunt.

Haud parvam) Deinde ab *Effectis*, quia vinci solitis pro magno beneficio esse solet desisse vinci. Omnia sunt Sententiis referta.

O R A T I O N I S LXXV.

Aceducis Hispani ad Bostarem Poenum

Argumentum.

Acedux Hispanus, ut Romanos sibi eo beneficio conciliaret, suavit Bostari Poenorum Duci, ut sibi traderet Hispanorum obsolescens suis restituendos.

Loci communes a *Consequentibus*.

Morus, *Timor*. Mores *Viri callidi*.

Tria facit. Metum enim incutit, proponit Consilium, seque illius Ministrum offert.

Metum) Excitat in Bostare timorem, ne Hispani ad Romanos descenderent, qui cis Iberum jam castra haberent, ex *Ar. l. 2. c. 5. s. 40.*

Itaque) Aperit consilium conciliandi Hispanorum animos novo aliquo beneficio, ut scilicet restituat singulis suos obsolescens. Id omnibus, & singulis fore gratum ostendit, quod quilibet sit fidelis in eos, quos suamet fidei fidentes videt. *L. 2. c. 5. s. 56.*

Ministerium) Huiusce rei ministerium sibi deposcit, & pollicetur, se rem suapte natura gratam benigne singulos alloquendo magis gratam facturum.

Sententia.

Quos metus non tenet, beneficio, & gratia devincendi sunt.

Habita fides ipsam plerumque obligat fidem.

Unusquisque opera impensa consilium adjuvet suum.

O R A T I O N I S LXXVI.

Metelli Tribuni ad Populum

Argumentum.

Metellus Tribunus Plebis Fabii cunctationem accusat apud Populum; & de aequando Difatoris, & Magistrum Equitum iure mentionem facit.

Loci communes ab *Enumeratione*, & a *Consequentibus*.

Morus, *Ira*. Mores *viri seditiosi*.

Tres sunt partes, *Propositio*, *Confirmatio*, & *Conclusio*.

Id enim vero) Duo reprehendit in Fabio, tum quod ipse non pugnaverit, tum quod prosperam Minutii cum Annibale pugnam carperet. Hoc tamen omittit, & illud alterum peribale pugnare, ut solus, & diu imperet.

Quippe consulum) Probat primam partem ab *Enumeratione* Magistratum, quorum nullus erat cum imperio in Italia. Ergo solus imperat.

Itaque) Probat secundam partem imprimis ab *Effectis*. Sociorum agros patitur impune devastari ab hostibus.

Ergo non vult cum hoste pugnare, ut diutius imperet.

Tandem) Deinde idem ostendit a *Consequentibus*.

Ut ipse discessit ab exercitu, prospere Magistrum Equitum pugnavit.

Ergo Fabius ex ambitione pugnam recusavit.

Quis ob res) *Conclusio*, quæ tria continet, 1. minas de abrogando Q. Fabio imperio, 2. mentionem de aequando iure Difatoris, & Magistrum Equitum, 3. necessitatem Fabio impositam creandi Consulium in locum Flaminii, qui in acie ad Trasymenum ceciderat.

Sententia.

Qui praesens obstat rei bene gerendæ, absens bene gestæ obstat.

O R A T I O N I S LXXVII.

Minutii ad suos Milites, & ad Fabium

Argumentum.

Minutius, ejusque milites ab Annibale circumventi servantur beneficio Fabii, qui auxilio venerat; proindeque idem Minutius beneficium apud milites prædicat, ipsique Fabio gratias agit.

Morus, *Gratia*. Mores *Viri grati*, & *candidi*.

Sæpe ego) Hortatur milites, ut se Fabii imperio submittant, hoc argumento: Qui nescit ipse consulere, quod in rem sit, debet alteri parere.

Nos nescimus consulere quid in rem sit.

Ergo debemus Fabio, quippe prudentiori, parere.

Propositio manifesta est, desumpta ex Hesiodo: *Assumptio* jam patebat ex eventu prælii.

Ad premium) Secundo hortatur, ut cum ipse Fabium Parentis nomine salutasset, sui quoque Fabianos milites Patronos appel-

appellarent; tum quod hoc requireret acceptum beneficium, tum ut gratorum laudem assequerentur.

Parentibus) In altera Orationis parte tria præstat. 1. Causam assignat, cur Parentem cum appellaverit, nimirum quod sibi tantum a Parentibus, a Fabio sibi, & suis vita data fuerat. 2. renuntiat Plebiscito, quod sibi sit oneri, & sub imperium Dictatoris redit. 3. petit, se, & legiones suas benigne recipi. *Ar. l. 2. c. 7. r. 80.*

Sententia.

Qui nec ipse consulere, nec alteri parere scit, homo extremi ingenii est.
Non exigua est grati animi gloria.

O R A T I O N I S LXXVIII.

Herennii Tribuni contra Patres

Argumentum.

Creandum esse Consulem Plebejum hominem contra Senatus voluntatem contendit Herennius, per insurrectionem eorum, quæ fiebant a Patribus.

Loci communes ab *Effectis*.

Motus, *Odium*. Mores *Viri popularis*.

Hoc uno syllogismo ab Utili tota Oratio continetur.

Utile est Reip. vinci, ac pelli Annibalem ex Italia.

Sed Nobiles, ut diu imperent, nolunt vincere.

Ergo plebejus homo creandus Consul, qui velit vincere.

Ab hominibus) *Assumptio*, ubi per conjecturam adductum etiam hostem a nobilibus in Italiam calamitatur.

Cum quatuor) *Assumptionis* approbatio ab *Effectis*, quod tum Dictator, tum Consules debellare potuerint, nisi voluntas defuisset.

Id factus) *Complexio* particularis hujus probationis.

Nec finem) *Complexio* syllogismi universalis.

Nam plebejus) Respondet cuidam *Prolepse* de Nobilibus Plebejis, quos alii consentire cum Patribus.

Nobiles autem Plebeji dicuntur illi, quorum Majores, cum ex Plebe essent, Magistratus in Rep. obtinuerant.

Cui non id) Confirmat responsum illam pariter ab *Effectis*, a quaesito Interregno, ut in eorum potestate Comitia forent: nam si nobiles plebeji non assentirent ceteris, restarent his Patriciorum conatibus.

Consulatum unum) Repetitio ejusdem *Complexionis* de Consulatu dando homini plebejo, & novo, cujus Majores non alicui fuerint in Magistratu.

Sententia.

Novi homines Plebem contemnunt, ex quo contemni desinunt a Nobilibus.

Ille vere dignus est laude, qui vincere, quam diu imperare malit.

O R A T I O N I S LXXIX.

Q. Fabii ad L. Æmiliam

Argumentum.

L Æmiliam Consulem ad exercitum proficiscentem, ut resisteret Collegæ temeritati, & celeribus consiliis tuta praeponat, ita hortatur Q. Fabius.

Loci communes ab *Adjunctis*, a *Comparatione*, & a *Contrariis*.

Motus, *Timor*. Mores *Viri prudentis*, & *soliciti*.

Dividitur in tres partes, *Exordium*, *Contentionem*, & *Conclusionem*.

Si aut collegam) *Exordium* a *Causa* dicendi, tali ratione. *l. 3. c. 114. r. 102.*

Si ambo aut boni, aut mali essetis, nihil dicerem.

Sed alter malus, tu bonus es Consul.

Ergo aliquid tibi dicendum est.

Si aut) *Propositio*.

Nam & duo) *Propositionis* approbatio.

Nunc &) *Assumptio* cum *Complexione* conjuncta.

Quem video) Ut persuadeat Paulo resistere temeritati Collegæ, ait ipsum frustra bonum Consulem futurum, si finat alterum male rem gerere, quia Resp. claudicaret; cum enim eadem sit utriusque potestas, eadem futura erat auctoritas & bonis Pauli consiliis, & malis Collegæ Varronis.

Ergo) Contendit, majori constantia resistendum esse Varroni, quam Annibali, a *Comparatione* Minorum.

Omnis etiam) Arguit a *Causa*: Maxima temeritati resistendum est.

Maxima est Varronis temeritas. Ergo debes illi resistere.

Assumptionem probat per *Comparationem* Flamini Consulis; nam si Varro inter Togatos adeo temere loquitur, multo magis inter armatos.

Arqui si) *Propositionem* confirmat, quia si temere bellum geratur, maxima Reip. clades imminet, ex *Arist. l. 2. c. 5. r. 41. & 44.*

Adversus unum) Hoc est, apud te unum gloriandi tempus non est, & cum supra probaverit suamet auctoritate in hoc bello maxime Reip. officere temeritatem, nunc idem ostendit eventum, & ratione.

In Italiam) Argumentum sumitur a *Contrariis*: Differre bellum maxime nobis est utile, hostibus perniciosum. Ergo illud temere gerere, hostibus utile, nobis perniciosum.

Probatur *Antecedens* ab *Adjunctis*, hoc pacto.

Illis est utile differre bellum, quibus omnia adfunt belli subsidia, & perniciosum, quibus defunt omnia.

Nobis omnia belli subsidia adfunt, defunt hostibus. Ergo. Ex *Arist. l. 1. c. 6. r. 77.*

Dubitas ergo) *Complexio* syllogismi ab *Adjunctis*.

Quandiu) Deinde idem probat ab *Eventu*, quem supra stultorum magistrum appellavit; quia si cetera mutantur, non bene arguimus ab *Eventu*, sed eandem belli hujus rationem fuisse, & futuram contendit. Sic igitur argumentatur.

Ego, & Consules cunctando rem bene gerimus.

Ergo tu quoque cunctando rem bene geres.

Quandiu) Exemplum affert sui ipsius, qui trahendo bellum

coegerat Annibalem multum certare pro virili, & inopi Castello quasi pro Patria moribus pugnaret.

Sed adversus te) Sit hæc, inquit, apud te iactantia de me ipso; utere exemplo Consulium, qui proximi fuerant.

Hæc una) Utriusque argumenti *Complexio*, & differre bellum nile esse Reip. & ut differatur, resistendum esse temeritati Varronis.

Resistes autem) Respondet *Prolepsis* de rumoribus Vulgi, quos ait Sapienter Viro contemnendos esse, tum quia vera gloria nascitur ex gloria contemptu, tum quia majus est, timeri ab hoste sapiente, quam a stultis civibus laudari.

A veritate) Quæ iuste, & sapienter geruntur, possunt quidem veritatis testimonio destitui, tolli vero, & extinguere nequaquam.

Nec ego) *Conclusio*, qua præscribit quid agendum omnino sit, omnia scilicet ut agat ex rationis, & prudentiæ præscripto.

Sententia.

Vir bonus sponte sua omnia e Rep. fide sua facit.

Eventus stultorum magister est.

Gloriam qui spernit, veram habet.

Melius est timeri a sapienti hoste, quam laudari a stultis Civibus.

Festinatio improvida, & cæca est.

ORATIONIS LXXX.

P. Sempronii ad Commilitones

Argumentum.

Obsessos post Cannensem cladem Romanos milites P. Sempronius hortatur, ut facto cuneo per medios hostes evadant.

Loci communes ab *Adjunctis*.

Motus, *Pudor*. Mores *Viri fortis*.

Capi ergo) Talis est huiusce Orationis *sylogismus*.

Necessaria est eruptio, si mansio in Castris turpis sit.

Sed manere in Castris turpe nobis est. Ergo.

Capi ergo) Probat *Assumptionem* ab *Adjunctis*, quod turpe sit Romanis ab avaro, & crudeli hoste contumeliose tractari, dum interea Latinis honor haberetur, ex *Arist. l. 2. cap. 6. tex. 68.*

Non vos) *A dissimili Exemplo* Romanorum, qui cum Emilio Consule fortiter pugnantes occubuerant in acie, ne venirent in hostium potestatem.

Sed antequam) Eruptionem suadet *a facili*.

Ferro, atque audacia iter sit etiam per confertos hostes.

Ergo multo magis per laxam, atque inpositum hostium agmen.

Sententia.

Illud maxime turpe, si ex tua contumelia, & miseria alteri honos queratur.

Vir fortis mavult bene mori, quam turpiter vivere.

Ferro, atque audacia iter sit per quamvis confertos hostes.

ORA-

ORATIONIS LXXXI.

M. Junii in Senatu de redimendis Captivis

Argumentum.

CUM Annibal Captivis Romanis redimendi se copiam fecisset, ex decem ab id Romam missis, ita M. Junius Captivorum causam agit.

Loci communes ab *Antecedentibus*, a *Comparatione*, a *Consequentibus*, & ab *Adjunctis*.

Motus, *Misericordia*. Mores *hominis miseri*, & *supplicis*.

Quatuor sunt partes, *Insinuatio*, *Propositio*, *Contentio*, & *Pervasio*.

Nemo) *Insinuatio* sumpta ex severa Majorum disciplina in non redimendis Captivis, ex *Val. l. 2. c. 7.*

Ceterum) *Propositio* cum occupatione *Arrogantiæ*, captos post Cannensem cladem dignos esse, qui redimantur.

Non enim) Id probat ab *Antecedentibus* tali ratione.

Qui fortes in acie, & castrorum defensione compulsi necessitate se dederunt, digni sunt, qui redimantur. *L. 2. c. 8. f. 91. 92.*

Nos fortiter pugnavimus, & vallum defendimus, & necessario venimus in hostium potestatem. Ergo redimendi sumus.

Majores nostros) Secundo a *Comparatione*.

Major est Cannensis clades, quam illata a Gallis, & a Pyrrho.

Sed Majores nostri a Gallis se ipsi, a Pyrrho captivos redemerunt.

Ergo nos multo magis redimendi sumus.

Asperimus) Nam Pyrrho pacem offerenti responderant, se tum demum pacem facturos, cum Pyrrhus ex Italia excessisset.

Sunt etiam) Non omnes ait ex acie in castra fugisse, sed quosdam omni culpa vacare, relictos præsidio Castrorum a Consulibus.

Haud equidem) Tertio itidem a *Comparatione*.

Eadem est conditio nostra, & eorum, qui Venuſiam, & Canusium pervenerunt.

Sed horum opera utimini.

Ergo & nos redimere debetis, ut Reip. operam navare possimus.

Haud equidem) *Occupatio*, ne suis Commilitonibus invidere videatur.

Ne illi quidem) *Propositionis* approbatio; nam & illi ex acie fugerunt, & sola pedum pernicie servati sunt.

Quam Venuſiam) Qui enim cum Consule fugerant, Venuſiam, qui cum Sempronio eruptionem fecerant, Canusium pervenerant.

Delectum) Quarto ab *utili*, & *facili*.

Prætextatos, & servos ad militiam vocatis.

Ergo operam nostram contemnere non debetis, quos minori pretio redimere potestis.

Nam si) *Complexio* illustratur.

Illud enim) *Pervasio*, in qua Patres ad *Misericordiam* conatur sedere: *l. 2. c. 19. f. 166.* & imprimis ab *Adjunctis* hoc modo.

Si misericordia digni sunt, qui acerbissima captivitate premuntur, *J. 2. c. 8. f. 92.*

Nos tales sumus. Ergo.

Si videatis) Cum supra a persona hostis arguerit, nunc per figuram hypotyposim vincula, & squalorem captivorum quasi ob oculos ponit, ut magis *Misericordiam* moveat, ex *Arist.* l. 2. c. 8. f. 92.

Intueri) Confirmat illud idem a *Comparatione*.

Magis miseri sunt, qui sunt in vinculis, quam eorumdem Cognati.

Sed hos videtis sollicitos, & lacrymantes.

Ergo multo infelicius erit ipsorum Captivorum conditio.

Si medius fidius) Ostendit, se de fama esse sollicitum, adeoque probum virum exhibet, quo majori dignus videatur *Misericordia*, ex *Arist.* loc. cit.

Suum quisque) Hoc est, unusquisque aliquo modo est de bona sui existimatione sollicitus.

Sententia.

Venia danda est necessitati.

Pluris facienda fama, quam vita.

In bello pernicitatis pedum, & cursus nullum premium est.

O R A T I O N I S LXXXII.

T. Manlii in Senatu redemptionem dissuadentis

Argumentum.

CUM Oratio pro redimendis Captivis habita quosdam ex Patribus movisset, rogatus sententiam T. Manlius ita rem dissuasit.

Loci communes a *Causis*, a *Comparatione*, & ab *Effectis*.

Motus, *Odium*. Mores *severi Senatoris*.

Dividitur in tres partes, *Exordium*, *Contentionem*, & *Epilogum*.

Si tantummodo) *Exordium* sumit a *causa*, cur prolixè respondeat, tali ratione: Si tantum redimi se postulasent, breviter responderem, non esse redimendos.

Sed insectati sunt etiam eos, qui ex prælio Venusiam, & Canusium pervenerunt.

Ergo ad eorum insectationem prolixè respondere debeo.

Atque utinam) Primum etiam *Contentionis* Argumentum sumitur a *Causis*.

Ii sunt indigni qui redimantur, qui sua culpa capti sunt.

Vos non ex necessitate, sed vestra culpa capti estis. Ergo.

Propositio patet ex *Arist.* l. 2. c. 8. f. 92. *Assumptionem* probat ab *Adjunctis*, quia facile erumpere potuissent, fessis hostibus, & propter victoriam incompósitos.

Et septena) Quam *Assumptionis* approbationem confirmat a *Comparatione* majorum: Septena hominum millia erupissent etiam per confertos hostes.

Ergo multo magis per incompósitos, & laxos hostium ordines.

Neque enim) *Complexio Assumptionis Probationi* respondens. *Nesse prope*) *Assumptionem* primi argumenti rursus probat testimonio Sempronii, sua scilicet culpa eos captos fuisse.

Sicut avorum) Secundo indignos *Misericordia* ostendit, quippe ignavos, ex *Arist.* l. c. a *comparatione*. Ignavia arguendi essetis, etiam si actum fuisset de gloria.

Ergo

Ergo multo magis, cum de salute vestra ageretur.

Sicut avorum) Probatio *Antecedentis* ab exemplis Decii, & Calpurnii, ubi præterea pulcherrima adest *Prosopopeja*.

Si hoc) *Complexio*, quæ ex prædicta probatione oritur.

Ducem se) Actum fuisse de ipsorum salute, non de gloria ostendit, & per vehementem *Interrogationem Complexionem* attingit, eos proinde ignavissimos fuisse, quibus ut servarentur desuerit animus.

Quinquaginta) In eorum ignaviam sic præterea invehitur. Ignavissimus est, qui summæ Virtutis exemplo non movetur.

Vos exemplum non movit tot Civium circa vos pro patria casorum.

Ergo ignavissimi estis, adeoque indigni misericordia.

Et liberi) Idem confirmat ab *Effectis* tali pacto.

Ignavi sunt, qui Captivi desiderant, quod liberi prodiderunt, & hosti parent turpia suadenti, non Civi utilia, & honesta.

Vos tales estis. Ergo.

Assumptio amplificatur a *diversis*.

Quam ego) Hactenus ut ignavos, nunc ut sceleratos contendit non esse redimendos, & scelus probat ita ab *Effectis*.

Scelus est obstrare aliorum virtuti, & castra prodere sine necessitate.

Vos utrumque fecistis. Ergo estis scelerati. Ergo non redimendi.

Non enim) *Assumptionis* prima pars.

Hos cives) *Complexio* argumenti, quod latet, non esse redimendos.

Ex millibus) Ad amplificandum eorum scelus repetit argumentum in principio allatum, potuisse erumpere, si voluissent; & ad augendam invidiam tria memorat. 1. duabus fere legionibus idcirco Remp. carere: 2. neminem iis obstitisse, ne erumperent: 3. invidere eos aliorum, qui eruperint, incolunitati, & gloriæ.

Viginti millia) Nam Canusii cum Terentino Consule ad duodecim millia armatorum erant, ut ex capitibus præcedentibus patet.

At enim) Altera pars *Assumptionis*, quam a *diversis* amplificat.

Ante secundam horam) Diem Romani constituebant ab ortu solis usque ad occasum, adeoque pro diversa ratione temporum majus, minusque temporis spatium hora continebant; quod adhuc servatur in quibusdam regionibus.

Vos redimam) *Epilogus*, & breviter summam facit *Orationis*, suamque sententiam assert per ironicam *comparationem imparium*.

Sententia.

Arrogans oratio miseris nocet.

Cui ad seipsum servandum animus non est, is nec pro patria quicquam ausit.

Quem summæ virtutis exempla non movent, nihil unquam movebit.

T. Livii Tom. VI.

D

Ex

Ex Lib. 23.

O R A T I O N I S LXXXIII.

Paculli Calavii ad Campanos de Senatu

Argumentum.

Pacullus Calavius princeps inter Campanos, ut Senatum servaret, & sibi obnoxium faceret, apud infensam maxime Senatui Plebem ita locutus est.

Loci communes ab *Enumeratione*.

Motus, *Amor*. Mores *Viri popularis*.

Quod *sape*) Exponit facilem occasionem Senatus puniendi, quem ipse clausum tenebat.

Nec *quicquam*) Admonet, ne quid temere agatur, de singulorum capite statuendum esse, & priusquam veteres Senatores interficiantur, novos eligi oportere, quod probat tali ratione.

Aut Regem, aut Senatum habere debetis.

Non Regem. Ergo Senatum.

Citari) Assignat rationem, quæ de unoquoque supplicium sumendum sit, ut antea quoque exposuit.

Sententia.

Nihil raptim, & temere agendum est.

Unusquisque potiorum ira salutem, atque utilitatem suam habere debet.

Senatus unum est liberæ Civitatis consilium.

O R A T I O N I S LXXXIV.

Varronis ad Legatos Campanos

Argumentum.

Legatos Campanorum pollicentes omnia, quæ ad bellum opus essent, hortatur Varro, ut bellum pro Romanis contra Annibalem suscipiant.

Loci communes ab *Enumeratione*, ab *Antecedentibus*, ab *Adjunctis*.

Motus, *Gratia*, & *Misericordia*. Mores *Viri omnia desiderantis*.

Dividitur in tres partes, *Exordium*, *Contentionem*, & *Conclusionem*.

Morem) In *Exordio* misericordiam movet. ex *Arist.* l. 2. c. 8. s. 89. amplificando cladem ad Cannas acceptam per enumerationem eorum omnium, quibus ad bellum gerendum necessarii spoliati sunt.

Itaque) *Complexio* est argumenti, quod sic se habet. Si quibus omnia defunt, non juvandi sunt, sed defendendi.

Nobis omnia erepta sunt in pugna Cannensi.

Ergo defendendi omnino a vobis, non juvandi sumus.

Veniat) Quod ut prompte faciant, ita argumentatur ab *Antecedentibus*.

Defendere debetis eos, qui vos defenderunt, & ornaverunt. l. 2. c. 9. s. 161.

Nos

Nos & defendimus, & ornavimus Campanos.

Ergo Campani parem nobis gratiam referre debent.

Sed etiam Sidicinum) Emphasis habent ea verba, ut (quæ prima *Assumptionis* pars est) in maximo rerum discrimine constitutos tunc fuisse Campanos ostendat, qui sibi etiam a Sidicinis timerent, ignobili, & parva civitate, juxta *Arist.* l. 2. c. 7. s. 89.

Adicite) Secunda pars *Assumptionis*, quæ continet beneficia a Romanis collata in Campanos post initam societatem. Non cum *Sannite*) Sequitur argumentum ab *Adjunctis*, hoc modo:

Hostis crudelitas maxime timenda est.

Sed hostis est Pœnus barbarus, & crudelis.

Ergo maxime timendus, adeoque contra eum bellum suscipiendum.

Pœnus hostis) *Assumptionem* explicat, & hostes ostendit maxime esse barbaros, quippe ne Africæ quidem indigenas, cum sub Didone ex Phœnicia venerint; crudelitatem deinde etiam amplificat.

Hos infandis) *Complexio* illustrata ab *effectis*.

Pulchrum) Arguit ab *honesto*.

Triginta) *A facili*.

Qui si) *Concludit*, si rem adeo honestam, & per se non difficilem aggrediantur, fore, ut victoria Annibalis nulla sit.

Sententia.

Pulchrum est bene meritis fociis opulari.

Contra communem hostem etiam communibus armis puniendum.

O R A T I O N I S LXXXV.

Calavii ad Perollam filium

Argumentum.

Perollam meditantem post convivium interficere Annibalem hac oratione Calavius Pater detertere conatur a nimium audaci consilio.

Loci communes a *Consequentibus*, & ab *Adjunctis*.

Motus, *Timor*, Mores *Viri maxime solliciti*.

Per ego te) Sic igitur a surpi cum a cogitato facinore deterret:

Non debet filius ante oculos Patris facere, & pati infanda.

Sed si hoc peragis, facies, & patieris infanda omnia.

Ergo.

Per ego te) *Propositio* Syllogismi.

Pauce hore) *Assumptionis* prima pars, quam amplificat ab *Adjunctis*, a fide scilicet data, a religione, & pietate.

Tertius Campanorum) Nam ipse cum Patre, & Jubellio soli ex Campanis adhibiti fuerant convivio.

Sed si nihil) *Assumptionis* pars altera a *Consequentibus*, quam per *Adjuncta* tum Annibalis, tum militum ita exaggerat.

Qui solus aggreditur summum Ducem, & suorum præsidio munitum, ruit in certam perniciem.

Summus, & terribilis Dux est Annibal, & habet suorum præsidium.

Ergo si solus aggredieris, te certissimo exponis periculo.

D 2

Propo-

Propositio patet ex *Arist.* 1. 2. c. 3. t. 48. *Assumptionem* multis urget Interrogationibus.

Et si alia) Hoc tandem *dilemmate* utramque *Assumptionis* partem confirmat.

Meum pectus opponam pro Annibale.

Sed si me interficias, facies infanda; si cedas, eadem patieris.

Ergo aut facies, aut patieris infanda.

Deterveri) *Complexio* superioris argumenti quoad utramque partem.

Sententia.

Perditissimus est, qui facere, & pati omnia infanda velit. Hospitalis mensa sancta habenda.

O R A T I O N I S LXXXVI.

Perollæ Patri respondentis

Argumentum.

Motus, Pudor. Mores amantis Patriæ Viri.

Ego quidem) In prima parte obedientiam Patri pollicetur, ut quando pius in Patriam fortiter agendo esse non potest, sit parendo pius in Patrem.

Tuum) Secunda pars habet exprobrationem Patris.

O patria) Exsolvit in tertia parte, quod pollicitus fuerat, gladiumque a se projicit, non ut hosti parcat, sed ut parcat Patri.

O R A T I O N I S LXXXVII.

Annonis in Senatu Carthaginienfi.

Argumentum.

Adversus Himilconis increpationem propter victorias Annibalis ita se Anno defendit, ut ne nunc quidem bellum probet, nec commeatum Annibali mittendum censeat.

Loci communes a *Repugnantibus*, *Adjunctis*, & *Antecedentibus*.

Motus, Timor. Mores prudentis, & gravis Senatoris.

Dividitur in quatuor partes, *Exordium*, *Propositionem*, *Contentionem*, & *Epilogum*.

Tacuisse) *Exordium* sumit a causa dicendi.

Ne communem lætitiā turbarem, tacuisse, nisi interrogasset Himilco.

Sed interrogat. Ergo tacere non debeo.

Si veritatem) Dat rationem, cur interrogatus respondere debeat, ne scilicet aut propter superbiam adversarii increpationem ægre tulisse videatur, aut servilem in modum alienæ invitatus subscripsisse sententiæ.

Respondere) *Propositio* bipartita; bellum enim, bellique auctorem inculcat, & pacem suadet.

Itaque) Ad pacem hortatur, quod æquis conditionibus eam hoc tempore habituri sint, quippe post victoriam; idque si negligant, adjicit metum futuri mali. *Arist.* 1. 2. c. 5. t. 41.

Jam

Jam lata sunt) Ipsæ, inquit, res belli prospere gestæ latae per se sunt Annibalis satellitibus, non quia pacem æquorem dare possint.

Quæ tamen) Bellum autem, bellique auctorem in primum a *Repugnantibus* arguit: Qui eget militum, Pecuniæ, & commeatum, non est victor.

Sed hujusmodi rerum omnium se egere fatetur Annibal.

Non ergo victor est.

Et ne omnia) Ita deinde ad *Adjunctis*.

Nullus ex Latinis populus defecit, nemo Romanus transfugit, & nulla sit mentio pacis.

Ergo bene adhuc Romani sperant, adeoque bellum est integrum.

Antecedens proponit interrogando Adversarium.

Quam varia) Jam bellum non solum adhuc integrum, sed etiam periculosum ostendit ab *Antecedentibus*, tali ratione: Priore bello sæpe vicimus, & tandem victi fuimus.

Ergo etiam nunc licet victores vinci possumus.

Quod si) Tum vero quæ pacis spes esse debeat per *Epichema* proponit.

Qui victus non dat pacem, victor minus dabit.

Romani victi pacem non dant. Ergo victores multo minus.

Omnia videntur ex *Arist. desumpta* 1. 2. c. 5. t. 50.

Ego) *Concludit* tum de pace referri oportere, tum nihil ex his, quæ postulabat, Annibali esse mittendum.

Sententia.

In dicenda sententia cave, ne aut superbus, aut obnoxius videaris.

Fortuna belli varia est.

Bonus Civis neque esse debet alienæ libertatis oblitus, neque suæ.

O R A T I O N I S LXXXVIII.

Marcelli ad L. Bantium

Argumentum.

L. Bantium Nolanum defectionem Patriæ meditantem ita sibi, & Romanis Marcellus Prætor conciliat.

Motus, Amor. Mores humani Principis.

Multos) Laudat Juvenem a Romanorum testimonio, & a rebus maxime ad Cannas gestis; excusat autem suam usque ad illud tempus ignorantiam, quod ea Nolani per invidiam retulerint, unde sibi benevolam facit, ex *Arist.* 1. 2. c. 4. t. 27.

Itaque) Hortatur, ut pergat de Romana Rep. bene mereri, pollicitus honores omnes, & præmia.

Sententia.

Magna virtus obscura esse non potest.

O R A T I O N I S LXXXIX.

Legatorum Samnitium ad Annibalem

Argumentum.

Legati Samnitium injurias sibi a Marcello illatas apud Annibalem hac oratione querunt, & petunt auxilium. Loci communes ab *adjunctis*, ab *antecedentibus*, & a *comparatione*.

Motus, *Misericordia*. Mores *supplicum*.

Dividitur in tres partes, *Exordium*, *Contentionem*, & *Conclusionem*.

Hossem) *Benevolentiam* sibi conciliant Annibalis tum ex odio in Romanos, tum ex amore in ipsum Annibalem, cujus virtutem maxime prædicant. l. 3. c. 14. r. 98.

At beculæ) In *contentione* duo faciunt, & mala sua exag-
gerant, & præsidium petunt. Sic autem primo ab *adjunctis*.

Turpe est, socios Annibalis eo victore, & præsentem vexari ab hostibus.

Sed nos te victore, & præsentem a Marcello affigimur.

Ergo.

Ad unum modo istum) Hoc est, ad Cannas quidem potuisse te vincere, sed ea parva victoria elanguisse, neque abolvere posse bellum.

Per centum) Secundo a rebus gestis, victoriisque ex Romano Populo relatis.

Turpe est Samnitibus, vexari ab iis, quibuscum per tot annos bellum prospere aliquando gesserunt.

Sed cum Romanis per multos annos bellum gessimus, & aliquando vicimus.

Ergo turpe est, nunc nos ab iis ita vexari.

Nisi quod) Respondent cuidam *prolepsi* de Pyrrho, & asserunt, non sibi magis a Pyrrho auxilium latum fuisse, quam a se Pyrrho.

Quæ aspera) Tercio a *comparatione* præteritarum cladum:

Turpe est, eos, quos antea magni exercitus, & Duces vexabant, vinci nunc a parva, & incomposita militum manu.

Sed nos antea magni exercitus, magnique Duces bello ptebant, nunc autem parva, & incomposita manus affigit. Ergo.

Quæ aspera) *Complexio*.

Magni) *Assumptio* illustrata ab *Adjunctis*.

Ante explorato) Prudentes enim Duces, antequam populerentur hostium agros, exploratores præmittunt, & aliam aciem in subsidii locabant, ut auxilio esset populoribus, & in populando a signis discedere milites non sinebant. Omnia fere desumpta ex *Arist.* l. 2. c. 8. r. 89.

Causa autem) Altera *contentionis* pars est petitio præsidii, quam confirmant ab *honesto*; tum quia defendere socios Annibal tenetur, tum quia ipsi sunt sine præsidio Juventutis, quæ sub Annibale militabat.

Nec te) Deinde a *facili*.

A quo casæ sunt tot legiones, pauci prædatores facile vinci poterunt.

Tu multas legiones ad Cannas occidisti. Ergo.

Quamvis vana) Vana erat spes prædæ, vel quod nihil amplius

plius prædæ superesset post multorum mensium vastationem, vel quod omnia Samnites in oppida, & loca munita transulissent.

Præsidiumque) Ab *Utili*, non enim tantum nobis auxilium tuleris, sed etiam Nolæ præsidium ademeris, si populatores interfeceris.

Si modo) *Conclusionis* loco est repetitio Argumenti, quod primo innuerant, debere Annibalem suosmet socios tueri.

Sententiæ.

Non virtus magis, & fortuna, quam comitas, & benignitas hostes conciliat.

Quos, ut socios haberes, dignos duxisti, haud indignos judices, quos in fidem receptos tuearis.

O R A T I O N I S XC.

Annonis ad Nolanos Principes

Argumentum.

Senatores Nolanos ad colloquium evocatos hortatur Anno, ut Romanorum societati amicitiam Annibalis præponant.

Loci communes ab *antecedentibus*, & *consequentibus*.

Quæ si paria) Arguit primo a superbia Romanorum, & benignitate Annibalis per *comparationem dissimilium*.

Si ambo) Deinde a rebus antea gestis.

Ipsorum) *A metu*, ne Nola, sicut Nuceria, caperetur, & diriperetur crudeliter a militibus.

Nolle) A spe præmiorum, si Marcellum, seque ipsi dedant Annibali.

O R A T I O N I S XCI.

Annibalis ad Milites segnius pugnantes.

Argumentum.

Penos ad Nolam segnius adversus Marcellum pugnantes ita Dux Annibal oburgat, & inflammat.

Loci communes ab *antecedentibus*.

Motus, *Verecundia*. Mores *boni Ducis*.

Tota adhortatio hoc uno syllogismo continetur, ab *antecedentibus*.

Turpe est, victorem toties exercitum a paucis vinci militibus. l. 2. c. 5. r. 65. & qui Romæ minitabantur, non posse expugnare Nolam.

Vos toties magnos exercitus vicistis, & Romani vos posse expugnare iactabatis. Ergo.

Arma) *Propositio* increpationis, quod luxuria Campana emarcuerint, qua de re paulo ante Marcellus ad suos.

Legatione) *Complexio* cum *Assumptione* conjuncta.

Ubi ille) Eadem *complexio* eodem modo per Interrogationes probata, ut vini majorem haberet.

Romani) Altera pars *assumptionis* de Romanæ Urbis expugnatione, & Nolam facili negotio expugnari posse, ostendit ab *adjunctis*.

Hinc vos) *Conclusio* prædæ optimæ spem facit.

Sententia.

Luxuria marcet Virtus.

Qui lingua fortes sunt, multa temere jactantur.

Ex Lib. 24.

O R A T I O N I S XCII.

Q. Fabii ad Populum de Consulibus creandis

Argumentum.

Cum praerogativa Juniorum Consules dixisset T. Otacilium, & M. Aemilium, Q. Fabius Consul eos non esse idoneos gerendo bello cum versatissimo hoste contendit, adeoque alios creari debere.

Loci communes a *comparatione*, ab *adjunctis*, & *antecedentibus*.Motus, *Timor*. Mores *viri prudentis*, & de *Rep. solliciti*.Tres sunt partes, *Exordium*, *Contentio*, & *Peroratio*.

Si aut pacem) In *exordio* facit *attentus*, cum exponit quantum sit bellum, quod cum Duce prudentissimo geritur, juxta *Arist.* 1. 3. c. 14. r. 104. sicque concludit ab *adjunctis*: Summo Duci hostium summus Imperator esse opponendus. Summus Dux est Annibal. Ergo.

Si aut) *Propositionis* approbatio a *contrariis*. Sed cum *Assumptio* cum *complexione* conjuncta, per quam absolvit *exordium*, addita propositioeja suffragia dantur.

Hoc anno) In principio *contentionis* eandem *Propositionem* supra allatam probat a *comparatione minorum* tali pacto.

In singularibus certaminibus par Adversarius provocanti queritur.

Ergo etiam Imperatori hostium pares virtute Duces quari debent.

Sed nominati Consules pares Annibali non sunt. Ergo alios creare oportet.

Hoc anno) *Antecedens* illustratur exemplis Claudii, Manlii, & Valerii.

Quemadmodum) *Complexio*. Cum *qui est*) Confirmatur haec ipsa *Complexio* ab *adjunctis*.

Tum maxime summus Dux est creandus, cum annua tantum potestas, & circumscripta datur contra perpetuum, & nullis obnoxium legibus Imperatorem.

Tales sunt nostri Duces adversus Annibalem. Ergo. *Propositio* sola amplificatur, nam cetera omittuntur ut manifeste.

Quoniam) *Assumptio*, eos scilicet, qui nominati essent, non fore Duces pares Annibali: & de Aemilio quidem, quia cum esset Flamen Quirini, non poterat a Sacris discedere; de Otacilio vero sic probat ab *Antecedentibus*.

Qui rei minimi negotii gerenda impar fuit, multo magis erit impar gerendo bello contra Annibalem.

Talis est Otacilius. Ergo omnino impar tanto bello gerendo.

Otacilius) Praemittit affinitatem suam cum Otacilio, ut offendat, se non privata aliqua similitudine moveri, sed Reipublicam causam, contra suorum dignitatem.

Quilibet) *Propositionis* approbatio a simili.

In *minore*) *Assumptio*, quam amplificat ab enumeratione eorum, quae mandata fuerant Otacilio Classis Praefecto, quorum nihil peregerat anno superiore, utiturque aptissime figura *Concessione*.

Si consul) Ita deinde a *comparatione majoris*. Si Consul esses, non deberes molestie ferre Dictatorem dici.

Ergo minus indignari debes, si Consul non fias.

Si consul) *Antecedens*. Magis) *Antecedentis* approbatio ab *utili* per allegoriam bajulorum.

Ergo) In *Peroratione* hortatur populum, ut meliores Consules creet, habita ratione belli, quod gerebatur, & cladum imperitia quorundam acceptorum, quo modo timorem excitat, ex *Arist.* 1. 2. c. 5. r. 53.

Prærogative favor) Cum per omnes xxxv. Tribus essent distributae Centuriae in suffragiis ferendis, fortiebantur imprimis Tribum, cui praerogativa contingeret, deinde altera statim sortitio fiebat, cuiusque Centuriae illius Tribus ex omnibus quinque Classibus fors ferendi primo loco suffragii obveniret; & illa dicebatur Tribus praerogativa, ut passim apud auctores.

Sententia.

Uti milites pares hosti, ita Duci hostium parem Imperatorem quaeramus.

Ille summus est Imperator, qui nullis neque temporis, neque juris angustiis inclusus est.

Bonus Civis potiorum habet privatis necessitudinibus Rempe.

Quilibet nautarum, vectorumque tranquillo mari gubernare potest.

Nostri ipsorum interest, non imponi cervicibus nostris onus, sub quo concidamus.

O R A T I O N I S XCIII.

Apollonidis Syracusani ad suos Cives.

Argumentum.

Syracusanos post necem Tyranni partim Romanis, partim Carthaginensibus faventes hortatur Apollonides, ut alterutram societatem unanimes eligant, & Romanam Punicae praeparent.

Loci communes ab *Effectis*, & *Antecedentibus*. Motus, *Timor*. Mores *prudentis viri*.

Nec spera) Hanc assertit in principio *propositionem*, statuentium esse Syracusanis, utrum salvi esse, an perire omaes velint: quam sic probat ab *Effectis*: Aut simul omnes alterutram societatem eligere debetis, aut discordes partim Carthaginensibus, partim Romanis favere.

Sed si primum facitis, omnes salvi estis; si alterum, omnes peribitis.

Ergo statueri debetis, utrum perire, an salvi esse velitis.

Si enim) Prima pars *Assumptionis*, nam *propositio* satis per se patet, cum nihil detur medium.

Si alia) *Assumptionis* secunda pars approbata ab *adjunctis*, ex *Arist.* 1. 2. c. 5. r. 40.

Itaque) Subsumit deinde: Sed perire certe non vultis.

Ergo ut salvi sitis, idem omnes sentire debetis.

Urta societas) Nunc transit ad alteram partem *Orationis*, & utilis Syracusanis esse contendit Romanam societatem præeligere. 1. Quia satius imitari prudentiam Hieronis, qui cum Romanis, quam temeritatem Hieronymi, qui cum Pœnis senferat. *Vel quinquaginta*) 2. Quia per tot annos feliciter experti fuerant Romanorum amicitiam, Pœnorum autem societas nunc ipsis erat incognita, antea experti fuerant infidelem: utrumque ab *antecedentibus*.

Esse etiam) 3. tandem ita ab *effectis*:

Utilius est nobis differri bellum, quam statim geri.

Sed Punica societas statim bellum assertit cum Romanis.

Romana aut nullum cum Pœnis, aut non statim.

Ergo utilior nobis est Romana societas, quam Punica.

Sententia.

Ut idem omnes in Rep. sentiant, summa vi agendum est. Amicitia feliciter per multos annos experta incognitæ præferenda est.

Melius est differri bellum, quam statim geri.

O R A T I O N I S XCIV.

L. Pinarii ad Milites de perfidia Ennensium.

Argumentum.

CUM Ennenses, ut & reliqui fere Siciliæ populi, defectionem ab Romanis cogitarent, peterentque propterea sibi reidi claves Arcis, Pinarius milites hortatur, ut signo dato populum in Concione trucident.

Loci communes a *Causis*.

Motus *Confidentia*, & *Motus*. Mores *vigilantis Ducis*.

Tres sunt partes. 1. Exponit periculum. 2. Ut præoccupent hortatur. 3. Explicat de hac re suum consilium, & concludit. *Credo ego*) Fraudem, quæ in aliis Civitatibus Præsidia Romana oppresserat, ait suos Milites effugisse Deum benignitate, suamet ipsorum virtute.

Usinam) Sed cum manifesta fraus caveri non possit, ostendit eo jam rem deducam esse, ut vim aut facere, aut pati debeant, quod Ennenses peterent claves, ut prædium trucidarent, augetque periculum, nosse una tantum intermedia, ex *Arif. l. 2. c. 5. f. 40.*

Urta luce) Ita igitur, ut præoccupent, proposita necessitate, hortatur:

Aut Vos ab Oppidanis, aut a vobis Oppidani cras trucidabuntur.

Sed illud pati non debetis. Ergo.

Urta luce) *Propositionis* approbatio.

Itaque) Ipsa *Propositio* ex approbatione per modum *complexionis* prolata.

Nec præoccupati) Ut magis ad opus inflammet, ostendit in præoccupando victoriam consistere, sive milites, sive Oppidani præoccupent.

Intenti) Exponit ordinem servandum in Ennensium cæde.

Vos Ceres) Per Apostrophen ad Deos factam, utpote necessarium excusat: in eo enim Oppido dicebatur rapta Proserpina.

Plu-

Pluribus) *Confidentes* ultimo facit, tum quia armati inermes aggrediebantur, tum quia haud procul erat Consul, futurus auxilio; idque ex *Arif. l. 2. c. 5. f. 61.*

Sententia.

Nihil magis, quam Vigilantia, belli tempore necessarium est.

Optandum, ut omne vitæ tempus nec patiendo infanda, nec faciendo traduci possit.

Vitandæ, non inferendæ fraudis causa, vim adhibere licet.

Ex Lib. 25.

O R A T I O N I S XCV.

Supplicum Militum ad M. Marcellum.

Argumentum.

RELIQUIÆ Cannensis cladis relegatæ in Siciliam, ne ante finitum bellum reportarentur in Italiam, apud M. Marcellum per Legatos poenam deprecantur.

Loci communes a *comparatione*, & ab *adjunctis*.

Motus. *Misericordia*. Mores *Supplicum*.

Dividitur in tres partes, *Exordium*, *Contentionem*, & *Petitionem*.

Consulem) In *Exordio* sibi Marcellum benevolam faciunt, quod de illius benignitate optimam semper opinionem habuerint, quamque ipsi in Siculo bello navare operam Reip. desideraverint, exemplo eorum, qui capti fuerant a Pyrrho, ex *Arif. l. 2. c. 4. f. 29.*

Quamquam) In *contentione* duo faciunt; purgant culpam, & poenam deprecantur, præmissa Apostrophe ad Senatum, & ad ipsum M. Marcellum, cujus Imperatorias artes laudant. Ad purgandum igitur crimen, hoc imprimis argumento utuntur a *comparatione partium*.

Ad Cannas non minor fuit culpa Ducum, quam militum. Sed Duces omni culpa liberati sunt.

Ergo nos milites immerito culpæ arguimur.

Si non deum) *Propositio* per figuram *communicationem* expressa ad vitandam *Invidiam*.

Equidem) *Assumptio* illustrata ab *effectis*, ab honoribus scilicet in Consulem, & principes viros collatis post pugnam Cannensem: designant autem Sempronium, Ap. Claudium, Fabium, & Scipionem.

An vobis) *Complexio per contraria*, ut se dignos *Misericordiam* probarent, quippe indignos ea fortuna. *Arif. l. 2. c. 8. f. 92.* *Urque morituros*) Hoc est, ad certam mortem misistis, inposita conditione, ut necessario mori deberent.

Deinde sic a *comparatione majorum* argumentatur.

Major fuit eorum culpa, qui ad Aliam, & Furcas Caudinas visi sunt, quam nostra, qui ad Cannas pugnavimus. Sed illi culpam omnem delere sua virtute potuerunt.

Ergo nobis etiam hæc venia danda est.

Ad Aliam) *Propositionis* approbatio quoad primam partem.

Tamen) *Assumptio*.

Cannensem) Altera pars *comparationis*, qua *propositio* confirmatur.

firmatur, exercitum ad Cannas egregie, & usque ad extremum pugnasse.

Cum captivis) Tertio arguunt a testimonio ipsorum Patrum; nam cum ageretur de redimendis Captivis, T. Manlius laudaverat eos, qui ex acie fugissent incolumes, ut ex illius Oratione constat, quam supra exposui.

Nunc deteriore) Quarto a *Comparatione* Captivorum, tali ratione:

Captivi majori digni sunt poena, quam nos.

Sed Captivos Majores nostri minori poena affecerunt, quam nos a vobis nunc afficimus. Ergo hæc immerito patimur.

Nunc Assumptio.

Quippe) Ejus approbatio ab *effectis*, quod ad captivos pertinet, *Nos quibus*) Approbatio tum *Propositionis*, ubi suam culpam elevant, tum etiam alterius partis *Assumptionis*, cum suam poenam amplificanc.

Neque ignominia) Poenam igitur secundo loco deprecantur; cumque leviam per modestiam petunt, non finem scilicet ignominiae, nedum præmium aliquod, sed solum ut detur pugnandi locus, eo sibi majorem benevolentiam conciliant. 1. 2. c. 4. f. 25. Quamobrem sic ab *adjunctis* suam illam iustissimam petitionem exponunt:

Cum maximum bellum urget, omnium promiscue opera uti debet Resp.

Sed maximum in Sicilia bellum est.

Ergo nostra etiam opera uti Resp. debet.

Bellum in) *Assumptio* amplificatur, ut dictum est, ab *adjunctis*.

Servorum) Ita deinde instant a *comparatione*.

Qualicumque sit nostra conditio, non erit deterior, quam Servorum.

Sed Servorum etiam opera utitur Resp.

Ergo nostra etiam uti debet.

Servorum) *Assumptio*.

Pro servis) *Propositio* cum *Complexione*; habeat nos Senatus, ut servos ad bellum emptos, & pro libertate recuperanda pugnare sinat.

Vis tu mari) *Peroratione* se promptos ad quemlibet subeunda pericula offerunt, & adverte vim in ea *Repetitione* maximam.

Ut quo ad Cannas) Ut si mori ad Cannas debuimus, quamprimum in Sicilia pugnantes moriamur, ut gloriosa (mors ignominiae finem imponat.

Sententia.

Fatali lege immobilis rerum humanarum ordo feritur. In poenis etiam servanda æquabilitas.

O R A T I O N I S XCVI.

Annibalis ad Tarentinos de Classe paranda.

Argumentum.

CUM Tarentini dubitarent, qua ratione paranda esset Classis ad obsidendam arcem, Annibal quid sit agendum exponit.

Loci communes a *Causis*, & ab *Adjunctis*.

Motus, *Confidentia*. Mores *prudens Ducis*.

Evadent) Non esse desperandum, quin ex portu in apertum mare trahi naves possint, ita ostendit a *Causis*.

Confilio multa sunt, quæ difficillima videbantur.

Ergo & hoc faciemus, si consilio uti voluerimus.

Urbem) Rationem transvehendi plaustris in mare naves probat facilem ab *Adjunctis* viarum, quæ planæ, & latæ erant; sicque *Confidentes* facit, ex *Arist.* 1. 2. c. 5. *tex.* 61.

Et mare) In hac altera Parte refert præmia, quæ ex hoc consilio consequentur, possessionem maris, arcis obsidionem, & celerem victoriam.

Sententia.

Multa, quæ impedita natura sunt, consilio expediuntur.

O R A T I O N I S XCVII.

Legati Syracusani ad Marcellum de deditione.

Argumentum.

Syracusani, cum Præfectos Pœnorum interfecissent, Legatos deinde ad M. Marcellum mittunt, qui tali Oratione veniam rerum gestarum petunt.

Loci communes a *Causis*, ab *Effectis*, a *Consequentibus*, & *Antecedentibus*.

Motus, *Misericordia*. Mores *Supplicum*.

Dux sunt partes, excusatio rerum gestarum, & deprecatio poenæ.

Neque primo) Defectionis excusationem ita adornat a *causis* princeps illius Legationis.

Hi venia digni sunt, qui non sponte, sed coacti defecerunt.

Sed nos coacti a Tyrannis, adeoque non sponte defecimus.

Ergo.

Propositio pendet ab *Arist.* 1. 1. c. 10. f. 176.

Neque) Ostendit, Syracusanos coactos a Hieronymo primum, deinde ab Hippocrate, & Epicide a Romanis defecisse.

Nec quisquam) Altera pars *Assumptionis*, sponte sua id non fecisse.

Neque primo) Hoc est, non defecimus nunc primo auctoribus Epicide, & Hippocrate, sed jam antea Hieronymus Tyrannus defecerat.

Hinc metu) Metu, vi scilicet, & opera mercenarii militis, fraude vero, missis falsis nuntiis de Leontinorum cæde.

Nunc certe) Deinde confirmat eandem *Assumptionem* ab *effectis*.

Hi non sponte defecerunt, qui statim, recuperata libertate, se vobis dedunt.

Sed statim recuperata libertate, nos nostraque vobis dedimus.

Ergo antea sponte non defecimus.

Hic etiam amplificatur *Assumptio*.

Gloriam) In secunda *Orationis* parte deprecatur Urbis excidium a *Consequentibus*.

Majori tibi erit gloria servata tanta urbs, quam eversa.

Ergo servare debes incolumem, non evertere.

Probat *antecedens*. 1. Quia jam maxime illius gloria est urbe expugnata tot triumphis insigni. 2. Quia si servantur vi-

84

Æ Urbis trophæa majori erunt admirationi trophæa Marcelli de tali Urbe relata.

Quo quisquis) *Miseri cordia* movetur ex *Arist. l. 2. c. 8. f. 92.*
Sub clientela) Ita etiam evenit, nam Syracusæ per multum deinde tempus sub clientela Marcellorum fuerunt.

Ne plus) A meritis antecedentibus ultimo arguit.
 Plus apud Vos valere debet Hieronis memoria, quam Hieronymi.

Sed ille amicissimus vestræ Reip. fuit.
 Ergo in ejus gratiam servare Syracusas debetis.
Ne plus) *Propositio*, nam per se satis manifesta erat *Assumptio*.
Diutius) *Propositio* approbatio, tum quia diutius fuerat amicus Hiero, quam inimicus Hieronymus, tum quia defectio a Romanis Hieronymo auctori perniciem peperit; a suis enim interfecus fuerat.

Sententia.

Parcendum innoxie multitudini.
 Gloriosior erit, qui vias Urbis posteris esse spectaculo, quam qui, iis excisis, famæ credi maluerit.

O R A T I O N I S XCVIII.

L. Martii ad Milites.

Argumentum.

CÆS in Hispania Scipionibus, L. Martius, cui ab exercitu delatum fuerat imperium, milites hortatur, ut noctu facta eruptione invaderent hostium castra, quæ negligenter custodiri nuntiabantur.

Loci communes ab *Antecedentibus*, ab *adjunctis*, & *conparatione*.

Motus, confidentia. Mores præclari Ducis.
 Dividitur in tres partes, *Exordium*, *Contentionem*, & *Conclusionem*.

Vel mea) Ut sibi milites benevolos faciat, exorditur ab advertenda suspitione ambitionis, offenditque, sibi grave esse illud imperium & ex sua pietate in Scipiones, & ex præsentis fortuna.

Quo enim) Probat hanc secundam partem ita ab *adjunctis*.
 Difficile est, eum, qui moeret, posse alios & consolari, & servare.

Sed ego maxime mœreo ob mortem Imperatorum.
 Ergo difficile est mihi consolari vos, & servare.

Nisi metus) Juxta illud Seneca: *Cura leves loquuntur, ingentes stupent*; vide *Arist. l. 2. c. 8. f. 90.*

Et Scipiones) Explicat illud alterum de pietate sua in interfectos Scipiones, quorum memoria agitata ait se numquam posse quiescere.

Neu se) *Propopoeia*, qua inducit Scipiones sibi loquentes, ut milites ad pugnam inflammet, concluditque deinde exemplo sui ipsius, præstandam esse Ducibus obedientiam licet mortui, sed immortalis vita donatis, quam vivis præstitissent, & a luctu ad ultionem converti animos oportere.

Nec alia) *Confidentes* igitur milites facit ita ab *Antecedentibus*.

Quos heri vicistis, hodie quoque facile superabitis.

Sed

Sed heri hos eisdem hostes vicistis.

Ergo nunc quoque eos facile superabitis.

Argumentum, quod confirmat etiam exemplo Cannensis cladis, cui non cessit Romana Virtus, desumitur ex *Arist. l. 2. c. 2. tex. 57.*

Nunc qui) *Complexio*.
Non enim) *Prolepsis*, quod ipse hesternam victoriam perfecti milites prohibuerit.

Ut postmodum) *Responsio* ad *Prolepsin*.
Nec hujus) *Responsionem* supra allatam confirmat ab *adjunctis*, tali ratione.

Imparati facile opprimi possunt; ex *Arist. l. 1. c. 12. f. 223.*
 Hostes imparati sunt.

Ergo facile opprimi possunt. *Arist. loco citato.*
A vobis) *Propositio* approbatio a *Contrariis*.

Et ita) *Assumptio* ita probatur a *Causis*.
 Qui negligit, imparatus est.

Hostes nos negligit. Ergo sunt imparati.
Ad id) *Propositio* hujus syllogismi, qui ob prosperam

tunam non timet, minime cavet.
Nihil omnium) *Assumptio*.

Audeamus) *Complexio* prioris syllogismi.
Tertia) Aperit suum consilium in hoste nostro invadendo, docetque simul qua ratione peragi res debeat.

Scio audire) Eruptionem, quam exposuit, ita suadet:
 Ante certam, & proximam perniciem audendum est aliquid.

Sed certa nobis imminet perniciem.
 Erumpere igitur debeamus.

Sed in rebus) *Propositio* cum sua probatione.
Unus) *Assumptio* confirmatur a periculo, ne tres hostium duces simul conveniant, tunc autem nullam amplius futuram salutis spem docet a *Comparisonem*.

Duos Scipiones incolui exercitu non potuerunt resistere tribus hostium Ducibus.

Ergo multo minus ergo resistam cum reliquiis illius visis exercitus.

Alia belli) *Complexio* syllogismi.
Ita dicit) *Conclusio*, quia jubet eos curare corpora, ut vigentes, & integri castra hostium invadant, addita spe ab hesterno prospero certamine.

Sententia.

Imperium ut amplum judicio hominum, ita re ipsa grave, ac sollicitum est.

Metus mœrorem sæpe obstupescit.
 Difficile est, cum ipse mœreas, alterum consolari.

Viri fortes vivunt, vigentque memoria rerum gestarum.
 Non lamentis, lacrymisque, sed factis hostem ulciscimur.

Virtus ex omni sævitia fortunæ emergit.
 Ad id, quod ne timeatur, fortuna facit, minime cauti sunt homines.

Quod difficillimum videtur, eo ipso facillimum sæpe est.
 In rebus asperis, & tenuibus fortissima quæque consilia tutissima sunt.

Sic in occasionis momento, cujus prætervolat opportunitas, cunctatus paulum fueris, nequicquam mox amissam quæras.

Ex

Æ Urbis trophæa majori erunt admirationi trophæa Marcelli de tali Urbe relata.

Quo quisque) *Miseria* movetur ex *Arist. l. 2. c. 8. f. 92.*
Sub clientela) Ita etiam evenit, nam Syracusæ per multum deinde tempus sub clientela Marcellorum fuerunt.

Ne plus) A meritis antecedentibus ultimo arguit.

Plus apud Vos valere debet Hieronis memoria, quam Hieronymi.

Sed ille amicissimus vestræ Reip. fuit.

Ergo in ejus gratiam servare Syracusas debetis.

Ne plus) *Propositio*, nam per se satis manifesta erat *Assumptio*.
Diutius) *Propositio* approbatio, tum quia diutius fuerat amicus Hiero, quam inimicus Hieronymus, tum quia defectio a Romanis Hieronymo auctori perniciem peperit, a filiis enim interfectus fuerat.

Sententia.

Parcendum innoxæ multitudini.

Gloriosior erit, qui vîstas Urbes posteris esse spectaculo, quam qui, iis excisis, famæ credi maluerit.

ORATIONIS XCVIII.

L. Martii ad Milites.

Argumentum.

CÆS in Hispania Scipionibus, L. Martius, cui ab exercitu delatum fuerat imperium, milites hortatur, ut noctua facta eruptione invaderent hostium castra, quæ negligerent custodiri nuntiabantur.

Loci communes ab *Antecedentibus*, ab *adjunctis*, & *comparatione*.

Motus, *confidentia*. Mores præclari Ducis.

Dividitur in tres partes, *Exordium*, *Contentionem*, & *Conclusionem*.

Vel mea) Ut sibi milites benevolos faciat, exorditur ab advertenda suspitione ambitionis, ostenditque, sibi grave esse illud imperium & ex sua pietate in Scipiones, & ex præsentis fortuna.

Quo enim) Probat hanc secundam partem ita ab *adjunctis*.
 Difficile est, cum, qui moreretur, posse alios & consolari, & servare.

Sed ego maxime moræo ob mortem Imperatorum.

Ergo difficile est mihi consolari vos, & servare.

Nisi metus) Juxta illud Senecæ: *Cura leves loquuntur, ingentes stupent*; vide *Arist. l. 2. c. 8. f. 90.*

Et Scipiones) Explicat illud alterum de pietate sua in interfectos Scipiones, quorum memoria agitata ait se nunquam posse quiescere.

Neu se) Protopopoeia, qua inducit Scipiones sibi loquentes, ut milites ad pugnam inflammaret: concluditque deinde exemplo sui ipsius, præfandam esse Ducibus obedientiam licet mortuis, sed immortalis vita donatis, quam vivis præstitissent, & a luctu ad ultionem converti animos oportere.

Nec alia) *Confidentes* igitur milites facit ita ab *Antecedentibus*.

Quos heri vicistis, hodie quoque facile superabitis.

Sed

Sed heri hos eodem hostes vicistis.

Ergo nunc quoque eos facile superabitis.

Argumentum, quod confirmatur etiam exemplo Cannensis cladis, cui non cessit Romana Virtus, desumitur ex *Arist. l. 2. c. 5. tex. 57.*

Nunc qui) *Complexio*.

Non enim) *Prolepsi*, quod ipse hesternam victoriam perfecti milites prohiberit.

Ut postmodum) *Responsio* ad *Prolepsi*.

Nec hujus) *Responsionem* supra allatam confirmat ab *adjunctis*, tali ratione.

Imparati facile opprimi possunt; ex *Arist. l. 1. c. 12. f. 223.*

Hostes imparati sunt.

Ergo facile opprimi possunt. *Arist. loco citato.*

A vobis) *Propositionis* approbatio a *Contrariis*.

Et ita) *Assumptio* ita probatur a *Causis*.

Qui negligit, imparatus est.

Hostes nos negligit. Ergo sunt imparati.

Ad id) *Propositio* hujus syllogismi, qui ob prosperam

tunam non timet, minime cavet.

Nihil omnium) *Assumptio*.

Audeamus) *Complexio* prioris syllogismi.

Tertia) Aperit suum consilium in hoste noctu invadendo, docetque simul qua ratione peragi res debeat.

Scio audire) Eruptionem, quam exposuit, ita suadet:

Ante certam, & proximam perniciem audendum est aliquid.

Sed certa nobis imminet perniciem.

Erumpere igitur debemus.

Sed in rebus) *Propositio* cum sua probatione.

Unus) *Assumptio* confirmatur a periculo, ne tres hostium duces simul conveniant, tunc autem nullam amplius futuram salutis spem docet a *Comparatione*.

Duos Scipiones incolumi exercitu non potuerunt resistere tribus hostium Ducibus.

Ergo multo minus ergo resistam cum reliquis illius vici exercitus.

Alia belli) *Complexio* syllogismi.

Ita dicit) *Conclusio*, quia jubet eos curare corpora, ut vigentes, & integri castra hostium invadant, addita spe ab hesterno prospero certamine.

Sententia.

Imperium ut amplum judicio hominum, ita re ipsa grave, ac sollicitum est.

Metus mororem sæpe obstupefacit.

Difficile est, cum ipse moræas, alterum consolari.

Viri fortes vivunt, vigentque memoria rerum gestarum.

Non lamentis, lacrymisque, sed factis hostem ulciscimur.

Virtus ex omni favita fortunæ emergit.

Ad id, quod ne timeatur, fortuna facit, minime cauti sunt homines.

Quod difficillimum videtur, eo ipso facillimum sæpe est.

In rebus asperis, & tenuibus fortissima quæque consilia tutissima sunt.

Si in occasione momento, cujus prætervolat opportunitas, cunctatus paulum fueris, nequicquam mox amissam quæras.

Ex

Argumentum.

CN. Fulvium ob exercitum in Apulia amissum ita apud populum accusat Sempronius Blaſus Tribunus plebis. Loci communes a *Causis*, & a *Comparatione*.

Motus, *Odiū*. Mores *Viri equitatem amanti*. *Neminem*) Cum manifestum jam esset crimen amissi in Apulia exercitus, restat ut illud aggravet ex *circumstantiis*, quod facit primum a *causis* hoc Syllogismo.

Pejus est corrumpere vitii milites, quam eos obijcere interficiendos hosti.

Sed Fulvius prius corruptis omnibus vitii milites, quam proderet hosti.

Ergo major est ejus culpa.

Assumptionem amplificat, offendens, facinus tam turpe singulare esse in Fulvio, & a nemine antea admissum. *Arist. l. 1. c. 4. tex. 255.*

Neminem, cum) Purgat ab omni culpa populum, qui imperium dederat, non enim novit mores eorum, quibus permittit exercitum.

Quid interfuisse) A *comparatione* deinde *disimilium*, tali ratione.

Potuit Sempronius disciplina, & imperio ad bonam frugem servorum exercitum traducere.

Ergo multo major culpa Fulvii, qui liberos, & Romanos corripuit.

Nec hercule) Ex alia circumstantia reprehendit Fulvium, quod primus ex acie fugerit, fueritque pessimo exemplo militibus.

Flaminium) Sic itaque a *comparatione disimilium*. Laudantur tot Duces, qui, ne desererent circumventos exercitus, cecidere.

Ergo ponendus Fulvius, qui fugiens omnem exercitum hosti prodidit. *Arist. lib. 2. cap. 6. tex. 65.*

Facinus) Rursus a *comparatione parium*. Eadem poena digni sunt Duces, ac Milites, qui ex acie fugiunt.

Sed reliquæ Cannensis exercitus, legionumque ipsius Fulvii relegata sunt prope in exilium.

Ergo & ipse Fulvius eadem saltem poena dignus est.

Ad eo imparem) Concludit invidiose Orationem per Epiphonema; grave enim fuisset, in libera Civitate posse impune peccare Nobiles, Plebejos non item.

Sententia.

Certum est, quemlibet in ganea, lustrisque, ubi juventutem egerit, senectutem etiam acturum.

In libera Civitate diviti ac pauperi, honorat atque in honorato impar libertas esse non debet.

Argumentum.

Coasto senatu Campano, & quibusdam consentibus, mittendos esse Legatos de pace, & deditione, illud consilium dissuadet, & ad voluntariam mortem reliquos patres invitat. Loci communes ab *adjunctis*, ab *antecedentibus*, a *simili*, a *comparatione*.

Motus, *desperatio*. Mores *Viri fortis*, & *constantis*. Tres sunt partes, deditionem dissuadet, ad mortem hortatur, & rationem mortis aperit.

Quid vos) Ponit *propositionem*, quam deinde probat, & per *comparationem imparium* ait, deditionem hanc fore sine ulla spe clementiæ.

Jam e memoria) Id autem confirmat primo ab *adjunctis* Desectionis.

Desectione cum summa perfidia, & crudelitate conjuncta non mereur clementiam. *lib. 2. c. 3. r. 16.*

Nostra deseccio ab Romanis talis fuit.

Ergo nullam Clementiam sperare possumus.

Assumptio amplificatur.

Age contra) Secundo ab *adjunctis* oppugnationis.

Qui pertinacissime, & summo cum suo periculo Urbem aliquam obsident, eam maxime oderunt. *lib. 2. c. 4. r. 38.*

Sed Capuam Romani pertinacissime, & cum summo suo periculo jam per duos annos obsident.

Ergo execrabile est eorum odium in Campanos.

Cum hostis) *Assumptio* comprobatur, quod ne discederent ab obsidenda Capua, omiserunt hostem Annibalem, quod ambo Consules obsidioni praeferunt, quod multa, eaque gravissima in defendendo vallo perpeffi fuerint.

Sed omitto) Tandem quod periculum Romanæ urbis eos ab obsidione non deterruerit, & per figuram hypotyposin vehementer facit amplificationem.

Feras) Quod augetur a *simili*, tali ratione:

Fera bestia ad cubilia, suosque catulos defendendos, ceteris omisiss, accurunt.

Ergo summum est Romanorum in nos odium, quos conjuges, liberi, & Patria circumfessa ab obsidenda Capua non averterunt.

Tanta aviditas) *Complexio* Syllogismi; cum igitur tantum sit Romanorum in nos odium, extingui tantum potest nostrum sanguine, & excidio. *Ex Arist. loc. cit.*

Nec injuria) Tercio, ut spem clementiæ omnem auferat, ostendit justum esse hoc odium Romanorum in Campanos, a *Pari*.

Juste patimur, quod alteri facere volumus.

Sed, si vicissim Campani, Romanos omnino perdidissent.

Ergo eadem juste Romani victores in Campanos facturi sunt, ex *Ar. l. 1. c. 12. r. 228.*

Itaque quando) In secunda parte voluntariam mortem suadet, hoc modo.

Cum mors est inevitabilis, optanda est honesta, & sine cruciatu.

Sed mortem vitare non possumus.

Ergo ea mors optanda est, quæ sit honesta, & sine cruciatu.

Itaque) *Propositio*, quam habet etiam *Cic. Philip. 12. Cum Dolabella fecerit, ut optanda mors esset, modo sine cruciatu, ex Ar. l. 2. c. 5. r. 40.*

Non video) Enumerat cruciatu, & dolores, qui a Romanis victoribus imminant, qui sola voluntaria morte vitari possint, quodque ultimo loco ponit, Patriæ everfionem probat ab *antecedentibus*.

Albæ, suorum Majorum Patriæ, non pepercerunt.

Ergo multo minus Capuæ, quam maxime odere.

Itaque quibus) Proponit in tertia parte genus mortis, quæ lenissima futura sit: & per Epilogum attingit tum quæ solitaria in ea futura sint, tum quos cruciatu, doloreque voluntaria morte effugiant.

Hec una) Ultimo hoc genus mortis non solum necessarium, sed gloriosum etiam sibi futurum ostendit & apud hostes, & apud amicam Annibalem.

Sententia.

Vetus, atque usitata res est, in oppugnanda hostium urbe labores, ac pericula pati.

Vir fortis cruciatu, & contumelias morte honesta, & leni effugere solet.

Ab altero metuas, quod alteri feceris.

Honestam mors turpi vitæ præferenda.

ORATIONIS CL.

M. Marcelli in Senatu de captis Syracusis

Argumentum.

Captis Syracusis Marcellus urbem diripuerat, & omnia abstrulerat ornamenta: quæ cum in Senatu objicerent Siculi, ipse hac oratione defendit.

Loci communes ab *effectis*, ab *antecedentibus*, & a *conjugatis*.

Motus, *Ira*. Mores *Viri innoxii*, & *impeccabilis*.

Dividitur in tres partes, *Exordium*, *Contentionem*, & *Perorationem*.

Non adeo) In *exordio* proficitur, se non ut reum causam dicturum, quod incongruens est Consuli Romano, accensanti- bus Græcis, cumque jure belli se ipse satis defendat; sed solum offensurum, Siculos jussu ea mala passos.

Qui si non) Probat igitur ab *effectis*, eos vere hostes Pop. Rom. fuisse, quod nisi ostendat, fatetur, se infanda admisisse, tali ratione:

Qui facit hostilia, pro hoste habendus est.

Syracusani multa in Romanos hostilia fecerunt.

Ergo & pati hostilia debuerunt.

Sin autem) *Assumptionis* approbatio ab enumeratione rerum omnium, quas inimico animo in Romanos fecere, ex *Arist. l. 1. c. 2. r. 11.*

Quis passus) *Propositio*, & pulcherrimus locus est a *conjugatis*.

Tradentes) Alterum *accusationis* caput, quod recusasset tradi sibi

di sibi Syracusas a Viris principibus, & opera potius duorum ex Plebe usus fuisset.

Non estis) Cui primo sic respondet:

Vos estis principes Syracusanorum.

Sed nemo vestrum voluit mihi urbem tradere.

Ergo principes Syracusanorum Urbem tradere voluisse falsum est.

Non estis) *Propositio*.

Quippe qui) *Propositionis* approbatio, non enim objicerent aliis humilitatem generis, nisi essent ipsi nobiles.

Qui est) *Assumptio*, negat enim interrogando.

Odissis) Per apostropham ad Adversarios ita secundo respondet a *repugnantibus*.

Qui conviciantur deditiois auctores, dedere ipsi Urbem noluerunt.

Vos auctoribus deditiois conviciamini.

Ergo noluitis vos Urbem Romanis dedere.

Ipsa) Tercio ab *effectis*:

Cui grata fuit deditio facta per Plebejos, multo gratior fuisset facta per Nobiles.

Sed mihi grata fuit deditio Syracusarum etiam per Plebejos facta, Ergo.

Et antequam) Quarto ab *antecedentibus*, refertque ea omnia, quibus antequam obsideret Syracusas, pacem & cum omni Populo, & cum Principibus tentavit.

Quæ capris) Quoad tertium crimen de Urbe direpta, & spoliata; defendit omnia facta jure belli, & Siculos queri hæc debere non apud victores Romanos, sed apud Pœnos, viâs Urbis socios.

Et vos) In *peroratione* monet Senatam, ut a se acta confirmet, proposito periculo, ne si secus fecerint, alii Duces se- gniores in bello gerendo sint. Deinde ait, se velle una cum Legatis templo excedere, quo magis libere, se absente, consuli Senatus possit.

Sententia.

Nemo indignari debet, se passum hostilia, cum fecerit.

Quæ singulis victor aut dat, aut admittit, rata esse debent jure belli.

ORATIONIS CII.

Attilii Reguli de Campanis in Senatu

Argumentum.

CUM dubitarent Patres, quid de Campanis statuerent, Attilius Regulus interrogatus sententiam, ita in eos invenitur, remque ad Plebem rejicit.

Motus, *Ira*. Mores *viri gravis*, & *severi*.

Tres sunt partes, *Insinuatio*, *Narratio*, & *Sententia*.

In consilio) Ut fidem sibi adstruat, præmittit, se fuisse consiliorum omnium participem capta Capua, quippe Legatum Consulis, proindeque certissima esse, quæ referret.

Cum quæreretur) Refert, quam male de Romana Rep. meriti fuerint omnes Campani, præter duas mulieres; & singula manifesta sunt.

Per senatum) Rem omnem rejiciendam censet ad Plebem, nam sine rogatione Populi negat quidquam agi posse per Senatum.

tum contra Cives Romanos, quales erant Campani; idque confirmat exemplo, ut patet.

Notandum tamen hic est, si quando maximum Reip. periculum imminerebat, ut rogari tuto Plebs non posset, tunc licuisset Patribus summo iure uti, & Romanos etiam Cives morte damnare reos Perduellionis, sicut Ciceronem legimus in Conjuratos animadvertisse ex Decreto Senatus.

Sententia.

Duces saepe plebuntur, non quod culpa, sed quod dignitate emineant.

ORATIONIS CIII.

Lævini Consulis de pecuniis erogandis

Argumentum.

CUM Plebs seditiose negaret se posse erogare pecuniam in supplementum remigum, Lævinus Consul hortatur Patres, ut ad voluntariam collationem animum adicerent, ipsique praerent ceteris exemplo.

Loci communes a causis.

Motus, Lenitas. Mores Viri prudentis.

Tota hæc Oratio uno Syllogismo continetur, a causis;

Qui honore præstat, debet & exemplo præesse in subeundis oneribus.

Nos honoris ceteris Ordinibus præstamus.

Ergo & exemplo in erogandis pecuniis præesse debemus.

Magistratus) Propositio.

Si quid) Propositionis approbatio; non enim cuiuspiam gravis erit impensa, cum Principes videat sibi plus capere, quam eorum ferat conditio.

Itaque) Complexio.

Ita ut annulos) Explicat, qua ratione facienda sit ea collatio, quid conferre quilibet, quidque sibi retinere debeat.

Hanc unam) Hortatur Patres ad huiusmodi voluntariam collationem ex præsentis necessitate, addita spe recuperandi omnia, ubi Resp. respirasset.

Annulos) Annulos habebant omnes ex Senatorio, & ex Equestri ordine; bulla vero erat insigne puerorum prætextatorum, quam filii eorum ferebant, qui equo meruissent, & erat plerumque aurea.

Libras pondo) Iis, qui curulem Magistratum gesserant, duas permittit libras auri, & argenti, ut patella, & salino aureo uti possent.

Sententia.

Qui honore præstat, debet ad omnia subeunda Dux esse, quæ dura, atque aspera sunt.

Resp. incolumis & privatas res facile salvæ præstat.

ORATIONIS CIV.

P. Scipionis ad exercitum Hispaniæ

Argumentum.

P. Scipio missus in Hispaniam, cæsis Patre, & Patruo, veteres milites alloquitur, & ad bene de se Imperatore, totoque bello sperandum hortatur.

Loci communes ab antecedentibus, ab adjunctis, & ab enumeratione.

Motus, Confidentia. Mores impigri Ducis.

Quatuor sunt partes, Exordium, Propositio, Contentio, & Peroratio.

Nemo) In Exordio sibi benevolentiam conciliat referens Militum merita, tum in Scipionis Patrem, & patrum, tum in Remp. Arist. l. 2. c. 4. f. 27.

Sed cum jam) Propositio qua docet sibi esse in animo non solum defendere Romanas Provincias, sed ex omni etiam Hispania pellere Carthaginenses. L. 3. c. 14. f. 101.

Adverse) Sed cum duas res tam audax consilium maxime dissuaderent, acceptæ paulo ante clades, & suamet Adolescentia; utrique Scipio satisfacit, & imprimis quoad clades acceptas ita respondet ab antecedentibus.

Qualis hætenus fuit fortuna Reip. talis futura est.

Sed post multas acceptas clades saepe antea vicimus.

Ergo & nunc in Hispania vincemus.

Adverse pugne) Propositionis approbatio a suamet confidentia, quem tamen moerere luctu oporteret, ex Arist. l. 2. c. 5. f. 57.

Eo facto) Assumptio.

Vetera) Assumptionis approbatio ab exemplis conglobatis, quibus clades omnes aperit in hoc bello acceptas, & mutatam deinde fortunam.

Quid igitur) Complexio, quam ut magis urgeat, repetit quod & supra innuerat, principium rerum secundarum ortum ab exercitu Hispano.

Nuper quoque) Transit ad alteram partem, & adolescentia suæ perculsa etiam domesticis cladibus opponit certa argumenta divini auxilii, hoc modo:

Ii considerare debent, quibus Dii auxilio futuri sunt.

Sed auguria, auspicia, & præfaga mens portendant mihi in Hispania victoriam.

Ergo considerare maxime debemus.

Propositio pendet ab Arist. l. 2. c. 5. f. 60. & amplificatur assumptio.

Centuriis omnibus) Adverte imperia extra ordinem fuisse premandata Tributis Comitibus, mittendo autem in Hispaniam Proconsule habita tunc fuisse contra veterem consuetudinem Comitibus Centuriata, quod ea res maximi momenti esse videretur; videas Quæst. de Prov. Rom.

Quod mens) Idem quoque confirmat ab adjunctis hostium: Hostes, qui socios habent infidos, & inter se discrepant,

facile vinci possunt.

Tales sunt Carthaginenses in Hispania.

Ergo eos facile vincere possumus.

Vetera Assumptio.

Eadem in illos) Propositionis approbatio a Pari, nam & Romani victi sunt, quod ab iis defecissent Celtiberi, & Duces exercitus divisissent.

Nec discordia) Alia approbatio *Propositionis* quoad secundam partem a *causis*, discordia scilicet intestina.
Vos modo) *Peroratio*, qua milites sibi conciliat per memoriam Scipionis patris; inflammat autem tum recordatione rerum antea egregie gestarum, tum spe futurae victoriae, suaeque ipsius virtutis, ut se non corpore solum, sed animo etiam similem Patri filium ostendat. L. 3. c. 19. f. 13.

Sententia.

Multis eo fato donata fors est, ut multis bellis victi vicerint.
 Una virtus Pop. Rom. strata omnia humi erexit, ac sustulit.
 Orbitas, ac solitudo frangit animum.
 Animus cuique suus maximus est vates.

O R A T I O N I S C V.

P. Scipionis ad Milites de oppugnanda Carthagine.

Argumentum.

AD obsidionem Novae Carthaginis oblata rerum magnarum spe ita P. Scipio militum animos inflammat.
 Loci communes a *consequentibus*, & ab *adjunctis*.
Motus, *Spes*. Mores *prudens ducis*.
Ad urbem) Attingit in principio universalem *propositionem*, quam deinde probat unico syllogismo ab *effectis*, seu *consequentibus*, tali ratione:
 In illius Urbis obsidione toti esse debemus, quae maximas utilitates, & opportunitates importat.
 Sed capta Carthago maximas habebit utilitates, & opportunitates.
 Ergo in ea obsidenda toti esse debemus.
Oppugnabitur) *Assumptionis* approbatio quoad primam partem; in ea enim Urbe erant obsides totius Hispaniae, pecunia omnis publica, & belli apparatus.
Ita magis) Hoc est, ille magis oppugnationem ipsam considerat, quam emolumenta ex ea oppugnatione consecutura.
Potiemur) *Assumptionis* approbatio quoad alteram partem, ostenditque Carthaginem opportunissimam esse ab *adjunctis*, a portu scilicet, & situ.
Sed quoniam) *Conclusio*, quae in Argumento locum habet *complexionis*.

Sententia.

Capta Urbe situ opportuna, universa capitur regio.
 Nervi belli sunt commectus, arma, pecuniae.

O R A T I O N I S C V I.

P. Scipionis ad Allucium Hispanum

Argumentum.

CUM Scipio Celtiberorum Principi Allucio pulcherrimam Sponsam resisteret, tum suam illi benevolentiam ostendit, tum illius sibi conciliat.

Loci communes a *comparatione*, & ab *effectis*.
Motus, *amor*. Mores *prudens juvenis*.

Juvenis) *Insinuatio* ab avertenda verecundia, nam inter juvenes sermo de amore, maxime pudico, nullam parit verecundiam.

Ego) Duo igitur affert argumenta suae in Allucium *Benevolentiae*, quod ejus amor faveat, & quod sponsam intactam restituat. Primum sic explicat a *pari*:

Si ego Sponsam impensius amarem, veniam mihi dari vellem.

Ergo & tibi Sponsam amanti favere debeo. *Arist.* l. 2. c. 4. f. 26.

Et non resp.) Dat rationem, cur amore Sponsae non teneatur, ne sine causa videatur dissimilis Allucio. *loc. c. rex. 30.*

Fuit sponsa) Alterum *Benevolentiae* Scipionis in Allucium argumentum, cum pulcherrimam Sponsam restituat intactam.

Hanc mercedem) In secunda *Orationis* parte eum hortatur, ut pop. Rom. amicus esse velit, & ita primum a *causis*.

Amicus esse debes Viris bonis. *Arist.* l. 2. c. 4. f. 39.

Tales plerumque sunt Romani.
 Ergo illis esse debes amicus.

Et si me) *Assumptionis* approbatio ab *exemplis* sui, & Patru.
Nec ullum) Idem confirmat ab *effectis*:

Illis amicus esse debes, qui & hostes maxime laedere, & amicis maxime prodesse possunt, ex *Arist. cap. cir.*

Sed Romani si sint hostes, maxime laedere possunt, si amici, maxime prodesse.

Ergo illis amicus esse debes.

Capta Carthago, & beneficium Sponsae restituta comprobant *assumptionem*.

Sententia.

Pudicitia res sancta est.
 Inter juvenes formis de amore recto, & legitimo nulla est verecundia.
 Venia danda est juveni sponsam impensius amanti.

Ex Lib. 27.

O R A T I O N I S C V I I.

Latinorum Militiam detrahentium

Argumentum.

Populi Latini nominis irati maxime ob transportatos in Siciliam suos Milites, ita majus, quam ferre possint, impositum sibi onus querunt.
 Loci communes a *causis*.
Motus, *ira*. Mores *hominum desperantium*.

Decimus) a causis conglobatis suam ostendunt miseriam esse conditionem, suosque cives vel acie, vel morbo omnes absumi.

Magis perire) Per invidiosam *comparationem* Romanorum injuriam amplificat, quod in Siciliam reliquias Cannensis cladis transportari voluerint.

Si veteres) Itaque ex supradictis tali pacto concludunt.

Si veteres milites non redeant, novi legantur, brevi nemo nostrum supererit.

Sed ita fit. Ergo brevi nemo supererit. *Arist. l. 2. c. 2. §. 12.*

Itaque) *Adhortatio* ipsa duplici nititur argumento, a *necessario*, & ab *utili*; si enim dent Romanis milites, & pecunias, inevitabilis est summa egestas, & solitudo; si negent, quam primum pax fiet.

Sententia.

Si veteres milites non redeant in Patriam, novi legantur, brevi nemo supererit.

ORATIONIS CVIII.

Consulium ad Populos Latini nominis

Argumentum.

Consules castigando, increpandoque, ita eos Populos a sententia negandi Romanis auxilia deterrent.

Loci communes a *comparatione*, a *simili*, & a *dissimili*.

Motus, *Pudor*. Mores *Virorum prudentum*.

Eos ausos) In primis eos increpat a *comparatione*.

Turpe est, ea vos dicere Consulibus, quae Consules non audent dicere Senatui.

Sed nos Consules non audent hac Senatui referre.

Ergo turpe est, ea vos dixisse Consulibus.

Non enim) *Assumptionis* approbatio.

Redirent) Secundo a *dissimili*:

Tarentini, & Campani hac fecerunt.

Sed Vos estis Romani.

Ergo debetis his contraria facere.

Inde oriundos) Tercio a *simili*.

Vos debetis ea Romae praestare, quae Liberi Parentibus.

Sed turpe est a vobis deferri Parentes.

Ergo turpe est a vobis deferri Romanos.

Inde oriundos) *Propositionis* approbatio.

Consulerent) Quamobrem hortatur, ut de integro consulant, ne & ipsi Romanum imperium Annibali hosti prodant.

Sententia.

Detrectatio munerum militiae aperta saepe desectio est.

Coloni ea suis debent, quae Liberi Parentibus.

ORATIONIS CIX.

M. Marcelli milites increpantis

Argumentum.

Milites ab Annibale praelio victos, & in castra pulsos hisce verbis Marcellus castigat.

Loci communes ab *Antecedentibus*, & ab *Effectis*.

Motus, *Verecundia*. Mores *irati Ducis*.

Partes sunt tres, *Exordium*, *Contentio*, & *Conclusio*.

Diis) *Exordium* habet vehementem militum increpationem, & invidiosa illa gratiarum actione offendit, solo Deorum auxilio servata fuisse Castra, quae ipsi per ignaviam prodidissent.

Qui pavor) Arguit igitur ita ab *antecedentibus*.

Turpe est vinci ab hostibus toties victis. *l. 1. c. 9. §. 161.*

Sed toties a vobis victi sunt Poeni.

Ergo ab iis vos modo vinci, turpe est.

Nempe iidem) *Assumptionis* approbatio ab enumeratione rerum prospere adversus Annibalem gestarum tum priore astate, tum per eos dies, & hesterno maxime praelio.

Quid haec non) *Propositio* confirmatur ex eo, quod idem essent hostes, non numero aucti. Unde concludit suos increpans, Romanos non esse eosdem, & qui fortissimi antea fuerant, ignavissimos factos.

Non adhuc) Sic deinde ab *Effectis*:

Illud est turpe Romanis, unde novum decus oritur hosti: videtur desumptum ex *Arist. l. 1. c. 6. §. 77.*

Sed ex hac vestra fuga novum decus Annibali oritur.

Ergo vobis turpe hoc est.

Probatque *Assumptionem*, quia caesae Romanae legiones saepe antea gloriam Annibali pepererant, fugatae numquam ante eum diem.

Ergo vero) Precantibus Militibus, ut veniam daret, respondet, se tum daturum veniam, si crastina die vicissent; & hoc modo concludit.

Sententia.

Saepe eodem terrore deseruntur castra, quo pugna omittitur. Fortes milites veniam pavoris impetrare debent victores potius, quam victi.

ORATIONIS CX.

Cl. Neronis ad Milites

Argumentum.

CL. Nero relicto hoste Annibale, & in auxilium Collegae contra Asdrubalem cum sex millibus profectus, consilium suum Militibus detegit.

Loci communes a *Consequentibus*, & ab *Adjunctis*.

Motus, *Confidentia*. Mores *impigri Ducis*.

Negat) Sic igitur detegendo consilium non minus totum, quam audax, suorum animos inflammat a *consequentibus*.

Illud consilium alacriter suscipiendum est, ex quo certa victoria pender.

T. Livii Tom. VI.

E

Sed

Decimum) a causis conglobatis suam ostendunt miseriam esse conditionem, suosque cives vel acie, vel morbo omnes absumi.

Magis perire) Per invidiosam *comparationem* Romanorum injuriam amplificat, quod in Siciliam reliquias Cannensis cladis transportari voluerit.

Si veteres) Itaque ex supradictis tali pacto concludunt.

Si veteres milites non redeant, novi legantur, brevi nemo nostrum supererit.

Sed ita fit. Ergo, brevi nemo supererit. *Arist. l. 2. c. 2. §. 12.*

Itaque) *Adhortatio* ipsa duplici nititur argumento, a *necessario*, & ab *utili*; si enim dent Romanis milites, & pecunias, inevitabilis est summa egestas, & solitudo; si negent, quam primum pax fiet.

Sententia.

Si veteres milites non redeant in Patriam, novi legantur, brevi nemo supererit.

ORATIONIS CVIII.

Consulium ad Populos Latini nominis

Argumentum.

Consules castigando, increpandoque, ita eos Populos a sententia negandi Romanis auxilia deterrent.

Loci communes a *comparatione*, a *simili*, & a *dissimili*.

Motus, *Pudor*. Mores *Virorum prudentum*.

Eos auctos) In primis eos increpat a *comparatione*.

Turpe est, ea vos dicere Consulibus, quæ Consules non audent dicere Senatui.

Sed nos Consules non audent hæc Senatui referre.

Ergo turpe est, ea vos dixisse Consulibus.

Non enim) *Assumptionis* approbatio.

Redirent) Secundo a *dissimili*:

Tarentini, & Campani hæc fecerunt.

Sed Vos estis Romani.

Ergo debetis his contraria facere.

Inde oriundos) Tercio a *simili*.

Vos debetis ea Romæ præstare, quæ Liberi Parentibus.

Sed turpe est a vobis deferri Parentes.

Ergo turpe est a vobis deferri Romanos.

Inde oriundos) *Propositionis* approbatio.

Consulerent) Quamobrem hortatur, ut de integro consulant, ne & ipsi Romanum imperium Annibali hosti prodant.

Sententia.

Detrectatio munerum militiæ aperta sæpe defectio est.
Coloni ea suis debent, quæ Liberi Parentibus.

ORATIONIS CIX.

M. Marcelli milites increpantis

Argumentum.

Milites ab Annibale prælio victos, & in castra pulsos hisce verbis Marcellus castigat.

Loci communes ab *Antecedentibus*, & ab *Effectis*.

Motus, *Verecundia*. Mores *irati Ducis*.

Partes sunt tres, *Exordium*, *Contentio*, & *Conclusio*.

Diis) *Exordium* habet vehementem militum increpationem, & invidiosa illa gratiarum actione offendit, solo Deorum auxilio servata fuisse Castra, quæ ipsi per ignaviam prodidissent.

Qui pavor) Arguit igitur ita ab *antecedentibus*.

Turpe est vinci ab hostibus toties victis. *l. 1. c. 9. §. 161.*

Sed toties a vobis victi sunt Pœni.

Ergo ab iis vos modo vinci, turpe est.

Nempe iidem) *Assumptionis* approbatio ab enumeratione rerum prospere adversus Annibalem gestarum tum priore æstate, tum per eos dies, & hesterni maxime prælio.

Quid hæc non) *Propositio* confirmatur ex eo, quod idem essent hostes, non numero aucti. Unde concludit suos increpans, Romanos non esse eosdem, & qui fortissimi antea fuerant, ignavissimos factos.

Non adhuc) Sic deinde ab *Effectis*:

Illud est turpe Romanis, unde novum decus oritur hosti: videtur desumptum ex *Arist. l. 1. c. 6. §. 77.*

Sed ex hac vestra fuga novum decus Annibali oritur.

Ergo vobis turpe hoc est.

Probatque *Assumptionem*, quia cæse Romanæ legiones sæpe antea gloriam Annibali pepererant, fugatæ nunquam ante eum diem.

Ego vero) Precantibus Militibus, ut veniam daret, respondet, se tum daturum veniam, si crastina die vicissent; & hoc modo concludit.

Sententia.

Sæpe eodem terrore deferuntur castra, quo pugna omittitur.
Fortes milites veniam pavoris impetrare debent victores
potius, quam victi.

ORATIONIS CX.

Cl. Neronis ad Milites

Argumentum.

CL. Nero relicto hoste Annibale, & in auxilium Collegæ contra Asdrubalem cum sex millibus profectus, consilium suum Militibus detegit.

Loci communes a *Consequentibus*, & ab *Adjunctis*.

Motus, *Confidentia*. Mores *impigri Ducis*.

Negat) Sic igitur detegendo consilium non minus totum, quam audax, suorum animos inflammat a *consequentibus*.

Illud consilium alacriter suscipiendum est, ex quo certa victoria pendet.

T. Livii Tom. VI.

E

Sed

Sed ex hoc consilio certa pendet victoria.

Ergo suscipiendum alacriter est.

Quippe) *Assumptionis* approbatio; cum enim magnus, & optime instructus Collegæ exercitus satis esse per se videatur ad obtinendam victoriam, multo erit certior, si aliquid addatur virum cum altero Consule, quod formidini futurum erat hostibus in ipsa acie, ex *Arist.* l. 2. c. 5. r. 59.

Famam) Explicat alterius Consulis maximum hostibus pavorem adventum scilicet alterius Consulis maximum hostibus pavorem allaturum, a *Causis*. l. 2. c. 5. r. 41.

Gloria) Probat autem, ipsos magna ex parte participes tantæ gloriæ futuros, tali passo:

Iis plerumque victoria adscribitur, qui ultimi adveniunt.

Ergo victoria magna ex parte nobis accepta referretur.

Gloria) Complexio.

Semper) *Antecedens*.

Cernere) *Antecedentibus* approbatio ab *Adjunctis*, nam si tantus hominum favor est cunctibus nobis ad prælium, quantus erit redeuntibus post victoriam?

Sententia.

Fama bellum conficit, & parva momenta in spem, metumque impellunt animos.

Semper quod postremum adjectum sit, id rem totam videtur traxisse.

Ex Lib. 28.

ORATIONIS CXI.

P. Scipionis ad seditiosos Milites

Argumentum.

Milites Romani ad Sucronem reliqui, nuntiata falso Scipionis morte, multa seditiose fecerant, quos Carthaginem revocatus Imperator, ubi valere cepit, hisce verbis castigat.

Loci communes ab *Adjunctis*, a *Causis*, a *Comparatione*, & ab *Effeis*.

Motus Pudor, & Metus. Mores clementia fraus & Severi Ducis.

Dividitur in tres partes. Exordium, Consentionem, & Concessionem.

Nunquam) In exordio rei atrocitatem attingens verecundiam movet, ex *Arist.* l. 2. c. 6. r. 68. adeo enim foede peccaverant, ut ipse solitus verba saepe facere militibus ignoraret, quo tum nomine appellandi forent.

Quid enim vos) Illud in consentione semper agit, ut & crimen amplifcet, & vulgus militum, transferendo culpam in auctores, a noxa liberet, quod facit imprimis a *Comparatione*.

Magna poena Illegetes, & Lacetani rebelles digni sunt.

Sed vestra culpa major est.

Ergo vos digni majore poena.

Assumptionem confirmat a diversis defectionis & seditiosis auctoribus.

Negate vos) Negare factum jubet, & in paucos culpam transferre, ne omnium piaculo, si peccatum omnes fateantur, ex-

piare

piare tantum scelus cogantur; ubi per pulcherrimam Allegoriam dolorem suum aperit de hisce rebus locuturus.

Equidem) Secundo ab *Adjunctis* suamet integritatis.

Ii milites foedissime peccarunt, qui suum Ducem benemerunt, & innoxium pessime oderant.

Vos me pessime odistis talem Ducem. Ergo.

Equidem) Probat *assumptionem* a Beneficiis non in suos tantum, & socios, sed etiam in hostes collatis; se scilicet Ducem esse benemeritum, & innoxium.

In castris) Altera pars *Assumptionis*.

Non quod) Excusat militum vulgus egregia usus similitudine a maris mobilitate, cum ventis agitur; mari milites, ventis seditiosis auctores assimilant, & ab ingenuitate sua coniecturam desumit.

Vos contagione) Ut in morbo nimirum pestifero ex contactu multi pereunt, ita vos paucorum scelus contagione quadam corripuit.

Quin mihi) Tertio ab *Effeis* conglobatis, ubi se præterit per modestiam: sic igitur argumentatur.

Ii maximo crimini obnoxii sunt, qui peccarunt in Patriam & in Deos, auspicia, disciplinam, & maiestatem Imperii violantes.

Tales vos estis. Ergo maximo crimini obnoxii.

Quin mihi) *Assumptio*.

De me) Se ipse præterit per modestiam, quod tamen argumentum supra tradidit.

Patria) *Assumptionis* approbatio quoad Patriam.

Quid Pop. Rom.) Eadem approbatio quoad cetera, nam eo ipso, quod Tribunos amoverant, Deos Sacramenti testes, auspicia, disciplinam, & imperii maiestatem violaverant; huius autem rei atrocitatem multifariam amplificat.

Cum eo ipso) Primo ab humilitate generis eorum, quos sibi Duces elegerant.

In prætorio) Secundo ab *Adjunctis* dignitatis Imperatoria.

Lapides) Tertio a *Comparatione*, & ait, hoc fuisse portentum omnium maximum, & inexpiable; & hic demum tertium Argumentum concluditur.

Atque ego) Quanto arguit a *Comparatione imparium*.

Legio, quæ Rhegium occupaverat, Romæ in foro securi percussa est.

Sed vestra perfidia major fuit.

Ergo vos multo maiori poena digni estis.

Rhegium) *Propositio*.

Sed illi) Confirmat *Assumptionem* tripliciter. 1. comparando Duces inter se, & Arii nomen abominandum dicit quod videlicet atrum aliquid, atque adeo abominandum portendere videretur.

Nec cum Pyrrho) 2. comparando scelera, quod Rhegina Legio cum nullo hoste consciaisset consilia, ut ipsi cum Mandonio, & Indibili.

Illi sicut) 3. comparando fines, nam illi Rhegium occupaverant, ut eam pro Patria Urbem haberent, alios quosdam Populos imitati, at vos certe Sucrone domicilium habituri non eratis.

Viam consilii) Quinto oritur Argumento a dementia consilii, & locus esse videtur a causa finali, tali passo.

Stultum est putare, octo millia hominum posse eripere Hispaniam Pop. Rom.

Sed vos totidem numero hoc cogitastis.

Ergo stulto omnino consilio usi fuistis.

Assumptio) satis patet ex remotione finis habendæ pro domesticilio Suconis.

Mene vivo) *Propositionis* approbatio a *comparatione* Ducum, & exercituum.

Amolior) Probat, etiam si ipse mortuus esset, stultum tamen id fuisse cogitare. Sed detur, inquit, hac venia; nihil vos scelerate contra me cogitasse, & ex falsa mortis meæ opinione natam fuisse seditionem.

Quid?) Hoc alterum primo nititur argumento a *Causa* *formali*.

Urbs in æternum condita Diis auctoribus non est æqualis mortali corpori.

Talis est Roma.

Ergo, licet ego periissem, adhuc Romæ imperium stetitset.

Quid si) *Complexio*.

Ne istud) *Propositio*.

Flaminio) Secundo ab *antecedentibus*.

Tot Consulibus, & Consularibus hoc bello interemptis, superstes est Romanus Populus.

Ergo me quoque mortuo superstes fuisset.

Vos ipsi) Tercio ab exemplo recens servatæ Scipionibus interfectis Hispaniæ duce Martio.

Et sic loquor) Quarto, quod multi adessent, qui suas vices explere potuissent, Silanus, L. Scipio, C. Lælius.

Quibus si) Quinto a *causa finali*.

Etiam me mortuo tulissetis arma pro Pœnis in Patriam, Sed hoc cogitare stulti est hominis, & scelerati.

Ergo vos stulte, & scelerate cogitastis.

Arma tamen) *Assumptio*.

Coriolanum) *Assumptionis* approbatio ab exemplo *dissimili*.

Insanistis) *Complexio* universalis ultimi huius Argumenti, quæ nascitur ex quinque illis rationibus supra allatis.

Horret) *Conclusio*, & tertia pars *Orationis*, quæ silentio tege oportere tam infanda dicit, si non auferri penitus oblivione.

Non negaverim) *Prolepsis* cuidam occurrit; quare enim quæ tegenda dicat silentio, ea tam atrociter exprobrat? Respondet igitur a *comparatione*.

Atrociora sunt vestra facta, quam mea dicta.

Ergo si pati ego debui atrocitatem vestri sceleris, vos quoque atrocitatem orationis meæ æque ferre debetis.

Sed ne ex) Deinde satisfacit pollicendo, se numquam impofterum exprobraturum.

Itaque) Ultimo addit, se illorum quidem poenitentia contentum esse, auctores vero seditionis debere suomet sanguine luere tantum scelus, quam iustissimam paucorum poenam ut lati probent, hortatur.

Sententia.

Res potius, quam verba exercenda.

Vitia, sicut vulnera, nisi tacta, tractataque, sanari non possunt.

Quid Principem vita juvat invisa omnibus?

Multitudo omnis, sicut natura maris, per se mobilis est; ut venti, & auræ ciant, aut tranquilli, aut procellosi.

Seditionis culpa penes auctores est, ceteri contagione infamantur.

ORATIONIS CXII.

Saguntinorum in Senatu Romano

Argumentum.

Saguntini post receptam Hispaniam restituti, & agris Turdetanorum audi, decem Legatos Romam misere, qui gratias Senatui agerent pro beneficiis acceptis, & donum coronam auream in Capitolium ferrent.

Loci communes ab *Effectis*, & ab *Adjunctis*.

Motus, *Amor*. Mores hominum beneficii memorum.

Tres sunt partes, *Insuasio*, *Contentio*, & *Peroratio*.

Etsi) *Insuasio* sumitur a mutua *Benevolentia*, & *Fide* tum sua in Romanos, tum deinde Romanorum in seipsos.

Bellum) Ea, quæ Saguntini passi fuerant pro Rom. Repub. omittunt, ne videantur exprobrare, ex *Arist.* 1. 2. c. 4. r. 46.

Romanos optime de Saguntinis meritis ita ostendunt ab *effectis*.

Qui pro nobis bellum susceperunt, gesseruntque summo cum periculo, & misere in Hispaniam, qui beneficiis cumulatos restituerunt in Patriam, benemeriti sunt.

Tales se præstiterunt in nos Romani.

Ergo de nobis benemeriti sunt.

Bellum) *Assumptionis* prima pars.

Cum in Italia) Altera pars *assumptionis* amplificata ab *Adjunctis* hostium in Italia tunc temporis existentium.

P. & Cn.) Enumeratio beneficiorum, quæ ab Hispaniæ Proconsulibus collata fuerant in Saguntinos. *Arist.* 1. 2. c. 4.

Ob hæc) *Peroratio* habet gratiarum actionem, & gratulationem ob res bene gestas tum in Hispania, tum etiam in Italia, & oblationem coronæ aureæ; precanturque, ut Imperatorum astra Senatus confirmet.

Sententia.

Nullum officium referenda gratia magis necessarium.

Vestigalia ex hostium agro non tam fructu jucunda sunt, quam ultio.

ORATIONIS CXIII.

Q. Fabii de Scipionis in Africam expeditione

Argumentum.

Cum aperte ferret Scipio Consul, nisi decerneret Senatus Provinciam Africam, se id per Populum acturum, interrogatus sententiam Q. Fabius non transportandum exercitum in Africam, ita censuit.

Loci communes ab *Adjunctis*, a *Causis*, ab *Antecedentibus*, a *Comparatione*.

Motus, *Timor*. Mores *cauti*, & *prudentis* Senatoris.

Partes sunt quatuor, *Exordium*, *Confutatio*, *Contentio*, & *Peroratio*.

Scio multis) *Exordium* habet invidiosam *Prolepsin*, quasi frustra id in Senatu dissuadeat, quod nisi obtineat a Patribus, impetraturus sit Consul a Populo.

Ego autem) Respondet augendo invidiam, & accusat arrogantem.

gantiæ Scipionem, siue certam habeat Provinciam Africam, quam neque Senatus decreverit, neque Populus extra ordinem dederit; siue, cum certam habeat, per ludibrium Senatus reſer-
ſer de re jam tranſacta.

Atque ego) In ſecunda parte duplici occurrit ſuſpicioni, cunctationis ſibi inſitæ, & invidia in gloriam Scipionis.

Quam metum) Primæ brevis ſatisfacit ab *effectis*.

Illud eſt magis probandum, quod eſt magis utile.

Sed mea cunctatio fuit Reip. utilior, quam aliorum ſero-
cia.

Ergo mea cunctatio magis probanda eſt, quam ſecunda a-
liorum.

A quo ſuſpicionem) Secundæ ſuſpicioni ſatisfacit primo a
cauſis.

Homo perſectus omnibus honoribus, & proveſtæ ætatis
non invidet Juveni.

Sed ego omnibus honoribus perſectus proveſtæ ætatis
ſum.

Ergo non invidet Scipioni admodum Juveni.

A qua) *Propoſitio*, quæ pendet ex diſtis ab *Ariſt.* l. 2. cap.
10. f. 102. & c. 11. f. 110.

Me Diſſidatorem) Secundo reſpondet ab *antecedentibus*.

Qui diſſidator tulit ſine indignatione injuſtum honorem Mag.
Equit. perſectus honoribus non æmulabitur gloriam A-
doſcentis.

Sed ego diſſidator illud præſtiti. Ergo.

Propoſitio patet ex *Ariſt.* l. 2. c. 9. f. 101.

Aſſumptio amplificat ab *adjuſtis*, & a felici exitu.

Ne dum ego) *Complexio*, & Scipionem vocat adoleſcentem
ſotentiffimum, admodum ſcilicet Adoleſcentem.

Videlicet) Tercio a *cauſa finali*.

Illud homines æmulantur, quod ſperant ſe poſſe conſe-
qui.

Sed ego non ſpero Provinciam Africam.

Ergo non poſſum æmulari Scipioni eam ſibi petenti.

Propoſitio habetur apud *Ariſt.* l. 2. c. 11. f. 110.

Videlicet) *Aſſumptio* cum Ironia, quam confirmat tum a
ſua ſenectute, tum etiam a gloria ante parta.

Illud ſe) Tranſit ad *Conſiderationem*, in qua expeditionem
Scipionis in Africam diſſuadet, veniam autem a Scipione pe-
tit, non quod adverſarium magni faceret, ſed ut oſtendat, ſe
Reipub. cauſa diſſuaſionem ſuſcepſiſſe. Sumit igitur argumenta
ab *honesto*, ab *utili*, & a *facili*.

Quamquam) *Honestatem* ſic attingit ab *Effectis*:

Illud optare debes, quod tibi maximæ gloriæ futurum eſt;
l. 1. c. 7. f. 116.

Sed pulſus ex Italia Annibal erit tibi maximæ gloriæ.

Ergo ut ex Italia pellas Annibalem, magnopere debes
contendere.

Cum vero) *Aſſumptionis* approbatio ab *adjuſtis*.

Et ſicur) Confirmatur eadem *Aſſumptio* a *comparatione*.

Perpetratum primum bellum Punicum fuit Lutatio magnæ
gloriæ.

Sed hoſtis hic eſt major, & majus bellum.

Ergo ſi tu huic bello ſinem dederis, tua gloria major erit,
quam Lutatii.

Niſi aut) *Aſſumptio* huius Syllogiſmi.

Ab Drepano) Ejuſdem approbatio ab *Effectis*.

No

Ne tu quidem) Alia utitur *comparatione* ad primam illam
Aſſumptionem confirmandam.

Pulſus ab Hiſpania hoſtis magnæ tibi eſt gloriæ.

Ergo pulſus ab Italia hoſtis Annibal multo maioris.

Nondum) Occurrit *prolepſis* docetque adeo viribus vigentem
adhuc eſſe Annibalem, ut qui talem hoſtem declines, timere
eum, non continere videatur. l. 2. c. 5. f. 41. ſicque timo-
ris Scipionem inſinuat.

Qui igitur) *Complexio* illius Syllogiſmi, qui ducebatur ab
Effectis; debes igitur magnopere contendere, ut ex Italia pel-
las Annibalem.

Egrediam) Deinde arguit ab *utili*, tali ratione.

Utilius eſt alium oppugnare, cum tu ipſe in tuto es,
quam cum adhuc times.

Ergo utilius erit Africam invadere, ubi Italiani metu li-
beraveris.

Et natura) *Antecedens*.

Pax ante) *Complexio*, quam illuſtrat, oſtendens, maiorem
tuturam gloriam in liberanda Italia, quam in oppugnanda
Africa, idque facit a *conſequentibus*.

Nam nunc quidem) Tercio loco rei difficultatem pertrahit
a *Cauſis*, hoc eſt ab inopia ærarii, & a periculi magnitudi-
ne. Sed cum de ærarii inopia conſtaret apud omnes, periculum
multifariam amplificat.

P. Licinius) 1. ab *antecedentibus*, & per *comparationem*
Minorum.

Cum Annibal ad Urbem acceſſit, obſeſſa Capua, in ma-
gno periculo fuimus.

Sed tunc ab obſidione revocavimus Fulvium, te ex Africa
non poterimus.

Ergo, ſi te abſente ruſus accedat, in majori periculo eri-
mus.

Quid quod in) 2. ab incerto bellorum exitu; idque confir-
mat Scipionem exemplo, qui in Hiſpania poſt multas res be-
ne geſtas caſi fuerant.

Athenienſes) Athenienſium deinde exemplo, qui aſſiſti bel-
lo Peloponneſiaco auctore Alcibiade claſſem in Siciliam tranſ-
miferant; & Attilii Reguli, qui primo bello Punico captus
fuerit. *Ariſt.* l. 2. c. 5. f. 51.

Ne tibi) 3. a *Diſſimili*, hoc modo:

In Hiſpania, ubi viſtor fuiſti, multæ victoriæ tuæ favebant.

Sed in Africa omnia erunt adverſa.

Ergo maximum periculum eſt gerere in Africa bellum.

Pacato mari) *Propoſitionem* probat ab *adjuſtis*: portus,
Sociorum, exercitus, Ducis Marci, & focordiæ hoſtium,
quæ omnia Viſtoriam facilem fecerunt.

Nullo tamen modo) *Aſſumptionis* approbatio pariter ab *Ad-
juſtis*.

An Syphaci) 4. per reſponſionem ad quamdam prolepſis de
ſedere iſto cum Syphace, quod maxime conſidentem Scipio-
nem faciebat: eam igitur unam ſpem eludit.

Satis ſit) Primo reprehendens Scipionem, quod ſemel cre-
diderit ſe Numidis.

Non hoſtes) Secundo a *Pari*, ab exemplis ſcilicet Scipio-
num, qui a Celtiberis ſociis circumventi ſunt, & ipſius Con-
ſulis, a quo in fidem accepti deſecerant.

Numidis tu) Tercio a *Comparatione Majorum*.

Milites a te deſecerunt in Hiſpania.

E 4

Ergo

Ergo multo magis in Africa socii Numidæ a te deficient.
Er Syphax) Ultimo a *Causa finali*, quia Numidæ incunt omni
 ciatatem cum Romanis, non ut Romanos Pœnis potentiores
 vident, sed ut ipsi in Africa imperent.
Aliter) Postquam satisfecit *prolepsi* de fœdere isto cum Numi-
 dis, urget nunc rursus Argumentum a *Diffimili*, addita alia
 probatione ab *adjunctis*:

Alia est constantia pugnantium pro exteris, alia, si pro
 Patria, & suis pugnent.

Sed in Hispania pro exteris, in Africa pro Patria, & suis
 Pœni pugnant.

Ergo multo magis in Africa bellum erit periculofum,
 quam in Hispania.

Quid porro) s. arguit a *consequentibus*.

Si novus exercitus in Italiam descendat, in magno pericu-
 lo erimus.

Sed descendet, si tu in Africam trajicias.

Ergo in magno periculo futuri sumus.

Quid porro) *Assumptio* probatur ab hostium potentia.

Aut Magonem) Deinde ab opportunitate, cum existat prope
 Italiam cum Classe Mago, unde augetur metus, ex *Arist. lib.*
 2. c. 5. t. 40.

Nempe in eodem) Tandem a *simili exemplo*, ubi & Scipio-
 nem castigat:

Te victore in Hispania Asdrubal Dux inde venit in Ita-
 liam.

Ergo, te etiam victore in Africa, poterit Dux alius in
 Italiam venire.

Pater) 6. Maximum periculum gerendi bellum in Africa
 ostendit ab *adjunctis*, præmissa tamen de virtute Scipionis tes-
 timonio:

Tam in Italia, quam in Africa dux belli est Annibal.

Sed validior erit Annibal in Africa, quam in Italia.

Ergo in Africa bellum gerere magis est periculofum.

Non potes) *Propositionis* approbatio a confessione Adversarii.

Sive igitur) *Propositio* ipsa.

Utrum ergo) *Assumptio* confirmatur a *contrariis*, quod in-
 firmiores futuri sint Romanorum Duces divisis exercitibus,
 adeoque validior Annibal: illud autem ostendit a recenti exem-
 plo dissimili Livii, & Claudii.

Quid? Annibalem) Deinde comprobatur eadem *Assumptio*
 ab *adjunctis*.

Quid istuc) *Complexio*: in Africa bellum gerere periculo-
 sum esse, adeoque potius in Italia cum Annibale, & Pœnis
 esse confingendum.

Quam compar) *Peroratis* bitembris, qua hortatur tum Scipio-
 nem, ut Patrem imitatus in Italia potius occurrat Anni-
 bali, quam alio transferat bellum; tum Patres, ut Consoles,
 & exercitus ad custodiam Urbis, & Italiae retineant.

Regio more) Sicut in principio, sic in fine Orationis arro-
 gantia Scipionem infimulat, qui regio more ipse sibi Provin-
 cias designet, non expectato Senatus decreto, aut Rogatione
 Populi.

Sententie.

Quæ de re transacta simulat se referre, Senatum ludibrio
 habet.

Non

Non specie, sed usu salutaria consilia probanda sunt.

Gloria, vitæque salus non movetur invidia.

Numquam pluri fama hominum, quem Resp. faciendâ.

Hoc natura prius est, tua cum defenderis, aliena ire op-
 pugnatum.

Non semper temeritas est felix.

Fraus Fidem in parvis sibi præstruit, ut cum operæ præ-
 tium sit, cum mercede magna fallat.

Emulatio est causa certaminum.

Ad commune restringendum incendium concurrendum.

O R A T I O N I S CXIV.

P. Scipionis de sua in Africam expeditione

Argumentum.

P. Scipio Orationi Fabii respondet, suamque in Africam ex-
 peditionem tum utilem, tum necessariam Reip. esse ostendit.
 Loci communes a *causis*, ab *antecedentibus*, & *consequen-*
tibus, & ab *adjunctis*.

Motus, *Confidentia*. Mores *magnanimi Ducis*.

Partes sunt tres, *Exordium*, *Contentio*, & *Peroratio*.

Er ipse) Se non defendit a crimine Arrogantia, quod negare
 non poterat; neque Cunctationis Fabium infimulat, quam
 nemo vir sapiens objiceret: suspicionem invidia auget a pur-
 gatione ejusdem Fabii, Itali ratione, ut & se ipse statim in
 exordio modestum præbeat, & malignitatis Adversarium arguat.

Qui se purgare non potest, culpæ est obnoxius.

Sed Fabius a suspitione invidia se non purgavit.

Ergo invidia obnoxius est.

Quam quod) *Assumptio*, & per modestiam dubitare videtur.
 Inde contigit, quod veritatem occultare non potuerit, an
 quod nescierit rem bene dicendo explicare.

Sic enim) *Assumptionis* approbatio, & quoad honores ita a
causis respondet.

Qui summum attigit gloriae apicem, invidet illi, qui co-
 dem tendit.

Sed ego tendo ad gloriae fastigium, quo pervenit Fabius.

Ergo Fabius potest mihi invidere.

Propositio pendet ab *Arist. l. 2. c. 10. t. 105. Assumptio*
amplificatur.

Sic senem) Quoad ætatem sic eadem fere ratione,

Unusquisque illis etiam invidet, quos aliquando futuros
 sibi pares censet. *l. 2. c. 10. t. 107.*

Sed ego aliquando futurus sum Fabio par.

Ergo potest senex Fabius mihi adolescenti invidere.

Tamquam non) *Propositionem* explicat ab infinita gloriae
 cupiditate.

Equidem) *Assumptio*.

Illud) Hortatur itaque Fabium, ne sibi invideat; hæc enim
 invidia non singulis modo hominibus, sed etiam Reip. detri-
 mento est.

Conmemoravit) In *contentione* refellit statim argumentum
 ex periculo trajiciendi in Africam desumptum, & hoc utitur
 Syllogismo a *comparatione*.

Qui mihi non timuit proficiscenti in Hispaniam, non de-
 bet esse de me sollicitus trajiciente in Africam.

E 5

Sed

Sed nemo tunc de me fuit sollicitus.

Ergo neque modo esse debet.

Cum pater) Propositionem amplificat, ostendens ab *adjunctis*, quantum fuerit periculum tunc temporis lateundæ Hispaniæ, & ea omnia comparans cum iis, quæ in bello Africano ait futura multo minora.

Facile est) Per ironiam castigat Fabium, qui res a se proficere in Hispania gestas eleverat, additque fore aliquando, ut qui nunc tantas relatas in Hispania victorias verbis deprimit, elevet etiam domitam Africam, ubi ipse Scipio rem feliciter transegerit.

Negat aditum) Quoad difficultatem descendendi in Africam, respondet exemplo Attili, quo usus fuerat Adversarius. Attilius tuto descendit in Africam, & primo accessu felix fuit.

Ergo etiam mihi portus Africæ patebunt.

Nihil igitur) Exemplum Attili confutat. 1. Quia non a Pœnis, sed a viro Lacedæmonio victus est. 2. Quia non hoc bello, sed priori illud contigit. 3. Quia cum non debet terrere Attilius captus, quem non moverunt Scipiones occisi, arguendo a *comparatione majorum*. 4. A pari, quia si unus Xantippus potuit servare Carthaginem, unus Scipio poterit Romam bello liberare.

At enim) Atheniensibus opponit Agathoclem, & ipsum Annibalem.

Multum interest) Arguit deinde a *causis* conglobatis, quod plus animi sit aliena oppugnanti, quam sua defendenti; inferenti, quam propulstanti bellum: quod facilius vinci Carthago possit, idque probat tali ratione:

Superabitur Carthago, si socios habent infidos.

Sed deficient Socii a Carthaginensibus, si Romani trajiciant in Africam.

Ergo si Romani trajiciant in Africam, facilius Carthago superabitur.

Non speraverat) Assumptionis approbatio a *comparatione*: Multi Socii in Italia descenderunt a Romanis.

Ergo plures in Africa deficient a Pœnis superbis dominis.

At hæc) propositionis approbatio, quia cum Carthagine Cives imbelles sint, deserti Pœni a sociis non poterunt, ut Romani, imperium retinere.

Hic modo) Vertit de ad Patres, eosque hortatur, ut trajiciendum decernant, oblata spe victoriæ celeris, allatisque rationibus, cur adeo confidat, ex *Arist.* l. 2. cap. 3. r. 37. & eo.

Quorum ego) Cum Fabius dixisset, non esse fidendum Numidis, respondet hic Scipio, ira se his iudice, ut etiam caveat ab eorum perfidia.

Habebo) Objectioni de Annibale, qui tam in Italia, quam in Africa Dux belli, & hostium futurus erat, opponit argumentum ab *Utili*, *Effectu dissimilia* recensens:

Si in Italia vincatur Annibal, præmium victoriæ erunt semirutæ Castellæ; si in Africa, ipsa Carthago. Ergo utilius est cum vincere in Africa, quam in Italia.

Ne quid) Nullum autem Romæ imminere ab Annibale periculum sic ostendit a *comparatione Majorum*.

Longe difficilior erat Annibalem victorem cohibere, quam nunc pene fractum,

Sed tu cum victorem cohibuisti, ne Romam occuparet.

Ergo

Ergo idem præstare poterit Collega Licinius, fracto jam, & conculso Annibale.

Qui ne a sacris) Assignat rationem, cur, si decernatur Provincia Africa, eam sibi certam polliceatur, concedente nimirum Collega, quod esset Pontifex Maximus, quem non necessario, sed ut plurimum in urbe, aut in Italia manere oportebat.

Si Hercule) Cum Fabius contendisset, maximam sibi gloriam Scipionem consecuturum, si Annibalem exire Italia coegisset, ipse contrarium probat, gloriosum futurum Pop. Rom. inferre Africæ bellum, a *consequentibus*; præclara est amplificatio, quam illustrat exemplo Annibalis, & prioris belli Punici, a *contrariis* etiam, & ab *Effectis*.

Que ad temp.) *Peroratio*, qua concludit, se nihil addere præterea voluisse de rebus a se gestis in Hispania, quas Fabius eleverat, ut modesta famam captaret: cum tamen eas supra satis amplificasset.

Sententiæ.

Longius, quam quantum vitæ humanæ spatium est, cupiditas gloriæ extenditur.

In hominis unius virtute plurimum sæpe momenti est. Multum interest alienos populare fines, an tuos uri, excindique videas.

Plus animi est inferenti periculum, quam propulstanti. Barbarorum fidei ita ininitaris oportet, ut verituras perfidiam sis.

Id est Viri, & Ducis, non deesse fortunæ præbenti se, & oblata casu flectere ad consilium.

Ex Lib. 29.

ORATIONIS CXV.

Locrensiū de injuriis Pleminii in Senatu.

Argumentum.

Locrenses accusant in Senatu Q. Pleminium, qui Legatu Locris relictus a P. Scipione multa in eos Cives avare, & crudeliter admiserat.

Loci communes ab *Effectis*, a *Definitione*, a *comparatione*, & ab *Enumerationem*.

Motus, *Miseri cordia*. Mores hominum in ultimis miseriis existentium.

Dividitur in tres partes, *Exordium*, *Contentionem*, & *Perorationem*.

Scio) Ut promptorem Senatum reddat ad ulciscendas Pleminii injurias, benevolentiam sibi conciliant averdendo culpam defectionis a consilio publico, cui meritum adscribunt relictus in pristinam ditionem; utramque tamen omittunt in præsentia offendere ob duplicem rationem, quam afferunt.

Non possumus) Amplificant igitur injurias primo a *comparatione*.

Durum est, nos majora passos a Romanis, quam a Pœnis. Sed ita revera contigit. Ergo.

In discrimine) Hoc est, dubitant homines, utrum vestrum sibi eligere debeant imperium, an Punicum. Unde sic secundo a *consequentibus*.

Eas injurias ulcisci debetis, quæ vestro imperio maximo detrimento sunt.

Sed injuriæ Plemirii in Locrenses vestro imperio maximo sunt detrimento.

Ergo eas ulcisci debetis.

Assumptio confirmatur argumento a *comparatione minorum*.

Et tamen Tertio ostendunt, se indignos fuisse, qui ea paterentur, a fide sua in Romanos, hoc est ab *Effectis*. *Arist.* l. 2. c. 8. f. 92.

2. *Plemirius*) Quarto a *Defuisionibus* conglobatis, describentes Plemirium.

Ac si scelus) Quinto ab *Effectis*:

Eum maxime ulcisci debetis, qui non solum ipse sceleratus est, sed & alios sceleratos fecit: id patet ex *Arist.* l. 1. c. 12. f. 225.

Talis est Plemirius. Ergo cum maxime ulcisci debetis.

Ac si scelus) *Proposio* explicatur a *contrariis*.

Nunc omnes) *Assumptio*.

Omnes captivi) *Assumptionis* approbatio itidem ab *Effectis*.

Nego) Alia approbatio ab Enumeratione omnium scelerum, quæ a Plemirii militibus in Locrenses admissa sunt, quam deinde illustrat.

Vix ratio) a *comparatione minorum*, quæ ab hostibus passi sunt.

Unum est) Ultimo ad maximum omnium scelerum descendunt, violatam scilicet Religionem, & spoliatum Proserpinæ templum, quod argumentum ita pertrahant:

Si quem Deum timere debetis, maxime Proserpinam Locrensiem, l. 2. c. 5. f. 41.

Sed ejus templum spoliavit Legatus vester.

Ergo timere Deam iratam debetis, adeoque expiare tantum scelus.

Qui cum Sicilia) *Propositionis* approbatio a Pyrrhi exemplo. *Hæc cum audisset*) *Assumptio*, & augent scelus, quod prævisa ultione de Pyrrho sumpta, tamen in Deum Plemirius peccaverit.

Quibus per) *Complexio*.

Quamquam) Confirmatur eadem *Proposio* per ea, quæ jam passi fuerant auctores sceleris ab irata Dea.

Majorem quandam) Tandem ex iis, quæ acciderant bello cum Crotoniensibus, ostendunt, quam seipsum Deæ numen defendat.

Nostros injurias) *Peroratio* duo habet. 1. Rogant Senatam, ut se a Plemirii crudelitate liberent, a quo majora patiantur, quam a Plemiris iratis, & a se desertis ferrent. 2. Postulant, ut citari jubeant ipsum Plemirium, & eo præfente judicium haberi, quo magis pateat, verane sint, quæ ipsi crimina objecerint.

Sententia.

Dant animum ad loquendum libere ultimæ miseriam.

Dens suas sedes, & templa aut defendit, aut a violatori-
bus gravia piacula exigit.

Ex Lib. 30.

ORATIONIS CXVI.

Sophonisbæ ad victorem Masanissam.

Argumentum.

Viduo Syphace, Masanissa Circam occupat, cui Regiam intranti occurrit in ipso vestibulo Sophonisba, & ne Romanis dedatur, ita suppliciter orat.

Loci communes ab *adjunctis*, & a *comparatione*.

Motus, *Misericordia*. Mores *Supplicis*.

Tres sunt partes *Exordium*, *Contentio*, & *Conclusio*.

Omnia) Benevolentiam sibi Masanissæ conciliat, illius tum virtutem, tum fortunam laudans, quippe Deos secundos habeat: ex *Arist.* l. 2. c. 4. f. 27.

Sed si) Precatur Masanissam, ut ipse potius statuatur de Sophonisbæ captiva, quam Romanis dedat, precesque ita confirmat ab *adjunctis*.

Supplicis Reginæ, & uxoris Numidæ Regis misereri debes. Talis est Sophonisba, supplex, Regina, & Regis Numidæ uxor.

Ergo illius misereri debes.

Proposio pendet ex *Arist.* l. 2. c. 8. f. 91.

Assumptio amplificatur.

Si nihil aliud) Quo magis ad misericordiam Masanissam moveat, ut habetur *loc. c. f. 83*. maximum sibi a Romanis malum imminere ostendit a *comparatione*: Plus est a Romanis timendum Carthaginensi, quam Numidæ.

Sed mihi timendum esset a Romanis, licet Numidæ Regis uxor tantum fuisset.

Ergo multo magis, quod Carthaginensis, & filia Asdrubalis sum.

Si nihil) *Assumptio*.

Quid Carthaginensis) *Complexio*.

Si nulla) *Conclusio*, qua petit, ut se a Romanorum arbitrio morte saltem liberet; ex qua animi constantia major oritur *Misericordia*, ut habetur apud *Arist.* *ead. lib. & cap. f. 92*.

Sententia.

Subiectis parcendum est.

Mors turpitudini anteponeunda.

ORATIONIS CXVII.

Scipionis ad Masanissam de Sophonisbæ.

Argumentum.

Masanissa, capta Circa, Sophonisbam sibi conjugem acceperat; quem proinde Scipio leniter castigat, hortaturque, ut eam senatus arbitrio relinquat.

Loci communes ab *Effectis*, & a *Contrariis*.

Motus, *Verecundia*. Mores *virii prudentis*, & *continentis*.

Partes sunt tres, *Insinuatio*, *Contentio*, & *Conclusio*.

Aliqua se) *Insinuatio* a suis virtutibus, quarum amore Masanissa

sanctam amicitiam Scipionis, & Romanorum appetiverit; inter quas maxime sibi cordi esse continentiam dicit, quo eam magis etiam Numida commendat.

Hanc te) Hortatur igitur Masaniham ad hanc eandem virtutem colendam.

Qui habet omnes Virtutes, etiam Continentiam colere debet.

Sed tu aliis omnibus Virtutibus es insignitus.

Ergo etiam Continentiam colere debes.

Syllogismus Epicheremate includitur.

Nam non est) Secundo a *Contrariis*.

Illud est maxime utile, cujus contrarium maxime est perniciosum. 1. 2. c. 6. f. 77. & c. 7. f. 103.

Sed incontinentia maxime est perniciofa.

Ergo maxime utilis Continentia.

Assumptio illustratur a *Comparatione minorum*, & *verecundia* movetur, ex *Arifl.* 1. 2. c. 6. f. 73.

Qui eas) Tertio arguit ab *effectis*.

Ea virtus tibi cordi esse debet, quæ maximam gloriam parit.

Sed continentia maximam gloriam parit.

Ergo ea tibi cordi esse debet.

Assumptio itidem per *Comparationem Minorum* confirmatur. *Que me*) Transit ad alteram *Contentionis* partem, & ut Sophonisbam arbitrio Senatus, & Populi permittat, ita rei æquitate offendit.

Omnia bello capta sunt præda populi Romani.

Ergo omnia, adeoque etiam Sophonisba, Senatus, Populi que Rom. arbitrio permittenda.

Syphax) *Antecedentibus* approbatio.

Itaque ipse) *Antecedens*.

Et Regem) *Complexio*.

Ac Senatus) *Complexionem* confirmat ex majori Sophonisbæ culpa, quæ illius cum Romanis belli causa fuerat.

Vince) *Conclusio* sumpta tum ab *honore*, tum ab *utili*; neque enim pro una femina maxima erant ei adeunda pericula.

Sententia.

Non est tantum ab hostibus armatis Adolescenti periculi quantum ab circumfusus undique voluptatibus.

Vince animum, & ne deformes multa bona uno vitio.

Major sæpe culpa est, quam causa culpæ.

O R A T I O N I S . CXVIII.

Annibalis ad Scipionem de pace.

Argumentum.

Annibal reversus in Africam, & de salute Patriæ sollicitus, impetrato colloquio cum Scipione, ita cum eo de pace agit.

Loci communes ab *Effectis*, a *Causis*, a *Genere*, & *Adjunctis*.

Motus, *Timor*. Mores *Viri sapientis*.

Dividitur in tres partes, *Exordium*, *Contentionem*, & *Perorationem*.

Si hoc ita) Quam in se ipso fortuna variaverit, attingit in *Exordio*, simulque innuit gloriam, quæ ex confesso hoc bello, & ex pace petita ab Annibale Scipioni erat consecutura; ut adversarii animum partim timore incerti exitus, partim spe certæ gloriæ ad pacis consilium flectat.

Optimum) In *Contentione* primo arguit a detestatione belli, sumpto argumento ab *Effectis*.

Illud bellum est detestabile, quod utrique populo est perniciosum.

Sed bellum inter Romanos, & Pœnos utrisque perniciosum est.

Ergo est detestabile.

Optimum) *Assumptio*, nam si Pax erat utrisque utilis, bellum igitur perniciosum.

Neque enim) *Assumptionis* approbatio quoad primum Punicum bellum, & respondet cuidam *Prolepfi*, ostendens Siciliam, atque Sardiniam non satis digna fuisse præmia, propter quæ tantas belli illius calamitates tolerarent.

Sed præterita) *Effecta* hujus secundi belli recenset, quibus eadem illa *Assumptio* confirmatur.

Quod igitur) Secundo pacem suadet ab *Adjunctis*, tali ratione: Eam Pacem recusare non debes, quæ sit Romanis honesta, & tuta.

Sed hac Pax gloriosa erit, & tuta Romanis.

Ergo eam recusare non debes.

Quod igitur) Probat gloriosam pacem Romanis futuram, quia victores erant.

Agimusque) Stabilem autem, & firmam fore inde concludit, quod quantum auctoritatis Scipioni apud Romanos, tantumdem sibi apud Carthaginienses sit.

Quod ad me) Cum igitur & belli detrimenta, & pacis utilitates ostenderit, se quidem rationem potius, quam fortunam sequi velle ait; timere autem, ne Scipio contra sentiat, ferocem propter artem, tum etiam propter perpetuam felicitatem, & ut a nimia Confidentia sui deterreat, se ipse exemplo proponit, hoc modo:

Qualis ego fui victor, & feroc, talis tu quoque nunc es, & victor, & feroc.

Sed post multas victorias ex ea ferocia in maxima ego infortunia decidi.

Ergo id tibi quoque potest accidere, adeoque recusare pacem non debes.

Quod ego) *Proposio*.

Vix dum) Quam ut confirmet, Scipionis res gestas recenset, & ab *Adjunctis* ubique amplificat.

Petisti) Expósito *Propositionis* ejusdem quoad ferociam ex victoriis conceptam. Solet, inquit, animus prosperis rebus inflatus victoriam, & triumphum optare potius, quam pacem, temere scilicet, non sapienter.

Quod si) Castigat immodicam in rebus secundis Confidentiam.

Ut omnium) *Assumptio*.

Maxime cuique) Arguit deinde ab incertitudine eventus.

Certa, & honesta pax est anteponenda incertæ victoriæ.

Sed pax est certa, & honesta tibi, victoria admodum incerta.

Ergo pacem recusare non debes.

Maxime) *Assumptionis* approbatio a *Genere*, quoad victoriam incertam.

In bonis tuis) *Ejusdem* approbatio ab *Adjunctis*, quoad pacem Scipioni honestam.

Melior) Propositio.

Hæc in tua) Propositionis approbatio a Causis.

Ne tot annorum) Duplici deinde argumento comprobatur majorem illam Propositionem, quorum primum est a Genere.

Certa, & maxima gloria non debet committi dubio prælio.

Sed prælium inter nos futurum incertum, & dubium est. Ergo tuam maximam gloriam huic dubio prælio committere non debes.

Ne tot) Complexio.

Cum tuas vires) Assumptionis approbatio a Causis.

Non tantum) Alterum argumentum ducitur a Comparatione, tali pacto:

Illud vitare debes prælium, in quo, si vincaris, plus amittis, quam acquiris victor.

Sed in hoc prælio plus gloriæ tuæ ademeris, si vincaris, quam adjeceris, si vincas.

Ergo vitare debes hoc prælium.

Habes Assumptionem cum sua approbatione: ex qua colligit, debere Scipionem, quippe prudentem, gloriam ante paratam stabilire beneficio pacis, non eam rursus fortunæ, & Deorum voluntati permittere.

Inter pauca) Affert exemplum Atilii, ut ostendat, non esse prosperæ fortunæ fidem magnam habendam.

Est quidem) Proponit condiciones pacis cum excusatione, cur ipse potius, qui petat pacem, eas præscribat.

Haud negaverim) Peroratio, qua occurrit cuidam Prolepsi de perfidia Carthaginensium, sumpto argumento a Causis.

Pax illa firma erit, quam Annibal petet.

Sed ego Annibal hanc pacem peto.

Ergo firma erit.

Multum) Propositionem confirmat; 1. a suamet auctoritate; ea enim magis firma est Pax, quam Viri graves petunt, quod & ipsi Romani probarunt.

Quinque) 2. a fine; quæ enim utilitas hortatur nunc, ut pacem petam, eadem faciet, ut firmam habeam.

Et quemadmodum) 3. a sua constantia, nam sapiens Imperator, qua constantia bellum gerit, eadem pacem tuetur.

Sententia.

Præterita magis reprehendi possunt, quam corrigi.

Id nobis ante omnia optandum, ut in meliore nostra fortuna de pace agatur.

Non temere incerta casuum reputat, quem fortuna nunquam decepit.

Potest ferrox animus victoriam malle, quam pacem.

Maximæ cuique fortunæ minime credendum.

Melior, tutiorque est certa pax, quam sperata victoria.

Ejus est, qui dat, non qui perit, condiciones dicere pacis.

ORATIONIS CXIX.

P. Scipionis ad Annibalem de Pace

Argumentum.

Loci Communes a Comparatione, & a Causis.

Motus Odium, & Confidentia. Mores Viri magnanimi.

Partes sunt tres, Exordium, Contentio, & Conclusio.

Non me) Quod excusavit in Peroratione Annibal, urget Scipio in Exordio, perfidiam Carthaginensium, qui inducias, spemque pacis novis injuriis turbaverant: quod ait eos fecisse fidentes Annibali: qui proinde alias nunc condiciones dicebat pacis, & a superioribus omnino diversas.

Ceterum) Negat igitur pacem hoc imprimis argumento a comparatione.

Non minorem ego meæ reip. curam habere debeo, quam tu patriæ tuæ.

Sed tu Cives tuos levare onere studes.

Ergo primas ego pacis condiciones tuæ Romanis debeo.

Indigni) Quam eorum perfidiam sic secundo castigat.

Perfidia digna est poena, non præmio.

Sed vos fraude in pace petenda usi estis.

Ergo iniquioribus conditionibus, quam antea, vobis Pax danda est.

Neque patres) Tercio a causa belli, & suam de victoria confidentiam exponit.

Iis Dii dabant victoriam, qui injuste laceffiti sunt.

Sed nos injuste a vobis laceffiti fuimus.

Ergo nobis Dii victoriam dabunt.

Neque patres) Assumptio complectens causam tum primi belli Punici, tum secundi.

Qui & illius) Complexio, ex Arist. 1. 2. c. 5. r. 60.

Quod ad me) Ut purget suspicionem temeritatis, ait se optime conscium esse, quanta sit rerum humanarum inconstantia, neque tamen esse reprehendendum, quod oblata ab Annibale pacem recuset; sic a comparatione.

Si sponte ab Italia discedens pacem peteres, non possem jussu abnuere.

Sed invitus, & a me coactus discessisti.

Ergo jussu possum pacem recusare.

Ceterum) Propositio.

Si nunc) Assumptio cum complexione.

Manu concessa) Hoc est, cum te quasi vi, & pugna coegerim Italiam relinquere, non teneor tuas de Pace condiciones admittere, sed ne audire quidem.

Proinde) Conclusio autem, rem prælio esse decernendam, aut præter primas pacis condiciones aliquam etiam multatam addendam esse ob violatas inducias.

Sententia.

Boni Principis est, suos onere, quam maxime potest, levare.

Deus belli exitum secundum jus, fasque dat.

Superbe, & violenter facit, qui venientem ad pacem petentem aspernatur.

Perfide, & astute agentes venia indigni sunt.

Bellum sentiat, qui pacem habere non potest.

O R A T I O N I S CXX.

Annibalis de risu suo

Argumentum.

Complorantibus primam pecuniæ collationem Carthaginien-
sibus diutino bello exhaustis, risisse ferant Annibalem,
quem cum increparet Asdrubal Hædus, sic ipse respondit.

Loci communes a Causis.

Motus, Verecundia. Mores viri turbati.

Duæ sunt partes, purgat se, & Carthaginienfes coarguit.

Si quemadmodum) Se itaque purgat a causa sui risus.

Ille risus non est reprehendendus, qui non ex lætitia na-
scitur, sed ex vehemēti perturbatione animi.

Talis est risus meus.

Ergo non recte ab Asdrubale reprehenditur.

Qui tamen) Accusat deinde intempestivum suorum Civium
fletum pariter a Causa:Fletus Civium reprehendendus est, lugentium privata,
non publica mala.Sed fletus vester privatorum, non publicorum malorum est.
Ergo est reprehendendus.Tunc fesse) Assumptionis approbatio, tunc enim flere de-
buerant, cum iniquæ pacis conditiones Carthaginienfibus data
sunt.Illo enim) Hæc verba confirmant superiora de inhibitione
facta Carthaginienfibus de non gerendo bello in Africa injussu
Romanorum, quam dicit esse Patriæ fatalem, & probat tali
ratione.Magna Urbs aut bellum habere debet externum, aut in-
testinum.Ergo si bella cum exteris gerere non possumus, civilibus
affligemus.

Ut prævalida) Antecedentis approbatio a Simili.

Quam vereor) Concludit a timore majoris mali; quod la-
crymans ominatur.

Sententiæ.

Non quemadmodum oris habitus cernitur oculis; sic & a-
nimus intus cerni potest.

Nulla magna Civitas diu quiescere potest.

Tantum ex publicis malis sentimus, quantum ad priva-
tas res pertinet.

Ex Lib. 31.

O R A T I O N I S CXXI.

P. Sulpicii ad Populum de bello Macedonico

Argumentum.

CUM populus legem antiquasset de bello Macedonico, P.
Sulpicius Consul edictis de integro Comitibus hanc habuit
Orationem.

Loci communes ab Antecedentibus, & a Comparatione.

Motus, Timor, & Confidentia. Mores viri prudentis.

Par-

Partes duæ sunt, Contentio, & Peroratio.

Ignorare) Omissio Exordii ad rem ipsam accedit, quia ma-
gnitudo periculi, quam statim attingit, satis per se facit at-
tentos, ex l. 1. c. 14. §. 104. & hoc utitur Syllogismo ab U-
tili: Maxime cavendum est, ne in Italia bellum habeamus
cum Philippo.Sed ea est una ratio vitandi in Italia belli, si trajiciamus
in Macedoniam.

Ergo in Macedoniam trajiciendum est.

Ignorare) Assumptio.

Neque enim) Ea Parenthesi includitur approbatio primæ
partis Assumptionis, nulla scilicet alia ratione vitari posse in
Italia bellum.Hoc quantum) Approbatio Assumptionis quoad secundam
partem, expeditione in Macedoniam suscepta nullum futurum
in Italia bellum, quam sic ab Antecedentibus trahat.Vidimus in Italia Annibalem, quia non statim in Hispani-
am trajecimus: non vidimus Philippum, quia Ma-
cedoniæ bellum ultro inulimus.Ergo & nunc non habebimus in Italia Philippum, si nos
viderit in Macedonia.

Quis enim) Antecedens.

Et quod tunc) Complexio, eamque suadet quoad exemplum
Philippi ab Adjunctis belli Punici, quoad exemplum Anniba-
lis ab Adjunctis locorum.Ne equaveritis) Propositionis approbatio: cumque videatur
concedere Macedonas non esse pares Carthaginienfibus, Philip-
pum Annibali, arguit a comparatione Pyrrhi. tali ratione:
Pyrrhus in Italia summo cum nostro periculo bellum gessit.
Sed Pyrrho potentior est Philippus, nos minus nunc ad
bellum Italiæ parati.Ergo bellum in Italia cum Philippo periculosum nobis est,
adeoque vitandum. Arist. l. 2. c. 5. §. 42.Minima accessio) Approbatio primæ partis Assumptionis.
quod Epirus minima pars sit Imperii Macedonici, cum etiam
tota Peloponnesus accesserit.

Nostra) Approbatio secundæ partis.

Aggressus Pyrrhus) Propositio, quæ probatur ex defectione
sociorum, non eorum tantum, qui magnam Græciam cole-
bant, quasi Græcum proinde Regem secuti, sed illorum et-
iam, qui Itali erant origine.Hæc vos) Ut argumentum illud a comparatione valeat, ita
concludit:Pyrrhus ideo contra nos valebat, quod Socii nostri ad ip-
sum defecerant.

Sed etiam ad Philippum deficient. Ergo.

Manferunt) Confirmat Assumptionem a Majori, si enim
defecerunt ad Annibalem crudelem, & avarum, multo magis
ad Philippum Græcorum disciplinis eruditum.Si piguisset) Idem illustrat hoc Epiphonemate: adeo non
deceant Annibali Socii in Italia, ut etiam nunc eos haberet,
nisi bellum Africæ illum ab Italia revocasset.Macedonia) Peroratio, qua confidentem Populum facit du-
plici ex capite, tum quod felicis bellum a Romanis geratur
foris, quam domi, tum quod Dii ardeant hujusmodi expedi-
tionum. Arist. loco citato text. 57. & 60.Ite in suffragium) Centuriatim videlicet, nam bellum Co-
mitibus Centuriatis, Pacem Tributis jubeant.

Senten-

O R A T I O N I S CXX.

Annibalis de risu suo

Argumentum.

Complorantibus primam pecuniæ collationem Carthaginiensibus diutino bello exhaustis, risisse ferunt Annibalem, quem cum increparet Asdrubal Hædus, sic ipse respondit.

Loci communes a *Causis*.Motus, *Verecundia*. Mores *viri turbati*.

Duæ sunt partes, purgat se, & Carthaginienses coarguit.

Si quemadmodum) Se itaque purgat a *causa* sui risus.

Ille risus non est reprehendendus, qui non ex lætitia nascitur, sed ex vehementi perturbatione animi.

Talis est risus meus.

Ergo non recte ab Asdrubale reprehenditur.

Qui tamen) Accusat deinde intempestivum suorum Civium sctum pariter a *Causa*:

Fictus Civium reprehendendus est, lugentium privata, non publica mala.

Sed sctus vester privatorum, non publicorum malorum est.

Ergo est reprehendendus.

Tunc fesse) *Assumptionis* approbatio, tunc enim flere debuerant, cum iniquæ pacis conditiones Carthaginiensibus datæ sunt.*Illo enim*) Hæc verba confirmant superiora de inhibitione facta Carthaginiensibus de non gerendo bello in Africa iniussu Romanorum, quam dicit esse Patriæ fatalem, & probat tali ratione.

Magna Urbs aut bellum habere debet externum, aut interitum.

Ergo si bella cum exteris gerere non possumus, civilibus affligemus.

Ut prævalide) *Antecedentis* approbatio a *Simili*.*Quam vereor*) *Concludit* a timore majoris mali; quod latrymans ominatur.*Sententie.*

Non quemadmodum oris habitus cernitur oculis; sic & animus intus cerni potest.

Nulla magna Civitas diu quiescere potest.

Tantum ex publicis malis sentimus, quantum ad privatas res pertinet.

Ex Lib. 31.

O R A T I O N I S CXXI.

P. Sulpicii ad Populum de bello Macedonico

Argumentum.

CUM populus legem antiquasset de bello Macedonico, P. Sulpicius Consul editis de integro Comitibus hanc habuit Orationem.

Loci communes ab *Antecedentibus*, & a *Comparatione*.Motus, *Timor*, & *Confidentia*. Mores *viri prudentis*. Par-Partes duæ sunt, *Contentio*, & *Peroratio*.*Ignorare*) Omissio *Exordio* ad rem ipsam accedit, quia magnitudo periculi, quam statim attingit, satis per se facit attentos, ex l. 1. c. 14. t. 104. & hoc utitur *Syllogismo* ab *Utili*: Maxime cavendum est, ne in Italia bellum habeamus cum Philippo.

Sed ea est una ratio vitandi in Italia belli, si trajiciamus in Macedoniam.

Ergo in Macedoniam trajiciendum est.

Ignorare) *Assumptio*.*Neque enim*) Ea Parenthesi includitur approbatio primæ partis *Assumptionis*, nulla scilicet alia ratione vitari posse in Italia bellum.*Hoc quantum*) Approbatio *Assumptionis* quoad secundam partem, expeditione in Macedoniam suscepta nullum futurum in Italia bellum, quam sic ab *Antecedentibus* trahat.

Vidimus in Italia Annibalem, quia non statim in Hispaniam trajecimus: non vidimus Philippum, quia Macedoniæ bellum ultro intulimus.

Ergo & nunc non habebimus in Italia Philippum, si nos viderit in Macedonia.

Quis enim) *Antecedens*.*Et quod tunc*) *Complexio*, eamque suadet quoad exemplum Philippi ab *Adjunctis* belli Punici, quoad exemplum Annibalis ab *Adjunctis* locorum.*Ne equiveritis*) *Propositionis* approbatio: cumque videatur concedere Macedonas non esse pares Carthaginiensibus, Philippum Annibali, arguit a *comparatione* Pyrrhi. tali ratione:

Pyrrhus in Italia summo cum nostro periculo bellum gessit. Sed Pyrrho potentior est Philippus, nos minus nunc ad bellum Italia parati.

Ergo bellum in Italia cum Philippo periculosum nobis est, adeoque vitandum. *Arist. l. 2. c. 5. t. 42.**Minima accessio*) Approbatio primæ partis *Assumptionis*, quod Epirus minima pars sit Imperii Macedonici, cum etiam tota Peloponnesus accesserit.*Nostri*) Approbatio secundæ partis.*Aggressus Pyrrhus*) *Propositio*, quæ probatur ex defectione sociorum, non eorum tantum, qui magnam Græciam colebant, quasi Græcum proinde Regem secuti, sed illorum etiam, qui Itali erant origine.*Hec vos*) Ut argumentum illud a *comparatione* valeat, ita concludit:

Pyrrhus ideo contra nos valebat, quod Socii nostri ad ipsum defecerant.

Sed etiam ad Philippum deficient. Ergo.

Manseverunt) Confirmat *Assumptionem* a *Majori*, si enim defecerunt ad Annibalem crudelem, & avarum, multo magis ad Philippum Græcorum disciplinis eruditum.*Si pignus*) Idem illustrat hoc Epiphonemate: adeo non deerant Annibali Socii in Italia, ut etiam nunc eos haberet, nisi bellum Africæ illum ab Italia revocasset.*Macedonia*) *Peroratio*, qua *confidentem* Populum facit duplici ex capite, tum quod felicius bellum a Romanis geratur foris, quam domi, tum quod Dii ardeant hujusmodi expeditioni. *Arist. loco citato text. 57. & 60.**Ite in suffragium*) Centuriatim videlicet, nam bellum Comitibus Centuriatis, Pacem Tributis jubebant.*Senten-*

Sententia.

Necessitas deliberationem non admittit.
Hostium provinciae potius, quam nostrae bellum habeant.
Quos vi deviceris, cum primum possint, rursus deficiunt.

O R A T I O N I S CXXII.

Legati Philippi Regis in Aetolorum Concilio

Argumentum.

Legatus Philippi Regis Aetolos hortatur, ut pacem cum Philippo compositam servant, neque novam ineant cum Romanis societatem.

Loci communes ab *Effectis*, ab *Adjunctis*, a *Comparatione*, & *Causis*.

Motus, Odium, & Metus. Mores hominis amici.
Tres sunt partes, Exordium, Contentio, & Conclusio.

Nulla nova) Exordii loco sunt ea verba, quae oblique afferuntur, & sic a congruo argumentatur.

Ubi nihil novi advenit, ibi nihil novi decerni debet.

In pace cum Philippo composita nihil innovatum est.

Ergo nihil novi de ea decerni debet.

Quibus enim) Assumptionis approbatio.

An imitari) Ut igitur eos deterreat ab ineunda societate cum Romanis, ita arguit a causis.

Cum iis non est ineunda societas, qui summa utuntur licentia, & levitate.

Sed in Romanis summa est licentia, & levitas.

Ergo cum iis inire societatem non debetis. *Arist. l. 2. c. 4.*

Qui cum legatis) Ostenditur Romanorum levitas ab effectis: nam quos post pacem factam rejecerant, nunc eosdem, ut suadeant bellum, conveniebant, & pro quibus antea se bellum gerere dicebant, eos in societatem belli trahere conabantur.

Messanae) Licentia Romanorum amplificatur recensione eorum, quae dolose admiserant in Siculos, & alios quosdam Italiae populos, & per adjuncta superbi imperii in Siculos, crudelis in Campanos rem atrociorum reddit.

Ne finitimas) Hoc est Urbi Romanae finitimas, Albani, Fidenas, Vejos, quas omnes Romani everterant.

Furor est) A comparatione deinde societatem cum Romanis disfluadet.

Multo majus ab alienigenis, quam a Graecis periculum vobis imminet.

Sed Graeci Regis potentiam adeo timetis.

Ergo multo magis Romanorum, qui sunt alienigenae. *L. 2. c. 5. f. 43.*

Philippi) Assumptio.

Qui cum) Propositionis approbatio quoad alteram partem de Graecis sui ipsius exemplo, qui pacem equam sponte dederat Aetolis.

Assuescit) Propositionis prima pars.

Aetolos) Eiusdem approbatio a dissimili, quam a causis deinde confirmat.

Sed unde) Quo argumento exorditur, eodem orationem concludit,

cludit, nihil esse in pace cum Philippo mutandum, cum nihil in ea innovatum sit.

Sententia.

Quibus de causis pacem fecimus, compositam semel servare debemus.

Urbs sine Senatu, sine Plebe, sine Magistratibus prodigium est.

Eiusdem linguae homines leves ad tempus ortae causae disjungunt, conjunguntque, cum alienigenis, & barbaris aeternum bellum est.

O R A T I O N I S CXXIII.

Atheniensium in eodem Concilio contra Philippum

Argumentum.

Legati Atheniensium injurias sibi a Philippo factas amplificanc, & ab Aetolis opem implorant.

Loci communes ab *Enumerationem*, & a *Consequentibus*.

Motus, Misericordia. Mores hominum supplicium.

Neque id se queri) Calamitates suas exponunt tali ratione: si sunt misericordia digni, qui non solum indigna, fed

etiam misera patiuntur. *Arist. l. 2. c. 8. f. 89.*

Sed quae passi sumus, non tantum indigna, fed & misera sunt.

Ergo miseratione digni apud vos esse debemus.

Sata) Enumeration calamitates, & miseriae, quibus affliguntur.

Misera magis) Vocant misera ea mala, quae revera ad interitum perdunt, *l. 2. c. 5. f. 41.* indigna vero, quae potius quamdam habent ignominiam.

Verum enim) Pergunt recensere, quae crudeliter in Athenienses Philippus fecerat: prima enim populatione sepulchra diruerat, altera Deorum delubra everterat, ut ex ipsa Historia patet.

Pagatim habitantes) Athenienses primis temporibus divisi per pagos eam regionem colebant, ac deinde una vivere coeunt in eadem Civitate, cui tamen Themistocles superato Xerxe moenia extruxit: ex *Thucydide*.

Qualem) Quo se magis Aetolis commendent, innuunt Philippum eadem facturum reliquae Graeciae, nisi opportune subveniant, ipsas certe Athenas idem infortunium effugisse Deorum ope, & Romanorum, qui auxilio venerant.

Iraque) Conclusionis loco est ipsa Syllogismi Complexio.

Sententia.

Sata exuri, dirui testia, praedas hominum, pecorumque agi, misera magis, quam indigna sunt.
Principes secundum Deos plurimum possunt.

O R A T I O N I S CXXIV.

Legati Romani in concilio Ætolorum

Argumentum.

Ultimo introductus Romanorum Legatus in Concilium diluit, quæ Macedones objecerant, hortaturque Ætolos ad bellum cum Philippo suscipiendum.

Loci communes ab *Effectis*, & ab *Antecedentibus*.

Motus, *Anor*, & *Odium*. Mores *Viri gravis*.

Dividitur in tres partes, *Exordium*, *Contentionem*, & *Conclusionem*.

Tertium Exordium ducitur ab inopinato, quod nequeat amplius accusare Philippum, ut insisteret, duasque assignat causas; tum quia Macedones primi accusaverant Romanos, quibus respondere opus erat, tum quia deinde Athenienses Philippi scelera detexerant, quæ non ipsi tantum, sed & alii multi Græciæ populi querebantur.

Nam quod Cum in Exordio Philippi crimina attigerit, Romanos purgat in *Contentione*, tali argumento:

Ea non sunt exprobranda Romanis, quæ gloriam ipsis pariunt:

Sed Rhegium, Syracusæ, & Capua Romano nomini gloriæ sunt.

Ergo absurdum est, ea pro criminibus exprobrare Romanis. *Rhegium* Probat de Urbe Rhegio, quia scelera in Rhegionis admissa quatuor millibus hominum securi percussis ultime fuerant, adeoque gloriam meruerant.

Syracusanis De Syracusis, quia suos hostes merita poena affecerant, sibi que Siciliam jure belli vindicaverant: omnes enim, prout meriti de Romanis fuerint, bonam, vel malam fortunam fortiter.

An Campanorum De Capua; quia ingratos, & pessime de se meritis ut poenis affecerant, ut ipsi se majoribus dignos judicaverint.

Sed quid Concludit *defensionem* argumento ducto a *reputantibus*.

Si non sunt crudeles in socios, qui sunt lenes in hostes: *Arist. l. 2. c. 3. f. 16.*

Sed Romani lenes fuerunt in Carthaginienses hostes acerrimos.

Ergo non sunt crudeles in suosmet Socios.

Magis illud Epiphonema, quo illustratur Romanorum clementia eo etiam nomine, quod ipsis Romanis periculosa sit. *Ex Arist. l. 2. c. 4. f. 25.*

Hec pro Post absolutam defensionem addit privata, ac domestica Philippi facinora; nam publica in exordio exposuit.

Quod ad vos Conclusio habet usationem belli cum Philippo, & societatis cum Romanis; ubi afferuntur merita, & culpa utriusque Populi, excusationes mutue, & temporis ad bellum gerendum opportunitas.

Sententia.

Periculum est, ne facile ignoscendo visis plures ad expediendam fortunam belli incitentur.

Odium hostis prudenter in vindictæ occasionem differtur.

Ex

Ex Lib. 32.

O R A T I O N I S CXXV.

Aristheni Prætoris in Concilio Achæorum

Argumentum.

Auditis Romanorum, sociorumque, & Philippi Legatis, cum nemo Achæorum ad dicendum accederet, ita eorum silentium increpat Aristhenes Prætor.

Loci communes ab *Adjunctis*, & a *Causis*, & *Contrariis*. Motus, *Pudor*. Mores *Viri prudentis*.

Duo præstat, tacentes coarguit, & ad sententiam dicendam hortatur.

Ubi illa Prima pars talem habet increpationem, a *contrariis*.

Turpe est, eos tacere in publico Concilio, qui in privata colloquiis multa temere dicebant.

Sed in conviviis, & circulis tanta erant inter vos certamina hac de re, qui nunc in concilio tacetis.

Ergo illud vobis turpe est. *Arist. l. 2. c. 6. f. 65.*

Assumptionis utramque partem urget ab *Adjunctis*. *Si non cura* In altera *Orationis* parte hortatur ad sententias libere dicendas, usus argumento a *causis* conglobatis, quod hoc suadeant publica utilitas, privata studia, temporis & loci opportunitas.

Ubi semel Ultimo, quia si quippiam contra eorum voluntatem decretum fuerit, non amplius repugnandi tempus erit, sed decreto parendum.

Sententia.

Dicendi, ac suadendi quod quisque velit occasio est, priusquam quicquam decerneret.

Ubi semel quippiam decretum est, etiam quibus antea displicuerat, pro bono atque utili defendendum.

O R A T I O N I S CXXVI.

Eiusdem Aristheni pro societate Romana

Argumentum.

CUM ceteri adhuc in Concilio tacerent, ipse tandem Aristhenes pro Romana societate hanc habuit Orationem.

Loci communes ab *Effectis*, & a *Consequentiis*, ab *Enumerazione*, ab *Adjunctis*, & a *Causis*.

Motus, *Timor*. Mores *Viri de publica salute solliciti*.

Quatuor sunt partes, *Exordium*, *Propositio*, *Contentio*, & *Peroratio*.

Non magis Exordium dicitur a *Causis*, cur ceteri taceant, & ipse verba faciat; non, inquit, quod non habeant alii quid dicant, sed quod dicere non audeant, quæ sentiunt, ne privato periculo Reip. consulant.

Forsitan ego Alteram partem de se ipse hac ratiocinatione exponit.

Si quod responsum dandum est Legatis, id maxime Prætori curæ esse debet.

Sed

Sed aliquod responsum dandum est Legatis.

Ergo id maxime Prætor curare debet.

Sed responsum dari non potest sine decreto, & ut fiat decretum suaderi aliquid debet. Ergo ut detur responsum, suaderi aliquid a Prætoribus debet.

Foristan) *Propositio*, & benevolentiam sibi conciliat: ex *Arist.* 1. 2. c. 4. text. 29.

Video aut) *Assumptio*.

Respondere) Prima pars *Subsumpti*, & altera reticetur.

Et quando) *Propositio Orationis*, qua diversa utriusque partis postulata exponit, quasi diversæ eæ fuerint ipsorum Achæorum Sententiæ.

Nulline) In *Contentione* diluit argumenta allata a Philippo Legato, & adversariorum conficiat. Illud igitur imprimis favebat Philippo, quod cum socius esset, tamen id tantum peteret, ne alterutris Achæi faverent, postulantis Romanis societatem, & belli communionem; cui satisfacit a *causis*.

Qui confidit, plura petit, quam qui timet.

Philippus timet, Romani confidunt.

Ergo jure plura petunt Romani, quam Philippus.

Philippi) *Assumptio* illustratur ab *adjunctis*.

Miramini) *Complexio*.

Achæi portus) Hoc est, Achæorum portus, qui sunt bello, & periculis expositi, dant fiduciam Romanis, quod eos invadere parata, & vicina classe possint; adimunt Philippo, qui auxilium ferre nullo modo possit.

Quid si ex eodem) Alterum Argumentum erat fœdus cum Philippo iurejurando firmatum: quod confutat a *parsi*.

Non minus ex fœdere tenetur nos Philippus defendere, quam nos Philippum.

Sed nos Philippus neque potest nunc tueri, neque priore anno voluit.

Ergo & nos neque possumus, neque tenemur Philippum tueri.

Qui si) *Assumptionis* prima pars.

Non hercule) Altera pars *Assumptionis*.

Ac mihi quidem) Tertio legatus Philippi majores esse vires sui Regis, quam Romanorum dixerat, eundemque futurum hujusce belli exitum, ac prioris fuerit. Primum illud negat, ostendens contrarium ab *Effectis*.

Ille potentior est, qui Urbes hostium capit, & diripit.

Romani Urbes Philippi plures cepere.

Ergo sunt Philippo potentiores. *Arist.* 1. 2. c. 4. text. 48.

Si sua) Urget idem argumentum tali dilemmate:

Aut sponte, aut coactus ea loca deseruit Philippus.

Si sponte: ergo & nos jure possumus eum deferere, ut nobis consulamus.

Si coactus: ergo Romani potentiores Philippo, adeoque etiam nobis. Ex loco citato.

An tibi) Quoad illud de priore bello Macedonico, respondet a *Dissimili*, probans a dissimili ratione gerendi belli diversum hujus exitum futurum:

Priore bello, nullo misso exercitu, sola Classe juverunt Ætolos.

Sed nunc & Classe, & exercitu Consulari bellam Philippo inferunt.

Ergo dissimilis erit hujusce belli exitus.

Ætolos tum) *Propositio*.

Nunc

Nunc autem) *Assumptio* illustrata ab *Effectis*.

Tertius jam consul) Cum tres Consules dicat bellum in Macedonia gessisse, duos tantum nominat, Sulpicium, & Quintium, omittit enim Villium, qui paucos menses in Provincia moratus nihil fecerat memoria dignum.

Ne sine vera) Confutatis, quæ pro Philippo adducta fuerant, ab *Enumerationis* scelus ejusdem Regis, contendit, societatem cum ipso irritam esse debere: idque argumentum ironice per figuram Præteritionem pertrahit;

Cum Rege crudeli, avaro, & libidinoso fœdus tueri non debetis.

Talis est Philippus. Ergo cum eo fœdus tueri non debetis.

Ne sine) Sed nihil ponderis, inquit, habeant Philippi scelerata ad hanc societatem dirimendam, remque ipsam consideremus, quasi socius esset Antigonus Rex Macedonia justissimus.

Num id) Probat igitur a *consequentibus* fœdus cum Macedonia tollendum esse:

Ab eo fœdere discedere debemus, quod nobis certam perniciem importat. *Arist.* 1. 2. c. 5. text. 47.

Sed fœdus cum Philippo certam nobis perniciem importat. Ergo illud servare non debemus.

Peninsula) *Assumptionis* approbatio ab *adjunctis* situs, quem Peloponnesus habebat, Classis potentissimæ Romanorum, belli cum Lacedæmoniis: quibus impares fore Achæos ostendit ab *antecedentibus*.

Nolite, quia) *Prolepsis*, quasi indigeant Achæorum societate Romani, quam ultro petunt, proindeque non tanti faciendi sint; cui respondet a *causis*.

Contemnendi essent Romani, si ex metu peterent. *Arist.* 1. 2. c. 11. text. 117.

Sed non petunt Romani amicitiam vestram ob timorem. Ergo quod eam petunt, non sunt contemnendi.

Metu enim) *Assumptio* per Ironiam.

Mare) *Assumptionis* approbatio ab *effectis*.

Quia) Alia approbatio a *causa* finali: id videlicet agere propter instantam Romanorum genti humanitatem, maxime in Achæos.

Nam quod) Altera *Prolepsis* est, melius consultum Achæis fore, si armis abstineant, & neutros offendant: quod ipse negat; tum quia si Romani non sint socii, futuri sint hostes: tum quia neutris faventes utroque offendant, futuri dicirco certissima victoris præda.

Nolite si) *Peroratio* habet suasionem pro Romana societate ab occasione opportuna, & facili ulciscendi Philippum, quod erat in votis.

Sententiæ.

Suo quisque periculo in commune consultum non vult, adeoque lingua sæpe deest magis, quam consilium.

Qui Socios relinquit hostibus diripiendos, reculare non potest, quin & Socii sibi consulant.

Peninsula nulli apertior, atque opportunior est, quam navali bello.

Non sunt contemnendi, qui quod rogant, cogere possunt. Non quemadmodum hodie quippiam nobis licet, sic semper licitura est.

T. Livii Tom. VI.

F

EX

Ex Lib. 34.
ORATIONIS CXXVII.

M. Porcii Catonis pro Lege Oppia

Argumentum.

CUM Tribuni Plebis ferrent de abroganda lege Oppia, quæ ad mulierum cultum spectabat, lata a C. Oppio in medio ardore Punici belli, inter ceteros M. Cato tum Consul ita pro lege disseruit.

Loci communes a Causis, ab Effectis, a Consequentibus, & a Comparatione.

Motus Ira, & Indignatio. Mores Viri gravis, & constantis.

Dividitur in tres partes, Exordium, Contentionem, & Epilogum.

Si in sua) In Exordio increpat Quirites, quod ipsi in causa sint, cur mulieres impudenter frequentes in forum venerint, tali pacto:

Si suam quique foeminam domi continuisset, non huc omnes convenissent:

Ergo quod hoc illa fecerint, virorum culpa est.

Attentionem conciliat a rei magnitudine. l. 3. c. 14. r. 104.

Equidem) In Contentione. antequam ad ipsam legem accedat, coarguit licentiam illam muliebrem, & sic imprimis a Consequentibus.

Mulieres habere cætus, & concilia, periculosum est Reip. Ergo id maxime prohibere debemus.

Equidem) Antecedens confirmat exemplo: dicuntur enim in Lesbos Insula mares omnes muliebri conjuratione sublatis, quod illi foeminarum congressus, quippe male olentium, vitarent.

Ab nullo) Antecedens.

Atque ego) Sic deinde rem universam pertrahit a Causis: Illud prohibere debemus, quod per se turpe est, & peiorum causa malorum.

Sed hæc mulierum licentia & per se turpis est, & peiorum malorum causa erit. ex l. 2. c. 6. r. 65.

Ergo nunc maxime coercenda.

Atque ego) Assumptio per dubitationem. Quorum alterum) Propositionis approbatio.

Nam utrum) Eandem approbationem confirmat. Quirites enim cavere debebant, ne sibi foeminae jus ferendi suffragii usurparent; Magistratus, ne dicerentur Tribuni præsidium sibi foeminarum ad leges ferendas comparasse; Consules seditiosis mulieribus cessisse, cum utrumque turpe futurum sit. Ex l. 10. c. 1.

Equidem) Assumptionis primam partem amplificat ab Antecedentibus, maximamque vim addit Prosopopæia.

Quamquam) Idem ostendit a comparatione, ipsius videlicet rei turpitudine, tali usus Enthymemate:

Non debent curare mulieres, quid in foro agatur. Ergo multo minus in forum venire ad quippiam suadendum, aut dissuadendum.

Majores) Antecedentis approbatio pariter a Comparatione, nam si nihil privatim agere possunt sine auctoritate virorum, multo minus publica curare debent.

Data

Date frenos) Hanc licentiam peiorum malorum causam fore, quæ erat altera Assumptionis pars, ita probat a natura mulierum.

Mulier natura indomita est, & immodica appetens. Ergo si hoc permittimus, majora deinde extorquebunt.

Recensete) Antecedens confirmat ab Effectis, cum tot contritiæ legibus satis tamen contineri non possint.

Quid si) Complexio.

At hercule) In secundo contentiois membro legem Oppiam defendit, & inculcans Mulieribus legis iniquitatem multipliciter responderet.

Imo ut) 1. ab experientia, usu enim tot annorum eam utilem Reip. comprobaverunt, non igitur est iniqua.

Nulla lex) 2. a causa efficiente.

Ea lex iusta, quæ majori parti prodest, licet quibusdam detrimentum sit, ex Arist. l. 1. c. 8. r. 137.

Sed Lex Oppia foeminis quidem non satis commoda, reliquis utilissima est.

Ergo iusta.

Si quod) Propositionis approbatio a consequenti incommodo. Volo tamen) 3. a causa finali.

Id non est foeminis permittendum, quod ad fastum, & luxuriam petunt.

Sed abrogationem legis Oppiæ foeminae petunt ad fastum, & luxuriam.

Ergo ea Lex non est in gratiam foeminarum abroganda.

Ut captivi) Urget Propositionem a Dissimilibus, & illustrat Comparatione.

Ut auro) Assumptio per prosopopæiam allatam ad maiorem invidiam.

Sæpe me) Quo magis illius argumenti Propositionem comprobet, invehitur in luxum Civitatis, ejusque mala recenset, hoc Syllogismo ab Effectis.

Ea vitia non sunt amplificanda, quæ perniciem important Reip.

Sed luxus perniciem Reip. importat.

Ergo luxus non est augendus in foeminis abrogatione hujus Legis.

Propositio, & Complexio reticentur, & sola explicatur Assumptio.

Insecta) Alludit ad significationem nominis: Signum enim æque significat militare vexillum, & simulacrum.

Et ante fixa) Laudant, inquit, Deorum simulacra ex marmore, aut argento, ut fere in Græcia solebant, illas ex terræ facias imagines collocatas in Capitolio a majoribus nostris vituperant.

Patrum nostrorum) Respondet tacita objectioni, quod per plures annos nulla fuerit lex de cultu mulierum, neque tamen luxus excreverit: sic itaque a Causis.

Necesse est prius nasci cupiditates, quam leges.

Sed primis temporibus nullus erat in cultu luxus, nunc maximus est.

Ergo nunc Lex Oppia necessaria est, quæ antea non erat.

Patrum) Assumptionis approbatio ab Exemplo.

Sicut ante) Propositio illustrata a Simili, & exemplis Similibus legum Liciniae, & Cinciae. Licinia lex de possessionibus lata est a Licinio Stolone, ne quis plus, quam quingenta jugera agri possidere posset. Liv. l. 6. C. 35. Cincia de muneribus

224

ibus lata a M. Cincio, ne quis ob causam dicendam donum, munusve acciperet. *Cic. 2. de Orat.*

Itaque) *Complexio* argumenti.

Atque ego) Legem deinde Oppiam ipsis mulieribus commendat, quippe earum pudori faventem, tali ratione a *remotione Cause*:

Pudor in mulieribus oritur ex dispari cultu.

Sed lex Oppia tollit disparem cultum.

Ergo mulierum pudori lex Oppia favet, adeoque non abroganda.

Nam ut) *Proposio*.

Sic equato) *Assumptionis* approbatio; nam sub prætectu legis quælibet seu parsimoniam, seu paupertatem occultare poterit.

Hanc inquit) Sed quia hujusmodi querelæ de lege Oppia mulierum erant locupletum, quæ sibi æquari pauperes nolebant, ita dissuadet a *Consequens*.

Abrogata lege Oppia, vos Patrimonium, mulieres pudorem amittent.

Sed hoc permittere non debetis.

Ergo neque illud.

Vultis) *Propositionem* amplificat, cum *Assumptio* sit per se manifesta.

Ne simul) Hoc est, ubi mulierem pudebit disparis cultus, cujus eam pudere non oportet, eam non amplius pudebit amissa pudicitia, cujus tamen pudere oportet: malus enim pudor optimum pudorem tollit. *Arist. 1. 2. c. 6. sex. 67.*

Nolite) *Peroratio* habet sententiam de non abroganda lege, additque, multo majorem futurum in mulieribus luxum post abrogatam, quam ante latam legem Oppiam, quod probat a *Similiam* *comparatione*.

Sententia.

Mulierem ne domi quidem quæ fiant in foro curare decet.

Impotens, & indomitum animal mulier est.

Mulieres simul ac pares viris esse cœperint, superiores extemplo erunt.

Nulla Lex satis comoda omnibus.

Unam tollendo legem ceteras omnes infirmamus.

Diversis duobus vitis avaritia, & luxuria Civitates pleurumque laborant.

Sicut ante morbos necesse est cognitos esse, quam remedia eorum, sic cupiditates prius natae sunt, quam leges.

Pessimus pudor est vel parsimoniae, vel paupertatis.

Hominem improbum non accusari tutius est, quam absolvi.

ORATIONIS CXXVIII.

L. Valerii Tribuni Plebis contra legem Oppiam

Argumentum.

Loc communes a *Causis*, a *Comparatione*, ab *Effectis*, ab *adjunctis*, & *Genere*.

Motus, *Lenitas*, & *Gratia*. Mores viri *justi* & *moderati*. Tres

Tres itidem sunt partes, *Exordium*, *Contentio*, & *Peroratio*.

Si privati) *Exordium* sumitur a *Causa* dicendi, tali passio.

Si privati tantum contra *Rogationem* dixissent, neque ego *Tribunus Rogationem* suaderem.

Sed Cato *Consul* distulit.

Ergo etiam ego *Tribunus* suadere debeo.

Qui tamen) *Attentus* facit, & *dociles*, proponens methodum a Catone servatam, quam & ipse servaturus sit.

Cærum, &) Antequam mulieres defendat, verborum atrocitatem in adversarii modestie reprehendit, quem trucem proinde vocat *Oratorem*. Ceterum defensio ipsa ita se habet a *Causis*.

Quæ Reip. bono sape apparuerunt in publico, possunt id etiam facere in causa ad se pertinente.

Sed Mulieres saepe apparuerunt in publico ipsius Reip. bono.

Ergo & in causa, quæ ad eas pertinet, possunt idem facere sine reprehensione.

Nam quid) *Assumptio* confirmata pluribus exemplis.

Dissimiles) *Obiectio* Catonis, cui satisfacit, concedens suas esse dissimiles, cum tamen nihil aliud iis exemplis contendant, quam non esse id novum in Urbe Roma; nam rationibus causam veniendi in publicum probabit.

Cærum) *Complexio*.

Turs adversus) *Allegoria* ducta a fontibus, ipse enim Cato iis exemplis usus fuerat arguens a *Dissimili*, quæ argumentum a *Simili* etiam Valerius usurpabat.

Quid autem) Adhuc ostendit non esse reprehendendas, quod in publicum venerint, & earum preces non esse rejiciendas probat a *Comparatione minorum*.

Magis vereri debemus ingenuas mulieres, quam servos.

Sed servorum preces non fastidimus.

Ergo multo minus mulierum ingenuarum.

Totum argumentum uno Epichemate continetur.

Venio nunc) Transit ad alteram *Orationis* partem, & *Rogationem* de abroganda lege Oppia suadet, præmissa *Adversarii* methodo, quam & ipse sequitur.

Univerfam porro quæstionem hoc *Syllogismo* complectitur, a *Genere*.

Si qua Lex abrogari potest, maxime lex Oppia abroganda est.

Sed aliquæ Leges abrogari possunt.

Ergo maxime Lex Oppia est abroganda.

Ego enim) *Assumptio* confirmatur a *causis*, allata distinctione legum: quarum alia in æternum latae sunt: alia ad rempus, mutabiles proinde, ut & tempora mutantur; idque illustrat a *Simili*.

Hec cum ita) *Proposio* ex prædicta divisione pendet, hoc modo:

Lex Oppia non est ex iis, quæ latae sunt in æternum, sed ex iis, quæ ad tempus.

Ergo si qua Lex abrogari potest, illa est abroganda.

An motus) Prima pars; nam perpetuæ Leges vel erant natæ cum ipsa Urbe, vel a Decemviris conditæ: inter quas Oppia non erat.

Quis igitur) Secunda pars ita a *causa finali*.

Ea lex mortalis est, & ad tempus lata, quæ non ad coercendam luxuriam, sed ad levandam inopiam lata est.

F 3 Talis

Talis est Lex Oppia.

Ergo mortalis, & ad tempus lata.

Quis igitur) Primum *Assumptionis* membrum a *contrariis*. *Annibal*) Alterum membrum illius *Assumptionis*, quod egregie amplificatur ab *adjuvis* belli Punici.

Numero ex censu) Hoc est, quilibet nostrum servos ad rem dabat plures, seu pauciores, prout cuiusque census major, vel minor erat, iisque in singulos annos stipendium privatum solvebat.

Tali eo) Confirmatur ejusdem *Assumptionis* prima pars a *Repugnantiis*:

Ibi nulla est luxuria, ubi summa est inopia, & fletus.

Quando lata est lex Oppia, in summa Matronæ erant inopia, & fletus.

Ergo nulla erat luxuria, quæ lege coercenda foret.

Cui non) *Complexio*, quæ sic se habet: Ergo si ob inopiam Civitatis lata est, hæc sublata inopia, lex etiam abroganda est.

Nam si) Urget *complexionem a Pari*:

Quæ innovata sunt eo tempore ob inopiam Civitatis, omnia finito bello in pristinum fuerunt restituta.

Sed & lex de cultu mulierum lata est ob inopiam Civitatis.

Ergo ea etiam abroganda.

Nam si) *Propositio*; nam *Assumptio* satis constat ex Antecedentibus.

Omnes alii) *Complexio*.

Purpura) Cum purpura, & aurum lege Oppia interdicerentur mulieribus, in iussum utrumque ita admitti ostendit, & in primis de Purpura sic a *Comparatione*.

Purpura magis decet mulieres, quam Viros.

Sed Viris permittitur.

Ergo non est neganda mulieribus.

Propositio infra probatur in responsione ad primum Catonis argumentum.

Purpura viri) *Assumptio*: Romani enim utebantur vestibus purpureis pretextis in Magistratibus, in Sacerdotiis, & usque ad ætatis annum decimum sextum, & dicebantur pretextati.

Fœminis) *Complexio*.

In veste stragula) Stragula vestis erat quicquid infernebatur vel lecto, vel equo, vel alii rei, & purpurea esse poterat.

Sed in purpura) Probat idem de auro, ab *Effectis*.

Illud concedendum est mulieribus, ex quo parvum privatis detrimentum, sed magnum Reipub. commodum contingit.

Sed ex aureis mulierum ornamentis parvum privatis incommodum, magnum Reip. commodum contingit. Ergo aurea ornamenta concedenda mulieribus.

In auro vero) Prima pars *Assumptionis*; & manus pretium seu manupretium dicitur merces, quæ non pro materia, sed artis nomine datur Artifici.

Præsidium) *Assumptionis* altera pars, quam comprobat ab experientia; nam & bello Gallico, & Punico secundo matronæ ornamenta aurea in publicum contulerant, ut supra innuit.

Nullum) Sequitur responsio ad duo argumenta Catonis, quorum primum erat, tolli omnem mulierum æmulationem lege Oppia non abrogata; sic igitur Valerius.

Maiorem æmulationem cum Latinis fœminis, quam inter se Romanæ matronæ habent.

Sed

Sed ex lege Oppia nascitur æmulatione Romanis cum Latinis matronis.

Ergo lex Oppia auget mulierum æmulationem, non tollit.

Virorum) Justam autem illam esse æmulationem ita defendit a *comparatione*.

Inferiores sunt mulierum animi, quam virorum.

Sed hic dispar cultus in Latinis viros offenderet.

Ergo multo magis mulieres.

Non Magistratus) Justam mulierum indignationem ob cultum sibi ereptum alia ratione ostendit a *Causis*.

Quilibet juste dolet eripi sibi id, quod unum habet ornamentum.

Sed mulieres nullum aliud ornamentum habent præter munditiem, & cultum.

Ergo juste dolent cum sibi etiam eripi lege Oppia.

Assumptio egregie amplificatur ab *Enumeratione*, & hinc probatur etiam ea *Propositio*, quam supra omittam notavi.

Scilicet) Alterum Catonis argumentum fuerat, mulieres impetrata abrogatione legis Oppia alia immodica petituræ, cui respondet Valerius a *Causis*:

Numquam suis salvis exiit servitus muliebris.

Sed etiam abrogata lege Oppia unicuique mulieri sui salvi erant.

Ergo etiam abrogata ea lege servitus muliebris manebit.

Et ipse) *Propositio*, quam per ironiam assert, confirmatur hic ex eo, quod & ipse mulieres detestantur suam exuere servitutem, suosque habere malunt Patres, & Viros, quam per legem Oppiam Dominos.

Invidiosus) In *Conclusione* rejicit per Ironiam atrocitatem verborum, qua usus fuerat Cato, & quo leniores in ferendis suffragiis Tribus faciat, infirmum sexum, & qui omnia pati debeat, mulieres vocat. *Ex Arist. l. 2. c. 3. p. 16.*

Sententia.

Nulla lex abrogari debet, nisi quam aut usus coarguit, aut status aliquis Reip. inutilem fecit.

In navis administratione alia in secunda, alia in adversa tempestate usui sunt.

In aureis ornamentis præsidium est & ad publicos, & ad privatos usus.

Munditiæ, ornatus, cultus, hæc fœminarum insignia sunt.

Numquam salvis suis exiit servitus muliebris.

Quo plus quis potest, eo moderatius imperio uti debet.

O R A T I O N I S CXXIX.

Catonis Consulis ad Milites

Argumentum.

Consul Cato adversus rebelles Hispanos castra moturus milites excursionibus, levibusque præliis exercitos sic ad expeditionem inflammat.

Loci communes ab *Effectis*, & a *Comparatione*.

Motus, *Confidentia*. Mores *Egregii Ducis*.

Tres sunt partes, *Insinuatio*, *Contentio*, & *Conclusio*.

F 4

Tem-

Tempus) *Infinuatio* sumitur a militum desiderio & ab aetate facis excursionibus; non enim difficile est cupientibus pugnare suadere, & qui sunt de gloria solliciti dedignantur praedari potius, quam pugnare.

Non agros) Primum argumentum est *ab Utili*.

Illud agendum, ex quo maxima praeda dependet.

Sed visis hostibus, opulentae Urbes praeda erunt.

Ergo id agendum, ut hostes vincamus.

Patres nostri) Alterum a *Comparatione*, & *ab honesto*.

Turpe est, nos armatos amittere, quod sine armis Patres nostri obtinuerunt.

Sed Hispaniam anisimus tot nostris exercitibus, & Ducibus munitam, quam Patres nostri sine armis primo bello Punico obtinuerant.

Ergo id nobis turpe est. *Arist.* l. 2. c. 6. s. 65.

Utramque *Assumptionis* partem eo magis urget, quod tunc Carthaginenses imperium habenter in Hispania, nunc in provincia nullus esset Carthaginensis; simulque bene sperare iubet milites, ex *Arist.* l. 2. c. 5.

Hoc armis) *Concludit*, ut haec tollatur ignominia, pugnandum esse summa cum virtute adversus rebelles, qui temeritate potius, quam constantia in bellis utuntur.

Sententiae.

Fortes sunt, qui per injuriam erepta virtute, & armis recuperant.

Rebellantes temere magis, quam constanter bellum gerunt.

O R A T I O N I S CXXX.

T. Quintii in concilio Græcorum

Argumentum.

Redita Græciae libertate, T. Quintius Proconsul Græcos consulit, velint ne bellum suscipi contra Nabin obrecuperandos Argos, necne; cum ipse tamen videatur sententiae affirmanti subscribere.

Loci communes a Causis.

Motus, Misericordia. Mores viri candidi, & prudentis.

Partes sunt tres, Exordium, Consensio, & Conclusio.

Bellum) *Exordium* causas habet belli adversus Philippum, ubi Græcorum benevolentiam captat, offendens, quanti fecerint Romani eorum injurias. *Arist.* l. 2. c. 4. s. 26.

Hodierna) Cum bellum Macedonicum dixerit susceptum communi consilio, hoc alterum contra Nabin Lacedæmonium ex sola Græcorum voluntate pendere vult, quos proinde sibi turpe facit benevolos. Ex *Arist.* l. 2. c. 4. s. 25.

Refero) *Proponit* causas suscipiendi huius belli, tam quoad Græcos, quam quoad Romanos; quoad Græcos quidem tali pacto.

Indigna res est, nobilissimam Græciae Civitatem servire, cum reliquæ omnes libertatem recuperaverint.

Ergo suscipiendum est contra Nabin bellum, ut & ipsa in libertatem vindicetur.

Romanos) Quoad Romanos autem sic;

Ro-

Romani numquam habebunt perfectam gloriam redditæ universæ Græciae libertatis, nisi & Argi sint liberi.

Ergo & ipsos contingit hoc bellum pro Argis suscipere. Videtur tamen Quintius negare id quicquam Romanos conconsistere, nimirum ut ostendat, causam hanc proprie ad Græcos spectare.

Ceterum) *Conclusio* rem integram Græcis permittit, inseritis tamen omnibus argumentis, quæ bellum suadere poterant.

Sententiae.

Liberatæ Provinciae gloriam unius Civitatis servitus nec plenam, nec integram esse finit.

O R A T I O N I S CXXXI.

Aristheni de bello contra Nabin.

Argumentum.

CUM Ætoli in concilio Græcorum bellum pro Argis sibi arrogarent, & Romanos excluderent, Aristhenus de bello Romanis deferendo ita censuit.

Loci communes a comparatione, & causis.

Motus, Odium. Mores viri ingenui, & constantis.

Tota hæc Oratio uno Enthymemate continetur, a *comparatione*.

Majus periculum tum Argis, tum reliquæ Græciae imminet ab Ætolis, quam a Nabide, & Lacedæmonis.

Ergo tum bellum contra Nabidem, tum tutela contra Ætolos deferenda Romanis.

Nec istuc) *Antecedens* quoad primam partem de Argis.

Mare) *Antecedentis* approbatio periculum imminens universæ Græciae, a *comparatione minorum*, tali pacto.

Imminet Græciae periculum ab Ætolis, licet mori a nobis disjunctis.

Ergo multo magis, ubi Argos obtineant in media Græcia. *Arist.* l. 1. c. 12. s. 222.

Lingua) Secundo arguit a *causis*.

Ab iis imminet maximum periculum, qui barbari, & immanes sunt, l. 2. c. 5. s. 41.

Tales sunt Ætoli.

Ergo ab iis maximum imminet Græciae periculum.

Itaque) *Complexio* primi Enthymematis.

Sententiae.

Sunt, qui speciem hominum habeant, & moribus, titibusque effertioribus sint, quam rapacissima belluæ. Tyrannis, & barbaris gentibus non fidendum.

O R A T I O N I S CXXXII.

Nabidis Tyranni ad T. Quintium.

Argumentum.

CUM ceptum esset bellum contra Nabin Lacedæmonium, hic, imperato colloquio a T. Quintio, injuste se bello a Romanis peti, ita queritur.

F 5

Looi

Loci communes a *Diffimili*, & ab *Adjunctis*.

Motus, *Lenitas*, & *Gravitas*. Mores *viri innocentis*.

Dividitur in tres partes, *Exordium*, *Contentionem*, & *Perorationem*.

Si ipse) *Exordium* sumitur a causa dicendi, ut sciat, quare sibi perendum sit innocenti: lib. 3. c. 14. r. 102.

Ex *hercule*) Queritur sibi iniuste bellum illatum, sic a *Diffimili*.

Si Carthaginienses foederum ruptores mihi arma moverent, tacerem.

Sed vos Romani estis, qui tueri foedera consuevistis.

Ergo jure vobiscum expostulo de bello mihi contra foedus illato.

At enim) Purgat crimen occupatæ Civitatis Argivorum ab *adjunctis* rei, & temporis, quod & Argos acceperit, ipsis Civibus eam tradentibus, & Philippo, non Romanis ademerit, & post occupatos Argos societatem cum Romanis fecerit.

Ceterum) 2. Purgat crimen Tyrannidis a testimonio Romanorum, simulque eos levitatis accusat, quod Tyrannum vocant, quem antea Regem appellaverint.

Quod ad multitudinem) 3. Refellit id, quod objiciebant, servos a se fuisse libertate, Civitate, & Agris donatos.

Possunt quidem) Se defendit ab *adjunctis* temporis, foedus enim inter se, & Romanos initum posterius his erat.

Sed si nunc) Deinde a *Diffimili* utriusque Civitatis institutio. Apud Romanos hæc essent vituperanda, qui diversos Civium Ordines admittunt.

Sed Spartæ Lycurgus omnes vult esse æquales.

Ergo hæc Spartæ reprehenda non sunt.

Pluribus) In *Peroratione* duas rursus assignat causas, cur prolixius non dicat, tum quia Lacedæmones breves in dicendo esse solent, tum quia non opus est plura addere, cum posteriori foedere omnia ante facta satis defendi posse videantur, neque ipse postea quicquam mali egerit.

Sententia.

Quilibet scire cupit, priusquam pereat, cur periturus sit. Ille injuriam non facit, qui Civibus vocantibus, ac tradentibus Urbem accipit.

Ubi æquatio fortunæ, ac dignitatis est, ibi etiam multi sunt, qui arma pro patria ferant.

ORATIONIS CXXXIII.

T. Quintii ad Nabin de justitia belli.

Loci communes a *Comparatione*, ab *Effectis*, & a *Causis*. Motus, *Ira*, & *Pudor*. Mores *viri gravis*.

Refellit argumenta, quibus se Nabis purgaverat.

Amicitia) Ad primum de foedere isto cum Lacedæmonibus respondet hoc modo:

Nobis foedus est cum regibus Spartæ legitimis, non cum Tyrannis.

Sed tu Tyrannus es.

Ergo nobis nullum tecum foedus est.

Omittit autem disputationem de societate inita cum ipso Nabi, quia nihil habebat, quod responderet.

Nobis vero) Ad secundum de occupatis Argis sic ab *effectis*:

Qui

Qui liberatores Græciæ dici volunt, Argos, & Lacedæmonem servire pati non debent.

Sed nos liberatores universæ Græciæ dici volumus.

Ergo servire duas illas nobilissimas Civitates pati non debemus.

An ut ab Jaso) *Propositionis* approbatio a *Comparatione* Minor.

At enim) Ad illud, quod cum Philippo Argivi consenserint, responderet a *Causis*.

Quod paucorum dolo, non publico actum est, non debet nocere civitati.

Sed paucorum culpa, non publico consilio & pro Philippo Argivi steterunt, & se deinde tibi dederunt.

Ergo neutrum nocere debet Argivorum libertati.

Sicque & ea defensio tollitur, quasi sponte Argivi in Nabidis potestate venerint.

Remissimus) Nos, inquit, ab hac te cura liberamus, ne velis pro nobis irasci Argivis; nos enim, si quid peccarunt, iis succedere debemus.

Thesalos) Idem urget a *comparatione*.

Magis alii populi peccarunt, quam Argivi.

Sed iis etiam libertas data est.

Ergo multo magis dari debet Argivis.

Qui infantes) *Propositionis* approbatio, quod Argivi publico consilio non adhaerent Philippo, ut supra habetur.

Servorum) Ad tertium de Servis manumissis, & divisis agris responderet, & hæc magna scelera, & cum pejora fecisse: hinc objicit eadem Argivorum per Pythagoram factam, & eorum, quos in custodia se habiturum pollicitus fuerat captis Argis, idque ex eo amplificat, quod ipse Quintus fere præfens esset.

Arist. 1. 2. c. 2. r. 10.

At enim) Utionem horum omnium ad Romanos spectare ait, qui, ut liberarent Græciam, mare traiecerunt.

Vos tamen) Ad ultimum de non violata a Nabide societate, quam cum Romanis habebat, sic ab *Effectis*.

Ille amicitiam violat, qui socios amici lædit, & cum illius hostibus se jungit.

Tu utrumque fecisti.

Ergo amicitiam violasti, quam cum Romanis habebas.

Nam &) *Assumptionis* approbatio quoad primam partem.

Et cum Philippo) *Assumptionis* secunda pars confirmata ab enumeratione eorum, quæ Nabis patraverat pro Philippo contra Romanos.

Proinde) *Conclusio*, qua hortatur, ut omissa Oratione, quæ virum popularem, & justitia studiosum deceat, ea potius dicat, quæ Tyranno conveniant.

Sententia.

Qui pro libertate bellum gerit, cum Tyranno instituire amicitiam non debet.

Si cives venia digni sunt, qui non publico consilio peccarunt.

Amicitia violatur, si socios amici pro hostibus habeas, si cum hostibus te conjungas.

Popularis oratio Tyrannum non decet.

O R A T I O N I S CXXXIV.

T. Quintii de obsidione Lacedæmonis.

Argumentum.

T Quintius, ut a consilio obsidenda Lacedæmonis averteret Socios, ita rei difficultatem exposuit.

Loci communes a causis, & ab adiunctis.

Motus, *Timor*. Mores *Ducis de futuro solliciti*.

Bene) Fingit, se quoque velle in gratiam Sociorum Lacedæmonis obsidionem aggredi.

Ceterum) Prima difficultas a necessitate hybernandi circa mania Lacedæmonis, quam probat a causis, quia lentæ esse solent urbium oppugnationes.

Quæ Mora) Secunda a labore, ac periculo, quod tam ardua obsidio importabat.

Nunc impensa) Tertia a pecuniæ, & comæatuum, hortaturque singulos, ut obsidio sine periculo suscipiatur, scribere ad suas Civitates, an necessaria suppeditare possint.

Auxiliorum) Urget hanc difficultatem ab *Adiunctis*, quod multitudo maxima militum, & auxiliorum sibi sit, quod nihil in agro hostium superfit, quod hiems accedat.

Sententia.

Oppugnatione urbium lenta res est, & obsidentibus prius sepe, quam obsessis tedium affert.

Quo plures sunt in exercitu, pluribus rebus egent.

Hiems difficilis est ad comportandum ex longinquo.

O R A T I O N I S CXXXV.

T. Quintii in Concilio Græcorum.

Argumentum.

CUM haberetur Corinthi Græcorum Concilium, Quintius, antequam in Italiam proficeretur, ita de rebus a se gestis disseruit.

Loci communes a Causis, & ab Effectis.

Motus, *Amor*. Mores *Viri boni, & amici*.

Quatuor autem præstat: Excusat, Coarguit, Admonet, Perit.

Si sine) Excusatio de tyranno Nabide relicto, quam sic pertrahat a causis: Utilius est reliqui Tyrannum, quam cum Tyranno nobilissimam Civitatem simul perire. *Arifl. l. x. c. 6. r. 73.*

Sed simul cum Nabide etiam Lacedæmon perisset.

Ergo utilius fuit eum relinqui.

Debilisatum) Propositionem confirmat ex eo quod Tyrannus relicto sit, qui ceteris nocere nequeat.

Profecti) Obiurgatio in Ætolois, qui Romanos accusaverant perfidiæ, & ambitionis, eosque sic coarguit, ab *Effectis*:

Qui exercitum ex Græcia, præsidia ex Urbibus deducit, falso accusatur perfidiæ, & ambitionis.

Sed utrumque ego statim præstabo.

Ergo falso me, & Romanos perfidiæ, & ambitionis Ætolo accusarunt.

disu.

Diffulerint) Hoc est, vanis sermonibus vulgaverint.

Reliquas) Admonitio, eaque quadruplex. 1. Ut, quod ad Romanos spectat, maiorem in posterum facias, quam dictis fidei habeant.

Libertate) 2. Ut libertate moderate utantur.

Concordia) 3. Ut concordiam inter se tueantur, allato argumento ex illius commodis, & ab incommodis, quæ ex discordia oriuntur.

Alienis) 4. Ut libertatem fide, & armis Romanorum partem ipsi per se custodirent, quo se dignos accepto beneficio præberent.

Silentio) Petit, ut sibi gratis reddantur Cives Romani, qui venundati vel ab Annibale, vel a Philippo apud eos erant in servitute.

Sententia.

Vehementioribus, quam quæ pati possit, remediis Civitas succumbit.

Ex facili, non ex dictis amici pensandi sunt.

Libertate modice utendum.

Adversus consentientes nullus Rex satis validus est: discordia, & seditio omnia opportuna infidantibus faciunt. Solatium est, cum Beneficium bene ponitur.

Ex Lib. 35.

O R A T I O N I S CXXXVI.

Minionis ad Legatos Romanos.

Argumentum.

Romanis Legatis postulantiibus restitui libertatem Græcorum Civitatibus, pro Antiocho princeps amicorum Minio ita respondet.

Loci Communes a comparatione.

Motus, *Ira*, & *Pudor*. Mores *Viri Candidi*.

Tres sunt partes, *Exordium*, *Contentio*, & *Conclusio*.

Specioso) Hic est *Syllogismus* totius Orationis.

Romani, quod ipsi faciunt, in aliis reprehendere non debent.

Sed Romani armis superatas plures ex Græcis civitatibus tenent.

Ergo reprehendere non debent Antiochum, quod idem faciat.

Specioso) *Propositio*, quam loco *Exordii* usurpat.

Qui enim) *Assumptio*.

Eandem) *Complexio*.

Itaque) *Conclusio*, qua Romanos infimulat, quasi iustitiam nihili faciant, & ex ambitione belli causam utcumque querant.

Sententia.

Bellis ut plurimum speciosus titulus prætextitur.

Quod alteri iuris statuis, eo ipse utere.

Qui ex æquo disceptari non vult, belli causam querit.

ORA-

O R A T I O N I S CXXXVII.

Legati Romani ad Minionem.

Argumentum.

Loci communes a Dissimili, & a Comparatione.

Motus, Indignatio. Mores Viri prudentis.

Partes, ut in superiori, in hac etiam tres sunt.

Fecit) Exordium, quo dictorum impudentiam coarguit, laudans Antiochum, qui hac de causa præsens eadem illa dicere non ausus fuerit.

Quid enim) Contentio huiusmodi Syllogismum habet a Dissimili:

Romani idcirco Græcas aliquot Civitates jure obtinent. quia tot annorum nunquam intermisso spatio eas tenuerunt. Sed Smyrnam, & ceteras Antiochus paucis abhinc annis occupavit.

Ergo non eas jure obtinet.

Ab Rheginis) Propositio.

Potesne) Assumptio.

Et non alias) Assumptionis approbatio.

Nam si) Proleptis, quasi idcirco in eas jus habeat Antiochus, quia & Alexandro Macedoni, & Seleuco successori antea fervierant, cui respondet a Pari.

Non minus Philippus, ejusque filii repetendi amissa jus habent, quam Antiochus majorum suorum possessiones.

Sed nullum jus Philippi filii habent. Ergo nec Antiochus.

Sed quid ego) Conclusio, qua rem integram disputandam permittit legatis Civitatibus, qui ad eam rem illuc conveniant.

Sententia.

Facit verecunde, qui malam causam alium quemlibet, quam se agere mavult.

Valere debet jus, perpetuo tempore semper usurpatum, ac nunquam intermissum.

O R A T I O N I S CXXXVIII.

Annibalis ad Antiochum de sua fide.

Argumentum.

Annibal suspensus Antiocho propter colloquia cum Villio Legato Romano habita, ita se apud Regem purgat.

Loci communes ab Effectis, & a Causis.

Motus, Confidentia. Mores Viri Constantis.

Partes sunt tres, Exordium, Contentio, & Conclusio.

Pater Amilcar) Orationis Syllogismus talis est.

Immerito illius tibi fides suspecta est, qui odium alit acerrimum in Romanos. Arist. cap. 4. lib. 2. tex. 24.

Talis ego sum.

Ergo immerito mea tibi fides suspecta est.

Pater) Approbatio prima Assumptionis a causis, & supplet vicem Exordii.

Sub hoc) Altera approbatio ab Effectis; cumque dicat se XXX. & sex annos militasse, patet undecim annorum natum esse.

missum in Hispaniam ad Asdrubalem, ut in principio Lib. 21. Livius.

Itaque) Complexio, & omnia in se crimina vera esse posse ait potius, quam benevolentiam in Romanos.

Odi) Post duplicem approbationem ponitur ipsa Assumptio, quam præterea confirmat patris Amilcaris, & Deorum testimonio.

Sententia.

Multis libet apud Principem alienis criminibus crescere.

O R A T I O N I S CXXXIX.

Quintii in concilio Achæorum contra Ætolos.

Argumentum.

Cum Legatus Antiochi, & Ætoli suas vires apud Achæos extollerent, ut secum in societatem eos contra Romanos pertraherent, ita respondit Quintius.

Loci communes ab Effectis, a Simili, & a Causis.

Motus, contemptus. Mores Viri gravis.

Partes sunt tres, Exordium, Contentio, & Conclusio. Coram quibus) In Exordio arguit dicta ab Archidamo, quippe qui non Achæis, sed Antiochi Legatis verba fecerit, quod probat sic.

Qui falsa de se prædicat, non studet se commendare iis, qui cum optime norunt.

Sed vos optime nostis Ætolos talia de se falsa prædicantes. Ergo non vobis illi se commendare, sed Legatis Antiochi voluerunt.

Achæos) Assumptio.

Itaque) Complexio.

Quod si quis) In contentione infirmat societatem Antiochum inter, & Ætolos, ut ab ea deterreat Achæos, sic a causis: Ea societas infirma est, quæ nullis innititur fundamentis.

Talis est societas inita inter Ætolos, & Antiochum, Ergo infirma est.

Mentiendo) Explicat Assumptionem exponens, quæ sibi falsa mutuo polliciti essent Antiochus, & Ætoli.

Est autem) Cum autem eorum, quæ jussisset Archidamus, Achæi ipsi satis per se testes essent, Quintius & promissa Regis falsa esse ostendit a simili: sicut in coena multa varietas, & species ferinæ carnis fieri solet condimentis ex mansuetis sue; sic inauditis exterarum gentium nominibus Syros mancipia Regis verbis extolli, ibi ad delectationem, hic ad terrorem. Et utinam) Idem probat etiam ab Effectis.

Si tanta foret Regis potentia, non venisset in Græciam sine exercitu, sine comitatu, sine pecunia.

His omnibus destitutus venit in Græciam Antiochus, Ergo falsa sunt, quæ de sua maxima potentia prædicat.

Assumptio egregie amplificatur per figuram hypotyposin.

Male) Complexio argumenti, cui & alteram subdit: non debere Achæos permittere, se quoque decipi, ut Ætoli, & Antiochus decepti sunt.

Nam quod) In Conclusionem affirmat, omnium maxime periculosum Achæis esse, si bello abstineant, fore enim victoris certam prædant.

Sententia.

Qui feroces apparent in conciliis, & concionibus, tales in acie non sunt.
 Condimentis varietas ciborum multa, & species ferinae carnis fit ex mansuetudo suae.
 Barbari haud paulo mancipiorum melius propter servilia ingenia, quam militum genus.

Ex Lib. 36.

ORATIONIS CXL.

Annibalis ad Regem Antiochum de bello.

Argumentum.

CUM ab Antiocho consultatio haberetur de Thessalis in societatem accersendis, Annibalis interrogatus sententiam ita de universo bello disseruit.

Loci communes a causis, & a comparatione.

Motus, Confidentia. Mores Viri prudentis.

Dividitur in tres partes, Exordium, Contentionem, & Perorationem.

Si ex quo) Exordium habet constantiam consilii ad auctoritatem conciliandam.

Ante enim) In contentione duo probat, accersendum esse in societatem belli Philippum, & in Italiam arma esse movenda. De Philippo ita disputat a causis.

II Socii sunt accersendi, qui fideles, & utiles tibi sint.

Arist. c. 5. l. 2. text. 56.

Ceteri inconstantes, & infirmi, Philippus & constans, & utilis Socius tibi erit.

Ergo Philippus maxime in societatem belli est accersendus.

Nam quod) Assumptionis prima pars.

Quanto igitur) Altera pars Assumptionis, & utilem futurum ad victoriam consequendam sic ostendit a Comparatione.

Philippus unus superiori bello tum Romanis, tum Aetolis restitit.

Ergo si non solum Aetolos, sed & Philippum socios habeas, non poterunt Romani resistere.

Ut meam) Complexionem urget ab exemplis sui ipsius, & Pyrrhi.

Rue igitur) Exponit, quare confidat fore, ut Philippus non recuset societatem inire cum Antiocho, quomodo sit invitandus, quid agendum, si abnuat.

De Philippo) Transit ad alteram partem, & disserit de ratione belli gerendi; quo modo scilicet antea oportuerit, & quo nunc geri debeat.

Hac suadeo) Peroratio.

Sententia.

Qui viribus inferiores sunt, quem metum in conciliis habent, eodem ad impetrandam veniam utuntur.

Is constans in bello est, cui, si semel in causam descendere, nihil integri futurum sit.

Communis utilitas societatis maximum vinculum est.

Ille peritus est belli, qui bellare bonis, malisque suis dicitur.

ORATIONIS CXLI.

Acilii Consulis ad Milites.

Argumentum.

CUM Antiochus metu Romanorum intra saltum Thermopylarum se recepisset, invitatis etiam Aetolis ad cacumina montium defendenda, Acilius milites ad pugnam inflammat, rei facilitate, & magnitudine praemiorum propolita.

Loci communes a Comparatione, a Causis, & a Consequentiis.

Motus, Confidentia. Mores Viri fortis.

Facilitas ostenditur a comparatione majorum.

Difficilius fuit saltum superare Macedonico bello, quam hunc.

Sed vos ipsi tunc superastis saltum ad Aoum flumen in Epiro.

Ergo hunc multo facilius superabitis.

Plerisque) Assumptio, & omnium ordinum dicit, hoc est peditum, Equitum, Ducum, qui contra Macedones ad Aoum pugnaverant.

Macedonico) Propositio.

Quippe) Propositionis approbatio per quadruplicem comparationem, saltum, munitionum, militum, Ducum.

Summa virium) Sic deinde argumentatur a Causis.

Ab eo non est timendum, qui maxime timet, & fociis insidis confidit. Arist. c. 5. l. 2. t. 41.

Sed Antiochus maxime timet, & Aetoli, quibus fidit, infideles sunt.

Ergo nihil nobis est ab Antiocho timendum.

Summa) Assumptionis secunda pars, quam confirmat ab Effectis.

Rex ipse) Prima pars Assumptionis, itidem ab Effectis, quam praeterea urget a Comparatione Spartanorum, qui contra Persem pugnaturos non intra saltum, ut Antiochus, sed ante fauces confiterant.

Quod quantum) Eundem scilicet timorem ostenderant recipientes se intra saltum, ac si muris alicujus urbis inclusissent.

Illud) A praemiis victoriam consequentibus sic milites inflammat.

Ad eam victoriam aspirare debetis, cujus praemia sunt Graeciae libertas, maxima praeda, & terrarum imperium.

Sed haec omnia consequentur victoriam, quam ex Antiocho reportabitis.

Ergo ad eam aspirare totis viribus debetis.

In hac) Complexio argumenti.

Sententia.

Dux ille ignavus est, qui novus maritus, velut faginatus nuptialibus coenis, ad pugnam procedit.
 Ingratis, & vanis sociis non est fidendum.

O R A T I O N I S CXLII.

T. Quintii de Zacyntho in concilio Achæorum

Argumentum.

CUM disceptatio de Insula Zacyntho, quam Achæi occupaverant, Quintii arbitrio permittenda esset, ita ille insulam Romanis adjudicavit.

Loci communes a causis, & a simili.

Motus, *Amor*. Mores viri iusti, & prudentis.

Argumentum Orationis tale est a causa finali:

Si utilis esset Achæis possessio Zacythi, eam illis adjudicarem.

Sed non est utilis.

Ergo nec possum adjudicare.

Si utilem) *Propositio*. *Auffer esset*, inquit, id nimirum suaderem Senatui populoque Romano.

Ceterum) *Assumptionis* approbatio a Simili.

O R A T I O N I S CXLIII.

T. Quintii ad Consulem pro Ætolis

Argumentum.

Hortatur Quintius Atilium Consulem, ne Urbem Ætoliarum Naupactum, quam vi summa obsidebat, evertat, sed potentibus veniam det.

Loci communes a causis.

Motus, *Timor*, & *Emulatio*. Mores viri de Rep. solliciti.

Tota admonitio hoc uno *Syllogismo* continetur a causis:

Id tibi curæ esse debet, quod e Rep. nostra est.

Sed e Rep. nostra est hanc obsidionem solvere.

Ergo id maxime facere debes.

Utrum) *Assumptio*.

Ecquid) *Assumptionis* approbatio: amplificans enim res a Philippo gestas emulationem, & timorem movet, ex *Arist.* 1. 2. c. 11. s. 116. & c. 5. ejusdem lib. 1. 41.

Sententia.

Non tam interest Reip. hostis imbecillioris vires, & opes minui, quam suspensum, eumque potentem socium non supra modum crescere.

O R A T I O N I S CXLIV.

T. Quintii ad supplices Ætolos

Argumentum.

CUM in urbe Naupacti obsidione pressi impensius orarent Quintium, ut gentis suæ miseretur, hac oratione eis Quintius respondet.

Motus, *Amor*. Mores viri clementis.

Fortuna) Eos coarguit, quod sibi causa fuerint tot malorum, simulque se & moderatum, & prudentem exhibet.

Ego

Ego tamen) Testatus egregiam suam in omnes Græcos voluntatem, jubet Oratores mittere, seque iis offert apud Consulem deprecatorem.

Sententia.

Fortuna delinquentium facit, ut vir sapiens iræ, & orationi temperet.

Vir bonus ne ingratis quidem benefacere abstitit.

Ex Lib. 37.

O R A T I O N I S CXLV.

Eumenis in Concilio de Pace

Argumentum.

CUM Æmilio Pratori, & Rhodiis videretur non abnuenda pax Antiocho petenti, eam Eumenes tali oratione dissuasit.

Loci communes ab *Adjunctis*, & ab *Effectis*.

Motus, *Pudor*, & *Metus*. Mores viri *Constantis*.

Dissuadens igitur hoc imprimis utitur argumento:

Eam pacem rejicere debemus, quæ neque est honesta, neque certa.

Pax cum Antiocho neque honesta nobis est, neque certa.

Eam igitur rejicere debemus.

Eumenis) *Assumptio*.

Qui enim) *Assumptionis* approbatio ab *adjunctis* quoad utramque partem.

Quæro) Inde aliam ducit rationem ab *Effectis*.

Ea Pax rejicienda est, quæ maximum nobis parit incommodum.

Sed hæc pax maximo nobis incommoda futura est.

Ergo rejicienda.

Probat *Assumptionem*, quia cum necesse sit etiam pace composita adhuc in Asia manere, socios exhausti præbendis comitatibus; si vero pacem Consul abnuat, opus erit rursus reparare bellum, quod nunc facili negotio confici possit.

Sententia.

Nulla est ea Pax, quæ rei exitum imponere non potest. Rarum non est, quod sine auctoritate Senatus, sine jussu Populi peragitur.

O R A T I O N I S CXLVI.

P. Scipionis ad Legatum Antiochi

Argumentum.

P. Scipio fratris Legatus promittenti Legato Antiochi pace impetranda magnum auri pondus, & regni societatem ita respondet.

Loci communes a *Dissimili*.

Motus, *Timor*. Mores viri *humani*, & *prudentis*.

Partes sunt tres, *Exordium*, *Contentio*, & *Conclusio*.

Quod

Quod Romanos) In Exordio castigat petulantiam Legati, tum quia Romanos auro corrumpi posse speraverat, tum quia visis dari æquam pacem petebat.

Lysimachia) Ad utrumque respondit in *Contentione*; & in primis quoad conditiones pacis tali ratione a *Dissimili*.

Si par nobis bello esset Antiochus, jure æquas peteret belli conditiones.

Sed non est.

Ergo non debet a nobis æquam pacem petere.

Lysimachia) *Propositio*.

Concesso) *Assumptio cum Complexione*.

Ego) Quoad munera, ait, se filium suum donum ab Antiocho accepturum, alia nequaquam, & privatam gratiam inde promittit, publice nihil.

Quod in præsentia) *Conclusio*, qua hortatur, ut quamlibet potius pacem accipiat, quam rem armis rursus permittat.

Sensentia.

Alios noscere non potest, qui suam fortunam ignorat.

Nulla est disceptatio ex æquo, ubi imperium visis patendum sit.

Privata gratia, non publica, pro privato beneficio debetur.

ORATIONIS CXLVII.

Zenodis Legati Antiochi pacem a Romanis petentis.

Loci communes a *Comparatione*.

Motus, *Lenitas*. Mores viri *supplicis*.

Non tam) Ad quaslibet pacis condiciones accipiendas se paratum ostendit, ut eo magis sibi Romanos placet; & ut magis ad lenitatem inclinet, tali utitur Syllogismo a *Comparatione*.

Romani viatores Regibus, Populisque visis parcere solent. *Arist. l. 2. c. 3. §. 16.*

Sed hæc est maxima omnium victoriarum.

Ergo visio Antiocho maxime placari esse debent.

Maximo) *Propositio*.

Quanto) *Assumptio cum Complexione*.

Posti jam) *Complexionem* urget, quod cum jam nulli sint hostes, quippe domini generis humani, parcere suis debebant.

ORATIONIS CXLVIII.

P. Scipionis condiciones pacis recensentis.

Loci communes ab *Effectis*, & a *Comparatione*.

Motus, *Timor*. Mores viri in *victoria moderari*.

Duo præstat, Romanorum moderationem commendat, & condiciones pacis assert.

Romani) Magna igitur, & eadem tam in adversis, quam in secundis rebus esse Romanos ait animi moderatione, quod probat ab *Effectis*: nam & Annibali victori non cessant, & viso pepercit, ipsi vero Antiocho jam viso eandem pacem dabant, quam obtulerat, priusquam vinceretur.

Europa) Pacis condiciones præscribit.

In deteriore) Minatur peiora, nisi hæc accipiat, usus tali argumento a *comparatione*.

Iniquas pacis condiciones habet Antiochus, quia sero pacem fecit.

Ergo iniquiores habebit, si serius faciat.

Si nunc) Id autem confirmat, quia Romani, qui maximam Regis potentiam deprimere poterunt, multo facilius frastantiam, & debilitatam omnino tollent.

Sensentia.

Sapientum virorum animos neque secundæ res efferunt, neque adversæ minuant.

In deteriore sua fortuna plerumque pacem facit, qui serius facit.

Regum majestas difficilior a summo fastigio ad medium detrahitur, quam a mediis ad ima præcipitatur.

ORATIONIS CXLIX.

Eumenis in Senatu Romano

Argumentum.

Pace cum Antiocho composita, Eumenes sua in Pop. Romanum merita apud Patres recenset, petique præmia, contradicentibus Rhodiis.

Loci communes a *Causis*, ab *Enumeratione*, a *Comparatione*.

Motus, *Gratia*. Mores viri *modesti*, & *benemeriti*.

Tres sunt partes, *Exordium*, *Contentio*, & *Pervasio*.

Perseverassem) Sumitur *Exordium* a causa dicendi, quæ talis est.

Necesse est, ut vel ante, vel post Rhodios dicam.

Sed difficilior erit oratio mea, si dicam post Rhodios.

Ergo debui ante eos verba facere.

Perseverassem) *Propositio*.

Que quidem) *Assumptio*, & ejus approbatio: difficile enim futurum erat respondere Rhodiis, qui libertatem Græcis Civitatibus peturi videbantur, neque inimico in me animo, neque ex privata aliqua utilitate.

Quo impetrato) Ostendit igitur ab *honesto*, antequam de se ipse loquatur, non esse admittenda Rhodiorum postulata, tali ratione:

Non debetis ex Sociis vestris alios nimium deprimere, alios nimium extollere.

Sed admittentes Rhodiorum postulata eos nimium extollitis, me nimium deprimitis.

Ergo eorum postulata admittere non debetis.

Quo impetrato) *Assumptionis* approbatio quoad utramque partem.

Hæc vos) *Propositio*; eamque magis urget, quod sic melior futura esset conditio Civitatum, quæ contra Romanos bellaverant, quam Eumenes socii Regis.

Quod ad me) In *contentione* suam modestiam præfatus, qui tria maxime faceret, amicitiam, & benevolentiam cum Romanis, & honorem, qui sibi ab iis haberetur, ex *Arist. l. 2. c. 4. §. 23.* ostendit se de Romana Rep. optime meritum, recensens quæcumque ipse, & Pater suus pro Romanis fecerant.

Hanc ego) Merita Patris amplificat ad *adjunctis* temporis, constantiæ, & mortis. *Arist. l. 2. c. 7. §. 81.*

Hujus ego) Sui ipsius merita, eaque amplificat a commodis, quæ recufaverat ab Antiocho oblata; ab incommodis, quæ passus fuerat; a studio, quo Romanis Imperatoribus semper paruerat. *Ex eodem loc. cit. Arist.*

Non sum hoc) Hæc est Complexio argumenti a partium Enumeratione: affirmat enim, quod negare per modestiam videtur.

Masaniſſa) Sua deinde extollit merita a comparatione minorum:

Multo majori dignus est præmio, qui voluntate semper Vobis fuit socius, quam qui ex hoste factus est necessitate socius.

Sed Masaniſſa ex hoste factus vobis necessitate socius, tamen multa obtinuit.

Ergo mihi, qui Patris exemplo semper Vobis voluntate fui socius, multo majora debentur.

Masaniſſa) Assumptionis approbatio.

Quo tandem) Complexio.

Quid ergo) Peroratio habet Regis postulata, & refutat, quod deinde Rhodii petiti erant; magis enim conveniens est videbatur benemeritis sociis consulere, quam Civitatibus hostium.

Sententiæ.

Moderati ii sunt, qui non solum nihil, quod contra alios sit, sed ne quod ab ipsis quidem pertinet, petunt. Satiùs est cedere aliquando intra fines sui juris, quam nimis pertinaciter tendere in eo obtinendo. Æquius est sociis benemeritis, quam hostibus consuli.

ORATIONIS CL.

Rhodium in Senatu contra Eumenis postulata.

Loci communes ab Antecedentibus, a Causis, a Comparatione, a Dissimili, & Simili.

Motus, Amor, & Lenitas. Mores hominum libertatem amantium.

Dividitur in tres partes, Exordium, Contentionem, & Perorationem.

Nihil nobis) In Exordio invitos se dicunt cum Eumene hospite discipulare, causam autem diversam hujus voluntatis causam esse, quod ipse Rex omnia imperio subiecta, Rhodii libera Civitas libertatem omnibus esse vellent, utrumque ad conciliandam benevolentiam, ex Arist. l. 2. c. 4. r. 23.

Utrumque) Ceterum minime perplexam futuram deliberationem maxime se considerare ostendunt, hoc argumento.

Perplexæ esset deliberatio, si non alia præmia dari Eumeni possent.

Sed alia multa sunt, quæ obtinere a Vobis potest, præter Civitates Græcorum.

Ergo minime perplexa hæc Vobis deliberatio futura est.

Sicque refelluntur rationes omnes Eumenis, ex suis, Patriſque meritis petite.

Nam si) Propositio, & ejus approbatio.

Sed ab hac) Assumptio, & recenseantur omnes Provinciæ, quas pro liberis Civitatibus Romani dare poterant Eumeni.

Licet ergo) Complexio.

Et meminisse) Complexioni superioris Argumenti aliud annexitur sumptum ab Antecedentibus, & est hujusmodi:

Quod videri Philippo fecistis, idem videri Antiocho facere debetis.

Sed videri Philippo omnes Civitates Liberas esse voluistis.

Ergo & videri Antiocho Græcorum Civitates vindicare in libertatem debetis.

Quem simulam) Approbatio quædam esse videtur Propositionis, quoad Comparationem Parium, sed & alia ratione confirmatur a Causis.

Post victoriam tueri debetis, quod bello quaesivistis.

Sed utroque bello gloriam Vobis, & libertatem Græcis Civitatibus paratis.

Ergo videri Antiocho æque, ac videri Philippo libertatem Græcorum tueri debetis, adeoque & gloriam a Vobis partam.

Alia enim) Assumptionis prima pars illustrata a Dissimilibus.

Quæ paræ) Propositionis quædam expositio: nam minus laborandum Romanis est, ut tuncantur post victoriam, quæ bello parantur.

Genis) Altera Assumptionis pars.

Hoc patrocinium) Complexio.

Non quæ) Occurrit Prolepsis, quasi Græcorum Colonia in Asia revera Græcæ urbes non sint, quod negat sumpto argumento a causis:

Græcæ Civitates sunt, quæ Græcorum artibus, & virtutibus delectantur.

Sed Colonia Græcorum in Asia Græcas artes, ac virtutes colunt.

Ergo sunt Græcæ Urbes æque, ac ex quæ sunt in Europa.

Certare) Assumptio. Rhodii quoque erant in Asia, & Coloni Græcorum.

Aditis) Assumptionis approbatio a testimonio Romanorum.

Masilienses) Idem confirmat a comparatione Masiliensium: Si qua Colonia Græcorum mutasset mores, maxime Masilienses inter tot barbaras Gentes constituti.

Sed & hi non mutarunt.

Ergo multo minus Colonia in Asia existentes.

Masiliam ædificaverunt Phœnices Asiatici, teste Ammiano.

Terminus est) Tandem arguit a Simili:

Romani tales sunt in ultimis terrarum partibus æque, ac Romæ.

Sed Græci Romanorum animos gerunt.

Ergo æque sunt Græci in Asia, ac in Europa.

Terminus) Propositio.

Barbari) Assumptionis approbatio a Dissimili.

Græci) Ipsa Assumptio, habent scilicet Græci Romanorum animos pro tuenda libertate, non fortunam, ut aliorum etiam imperium suis viribus amplectantur.

At enim) Confutatur id, quod Eumenes dixerat, non esse relinquendam libertatem Græcis Civitatibus, quia contra Romanos arma tulerunt: sic a comparatione majorum: Inter alias Carthago ipsa contra vos toties arma tulit.

Sed tum ceteris, tum etiam Carthagini libertatem reliquistis.

Ergo multo magis Græcis Asiæ Urbibus.

Huic vestro) Complexio.

Rhodi) *Pervasio*, qua modeste attingit commemorationem rerum omnium a Rhodiis pro Romana Rep. gestarum, & gloriam innuit, quæ ex data Græcis omnibus libertate Romanis consecutura est.

Sententia.

Reges, & liberas Civitates natura ipsa, quæ potentissima est, disjungit.
Illa perfecta victoria, quæ gloriosa pariter, & dives est.
Alia aliis & honesta, & probabilis armorum causa est.
Quæ parare, & quærere arduum fuit, tueri sæpe est difficilius.
Terra mutata non mutat genus, & mores.
Mores, leges, & ingenium sincerum, atque integrum a contagione accolarum servare difficile est.

Ex Lib. 38.

O R A T I O N I S C L I.

Manlii consulis ad Milites

Argumentum.

Manlius Consul ducturus in Gallogræcos exercitum, qui Antiochum armis juerant, ita milites hortatur, ut Gallorum nomen inane timeant.

Loci communes ab *Antecedentibus*, a *Comparatione*, a *Causis*.

Motus, *Contemptus*. Mores *Magnanimi Ducis*.

Tres sunt partes, *Exordium*, *Contentio*, & *Conclusio*. & *Non me*) *Prolepsis* est in *Exordio* de Gallorum virtute, & causa afferuntur, cur eam sibi inclytam famam apud minime feroces Asiæ gentes paraverunt, omnia in contemptum, ex *Arist.* l. 2. c. 11. p. 117.

Sed hæc) In *Contentione* respondet *Prolepsis*, non esse timendos Romanis Gallos, qui Asiæ populis terrori sint, idque probat multis argumentis.

Semel) 1. ab *Antecedentibus*.

Timere non debemus Gentem, quam toties vicimus, *Arist.* l. 2. c. 5. p. 41.

Sed Gallos per ducentos jam annos toties vicimus.

Ergo eos nunc timere non debemus.

Jam usu) 2. a *Causis*.

Il minime terrori esse debent, qui primo impetu feroces, statim deinde propter molliorem corporum demittunt animos.

Tales sunt Galli. Ergo ii nobis terrori esse non debent.

Ex loc. cit. Arist.

Non legionibus) 3. a *Comparatione*.

Ut in singularibus certaminibus singuli milites, ita in pugna exercitus se habet.

Sed in singularibus certaminibus Romani Gallis meliores sunt.

Ergo & in pugna.

Et illis) 4. a *Comparatione Majorum*.

Majores nostri feroces illos, & veros Gallos toties vicerunt.

Sed hi longe inferiores sunt, & degeneres.

Ergo multo facilius nobis erit eos vincere. *Arist.* l. 2. c. 5. p. 43.

Sicut in) *Assumptionis* multiplex Approbatio, & primo a *Simili*.

Macedones) ab *Exemplis*.

Generosus) a *Causa* virtutis efficiente.

Phryges) Hæc est argumenti *Complexio*.

Aratus) Confirmatur eadem *Assumptio* ab *Effectis*.

Nelite) Deinde a *Simili*, & *disimilibus Causis*.

Vobis) Tandem a *Comparatione*.

Vobis Asiæ amœnitas officere, qui Romulum Marte genitum auctorem gentis habetis:

Ergo multo magis Gallos eadem amœnitas corrumpit.

Hoc tamen) *Conclusio*, qua occurrit alteri *Prolepsi*, quasi minime gloriosum Romanis futurum sit Gallogræcos vincere tot illecebris depravatos. Respondet igitur, tales quidem eos revera esse, fama tamen apud timidos Græcos eadem valere, sicque rem non modo facilem, quam apud socios gloriosam ostendit.

Sententia.

Multa in bellis etiam de industria composita ad terrorem valent.

Barbarorum primus impetus gravis est, quem fervido ingenio, & cæca ira effundunt.

Non tantum semina ad servandam indolem valent, quantum terræ proprietates, calique, sub quo aluntur mutant. Peregrinæ voluptates ad extinguendum vigorem animorum plurimum possunt.

O R A T I O N I S C L I I.

L. Furii, & L. Æmilii contra Manlium de Triumpho

Argumentum.

Vicis Gallogræcis, Cn. Manlius triumphum a Senatu petebat, cui L. Furius, & L. Æmilii duo ex decem Legatis missis in Asiam ita adversantur.

Loci communes a *Comparatione*, ab *Adjunctis*, & a *Disimili*.

Motus, *Ira*, & *Indignatio*. Mores hominum *justitiæ*, & *paci studentium*.

Partes sunt tres, *Narratio*, *Contentio*, & *Epilogus*.

Legatos) *Narratio* habet duo Manlii crimina, quod pacem cum Antiocho factam turbare voluerit, & quod arma intulerit Gallogræcis injussu Populi, & sine auctoritate Senatus.

Quod quem) Primum crimen omittunt, quia perficere non potuerat, quod optabat: alterum sic pertrahunt ab honesto: Qui de sua sententia bellum movit, & temere administravit, triumphum non meretur.

Manlius de sua sententia bellum Gallogræcis movit, illudque temere administravit.

Ergo non meretur triumphum.

Quod quem) *Propositionis* approbatio quoad primam partem, a *Comparatione* aliorum bellorum, quæ paulo ante a Romanis gesta fuerant.

T. Livii Tom. VI.

Quid eorum) *Assumptionis* prima pars.

At eo ipso) Amplificat secundam partem *Assumptionis* ab *Adjunctis*:

Qui duxit exercitum, quo non debuit, is temere bellum gessit.

Manlius in gratiam Attali duxit exercitum, quo non debuit. Temere igitur bellum gessit, non iuste, & legitime. Non enim recta ad hostes movit, sed per devias Provincias quasi Attali mercenarius profectus est.

Bellum autem) Prosequuntur idem argumentum, hoc modo: Qui iniquo loco cum hostibus pugnavit, temere bellum gessit.

Sed bis iniquo loco cum hostibus Manlius pugnavit.

Ergo temere bellum gessit.

Tu vero) Ne parva victoria Manlius se excuset, eam adscribunt tum Deorum patrocinio, tum illius Gentis, quæ vieta fuerat, timiditati. *Arist. l. 3. c. 15. f. 115.*

Bis cum iis) Tum deinde *Assumptionem* subiiciunt.

Quid igitur) Repetunt responsum supra allatum ad *Prolepsin* de parva victoria; timiditatem hostium in causa fuisse, cur Romani vicerint, eamque probant a *Dissimili*:

A Thracibus cladem magnam accepit.

Ergo a Gallogræcis victus fuisset, si non in timidos hostes incidisset.

Pro his) *Complexio primi Syllogismi*.

Sis nihil) Quam *Complexionem* urget ab *Exemplis Dissimilibus*.

An satis esset) De bello enim cum Antiocho consulti sunt Feciales, ipsine Regi bellum indicendum foret, an satis esset alicui ex illius præsidiiis nuntiari.

Vultis ergo) *Epilogus eorum*, quæ supra recensentur, & *orationem recenti*, & *dissimili exemplo* concludunt.

Sententia.

Antequam arma inferantur, mitti Legati, res repeti, & indicere bellum debet.

Prudens Imperator loco æquo, & suo tempore pugnare debet.

Merito triumphum a Patribus petit bello gesto, qui iis auctoribus gessit.

O R A T I O CLIII.

Cn. Manlii pro triumpho in Senatu.

Loci communes a Causis, a Comparatione, a Genere, & ab Enumeratione.

Motus. Invidia. Mores Viri innocentis, & benemeriti. Partes sunt quatuor, Exordium, Propositio, Consensus, & Conclusio.

Tribuni) *Exordium* malignitatis accusat & Adversarios, & Patres Consc. per *comparationem imparium*: Adversarios quidem tali ratione:

Turpe est, decem Legatos negare Imperatori, quod non negatur a Tribunis Plebis.

Sed Tribuni non modo mihi triumphum non negant, sed parati sunt etiam referre.

Ergo id mihi negare Decem Legatos turpe est.

Tri-

Tribunis) *Propositionis* approbatio quoad Tribunos.

Quibus ego) *Assumptio*.

Ex decem) *Propositio*, & ejus approbatio quoad Legatos.

Nullius) Leniter deinde, & modeste Patres ipsos perstringit, hoc modo:

Qui Fabio Labeoni triumphum concessere negatum a Tribunis, non debent cum mihi negare.

Sed Patres triumphum concessere Fabio negatum a Tribunis.

Ergo cum mihi negare non debent.

Propositio probatur dissimilitudine rerum ab utroque gestatum; & sic benevolentiam sibi conciliat, qui per invidiam debito honore fraudetur. *ex Arist. l. 2. c. 4. f. 25.*

Duplex) *Propositio* tum universalis totius Orationis, tum deinde particularis primæ partis; & allata divisio *Dociles Auditores* facit. *Arist. l. 3. c. 14. f. 106.*

Non sum) Per figuram *Præteritionem* primum argumentum pertrahit de jure belli, a *Genere*:

Omnes Galli acerrimi hostes sunt Populi Romani.

Sed & Gallogræci ex iis sunt.

Ergo hostes Pop. Romani, adeoque iusto bello oppressi.

Gallos) Idem probat a *Causis*.

Iustum est bellum, quod suscipitur pro liberandis a gravissima servitute sociis. *Arist. l. 1. c. 13. f. 244.*

Sed Gallogræci gravissima servitute oppressos socios tenebant.

Ergo iustum fuit bellum contra ipsos susceptum.

Assumptio amplificatur ab *Effectis*.

At enim) *Prolepsis* sumpta a *Simili exemplo*, quæ sic se habet:

Quod Galli Delphicum templum spoliaverint, non eos idcirco Romani ulti sunt.

Ergo neque ulcisci debuerunt, quod Asiam popularentur.

Equidem) Respondet a *Causis*:

Nostra defendere debemus, non aliena.

Sed Asia tunc aliena erat, nunc nostra est.

Ergo eam defendere modo suscepto bello debuimus.

Equidem aliquid) *Assumptio* illustrata ab *Effectis*.

An nisi) Urget idem argumentum a *comparatione minorum*.

Minus vexabant Asiam quænta Antiochi præsidia, quam armati Gallorum exercitus.

Sed pro liberanda Asia deduci Antiochi præsidia voluistis.

Ergo multo magis cohibere Gallorum impetus debuimus.

Sed qui ego) Hæcenus ostendit iuste a se bellum susceptum contra Gallogræcos, nunc probat bellum, quod ipse administravit, indicium fuisse decreto Senatui, & lege Populi.

Qui bellum indixit Antiocho, indixit & ceteris, qui pro Antiocho pugnant.

Sed Galli maxime in exercitu Antiochi erant.

Ergo & iis indicium est publica auctoritate bellum.

Te L. Scipio) *Propositionis*, & *Assumptionis* approbationes a testimonio L. Scipionis, qui vicerat Antiochum.

Sed simul) *Propositio*.

In qua causa) *Assumptio*, simulque exponit, se prius optinuisse tentasse, quam arma traheret, sed recusasse Gallos quamlibet conditionem.

Nunc quoniam) Descendit ad secundam *contentionis* partem, diluitque alterum, quod obiciebant Adversarii, temere a se gestum bellum fuisse. *Arist. lib. 3. c. 15. rex. 117.* Argumentum

Quid eorum) *Assumptionis* prima pars.

At eo ipso) Amplificat secundam partem *Assumptionis* ab *Adjunctis*:

Qui duxit exercitum, quo non debuit, is temere bellum gessit.

Manlius in gratiam Attali duxit exercitum, quo non debuit. Temere igitur bellum gessit, non iuste, & legitime.

Non enim recta ad hostes movit, sed per devias Provincias quasi Attali mercenarius profectus est.

Bellum autem) Prosequuntur idem argumentum, hoc modo: Qui iniquo loco cum hostibus pugnavit, temere bellum gessit.

Sed bis iniquo loco cum hostibus Manlius pugnavit. Ergo temere bellum gessit.

Tu vero) Ne parva victoria Manlius se excuset, eam ascribunt tum Deorum patrocinio, tum illius Gentis, quæ vi-
cta fuerat, timiditati. *Arist. l. 3. c. 15. f. 115.*

Bis cum iis) Tum deinde *Assumptionem* subiiciunt.

Quid igitur) Repetunt responsum supra allatam ad *Prolepsin* de parva victoria; timiditatem hostium in causa fuisse, cur Romani vicerint, eamque probant a *Diffimili*:

A Thracibus cladem magnam accepit.

Ergo a Gallogræcis victus fuisset, si non in timidos hostes incidisset.

Pro his) *Complexio primi Syllogismi.*

Sis nihil) Quam *Complexionem* urget ab *Exemplis Dissimilibus*.

An satis esset) De bello enim cum Antiocho consulti sunt Feciales, ipse Regi bellum indicendum foret, an satis esset alicui ex illius præsidii nuntiarum.

Vultis ergo) *Epilogus eorum*, quæ supra recensentur, & *orationem* recentem, & *dissimili exemplo* concludunt.

Sententia.

Antequam arma inferantur, mitti Legati, res repeti, & iudici bellum debet.

Prudens Imperator loco æquo, & suo tempore pugnare debet.

Merito triumphum a Patribus petit bello gesto, qui iis adversariis gessit.

O R A T I O CLIII.

Cn. Manlii pro triumpho in Senatu.

Loci communes a Causis, a Comparatione, a Genere, & ab Enumeratione.

Motus. Invidia. Mores Viri innocentis, & benemeriti. Partes sunt quatuor, *Exordium, Propositio, Contentio, & Conclusio.*

Tribuni) *Exordium* malignitatis accusat & Adversarios, & Patres Consc. per *comparationem imparium*: Adversarios quidem tali ratione:

Turpe est, decem Legatos negare Imperatori, quod non negatur a Tribunis Plebis.

Sed Tribuni non modo mihi triumphum non negant, sed parati sunt etiam referre.

Ergo id mihi negare Decem Legatos turpe est.

Tri-

Tribunis) *Propositionis* approbatio quoad Tribunos.

Quibus ego) *Assumptio.*

Ex decem) *Propositio*, & ejus approbatio quoad Legatos.

Nullius) Leniter deinde, & modeste Patres ipsos perstringit, hoc modo:

Qui Fabio Labeoni triumphum concessere negatum a Tribunis, non debent cum mihi negare.

Sed Patres triumphum concessere Fabio negatum a Tribunis. Ergo eum mihi negare non debent.

Propositio probatur dissimilitudine rerum ab utroque gestatum; & sic benevolentiam sibi conciliat, qui per invidiam debito honore fraudetur. *ex Arist. l. 2. c. 4. f. 25.*

Duplex) *Propositio* tum universalis totius Orationis, tum deinde particularis primæ partis; & allata divisio *Dociles* Auditores facit. *Arist. l. 3. c. 14. f. 106.*

Non sum) Per figuram *Præteritionem* primum argumentum pertractat de jure belli, a *Genere*:

Omnes Galli acerrimi hostes sunt Populi Romani. Sed & Gallogræci ex iis sunt.

Ergo hostes Pop. Romani, adeoque iusto bello oppressi. Gallos) Idem probat a *Causis*.

Iustum est bellum, quod suscipitur pro liberandis a gravissima servitute sociis. *Arist. l. 3. c. 13. f. 244.*

Sed Gallogræci gravissima servitute oppressos socios tenebant.

Ergo iustum fuit bellum contra ipsos susceptum. *Assumptio* amplificatur ab *Effectis*.

At enim) *Prolepsis* sumpta a *Simili exemplo*, quæ sic se habet:

Quod Galli Delphicum templum spoliaverint, non eos idcirco Romani ulii sunt.

Ergo neque ulcisci debuerunt, quod Asiam popularentur. *Equidem*) Respondet a *Causis*:

Nostra defendere debemus, non aliena. Sed Asia tunc aliena erat, nunc nostra est.

Ergo eam defendere modo suscepto bello debuimus. *Equidem aliquid*) *Assumptio* illustrata ab *Effectis*.

An nisi) Urget idem argumentum a *comparatione minorum*.

Minus vexabant Asiam quæta Antiochi præsidia, quam armati Gallorum exercitus.

Sed pro liberanda Asia deduci Antiochi præsidia voluistis. Ergo multo magis cohibere Gallorum imperus debuimus.

Sed qui ego) Hæcenus ostendit iuste a se bellum susceptum contra Gallogræcos, nunc probat bellum, quod ipse administravit, iudicium fuisse decreto Senatû, & lege Populi.

Qui bellum indixit Antiocho, indixit & ceteris, qui pro Antiocho pugnant.

Sed Galli maxime in exercitu Antiochi erant. Ergo & iis iudicium est publica auctoritate bellum.

Te L. Scipio) *Propositionis*, & *Assumptionis* approbationes a testimonio L. Scipionis, qui vicerat Antiochum.

Sed si non) *Propositio*.

In qua causa) *Assumptio*, simulque exponit, se prius omnia tentasse, quam arma traderet, sed recusasse Gallos quamlibet conditionem.

Nunc quoniam) Descendit ad secundam *contentionis* partem, diluitque alterum, quod obiciebant Adversarii, temere a se bellum bellum fuisse. *Arist. lib. 3. c. 15. sex. 117.* Argumentum

tum autem est huiusmodi, quod videtur esse *ab Adjunctis*.

Temere bellum non gessit, qui prospero eventu, & optimo consilio illud gessit.

Sed ego bellum gessi prospero eventu, & optimo consilio. Ergo non temere.

In quo) Ostendit, se causae maxime confidere. *l. 2. c. 5. s. 60.* quamobrem hic etiam, licet non expressa, tamen latet *Assumptio*.

Sed ego) Sic igitur quoad prosperum eventum argumentatur, quae erat *Assumptionis* prima pars, ex veteri instituto Romanorum.

Romani improbare non solent, quod dii comprobarent.

Ergo in me improbare non debetis, quod dii comprobaverunt.

Iniquo enim) Confirmat secundam partem *Assumptionis*, quod alia ratione vinci non potuerint, ut qui sunt inclusi moribus, quam sola oppugnatione, quod loco iniquo alii quoque Imperatores sine reprehensione pugnauerint.

Equidem) Tandem hoc utitur contra Adversarios *Dilemma*te:

Aut ignavi erant hostes, aut maxime timendi.

Si ignavi: nullum ergo erat periculum nobis etiam iniquo loco cum iis pugnantis.

Si timendi: Ergo tantae victoriae triumphus non est negandus.

Cæca) Adversariorum invidiam mentem hoc *Epiphonemate* obijciat.

An etiam) Præmissa petitione veniæ, quod longiori uteretur Oratione, purgat & cladem in Thracia montibus acceptam, duplici ex causa, tum quod in locis iniquis vitare insidias non poterit, tum quod ipse deinde hostes ita ceciderit, ut illi soli victoriae Triumphus debeatur.

Sed jam) *Conclusio* totius Orationis.

Sententiæ.

Rei per se ipsi æstimandi sunt, remota universæ gentis infamia, atque invidia.

Indomiti, atque implacabiles vi, & armis cohibendi sunt. Nullius calumniam subiicienda, quæ dii comprobaverant.

Cæca invidia est, nec quicquam aliud scit, quam detestare virtutes, corrumpere honores, ac præmia eorum.

Nemo saltus patentes, qui angusti sint, & plana ex arduis, & culta ex silvestribus facere potest.

O R A T I O N I S CLIV.

P. Scipionis ad Populum contra Tribunos

Argumentum.

Accusatus P. Scipio a Tribunis, cum rostra ascendisset, sic Populum allocutus est.

Motus, *Amor*. Mores *Viri magnanimi*.

Hoc die) Commemorat prælium, quod eo ipso die in Africa cum Annibale, & Pænis commiserat.

Itaque) Optimum esse ait, & se ire in Capitolium ad gratias

tias Diis agendas pro tot rebus feliciter gestis, & sequi Populum pro similibus impetrandis.

Ita si) Non magis ait, se fuisse a Populo ornatum honoribus, quam ipse rebus gerendis egregie responderit; ad captandam benevolentiam. *l. 2. c. 4. s. 23. C. 25.*

Sententiæ.

Festis diebus litibus, & iurgiis superfederi æquum est. Orandus Deus est, ut semper bonos Principes habeamus.

O R A T I O N I S CLV.

Tribunorum contra P. Scipionem ad Populum

Argumentum.

Cum non compareret citatus P. Scipio, qui in Liternum concesserat, Tribuni ita in eum Populi iram concitare conantur.

Loci communes a *Comparatione*.

Motus, *ira*, & *Pudor*. Mores *hominum inimicorum*.

Haberi) Increpat populum, qui sequutus Africanum in Capitolium tribunos reliquerat, & merito ait, eos a suo illo Duce relictos esse.

Et tantum) Hortantur, ut Scipionem e villa revocent ad iudicium, argumento a *comparatione* *majorum*.

Difficilius est revocare quempiam e Provincia armatum, quam inermem e Villa:

Sed Scipionem armatum e Provincia, qui revocarent, missis.

Ergo mittere etiam potestis, qui e Villa revocent inermem.

Reprehendunt autem Populum, quod non audeat id facere.

O R A T I O N I S CLVI.

Ti. Gracchi Tribuni pro P. Scipione

Argumentum.

Ti. Gracchus non solum prohibuit revocari e villa Scipionem, sed pro illo etiam hanc habuit ad Populum stomachi plenam orationem.

Loci communes a *Repugnantibus*.

Motus, *Indignatio*. Mores *viri iusti*.

Sub pedibus) Huiusmodi utitur argumento a *Repugnantibus*. Qui sæpe vicit hostes Populi Romani, non debet a Tribunis opprimi.

Talis est Scipio.

Ergo turpe est cum opprimi a Tribunis.

Nullisne) *Propositionem* confirmat ab *honesto*, senectus enim eorum inviolata esse debebat, qui plures honores, & triumphos consecuti fuerant.